

GVILIELMI HESI
ANTVERPIENSIS
è Societate IESV

EMBLEMATA SACRA
DE
FIDE, SPE, CHARITATE.

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXXVI.

PERILLVSTRI
ET
REVERENDISSIMO
DOMINO
D. ANTONIO TRIEST
EPISCOPO GANDAVENSI,
DOMINO S. BAVONIS,
COMITI DE EVERGHEM,
DE CONCILIO STATVS BELGICI,
QVEM
GENEROSI SANGVINIS AVITA DIGNITAS
AD GLORIAM,
SED SVA VIRTVS ET MERITA
AD SANCTIORES
IN DVPLICI FLANDRORVM ECCLESIA
SVMMI PASTORIS INFVLAS
EVOCAVIT:
QVEM
SIBI EREPTVM QVAM LVXERE BRVGENSES,
TAM SVIS ADDITVM SACRIS ANTISTITEM
GANDENSES HODIEQVE LÆTANTVR:

ILLI EGO

PATRONO, PRÆSIDI, PATRI

SACRA HAEC

DE FIDE, SPE, CHARITATE

EMBLEMATA,

FIDE SIMPLICI,

ET SPE NON ALIA QVAM AMORIS,

VENERABVNDVS INSCRIBO.

ON *mea, felices quòd ament optentq́ue Poëtæ,*
Audet inoffensos Musa subire lares,
Tecum vbi sacrarum vigilans Sapientia legum
Æqualem titulis Te facit esse tuis;
Et tamen aspiciens, oculósque legentis adorans,
Vnum oculum certâ SPERAT AMATQVE FIDE.
Vnum oculum concede precor. Licet ardua lustret,
Sol humiles oculo spectat amante casas.

Quin

Quin etiam pronas ſua lumina mittit in vndas;
Et, niſi fallor, in his quo recreetur habet.
Certè ingens à Sole decor conceditur illis;
Sole renidentes ire videntur aquæ.
Sol oculus mihi veſter erit, qui fronte benignâ
Emicat, & radio dexter amante fauet.
Hoc ego ſi videar (quid ſi videamur vtroque?)
Auctor SPERATI FIDVS AMORIS *ero.*

Guilielmus Heſius S. I.

Videmus nunc per ſpeculum
in Ænigmate,
tunc autem Facie ad Faciem.
1. *Corinth.* 13.

— *Benè conueniunt* —
FIDES, SPES, CHARITAS,
tria hæc.
1. *Corinth.* 13.

IN

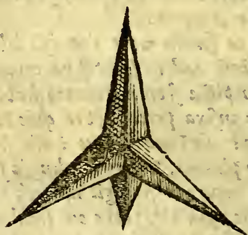
IN GENIVM HVNC EMBLEMATICVM

Auctor ad Lectorem.

PAgina te nostri fugiat ne prima libelli,
Vtere prætentâ, Lector amice, face.
Fixa virente solo iacet Anchora: Chorda iacenti
Nectitur: Igne leui Chorda suprema micat.
Chorda Fidem, Anchora Spem, summum notat Ignis Amorem.
Hæc tria te facilis vult docuisse liber.
Quóque animis eadem stent fixa tenaciter imis
Innocuum pictæ frontis acumen habent.
Stent animis infixa precor! Sed quis Puer ille
Candidus? ille Puer lacteus? ille suâ
Simplicitate placens, Zephyris admissa secundis
Vitta cui tenerum stringit amatq; latus?
Quis puer ille, quis est, prono cui subdita lapsu
Fulcit inoffensos Anchora tuta pedes?
Quem neque Chorda ligat, nec adurit amabilis Ignis;
Ipse licet Chordâ ludat & Igne Puer?
Ille, Fides cui, Spes, & Amor benè conuenit vni,
Quis puer est? Animus sit precor ille tuus.

INCOMPREHENSAE DIVINITATIS VNI ET INDIVIDVÆ TRINITATI SACRVM.

Tres ſunt qui teſtimonium dant in cælo: PATER, VERBVM, & SPIRITVS SANCTVS: & hi tres vnum ſunt. 1. *Ioan.* 5.

— Summus in Tribus
Subſiſtit Vnus. ——

Procul profani: qui profanus inceſſu
Venit huc ſuperbo, vulneratus hinc ille
Prorepit: humilem Vis amica non lædet.
Minatur alto cuſpis illa, non plano.

D. O. M.

D. O. M.

quaquauersum

VNI ET TRINO:

in quo

quemadmodum naturæ subsistens Vnitas

semper eminet,

sic eminenti coniuncta semper subiicitur

Trinitas Personarum:

Vnitas quæ à Trinitate non dissidet,

Trinitas quæ ab Vnitate non dissentit:

adeò

vt si quemuis ex Tribus extulero,

Vnum videam:

si subiecero, communem iterùm ex Tribus

aliquem deprehendam:

Tibi ego

VNI-TRINO TRINO-VNI,

tam noto per FIDEM,

quàm incognito per naturam;

tam proprio per SPEM,

quàm alieno per debitum;

tam amabili per CHARITATEM,

quàm terribili per potentiam,

FIDEM, SPEM, CHARITATEM,
Tria hæc,
Voto Mentis Vno,
Adoratione Trinâ,
Veneratione ſempiternâ,
perquàm demiſſiſſimè ſubmitto
Creaturæ minimæ
Nomen exiguum

QVo res cumq; cadat nequidquam prodita motu,
In quemcumq; ruat verſa reuerſa modum;
In tribus vnus Apex ſemper ſubſiſtet, & Vnum
Vertice ſignabit ſumma notante Deum.
Tres ſimul æquales ſpatio ſubduntur in æquo:
Subditur, & ſummus quilibet eſſe poteſt.
Stans medius quandoq; Tribus ſupereminet Vnus:
Eminet, & reliquis par tamen eſſe poteſt.
Si pateris, ſi parua licet componere tanto,
Indicat immenſum machina parua Deum.
Verte tuum, quocumque voles mens anxia motu,
Sub, ſuper, extrà, intrà volue, reuolue Deum:
E Tribus aſſurget ſemper ſpectabilis Vnus;
Subq; Vno Trinus qui videatur, erit.
Trinus & vnus vbique Deus tibi ſiſtitur Vnus,
Inq; Vno Trinus ſiſtitur ecce Liber.

Ille,

Ille, Fide, Spe & Amore suo qui trinus haberi,
Vnus ab ingenuâ simplicitate potest.
I Liber: è Tribus hic saltem tibi porriget Vnus
Submissam positâ conditione manum.
Si dubitet, prætende Fidem: Spes sistet euntem:
Vltimus auersum conciliabit Amor.
Sin', læsâ pœnas pro Maiestate reposcet:
I tamen, & Trino disce sub ense mori.

PROLVSIO AVCTORIS:

in quâ agitur
quâ occasione nati & editi sint hi libelli;
& quo modo debeant, si quis quid
interroget, respondere.

AVde aliquid, populoq; tuos permitte libellos;
Non decet innocuum perdat vt auctor opus.
Nulla pudenda Fides: Spes *se, licet abdita, prodit:*
Non benè conceptus dissimulatur Amor.
Hæc vox vna fuit, nec vox fuit vnius vna:
Fallor, an & rigidi Iudicis illa fuit?
Credere prima Fides *iussit non vana locutos:*
Credula Spes *iterùm credere iussit idem.*
Deniq; post omnes (& quis non credat Amori?)
Credulus hoc etiam credere iussit Amor.
Credidimus: nunc ergo mei, nunc ite libelli;
Ite, sed adductam ne violate Fidem.
Ite; sed & Fidum *per vos* Speremus Amorem,
Quem mihi promissum Censor amicus habet.

Ite: ſed in populo ſi fortè quis obuius omni,
Qui vos? quâve domo ſitis, & vnde? roget;
Si quis erit (nouiſtis enim, & nouiſſe poteſtis,
Vos priùs ignoti corticis eſſe libros)
Si quis erit, velut infauſtis qui territus vmbris,
Res noua per Muſas, clamet, Apollineas;
Si quis & ad numeros, & ſigna loquacia fixus,
Plurima iam ſuper his iamq; rogare velit;
Dicite: Cùm primùm phaleris Emblema relictis
Cœpit inornatâ ſimplicitate coli;
Quemq; merebatur placido candore fauorem,
Ingenio pretium conciliante tulit;
Nos humiles facilesq; nouus tunc edidit auctor:
Iam vetus ille, nouus qui fuit, eſſe poteſt.
Nam, benè ſi numeres, benè quos numerauimus annos,
Annus ab exortu iam duodenus abit.
Sed tamen obſcuri ſpatiis adoleuimus iſtis:
Viximus in patriis abdita turba focis;
Expertes hiemis, tempeſtatumq; ſequentum,
Quas patitur medio publica vita die.
Viximus in tenebris, niſi quòd nonnulla fuere
Inter amicorum fortè relicta manus;
Muſarumq; ſacris defigens poſtibus auctor
Siuit ad emeritas pauca manere fores.
Illa ſubinde alias tamen hinc quoque rapta per vmbras,
Auctorem propè ſunt iuſſa negare ſuum.
Feciſſentq; vtinam! ſæpè illa incognita nobis
Tranſtulit in mores hoſpita charta nouos.
Sæpè peregrino veſtita licenter amictu,
Immeriti nomen proſtituêre patris.

Si

Si quod erat quandoque vagum & sine nomine monstrum,
Illius hoc mendax fama ferebat opus.
Vt sit cuique suum, ne nostra aliena putentur,
Edita vel nostris stent aliena notis;
Hæc tibi, nec falsis (nisi fallimur) edita chartis,
Paucula de multis denique Lector habe.
Fas fuerat, fueratq́ etiam quandoque necesse,
Plurima, iudicio pauca probante, premi.
Fas aliter fortasse loqui, quàm fortè loquemur
Nos, quibus vna fuit cura docenda loqui:
Nempe sed ignouit iustis erroribus auctor;
Atque animi voluit nos meminisse sui.
Et sumus, & semper memores testabimur vnum:
Nec malè, nec nimiùm nos benè velle loqui.
Certum velle loqui, sanctúmque in imagine Verum;
Nolle parum solidis extenuare modis.
Fortè subinde fuit; sed enim fuit vnus & alter
Flebilis immodicus cultor amansq́ lyræ;
Fortè fuit qui nos, absens tamen, vsus amicis,
Nescio quid rigido diceret ore loqui.
Et fuit auctori cuperet qui dicere nostro:
Sume magis faciles, sume Poëta modos.
Numquid vt ipse canam modulatis carmina neruis,
Materiesq́ elegis fiat inepta meis?
Non patiatur Amor, *non* Spes *generosior illud;*
Non sinat æternis cantibus apta Fides.
Claudicet ambiguo saliens pede, murmuret ore
Musa per errores languida facta suos.
Claudicet illa, Puer cui claudus semper in ore est,
Fabuláque immeritam non habitura fidem.

Hæc ego tum solis: sed enim quæ diximus illic,
An decuit verbis cuncta referre meis?
Ite, silete mei, Musásque timete libelli:
Quo feriant, quamquam sexus inermis, habent.
Ite, tacete mei. si nos super vrgeat vllus,
Et roget an numeris sint sua sensa tuis;
Do veniam. licet hîc, sed amicâ dicere voce:
Plus verbis (nisi si fallimur) intus habent.
Est adeò, vt quoties Emblema loquetur, ijsdem
Tunc quoque credantur vocibus ora loqui;
Quæ superimpositæ velantur imagine formæ,
Perspicuâque animam simplicitate tegunt.
Excusate moras, si quis super vlla requirat:
Non faciunt animo plura roganda meo.
Quin etiam fortassis erit prudentior vnus,
Omnia qui potiùs vos tacuisse velit.
Sunt dicta, & sint dicta. Mei nunc ite libelli,
Ite, metúmque inter Spemq́;, *probate* Fidem.

LIBER I.

EMBLEMATVM

DE

FIDE.

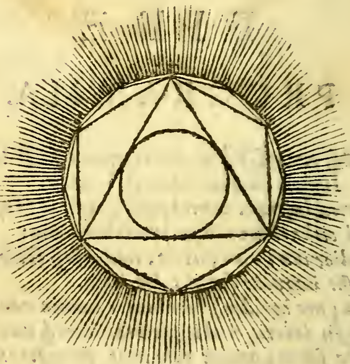
IN LIBRVM I. EMBLEMATVM DE FIDE

PROGRAMMA.

TEq; tuamq; fidem, nostros quem fortè libellos
Iuuerit innocuâ detinuisse manu.
Non mea luserunt teneræ mihi carmina Musæ,
Ad citharámve leues præcinuere Deæ:
Grandior illa Fides *cecinit, numerisq; solutum*
Iussit inornato fortiùs ore loqui.
Verba (nec inuideo) petulanter inania cantent,
Quêis dederit mollis plectra fidemq; Puer.
Plectra fidemq; meam cælo tulit, & dedit ingens
Verbum Diuini Vox Animusq; Patris.
Ille graui numero, grauioribus ille coëgit
Verba sonare, fide non leuiora, modis.
Accipio reddoq; fidem. Permittite Musæ,
Vt mea dent solidam plectra modiq; fidem.

IMMENSAE ET OMNIVM CAPACISSIMÆ DEI PATRIS DIVINITATI S.

In virtute Dei custodimini per Fidem. 1. *Pet.* 1.

— Omnia in vno, & in omnibus vnus.

Qui cuncta claudit ambituq́; comprendit,
Cunctis tenetur clausus atque comprensus.
Par semper, idem semper, vnus est semper.
Summo tenentur cuncta, summus in cunctis:
Sed ille vel sic comprobatur immensus.
Summo teneri qui recusat inscriptus,
Summum nec ille continebit inscriptum.

DEO

DEO
PATRI OMNIVM,
OMNIVM
CONDITORI, CONSERVATORI, CVSTODI;
OMNIVM
IPSIVSQ. ADEO INCOMPREHENSIBILITER INSCRIPTAE
TRINITATIS
PRINCIPIO ET FINI
INDEFINIBILI, INTERMINABILI, IMMENSO,
SVPRA OMNEM
FINEM, TERMINVM, MENSVRAM;
QVEM
SOLA IAM FIDES AMPLECTITVR,
QVANDO
RATIO ET NATVRA NON CAPIT;
EMBLEMATICAM HANCCE
FIDEM,

CVM

CVM ÆMVLO DIVINITATIS

CIRCVLO,

FIDE OPTIMA

SVPPLICABVNDVS

SACRAM FACIO.

Credo equidem, nec vana fides, neque limite claudi,
Orbe nec in toto posse latere Deum.
Est tamen, est in quo spectabile Numen adores;
Circulus immensi Numinis ora tegit.
Ille, licet modico, totum tamen occupat orbe,
Regula quod numero iusta modóque facit.
Huc coëunt inscripta, huc circumscripta feruntur
Omnia; in hunc finem denique cuncta cadunt.
Sed finem sine fine: cui, licet area semper
Æqua magis socium iungat amétque latus;
Non priùs admenso tamen exæquabitur orbe,
Quàm ferat innumeros illa, vel illa sinus.
Mensorum labor immensus, Spes vna Fidésque
Circulus his (pietas ni vetet) esse potest.
Certè Amor est; sed Amor tanto non cognitus æuo,
Charus Amor, nimij caussa laboris Amor.
Hunc pia vota petunt, hunc docta negotia quærunt,
Hunc vocat ad numeros regula plana suos:
Vota tamen frustrà, frustráque negotia quærunt,
Nequidquam ad numeros regula plana vocat.

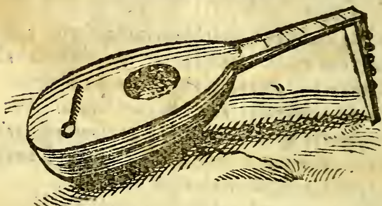
Men-

Mensuram fugit immensus. Metam vnica tanto
Extremam spatio non negat esse Fides.
Sufficiat nunc illa Fides. Rem denique factam
Summa dies, radio sed meliore dabit.
Tu quoque magne Deus tantis quem amplexibus vnum
Nulla capit cæli machina, nulla domus;
Cuncta tuo quæcumque patent complecteris orbe:
Cuncta in te finem principiumq; cadunt.
Maxima concludis; minimo concluderis idem.
Nusquam & vbique tibi par similisq; lates.
Nostra adeò mens, obscuris quia clausa sub vmbris,
Cogitur adducto delituisse sinu,
Absit vt immensi mensuram cogitet orbis,
Æqualémve Deo ponat vt illa modum.
Olim tempus erit (ô tempus! amabile tempus!
Quod feret extremo longior hora die)
Tempus erit, quo contractis educta cauernis
Incipiat cælo liberiore frui;
Æternumq; immane sinu complexa capaci,
Ipsa Deo, atque illi par sit vt ipse Deus.
Tunc ego te (mea vota tuo Pater omine firma)
Tunc ego te, tantus sis licet, ipse meo
Immensum te corde feram, mediisq; receptum
Sedibus hac potero mente tenere Deum.
Intereà Te casta Fides speculabitur Vnum;
Te capiet, solitâ sed sine lege, Fides.

Qui

Qui incredulus est, non videbit vitam.
Ioan. 3.

EMBLEMA I.

— *Vis vitam tollere? tolle Fidem.*

Sententia Emblematis 1.

Quod corpori Mens viuida, hoc Fides menti
Animosa confert. Mente corpus ablatâ
Fit inepta moles. Perditâ Fide, mens est
Inutilis. Iuuabit Animus infidus?
Tum nempe, corpus cùm iuuabit extinctum.

Mira posse & solere animam Fide suâ præditam; at nihil penitus valere eam suâ Fide destitutam.

ILla ego quæ quondam, dum vita Fidesque manebant,
(O mihi quàm dubiâ credita vita fide !)
Illa ego quæ vigiles potui sopire dolores,
Luctantesque Erebi conciliare metus :

Cuius

Cuius ad auditos vmbrarum examina cantus,
Sepositique solo contremuere lares:
Cuius ab ore leues didicere silentia venti,
Et querulæ strepitum continuistis aquæ:
Ad quam propensi flexere cacumina montes,
Et leuis attonitâ mole pependit humus:
Illa ego nunc sine voce meos narrare dolores,
Et vacuo cogor murmure damna queri.
Nox erat: obscuros habitabam sola penates,
Exul ab orbe meo, sedibus à patriis
Extorris, proscripta; manus cùm subdola furtim
Strinxit in exitium tela parata meum.
Strinxit; & ecce fidem puncto mihi sustulit vno.
O ego tunc quoties sum mihi visa mori!
Debueras placidæ manus ô nimis inuida vitæ,
Debueras vterum prima fidisse meum.
Debueras, costâ circum quæ candet eburnâ,
Emeritam flammâ corripuisse domum.
Nam quid ego, ingenuis quid adhuc feror integra membris,
Quid frustrà casto dicor eburna sinu,
Quid vocor humanæ lenimen amabile vitæ,
Delicium generis quid vocor vna mei,
Si violenta Fidem manus abstulit? hanc mihi redde,
Et potero Domino viua placere meo;
Viua, vel inuitum, potero placare Tonantem.
Tanti est amissam rursus habere Fidem.

Fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium. ad Heb. 11.

EMBLEMA II.

——— *Videt quod non videt.*

Spectáre cælum ſi quis optat & ſolem,
Spectare motus ſi quis optat aſtrorum,
Auerſus vmbram ſpectet. Hac Fides gaudet.

Oculis

Oculis abuti neſcit ille, vel falli,
Oculis nec vti, nec videre, qui curat
Niſi lucis vmbras; his Fidelis agnoſcit,
Quâ parte cæli ſol æternus incedat.

In vmbræ ſuæ contemplatione Fideles & mira & certa conſpicere.

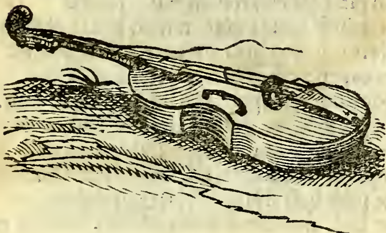
Non ego fallacem temerarius intuor vmbram,
Vna licet viſus occupet vmbra meos.
Non nihil hîc video, quamquam nihil eſſe putatur
Quæ iacet ante meos lux ſine luce pedes.
Quod video, nihil eſt; video tamen omnia, nec me
Suppoſitis error ludit imaginibus.
Stultus adhuc ego rebar humo procedere lucem,
Quam varij genitrix terra coloris habet:
Nunc rutilum docet vmbra polo deſcendere lumen,
Auctoremque mei luminis eſſe Deum.
Credideram quandoq; aliquid me grandius eſſe,
Quàm capiat modico corpus inane ſinu:
Me modò quis fuerim, quis ſim, quis deinde futurus,
Erudit ad ſenos vmbra redacta pedes.
Vmbra diem docet occiduum, immemoremque ſepulcri
Me licet erectum non ſinit eſſe mei.
Vmbra diem docet exortum, monſtratq; ſepulcro
Me licet abiectum poſſe redire meo.

Nempe cadente die longam quoque ſternor in
vmbram;
Sum breuis vmbra, poli ſumma petente die.
Hæc mihi ſi quiſquam tabulâ ſignabit in vllâ,
Hæc facili ſi quis picta colore dabit;
Si quis oberrantem ſpatioſa volumina ſolem,
Surgentem cælo præcipitemque diem;
Si quiſquam mihi me talem depinget Apelles,
Qualem non dubiâ iam facit vmbra Fide;
Damnabo noctemq; meam, noctiſque tenebras,
Vmbra; nec obtutus fallet opaca meos.
At ſi nulla poteſt decurſum ſolis imago,
Nulla poteſt caſus ferre tabella meos;
Spectantem nihil in tenebris, vmbraſq; tuentem
Credite me certâ digna videre Fide.

Sine

Sine Fide impossibile est placere Deo.
ad Hebr. 11.

EMBLEMA III.

Quò reliquæ, si me deficit vna Fides?

Virtutis ipse, quo süauius nil est,
Concentus est inanis, vna si desit
Fides canenti. Neruus ipse virtutum
Queriturque deficitque, nec placet cuiquam,
Si prima cantum quæ reducit errantem,
Abrupta vel detrita sit Fides: non sit
Hæc læta, lætum dummodò edat accentum.

Donec fundamentali Fide caruerit Anima, nulla eam gratiâ iuuari posse, vt concentum edat amabilem virtutum.

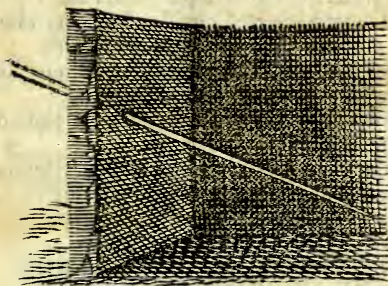
VT lyra de cælo (si quæ tamen addita cælo est)
In digitosque tuos lapsa manusque foret;

Concentuque ſacri iam dudum prædita Mundi
  Grande aliquid magno proderet ingenio;
Hanc tamen vna Fides ſi falleret, ordine nullo
  Damnaret pauidas murmur inane manus.
Vrgeat hanc Phœbus, vel Apolline doctior ipſo,
  Cogat Ieſſeus promere vota puer;
Vrgeat ipſe Deus; tanto tamen incita plectro,
  Non niſi deceptos promet hiulca modos.
Aſtra canat: canet incertis errantia cælis;
  Concinet ambiguum, ſi canat, illa Deum.
Nil certi ſolidíve ferens, titubantibus aures,
  Sollicitiſque animum diſtrahet articulis.
Nempe domus ſolido niſi condita fundamento,
  Sit licet ipſa ſibi firma, tamen dubiis
Hinc atq; inde tremens impulſibus errat, & ecce
  Labitur attonito pondus inane ſolo.
Ipſa quidem fixas inter certiſſima flammas
  Theſſala nunc cælo ſtatque micatque ratis;
Olim viſa tamen ferri ancipites ſuper vndas,
  Cùm tremeret pauido non ſatis æqua mari.
Quod fundamento caret, immutabile non eſt:
  Inſtabile eſt, fluxum, debile, inane, vagum eſt.
Tolle Fidem, quæ ſola regit nutuque gubernat
  Omnia, inane nihil cetera turba canet.
Tolle Fidem, iam nullus erit virtutibus ordo,
  Obſtrepet incertis illa vel illa modis;
Quique placere Deo potuit concentus, habebit
  Quo queat offenſo diſplicuiſſe Deo.
Vſque adeò, licet obſcuro ſonet ardua cantu,
  Hac ſine, Vox Superis nulla placere poteſt.

In

In tenebris lucet. Ioan. 1.

EMBLEMA IV.

——— *Punctum directa per vnum*
Nocte micat, ſolemque Fides teſtatur
obortum.

Amica noctis, noctis hoſpes, vmbrarum
Secura cuſtos lucidum Fides odit,
Tenebriſque delectatur. inter horrores
Immota, ſolem certa ſpectat abſentem,
Solemque monſtrat. Qui videre vult ſolem,
Fidei expedito ne recedat à puncto.

In obſcuro clauſa mens Fidei lumen à Deo
petat, vt impetret.

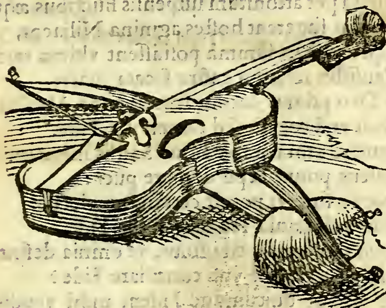
ILle quidem ſuperos formoſus obambulat orbes,
Aeternumque refert ſol meus ore diem;

Noctem ego, ſed patiens, caliganteſque tenebras,
Cogor in obſcurâ fata timere domo.
O cælum! ô mundi iubar immortale ſereni!
O patria! ô vigili templa decora face!
Quid iuuat hāc veſtrâ duxiſſe ab origine vitam,
Si mea nox cæco me iubet orbe mori?
Si neq; lux, neque luce fluens tenuiſſimus almâ
Ore poteſt radius commoriente capi?
Quis det vt exiguo ſaltem data rimula puncto
Carceris occluſas diuidat vna fores!
Quaque viam dederit caſúſve Deúſve ſubintret
Nuntia ab æterno lux mihi miſſa die!
Illa, poli quâ parte meo ſol ardeat igne,
Exiguâ ſaltem pingeret in tabulâ;
Et caligantes inter, mera ſomnia, noctes
Veri aliquid radio pingeret exiguo.
Dum precor, ecce fores puncto tranſuerberat vno,
Certaque in ambiguâ lux mihi nocte micat;
Ac veluti ſtuppâ ſi profluxiſſet ab igneâ,
Ducitur æthereâ regula tenſa Fide.
O ſi docta manus faciles contingere neruos
Cogeret hanc fido pollice pauca loqui;
Extremiſque ſonum digitis tentaret amicum!
Murmure quo, quantis plauſibus exiliens,
Quale melos, animis quàm certa oracula noſtris
Ieſſeâ meliùs proderet illa Fide?
Certè etiam modò, muta licet, tenebriſque ſepulta,
Indicat æternum non procul eſſe diem.

Vis

Vis scire, ô homo inanis, quoniam Fides sine operibus mortua est? Iac. 2.

EMBLEMA V.

Sola Fides est vana Fides.

Auditis? & siletis, & gradu statis
Elementa fixo? sola numquid inuitat
Fides? Quid illud? non mouentur ad vocem
Canentis vllam: Terra perstat immota,
Nil sentit æther. Audiat Fidem hanc sano
Rationis vsu docta mens? Fidem hæc seruet
Quam nullus audit? quamque nullus agnoscit,
Deus ipse Rector siderum & sacri cantus
Spectare cupiat, & probare cantantem?

Nullis vmquam nisi insanis & rudibus hominibus solam Fidem placuisse, contra omnem vsum sensumque Sanctorum.

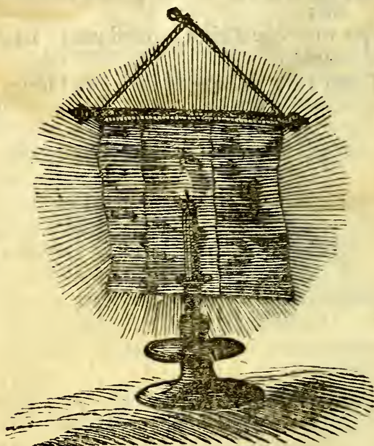
SAncta per attonitum suspensis fluctibus æquor
  Cùm fugerent hostes agmina Niliacos;
Iamque pedem summâ posuissent vltima terrâ,
  Hausisset refluum castra secuta mare;
Ipse Deo primus cecinit sua carmina Moses:
  Non vnâ cecinit sed tamen illa Fide.
Sustentare minas, rabiemque Saülis iniquam
  Iesseus potuit sæpè domare puer:
Et potuit sine vi, potuit certamine plectri:
  Non vnâ potuit sed tamen illa Fide.
Omnia tu poteris? tibi solus, vt omnia desint,
  Astra Deumque vnâ conciliare Fide?
Hinc solam quicumque Fidem mihi vendis, opacas
  Hinc aliò in siluas, quò vocat error, abi.
Hic aliquis fortasse, rudis de stirpe coloni,
  Deque laborato rure reuersus Onos;
Vel similis quis fortè, Fidem sectabitur istam,
  Et volet in numeros claudus abire tuos.
Hic aliquis fortasse procans Amaryllida Mopsus
  Teque tuamque volet iunctus habere Fidem.
Fortè superueniens Nisâ comitante Menalcas,
  Illa, canet, nobis, illa sequenda Fides.
Fortè chorum claudet Galatea Palæmonis istum,
  Et socio, dicet, Nostra sit illa, viro.

Fortunati

Fortunati omnes; fortunatiſſimus vnus,
Cuius amat ſolam tanta caterua Fidem.
Nos,quorum à cælis didicere canentibus aures,
Quàm malè ſola Fides, quàm benè iuncta ſonet;
Teque tuamque Fidem proſcribimus: hinc age, mundo
Cede; Fides nobis non facit vna Fidem.

Per Fidem paratam reuelari in tempore nouissimo. 1. Pet. 1.

EMBLEMA VI.

—— *Obscura lux oculos iuuat,*
Grauat expedita. ——

Sine luce nil videtur: ipsa lux odit
Tamen videri. Lux recepta post velum
Oculis negetur, non negetur obiectis,
Et exhibebit quod videre non possis
Nisi face sic latente: Figat obtutum
Ales profundæ noctis hospes in solem:
Mihi sol, supremus ille ductor astrorum,

Oculis

Oculis videndus offeratur auerſis
A luce tantâ. ———

Satis & ſatius eſſe mortali, quòd debili obtutu, debile à Fide lumen excipiat.

FAs ſit vt ætheriæ latitãtem in lumine mentes
 Obtutu capiant non fugiente Deum;
Aeternumque ferant oculis melioribus ignem,
 Quas volucres ſummo conſtat adeſſe Ioui.
Nobis, quos dubiâ ſub nube, micantibus aſtris,
 Noctis amica parens edidit, exiguum
Sufficiat ſpectare diem, velumque tueri,
 Candida quo cæli condidit ora Fides.
O quantò meliùs, quantoque ſüauiùs ignem
 Credit inoffenſis paruula fax oculis
Lapſa per obſcurũ, quàm quæ per inane profuſa
 Obiicit indomitum luce vibrante iubar!
Hæc oculos, ferit: illa iuuat, prohibetque videri
 Quem refugit mollis pupula ferre diem;
Et tamen ardentes, quantũ ſatis, obiicit vmbras:
 Quod nimium eſt, oculis eripit illa tuis.
Vtere ſorte tuâ Mortalis, & vtere flammâ
 Quam tegit illuſtri prouida nube Fides:
Neu cupias, cælo radios qui ſpargit aperto,
 Arſurum nudâ fronte videre diem.
Sol ſine nube nocet; ſub nube benigniùs vrit,
 Seque oculo patitur debiliore capi.
Ille parit lacrymas, lacrymas hic ſiccat obortas.
 Flere cupis? plenum perge videre diem:
Sin cupias gaudere, diem ſpeculare ſub vmbris.
 Tuta ſub vmbroſâ gaudia fronde latent.

Fides si non habeat opera, mortua est in semetipsâ. Iac. 2.

EMBLEMA VII.

Muta Fides nisi mota.——

Quid otiosam prædicans Fidem iactas?
Digito quid illam nil agente demonstrans,
Numerisque cunctis nutibusque distinctam
Et absolutam venditas? Fides pro se
Aliquando causam dicat; & suo tandem
Opere ipsa contestetur esse se talem.
Talem esse nisi se dicat ipsa, non credam.

Inter

Inter ærumnas vitæ præsentis frustrà exspectari consolationem & meritum à Fide, quam opere ipso non exerceas.

PAruus eram, & viduos lacrymis solabar amores:
Iusserat hoc vitâ functus vterque parens.
Ecce die medio, nisi nox me clara fefellit,
Nescio quis pauidos constitit ante pedes;
Prætendensq; manu citharæ septemplicis orbem,
Sume, ait, hac poteris non miser esse Fide.
Illa feret rigido solamen dulce labori:
Illa graues blandè concinet ad gemitus.
Illa nimis longas modulando colliget horas,
Miscebitque tuis carmina cum lacrymis.
Dixerat: ereptusque oculis mortalibus, ipsum
Se mihi non dubio prodidit ore Deum.
Agnouique Deum; nisi quòd promissa loquentis
Hactenus à nullâ sunt rata facta Fide.
Incipe, dicebam, concessaque carmina funde
Casta Fides, vitæ pignus amorque meæ.
Ecce fluunt lacrymæ, pulsuque canentibus apto
Cor mihi dimensos emicat ad numeros.
Incipe cara Fides nimios mulcere dolores;
Incipe sollicitos voce leuare metus.
Incipe. nequidquam sed verba precantia dixi;
Nequidquam tacitam pronior ad citharam,
Si qua vel obscuro resonarent carmina plausu,
Præsentem volui semper habere Fidem.
Hactenus illa silet, nec adhuc vel carmine primo
Quæ sit, & vnde mihi venerit, ausa loqui est.

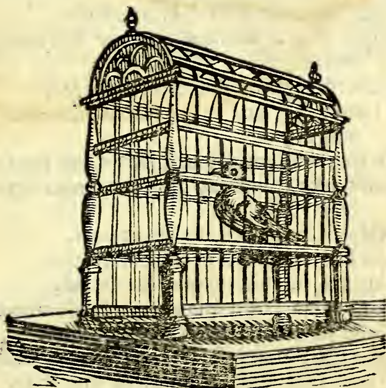
Intereà primis ego fortunatus ab annis,
Hei mihi! fortunâ ſed fugiente vocor.
Ipſe mei ſolus, non auxiliantibus vllis,
Impoſitum cogor ferre doloris onus.
Nec tamen audita eſt gemitu commota vel vno
Illa Fides animi funera tanta queri.
Muta Fides! quid ab hac tandem ſperare iubebas,
Siue Deus cæli, ſeu Deus orbis eras?
Conſumpta eſt medicina malo; patientia victa eſt.
Durior ipſa meo iam mora facta malo eſt.
I procul, I proiecta Fides. Audiuimus? an fors
Auribus illuſit murmur inane meis?
Audiimus: ſonat ipſa Fides, primoque ſub ictu
Reddit ad inſanas verba negata preces.
Neſciui te meque Fides. Diſcedite luctus:
Mota manus mutam non ſinit eſſe Fidem.

Non

Non videntes creditis, credentes autem exultabitis lætitiâ inenarrabili.

1. Petri 1.

EMBLEMA VIII.

Si videat, minùs illa canat. —

Lætetur oculis curiosus argutis:
Oculis Fidelis non dolebit amissis;
Quin plura sese nosse, quàm putet quisquam,
Tibi quà canendo, quà loquendo monstrabit,
Audire si vis, quæ videre non debes.

Fidelium

Fidelium in exsilio suo tenebras, non doloris esse vel timoris, sed gaudij & securitatis argumenta.

CVm domus Isacidum, Solymæ lacrymabile funus
Duxisset campos exul in Assyrios;
Iamque sedens tumidas dominæ Babylonis ad vndas
Iussa foret patriâ fundere vota prece;
O Patria! vt sine te! (iubeat licet ipse Tyrannus)
Te sine festa canam carmina? Cum gemitu
Dixerat hæc; summas lacrymæ tenuere querelas:
Altior à largis fletibus vnda tumet.
Intereà dominis melior crudelibus arbor
Plurima, submissis fixa cacuminibus,
Organa muta Fidemque tenet: ferale tropæum
Quod patrius viduo fecit amore dolor.
Lingua silet, sonat infaustas vox vna per vmbras,
Quam facit impulsâ ventus & aura Fide.
Non ego sic; licet à patriis quoque sedibus exul
Cæca catenati carceris antra colam.
Ipsa oculos nimio licet obscurauerit igne
Quæ me captiuam fecerat antè manus;
Canto tamen meliùs, quàm si non capta viderem
Inter odoratum tecta paterna nemus.
Ipsa ego me noctis tenebris consolor opacæ:
Non sinit ipsa meos vmbra patere metus.
Nox

Nox vetat ipſa, oculis patrios hærere penates.
Non cruciant raptæ nî videantur opes.
Ergo diem noctemque iuuat confundere cantu:
Quælibet auroram ſcilicet hora refert.
Auroram, quam ſecuras transfuſa per vmbras
Ignea diuini luminis aura facit.
Et potes infauſtum conſumere luctibus æuum,
Lætus in vmbroſâ qui potes eſſe Fide?
Tange Fidem, mortalis, habes tua gaudia tecum;
Nec peritura vmquam gaudia; tange Fidem.
Sæpè die medio grauis aura canentibus obſtat:
Tuta ſonat meliùs nocte ſilente Fides.

Ego lux in mundum veni; vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat.

Ioan. 12.

EMBLEMA IX.

— *Ex obſcuro ſpectabile cælum eſt.*

Oculis patentem quiſquis excipit mundum,
Videre cælum non poteſt: patet cælum
Habitantibus profunda. Per Fidem proſtant
Videnda,

Videnda, quæ ſagacis ingenî nulla
Lux poſſit exhibere. Scire vis cauſam?
In hominis animo, perſpicace quantumuis,
Malè cum caducis ſempiterna miſcentur.

Vmbras Fidei difficiles & odioſas eſſe naturæ; fieri tamen illas, cùm aſſueueris, amœnas atque iucundas.

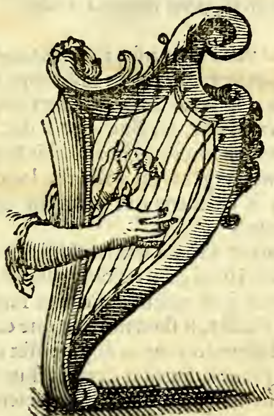
HAs ego cùm primùm incipiens habitare tenebras,
Antra meæ potui clauſa videre domus;
Attonitiſque oculis loca lurida circumſpexi,
Vmbrarum incertas iuſſus inire vias;
O quoties ego me miſerum, ſine vindice, queſtus,
Antetuli fatis vltima fata meis!
Felices, puto dicebam, quibus ampla videndi
Copia, ſole diem conciliante, patet.
Viuite, dicebam, felices, viuite læti,
Summa quibus gemino ſub pede terra iacet.
Viuite, ſed tamen heu! ſine me, qui ſubditus orbem
Hæſurum capiti iam puto iamque meo.
Voluere terra, cauis conuoluere tota latebris:
Tantùm ô parce animo cauta ruina meo.
Hac ſuperare tuas, te non obſtante, cauernas,
Et potero tumulis altior ire tuis.
Excute terra feram quæ te conſtringit; amico
Sic precor imbre fluas, excute terra feram.
Pande ſepulcrales humus hoſpita, pande tenebras;
Sic habeas ſolem ſæpè ſerena tuum.

Findere

Findere terra mihi; ſic te non findat arator,
Vulneret aut rigido dura ligone manus.
Findere, fiſſurâ mox proreptabimus ipsâ:
Tanti eſt æthereum poſſe videre diem.
Hæc ego, & his etiam demens tum plura querebar,
Neſcius hoc magnum numen ineſſe loco.
Numen vbi agnoui, mala vota preceſque retractans
Non volui à tumulo viuus abeſſe meo.
Non volui benè perſpectis caruiſſe tenebris:
A tenebris didici tanta videre meis.
Terram alios iuuet, aſtra iuuat me fida tueri:
Aſtra videre, die non prohibente, iuuat.
Nam quid ego viſis videam formoſius aſtris?
Parce dies, propè iam diſplicuiſſe potes.

Væ dissolutis corde, qui non credunt Deo.
Eccli. 2.

EMBLEMA X.

——— *Si laxa est Fides,*
Fidem negabit. ———

Qui laxus ire, quique liber assuescis,
Fidemque lentam liberamque sectaris,
Mutire numquam, vel coactus, audebis,
Elinguis inter obloquentium voces,
Minasque Regum. Quisquis ire vis liber,
Fide inuolutâ captus ipse te perdes.

Nullum

Nullum vmquam Fide laxâ & languidâ aliquid profeciſſe. Fidem itaque firmandam eſſe illi, qui hac ad ſalûtem cùm ſuam tum aliorum vti velit.

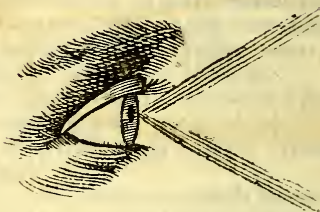
DEſine vane puer nil proficientibus vltrà
  Languentem digitis ſollicitare chelyn.
Cùm ſemel in laxos diffluxit libera mores,
  Non exorandâ ſtat ſine voce Fides.
Te licet vrgentem totus iuuet orbis & æther,
  Sic tamen vrgenti nil volet illa loqui.
Quiſquis is eſt ſacris qui primùm cantibus æquam
  Creditur in citharâ compoſuiſſe Fidem;
Seu fuit ille Iubal, ſeu rebus in vltima lapſis
  Tempore quis melior deficiente fuit;
Nil puto feciſſet, ſi fluxam omniq́ue carentem
  Lege Fidem,in vanum diſpoſuiſſet opus.
Ille Deo primus, fratrum licet vltimus eſſet,
  Ruſticus ille puer, Regius ille puer;
Quem pater ex humili paſtoris origine, vidit
  Reddentem populo iura Fidemq́ue ſuo;
Cuius adhuc, quamquam iam tot labentibus annis,
  Edita non vno viuit in ore Fides;
Nil poterat præſtare, Fidem ſi lege ſolutam
  Siuiſſet citharâ non animante mori.
Languentem ille Fidem manibus tentaſſet vtriſque?
  Damnaſſet geminas murmur inane manus.

Deſine

Deſine teque tuis torquere Fidemque querelis;
Ac tandem, ſtabilem ſeruet vt illa modum,
Attrahe coniunctis manibus puer, attrahe ferro.
Ambiguam tanti eſt tendere poſſe Fidem.
Vna erit impenſi merces non vana laboris:
Tenſa Fides cælo digna Deoque canet.

Credite in lucem. Ioan. 12.

EMBLEMA XI.

—Per cæcum videt omnia punctum.

Oculus opaco ſi recedat à puncto,
Oculíve medium lumen intret in punctum,
Nil lucis, etiam luce plenus, agnoſcet.
Mens oculus, oculi pupulam Fides format,
Fides rotundum ſola mentis eſt punctum,
Pupilla mentis, ingenîque pupilla eſt.
Hac ad videndum mens fidelis vtatur,
Et facta punctum perſpicax per obſcurum,
Dei ipſa lucem peruidebit æternam.

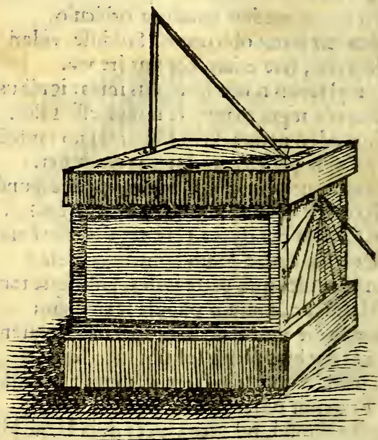
Niſi

Nisi per obscurum Fidei punctum, cæleste nihil à mortalibus videri.

HAc vbi puncto oculus modicè distinguitur vno,
Et vacuo medius panditur orbiculo,
Rebus iter patet obscurum. Sol ipse, videri
Si velit, hac etiam cogitur ire viâ.
Quin placidus niueis quò plus micat ignibus aër,
Pupula nigra magis, & minor esse solet.
Vsque adeò natura diem sibi sumit ab vmbris,
Visaque per cæcum lumina ducit iter.
Et miramur adhuc, modico cur peruia puncto,
Ipsa per obscurum sentiat astra Fides?
Cur superas per opaca velit cognoscere flammas,
Cur sibi nocte suum conciliare diem?
Pande oculos quâ parte voles, pulsisque tenebris
Hauriat admissum pupula laxa diem;
Nempe die medio noctem spectabis inanem,
Et tenebras plenâ sol tibi luce feret.
Sic pauidis quæ sola diem consumit in vmbris,
Et gemit obscuris noctua culminibus,
Nocte aliquid, nil luce videt: quia laxat hiantes
Lucis ad aspectum pupula vasta sinus.
Non est, crede mihi, sapientis quærere lucem,
Quando per obscurum plura videre potes.

Conuertantur à tenebris ad lucem, per Fidem quæ est in me. Actor. 26.

EMBLEMA XII.

— *Lux ipsam fit nota per vmbram.*

Melior agendi norma nulla, quàm certo
Quæcumque nutu temporis recedentis
Momenta ducens corrigenda designat,
Et agenda ritè præcipit. Fides, vt sit
Vmbrosa, tamen est certa: nulla mensura
Aeternitatis esse, nisi Fides, debet.

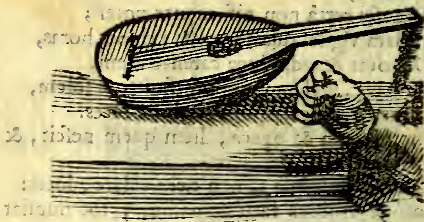
Deum

Deum nisi obscurâ Fide non cognosci.

ILla polos mundi geminos quæ sola coërcet,
Et mouet æthereos linea fixa globos;
Quæque graues fugiens, cùm sit tenuissima, sensus,
Agnosci certâ non nisi mente potest;
Illa etiam vigiles quæ seruat & exhibet horas,
Denotat & radio luce carente diem,
Nil ageret, si clara suum transmittere solem,
Intus & acceptas posset habere faces.
Nunc obscura & opaca, diem quem nescit, & horas
Quas nequit ipsa tamen cæca videre, docet:
Quotque vmbras facit & patitur, tot nuntiat ignes,
Tot docet æterni luminis esse faces.
Quin etiam vmbrosum quoties se flectit in orbem,
Aethereum toties indicat ire diem.
Vmbra diem, docet vmbra Deum. Quid aperta requiris
Signa, videre Deum si sine luce potes?
Claude oculos natura, Fides iubet; vtere nocte:
Plus aliquid pleno nox dabit illa die.

Sancti per Fidem conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt, &c.
ad Hebr. 11.

EMBLEMA XIII.

——*Rebus in trepidis Fides*
Animosa viuit.——

Terror tremorque publicus Fidem mutam
Silere prohibet. Vis vt arma conclamet?
Vt clangat? orbis trepidet. Ecce iam vincit;
Sibique quem promeruit ipsa dat plausum.

Animos rectæ Fidei publicis in terroribus esse spectandos.

FAllere, qui placidus cùm serpit in otia mundus,
Lentaque tranquillum sæcula tempus agit,
Tunc

Tunc cupies ſpectare Fidem: nil ſegnius illâ eſt,
Cùm loca proſerpens omnia languor habet.
Namq; vbi cuncta ſilent, vbi dormit inutilis aura,
Compoſitoque iacet languida terra ſinu;
Vis vbi nulla furit; non ventus & aura ſolutum
Concutit impulſu bella mouente polum;
Tunc immota ſolet, ægræque ſimillima, tardos
Ocyùs in ſomnos degenerare Fides.
Horrida ſed pauidus ſi bella reduxerit orbis,
Si trepidus circùm ventus & vnda fremant;
Terra reuulſa globo ſi diſſiliente laboret,
Si dubium mundi machina portet onus;
Tunc ſpectanda Fides. Trepidet licet ipſa, graueſque
Exhibeat pauidâ conditione metus;
Non timet inde tamen. Vocem tremor ipſe miniſtrat;
Cumque ſepulta iacent omnia, & exanimes
Non patitur dolor ipſe palàm producere luctus,
Tunc animoſa, Deo proxima, & ambiguo
Orbe magis generoſa, polus quod vterque libenter
Audiat, vna audet concinuiſſe Fides.
O adſis mihi certa Fides! voſq; ô fera ventorum
Agmina, vos etiam fulmina, vos dubiæ
Telluris cæliq́ue, Erebo titubante, ruinæ in-
Voluite me: potero ſolus, agente Fide,
Inter ſollicitos animi diſcrimina caſus,
Inter oberrantes agmina dira metus,
Eſſe potens, lætuſque: animos dabit illa, pauendo
Quæ generoſa, nihil, cùm tremit, vna timet.

Apparet eis qui Fidem habent in illum: peruersæ enim cogitationes separant à Deo. Sapient. 1.

EMBLEMA XIV.

—— *Hac tuto totusque videtur.*

Videre quisquis illud aureum sidus,
Iubar illud orbis, numen illud astrorum
Mortalis optas, ora cautus obnube.

Oculi

Oculi fideli fac tegantur à velo;
Pupilla fidum fida ſpectet in punctum;
Minimo videri ſummus ambit, & gaudet.

Felices eſſe hominis oculos, qui, quà licet per obiectam Fidem, nihil aliud videant niſi Deum.

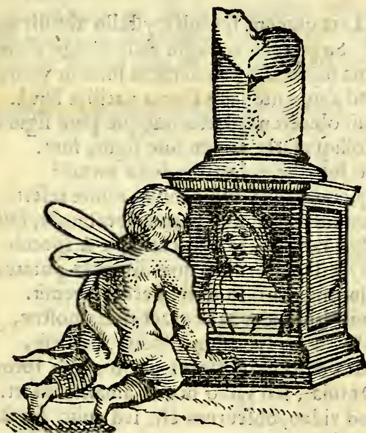
O Quam te memorem, fidæ velamine noctis
  Obnubens oculos candida charta meos!
O quem te memorem, gracili qui peruius orbe
  Vnus vtrumque tegis, puncte puſille, oculum!
Certè aliquid mortale ſupra mihi charta videris,
  Grande oculis aliquid puncte videre meis.
Ille decor cæli, tenebroſi lucifer orbis,
  Sidereæ iubar & limpida flamma domus;
Vnde animis vigor & virtus; quo dante, ſepultis
  Vita redit ſurſum viuida corporibus;
Ille (ſed ô fruſtrà nil ſignificantia perdo,
  Et repeto ſolidâ verba minora Fide)
Ille Deus puncto totus mihi ſiſtitur vno,
  Exiguo immenſus ſiſtitur orbiculo.
Quodque magis mirere; tremens cui ſupplicat æther,
  Leniter ante oculos ſiſtitur ille meos.
Candet, & arſuro vehementior imminet orbi?
  Arridet placido blandior ore mihi.
Quot radios agit in terras, tot fulmina mittit?
  Sunt oculis radij lumina blanda meis.
Lumina, quæ quot in hoc faciunt mihi vulnera corde,
  Tot mihi dant plenis gaudia vulneribus.

Quin etiam formas mihi se conuertit in omnes;
  Pallet, & ecce meo rursus amore rubet.
Cæruleus fuit; ecce nouum flauescit in aurum.
  Vult, puto, pro votis aureus esse meis.
Sæpè quidem variat, numquam tamen exuit orbem;
  Aeternus semper, quo videatur, habet.
Ergo Deus puncto veniat spectabilis vno?
  Tam modicâ in terras ambulet ille viâ?
Arcta quidem viâ quæ puncto concluditur vno:
  Sat tamen ampla, Deum si capit, illa via est.
Hac Deus in terras; nos ibimus hac quoq; cælo:
  Ibimus ô (certâ sint rata vota Fide)
Ibimus; illa mihi fidum dedit vnica punctum.
  Ibimus, ire Deus quò prior ipse potest.

Ecce

Ecce pono in Sion lapidem summum, angularem, electum, pretiosum; & qui crediderit in eum, non confundetur. Isa.8.28. Rom.9. 1.Petr. 2.

EMBLEMA XV.

Obscurè distincta refert. ———

Huc veritatis huc adeste cultores,
Huc veritatis simplices amatores.
Videnda nocte est veritas: sed hanc noctem

Quicumque ſpectat, ſemetipſe non perdit.
Quærenda ſolido eſt veritas: ſed hoc quiſquis
Solido requirit veritatis arcanum,
Non ſe ille vitro faſcinante deludit.

Certiùs nullibi, aut ſecuriùs, quàm in obſcuro Fidei, ignota videri.

CLara quidem ſpeculi cryſtallo abſiſtit imago;
  Sæpè tamen fragili fallit imago vitro.
Forma ſuperfuſis pulcherrima ludit in vndis;
  Sed titubante leuis forma vacillat aquâ.
Induit obiectam glacies quoque pura figuram;
  Colliquefacta tamen ſole figura fluit.
Sæpè ſuperficies læuis radioſa metalli
  Splendida ſed dubio multa nitore refert.
Vſque adeò ſunt fida parum ſpectacula, fallax
  Quæ radiante oculus concipit à ſpeculo.
Diſſipat illa nitor: lux quæ diſtincta putatur,
  Plurima confuſò miſta decore premit.
Certiùs hîc Fidei baſis exactiſſima noſtræ,
  Illa animi ſpeculum, lydius illa lapis,
Certiùs obiectæ diſtincta ab imagine formæ
  Omnia, ſed radio noctis amante refert.
Quod video, obſcurum eſt; ſed enim ſpectabilis vmbra
  Reddit in obſcurâ viſa ſuperficie.
Exhibet illa mihi rutilum ſine lumine ſolem;
  Et tamen hunc ſolem credo coloque meum.
Sidera in hac nigro mihi tecta videntur amictu;
  Vel ſic nota ſatis ſunt tamen illa mihi.

Ite

Ite leues igitur Narcissi, quærite fontes,
Conspicuas vndis quærite blanditias:
Quærite fallaces lymphæ ridentis amores,
Quærite propensos in sua damna oculos.
Quærite quidquid id est quod vos commutet in herbam,
Quam tener exsangui flosculus ore premat.
Non ego vobiscum manifesta pericula quæram,
Aut oculis vllam rebor inesse Fidem.
Tutiùs obscuris ego me speculabor in vmbris:
Nullus in his (quamquam fraudibus innumeris
Quidquid vbique doli est in me malus explicet error)
Nullus in his casus perdere me poterit.

Fides ex auditu. ad Rom.10.

EMBLEMA XVI.

— *Vna Fidem capit auris amicam.*

Ne fugite, quamquam me videtis armatum
Arcu & ſagittâ. Vos ſagitta non ſpectat ;
Fideſque, quamuis tenſa, nil dabit præter
Sacrum fidelis Eloquentiæ carmen.

Auditis?

Auditis? an fors hanc videre mauultis?
Ego si viderem, nil profanus audirem;
Oculo vel ipso prostitutus audirem.

Fidem vnam multa & mira insonare auri simplici ad se propensæ.

PArnulus ille, suum qui sic propensus in arcum
Suscipit auriculâ nil dubitante Fidem,
Tranquilloque ferit patientem verbere chordam,
Non vanæ pretium simplicitatis habet.
Cernis vt ingenuus pia serpat in otia vultus?
Vt profugus blando cedat ab ore dolor?
Conniuent, madidoque sinu gaudentis ocelli
Non siccæ produnt omina lætitiæ.
Labraque secreto sibi respondentia nutu,
Magnum aliquid quod ament, quo moueantur, habent.
Nempe Fides quâ parte cauam se fundit in aurem,
Mira sed occulto murmure vota canit.
Vox non vlla foris: sonat intus amabile carmen.
Quantas auris habet credula delicias!
Percipit illa, quid immenso Deus egerit æuo,
Quid ferat æterno tempus & hora die.
Illa Dei Verbum, Verbum Patris incrementum;
Illa ingens tanti sentit Amoris opus.
Illa quid immensi vox Numinis, & sacer ille
Spiritus æterno nuntiet ore, docet.
In Tribus illa Deum persuasa fideliter Vnum,
In Tribus illa suum nouit amatque Deum.

Qualis ab ingenito Genitus Patre; qualis vtroque
Et Patris & Nati Spiritus igne micet;
Naturamque Animamque ſimul iungantur in vnam
Multiplici plures ſimplicitate pares.
Illa Hominem capit,illa Deum; Verboque ſub vno,
Voce ſub exiguâ, ſentit adeſſe duos:
Quamq; aptè Verbo vox conſonet ima ſupremo,
Percipere à pulſu ſimpliciore poteſt.
Illa; ſed incaſsùm: non ſunt ea credita nobis,
Nec capit hæc noſtrâ carmen inane Fide.
Illa (loqui liceat quod amans mihi dictat amanti)
Quid velit vna Fides, audit; & hoc ſatis eſt.

Per

Per Fidem ambulamus, & non per ſpeciem.

2. Corinth. 5.

EMBLEMA XVII.

——*Domino ſufficit illa Fides.*

Viator es, mortalis; in viam ducit
Te vita: ſi te fallat illa, quò tendes?
Viator es: videre ſed viam neſcit
Oculos fatigans cæca nox. Fides nouit:
Hanc dexterâ tenere donec audebis,
Audebis ire; nec ſequêris errantem,
Docere niſi cùm Veritas volet falſum.

In

In negotio Fidei certius & tutius nihil videri.

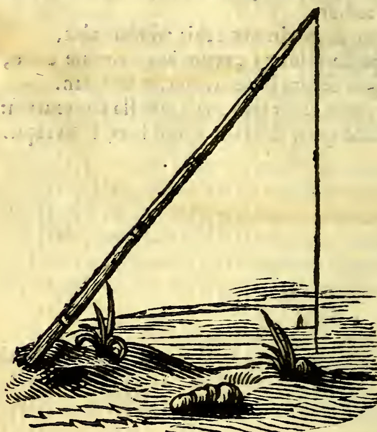
CVm Sodomam & ſocias Deus vltor criminis vrbes
Promeritos tandem verteret in cineres;
Superiſque ruens ſceleri indignantibus ignis
Perderet inuiſis omnia cum dominis;
Loth pater infelix cum coniuge, cumque duabus
(Quas nimis heu! ſerò nouerat eſſe ſuas)
Ibat, agente Deo, de tot modò millibus vnus,
Treſque ſimul, profugæ turba puſilla domus.
Mens fuerat, niſi iuſſa Dei ſuprema vetarent,
Saltem oculo patriæ funus amante ſequi.
Iuſſa vetant: abit ergo ſenex, manibuſque prehenſas
Natarum hinc ſtringens, coniugis inde manus,
Currite, dicebat, titubanſque trahebat euntes;
Currite, & incautos ne violate oculos.
Fit fragor: occurrit patriæ trepidantis imago:
Quæque videre minùs debuit, Vna videt.
Quid facis, exclamat, manibuſque parabat vtriſque
Lumina ſollicitus detinuiſſe ſenex.
Seriùs heu! vidit; ſcopulumque induta liquentem,
Quas meruit tantùm rettinuit lacrymas:
Pænè nouo pater & natæ riguere dolore,
Pænè ſub amplexum factus vterque lapis.
Pænè per & lacrymas oculis grauis incidit ignis:
Ne cadat, auerſum dicitur inde vale.

O pater!

O pater! ô miseræ sine matre & coniuge natæ!
  O nimis infausto Lothis adempta viro!
Rectum iter ingressis, vt iter quoque rectius iret,
  Numquid opus patulos vos habuisse oculos?
O oculi! malè aperti oculi! Dum fulminat æther,
  Totus & in cineres orbis adustus abit,
Nil spectare iuuat; cæcum iuuat omine certo,
  Quam secura Fides carpit, inire viam.
Ilicet; ecce feror quò me rapit illa sequentem:
  Nescio quò; satis est quòd scio, Fida rapit.

Omnia ſcrutatur, etiam profunda Dei.
1. Corinth. 2.

EMBLEMA XVIII.

——— *In obſcuro capit*
Quod non videtur. ———

Quid abditorum curioſe ſcrutator,
Natura noſtro quod remouit à ſenſu,
Rimante quæris & requiris obtutu?
Fidem in profunda mentis antra ſubmitte.
Hæc ſola, quamquam cæca, lucis æternæ
Numen vel ipſo deprehendet in fundo.

Ad

Ad capiendas res abditas, Fidem, non oculos adhibendam.

DIcite fluminei, genus vdum, dicite pisces;
Dicite, quâ melior præda fuistis aquâ?
Dicite sollicitæ, patientes dicite Virgæ,
Quo magis innumerum fonte tulistis onus?
Dicite vos nymphæ, nymphæ Oceanitides, alti
Quæ superas cæli luditis inter aquas;
Dicite, quo grauior de gurgite prodeat hamus
Sæpiùs arreptam pisce sequente Fidem?
Illáne quæ patulos admittit in intima visus?
Illáne perspicuis vnda sedens latebris?
Quæ semper tabulæ fusoque simillima vitro
Sternitur, & planâ fessa recumbit humo?
Illáne, fluctisonum quibus est labor ire per æquor
Squammigeros aget in fila soluta greges?
An qui muscosâ super-impendente coronâ
Densorum tacitè sub nemorum foliis
Turbidus vmbroso fons præterlabitur amne,
Nescius eoæ lucis & occiduæ,
Aptior est plures in vincula ducere pisces,
Vincula quæ tenui tendit arundo Fide?
Dum loquor, obscuro de gurgite protinus exit,
Et sequitur certam præda coacta Fidem.
Non opus est oculis, vt quod latet intus in vmbrâ,
Ingenio possit, sed patiente, capi.
Vna Fides satis est. Quid agis modò prouide, sensu
Omnia cui labor est nil capiente sequi?
Quod spectas, quod amas, frustrà temerarius optas;
Vt capias, oculis ne capiare tuis.

Tu autem Fide ſtas? noli altum ſapere, ſed time. ad Rom. 11.

EMBLEMA XIX.

——*Stet rectus in certâ Fide*
Qui cadere non vult.——

Sta; ſi vacilles, temetipſe iam perdes,
Fidemque rectam. Rectus ire qui nouit,
Quique arrogante non mouetur inceſſu,
Fidelis, inconcuſſus, ac ſibi conſtans
Deoque, cæli medius & ſoli rectam
Fidem tenebit; nec feretur in præceps,
Tumidi ruinâ quò trahente voluuntur.

In

In cælos viam certam & vnicam esse per Fidem; periculosam tamen illis, quibus incertus animus ab eundi libertate & arrogantiâ vacillat.

SEmita quæ sparsis per cælum consita flammis
  A candore suo Lactea nomen habet,
Heroum ingentes animas, noua numina, Patrum
  Dicitur in superas sæpè tulisse domos.
Fabula, mortales; non est ea semita cæli:
  Nam præter fatui luminis exuuias,
Erroresque suos totum quibus occupat orbem,
  Semita vel modicam non habet illa Fidem.
Illa super terras Superisque propinquior ipsis
  Aëris in mediâ quæ regione patet,
Quæ dubias ventis subter labentibus auras
  Murmuraque insani despicit Oceani,
Illa tenenda via est. En altera quæ vehat alto
  Semita, non dubiâ semita tensa Fide.
Hac iter æthereum nobis: hac quisquis Olympo
  Iam sedet, & patriæ tecta viator habet,
Hac proceres abiêre pij, cæloque locati
  Quà pateat certam nos docuêre Fidem.
Cur dubitas modò, trâquillo qui nuper Olympo
  Visus eras stabilem rectus inire viam?
Quæ pauidos fortuna dedit temeraria nutus?
  Quis dubium trepidè mouit vtrimque latus?
At certè, quamquam tellus subiecta minatur,
  Flabraque commissæ rauca cient animæ;
At poteras tamen ipse Fide tranquillus in istâ
  Frustrà sollicitos detinuisse pedes.

Nempe

Nempe sed elatæ deerat constantia menti,
Quæque solent humiles pondera ferre manus.
Nunc titubas, varioque regens discrimine gressus
Diffluis, & (nisi quis te iuuet) ecce cadis.
Quò via recta magis, magis & constanter eundum est:
Non capit incertos semita certa pedes.
Quando iter angustum est, libertas plena pericli est:
Si qua sit ampla, potes liber inire viam.
Arctum iter est rectumque Fides. hac ire per altum
Qui cupis, ire gradu liberiore caue.

Resistite

Resistite fortes in Fide. 1.Petr.5.

EMBLEMA XX.

Frangitur adductâ segnis inersque Fide.

Fidem insüetus ferre nescit adductam;
Fragilis inersque, delicatus ac segnis
Animus ab ipsâ frangitur Fide, & cedit
Vbi constat alter. Dexteram Tyrannorum

Qui

Qui ferre cupiet, discat antè distendi,
Suamque crebro tentet experimento,
Doceatque nullis viribus Fidem frangi.

Opus esse exercitatum habere animum in Fide, vt hac robustiùs adductâ ille denique non frangatur.

DOnec ego patriâ potui tranquillus in aulâ
Otia neglectâ ferre beata Fide,
Armorum procul à strepitu, procul hostibus vllis,
Assiduus citharæ tesserulisque comes,
Integer & solido non consumendus ab æuo
Gestabam croceis cornua picta notis.
Circumducta Fides, fluxoque tenerrima neruo,
Nectebat lateri vincula blanda meo.
Postquam orbi metus incubuit, miseroq; tumultu
Mouit inexpertus signa cruenta dolor;
Meque timor serò tentatum in bella coëgit
Audaces domini sustinuisse manus;
Tendor agente Fide, motuque exterritus ipso
Cum gemitu cœpi multa dolente queri.
Questus eram: simul ille Fide penetrabile telum
In mediâ digitos inter vtrosque locat;
Adducensque manu generosi cornua nerui,
Curre, ait, in cælum, curre sagitta tuum,
Quæque premant nos bella, Deo narrare memento:
Ille Fidem, certam sentiat ille manum.
Me miserum! quantam imposuit manus illa sagittam!
Frangor ab adductâ segnis inersque Fide.

Otia, iam memini, nimiùm mihi lenta fuere;
Non tamen in casus otia lenta meos.
Sæpè Fides nostras tentasset languida vires;
Adductam potui iam quoque ferre Fidem.
Non potui iam ferrè Fidem: quia rarior vsus
Abstulit ingenio robur opemque meo.
Arcus eram: sterilis modò fragmen inutile ligni
Forsitan accenso destinor inde rogo.
Parce tamen, partesque latus iungantur in vnum;
Quodque Fides vulnus intulit, ipsa liget.
Iungimur: adductum iam flecte ferociter arcum,
Experiere meam terra polusque Fidem.
Experiere aliquis, quem visa pericula tangunt,
Otia sectantem quid sit habere Fidem.
Experiere, meique memor testabere cælo,
Otia damnantem quid sit habere Fidem.

Beati qui non viderunt, & crediderunt.
Ioan. 20.

EMBLEMA XXI.

——*Amittit Fidem*
Videre qui vult.——

Sic abditarum, ſic latentium rerum
Malè caute custos diſce clauſa rimari
Oculo manuque. Curioſus obtutu
Quod capere, quod tenere geſtit, amittit:
Et quam tenebris poſſidebat incluſam,
Luminibus ipſis proditam Fidem perdit.

Non

Non esse petulanter & curiosè indagandam Fidem, quam nobis certam, sed occultam, hospitatus olim apud nos Dei Filius reliquit.

VEnerat in nostras nouus hospes & incola terras:
Hospitis ad nutum tecta parentis erant.
Ergo domo patriâ laribusque fidelibus vsus;
Iamque abiens puerum vidit, & illacrymans,
Cresce, ait, in seros, mi Paruule, cresce nepotes;
Quodq; habeo, ex merito nate parentis habe.
Dixerat; eque sinu speciosam protulit arcam:
Arca peregrinam clausa tenebat auem.
Fama fuit, quamquam pennis pedibusque carentem,
Remigio tamen hanc ponè sequente vehi:
Quoq; rapit leuis aura, vagi super ardua mundi,
Aethereis solitam non procul ire plagis:
Ac si fortè roget facilem via tanta quietem,
Illam proceris pendulam ab arboribus,
Montesque tractusque supra telluris iniquos
Vnâ se solitam detinuisse Fide.
Sume, ait, ô ingens meritorum cura parentum;
Hospitis illa tibi munera lusus erunt.
Quod latet, eximium est; veniet quoque tempus, vt ipsum
Quod latet, his manibus his oculisque feras.
Nunc, quando tibi cauta satis prudentia necdum est;
Quidquid id est, oculo ferre manuque caue.

Ille abit. Imperium cum munere Paruulus ambit,
Et tenet; argutas donec ad auriculas
Præſenſit volucrem pauitatem, & amabile pignus
Heu! nimis admotâ cœpit amare manu.
Vix benè ſumma leui deduxerat oſtia rimâ,
Vix oculum obſcuras miſerat in latebras;
Proruit hinc volucris (veluti cùm lubricus ignis,
Quà data porta, foco non remorante fugit)
Mobiliorque leui vento, pernicior aurâ
Aetheris, alta vagum fertur agentis onus.
Quid faciat puer infelix? quò denique vertat
Seque, ſuoſque oculos, ſollicitaſque manus?
Fletque videtque: vetant lacrymæ ſpectare quod optat;
Pro volucri lacrymas pyxis inanis habet.
Flet puer. Et rides tu quem magè flere decebat
Conſortem tanti participemque mali?
Flere iuuet: lacrymis puerilibus adde viriles:
Plus lacrymis oculi promeruere tui.
Hoſpes erat mundo cæli Deus: ille paternis
Aedibus exceptus cùm renouaret iter,
Dona tibi puero, ſed non ſpectanda, reliquit:
Dona fuere ſacrâ Gratia nexa Fide.
Mens tua pyxis erat; ſed erat malè condita pyxis:
Vt patuit, profugam perdidit illa Fidem.
Nunc leuis & vacuus, nunc plenus inanibus vmbris,
Quas agit ambiguâ luce recepta dies,
Das aditum cuicumque dolo; verumque peroſis
Fallaces animis accumulantur opes.
In fletus age: namque oculis modò perdita ſiccis,
Fortè Fides lacrymis eſt capienda tuis.

Noli

Noli plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem: & vnicuique ſicut Deus diuiſit menſuram Fidei. ad Rom. 12.

EMBLEMA XXII.

Sine lege qui contorquet, abrumpit Fidem.

Qui delicatam dexterâ Fidem torquet
Ineruditâ, ſicque torquet vt rumpat,
Sibi moleſtus & moleſtus abruptæ
Vtrumque perdit. Diſce ſemipaganæ
Miniſter artis, buccinator erroris,
Torquere quam non noueris Fidem diſce.

Fidem, si torqueatur à rudibus, ab ijsdem cum eorumdem insigni ignominiâ fractam resilire.

QVid facis agresti tantùm manus apta ligoni?
Quid struis in teneram sæuior ense Fidem?
Sit pudor hanc tanto torquereférociter ausu:
Non satis ingenio conuenit illa tuo.
Si iuuat, indomitos poteris torquere rudentes,
Quíque ratem freta per languida funis agit.
Aut quibus ingentes tolluntur in ardua moles,
Nodosâ poteris tendere lora manu.
Quid tibi cum citharâ, tensóque suauiter arcu?
Quid tibi cum tenerâ cum facilique Fide?
Scilicet hic aliis labor est; ea cura peritas,
Erudiente Deo, quærit amatque manus:
Siderei quibus ille sacer concentus Olympi
Auribus exceptus insinuare potest,
Ex quâ parte Fides non adducenda laboret;
Quâ sit parte magis conuoluenda Fides.
Desinis? an solito pergis temerarie motu
Commissam grauiùs sollicitare Fidem?
Perge age, promerito merces manet æqua labori:
Protinus à manibus libera facta tuis
Eripiet se fracta Fides; fugiensque, relinquet
Ipsa sui memores læsa per ora notas.
Has leget, & totum sparget ventura per orbem
Posteritas viduâ carmina scripta chely:
Æqua Fides fueram; fecit qui torsit iniquam:
Iusta tamen, quòd sum dedecus vlta meum.

In

In Fide nihil hæſitans: qui enim hæſitat, ſimilis eſt fluctui maris, qui à vento monetur & circumfertur. Iac. 1.

EMBLEMA XXIII.

—Quantus ſcrupo labyrinthus ab vno!

Fides quieti fontis inſtar, errores
Excludit omnes. Acquieſce tranquillæ;
Cælumque & ipſum contueberis ſolem
In hoc profundo. Conquieſcis? an pacem
Confundis iſtam? Nempe, nullus vt ventus,

Nec vllus imber vis nec vlla perturbent;
Tamen inquietam, nil mouente Naturâ,
In mille flexus circulosque curarum
Fidem implicare scrupulus potest vnus.

Eum qui sinceram Fidem vel semel addubitando confuderit, mille erroribus implicari.

PAruule (siue tuâ Narcissus haberis ab vndâ,
Seu nouus hac etiam teste vocaris Hylas)
Paruum ego te, certo sine nomine, paruule dicam:
Consimilem multis te tua facta docent.
In speculis alij, tu te specularis in vndâ,
Quam tectis viridi fronde sub arboribus
Nullus agit ventus, nec amabilis excitat aura;
Nec matutinis gutta cadens foliis,
Gutta leuis Zephyri pila paruula, paruula gutta,
Sollicitis vmquam motibus inuoluit.
Sic age Paruule, sic liquido speculare profundo,
Quidquid habent terræ, quidquid Olympus habet.
Non tua Narcisso captum te iunget imago,
Nullus amor lapso te sociabit Hylæ.
Tutus eris, formosus eris: tibi summa videnti
Atria conspicuus pandet amœna polus:
Tantùm ô parue caue, scrupo ne læsa vel vno
Deserat offensam mobilis vnda Fidem.
Sis memor hanc rigido non confluxisse metallo;
Sed liquidum à vitreo fonte tulisse decus.
Ergo, precor, digitis qui scrupulus errat in istis,
Dum licet, incautis proiice de manibus:

Proiice;

Proiice; securam temerè ne lapsus in vndam
Instabilem vultus vertat in ambiguos.
Hoc erat, hoc monui modò, cùm tibi Paruule dixi,
Cautus in hoc velles vt Puer esse loco?
Aspice nunc, *Quantus scrupo labyrinthus ab vno*
Orbibus implexam sollicitarit aquam.
Nuper in hac poteras tua prouidus ora tueri,
Fixa suis poteras astra videre polis;
Nunc, tua si videas atque ætheris ora supremi,
Ambiguâ teneas teque polumque Fide.
Aspice; quod patet hîc, oculis lacrymantibus aptum est;
Nil decet hîc visu non lacrymante capi.
Aspice; quid refugis? Bellum hæc mihi monstra minantur:
Occurrit pauidis terra tremens oculis,
Confusum cum sole chaos, cum luce tenebræ:
Nulla mihi solitam dant elementa Fidem.
Scrupulus ergo oculis mala tanta obiecerit vnus?
Vllus & erret adhuc scrupulus in manibus?
At saltem iam disce tuo malè caute periclo,
Quantula res quantam sollicitarit aquam.
Non seruat leuis vnda Fidem? leuis vnda teneri,
Fida tamen, cautâ simplicitate potest.

Credere oportet accedentem ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. ad Hebr. 11.

EMBLEMA XXIV.

—— *Ex Fide viuit.*

Ite helluones, prodigique lurcones,
Vasa ipsa crudis deuorate cum mensis;

Victum.

Victum atque vitam mors adesa sustentet;
Venena mortem morte mista depellant.
Meus ille meliùs, nil vetante Naturâ,
Sine morte, viuâ *Iustus ex Fide viuit.*
Facilem colono terra culta dat victum?
Victum illa meliùs, lætiusque procurat.
Mendicitatis nullus horreat nomen,
Modò talis vmquam possit esse mendicus.

Animæ à patriâ peregrinæ, nullum esse subsidium vitæ, nisi à Fide.

NOs animæ peregrinæ, animæ quas dira patrare
Pauperies mala tot, tot mala ferre iubet;
Dum gradimur per iniqua, domum victumque rogantes,
Ecce Dei clausas sistimur ante fores.
Illas ante fores, quas ni manus vna recludit,
Cuius tota tribus pendet humus digitis,
Hanc cogemur in hoc citò limine ponere vitam;
Ponere naturæ deficientis onus.
Nam quid abire iuuet, vel quò iuuet ire, per orbem
Nulla patet miseris si via, nulla domus?
Hîc patet vna domus; sed non patet vnica nobis.
Hospitis offensos suspicor esse lares.
Hîc fessa, hîc succumbe tuo mea vita labori,
Hîc saltem poteris non odiosa mori.
Cur tamen hîc moriere, Fides si viuida restat?
Illa comes vitæ subsidiumque Fides?

Tende Fidem, & digitis impelle fideliter iſtis;
Credibile hanc clauſas pandere poſſe fores:
Poſſe laborantem ſolatia ſumere vitam,
Placataſque Dei munera ferre manus.
Non eſt dura magis rigidâ Styge Numinis aula,
Nec minùs hanc faciles incoluere Lares.
Audiit illa Fidem, vitamque remiſit ademptam;
Audiet orantem non minùs illa Fidem.

Scio cui credidi, & certus ſum quia potens eſt depoſitum meum ſeruare in illum diem. 2. ad Timoth. 1.

EMBLEMA XXV.

——— *Secluſo lætior auro eſt.*

Audire ſatis eſt ; hinc videre contemnit.
Audire tutum eſt ; hinc videre formidat.
Feratur oculis res profana, res vana ;
Oculis ſubeſſe ſempiterna non debent.

Quæ per Fidem clausa teneas, securiùs illa, quàm quæ in oculis habeas, possideri.

DIcite io socij, quoties, cùm lusibus ætas
Prima breues nobis cogeret ire dies,
Cùm pater & genitrix, cùm iuncta sororcula fratri,
Essemus placidæ turba modesta domus;
Cùm pater, aut melior genitrix munuscula paruis
Aurea sollicitè conderet in manibus;
Dicite io, quoties, manibus quod habere licebat,
Inque auidis etiam semper habere oculis;
Sustulimus tamen ex oculis, subduximus aurum
Nequidquam cupidis protinus è manibus,
Deliciasque breues luteâ conclusimus arcâ,
Rima cui clausum findit aperta latus?
Scilicet obscuris nec erant incerta sub vmbris,
Nec poterant dominis dona perire suis.
Tum digitis ego suetus eram, numerisque coactis
Diuitias auidè dinumerare meas:
Dinumerare aliis, quas ipse videre nequibam,
Arcula cùm tacitas clausa teneret opes.
Tunc ego suetus eram manibus librare tenellis,
Et pensare meas pondere diuitias:
Tunc satiare auidas crebris tinnitibus aures,
Et certam hinc animo conciliare Fidem.
Ex oculis tum nullus erat qui fleret ademptas,
Nullus in occlusas qui raperetur opes.

Hoc

Hoc ſatis,has magnos quòd conſeruaret in vſus,
Luderet & fidis arcula cum dominis.
O quantùm nunc verſa retrò Natura laboras!
O quàm diſſimiles, hic vir, & ille puer!
Certa Fides puero, nullo licet agnita viſu;
Nunc, quia non pateat, fit leuis iſta viro.
Vertere in antiquos, mea vita, reuertere mores:
Et poteris certam rurſus habere Fidem.

Modicæ Fidei, quare dubitaſti?
Matth. 14.

EMBLEMA XXVI.

—— *Capit quod non capit.*

Minimo exhiberi maximus poteſt mundus:
Pila parua cælos claudit intus immenſos,
Capitque quod non concipit. Satis magna eſt,
Licet eſſe nobis mens putetur exilis,

Si

Si sit Deo fidelis : hac nihil maius,
Hac mente nihil est amplius ; satis numquam
De mente tantâ sentit ille qui credit,
Mens maior orbe maximo quòd humana est.

Nil esse tantum & tam longè positum, quod mens fidelis in se, quantumuis angusta, non capiat.

PArua sit ipsa licet, solido sit fusa metallo,
Quæ vacuo circum-ducitur orbe pila,
Totaque formosi splendens ab imagine mundi
Promicat illustri picta superficie;
Non minùs illa tamen venientibus obuia rebus
Per clausas aditum pandit in ima fores:
Non minùs illa tamen , quantumuis paruula, totum
Nouit in exiguo fida tenere polum:
Sideraque,errantesque rotæ septemplicis orbes,
Quamlibet angusto claudere tuta sinu.
Aspicis vt patrio solem deducat Olympo,
Ducat in exilem numina tanta focum ?
Quin etiam quæ fixa suo stant agmina cælo,
Euocet in modicos hospita parua lares?
Luna tenebrosi custos licet vnica mundi
Aethereâ furtim labitur ecce domo.
Quoque suum nuper sensit discedere solem,
Ambit in obscurâ delituisse casâ.
Nec tamen hîc superæ coguntur in otia flammæ:
Quælibet assuetis fungitur officiis.
Voluuntur cæli: stellarum voluitur ordo:
Insequitur solem luna, fugitque suum.

Nec

Nec minùs hîc vastæ subsidens machina terræ
Circumfusa suo fluctuat Oceano.
Stant scopuli; stant immanes iuga saxea montes:
Pensilis abiectâ valle recumbit humus.
Alterno mare fluctisonum deducitur æstu:
Luna reor socias hîc quoque voluit aquas.
Quodque magis mirum, tantis pila subdita rebus
Cernitur exili fixa manere Fide.
O anima! ô parui mens angustissima mundi,
Quam premit obscuri carceris arcta domus,
Pauca licet capias; totum tamen excipe Numen,
Et potes hoc stabili certa tenere Fide.

Exulta-

Exultabitis, modicum nunc ſi oportet contriſtari in variis tentationibus: vt probatio veſtræ Fidei .....inueniatur in laudem & gloriam & honorem, in reuelatione IESV *Chriſti.* 1. Pet. 1.

EMBLEMA XXVII.

——*Vis ipſa torturæ Fidem*
Facit animoſam. ——

Fides vel ipſis excitata tormentis,
Magis alta, magis eſt clara, quò magis tenſa,
Quò torta magis eſt. Muta languet, & nulli
Audita

Audita ſerpit, ſi qua ferre torquentem
Fides recuſat. Ferre diſcat, & lætum
Terras in omnes vna diuidens carmen,
Pæana Superis, ſibi celeuſma cantabit.

Exiguos animos, vocem pænè nullam eſſe Fidei ſibi relictæ & remiſſæ; hanc verò, ſi tortura tentantis acceſſerit, altiùs ſemper & altiùs in omnem latè terram, ipſúmque adeò cælum, diffuſo ſonitu, exaudiri.

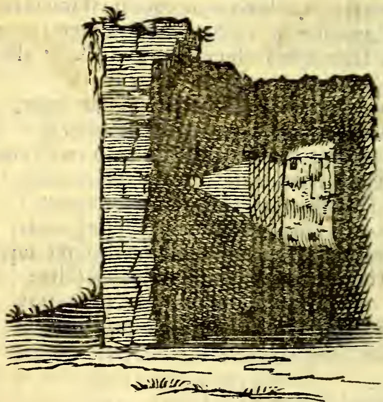
DOnec lenta Fides, faciliq̀ue remiſſior arcu,
Præſidis ad nutum iuſſa ſubinde loqui eſt,
Certa quidem numeriſq; ſuis diſtincta locuta eſt;
Qui tamen hæc caperet vix ſatis vnus erat.
Nam velut audiri morientibus edita labris
Vltima vox, animâ deficiente, ſolet;
Sic audita Fides. Tacitæ ceu noctis in vmbrâ
Vix licet arrectis auribus excipitur
Eminus impulsâ quæ præterlabitur aurâ
Lenè ſuſurrantis languida vox Zephyri;
Sic, licet arrectas, vixdum tamen impulit aures
Non ſatis elatâ voce locuta Fides.
Conticuere omnes, nec adhuc ſenſiſſe loquentem
Murmure ſuſpenſo proxima turba poteſt.
Nunc mutata Fides, terras nunc ibit in omnes
Cognitus Oceano littoribuſque ſonus.
Auſcultate poli, cantum ſuſpendite cæli;
Quod iuuet auditum, iam dabit illa Fides.

Voſque Erebo damnatæ animæ, indignantiaque vmbrarum
  Agmina, ſollicitos hîc inhibete metus:
Menſuramque modumque Fides animoſa dolori
  Ponet, & inſanas coget abeſſe minas.
Tantùm, oro, ferale parumper ſiſtite carmen;
  Non facit ad lætam vox inamœna Fidem.
Quid precor? infernis vlulent ſuſpiria clauſtris;
  Murmuret horrendo dira fragore domus:
Terra ſtrepe, ætherei concentum effundite cæli,
  Quemlibet in ſonitum mundus vterq; tremat:
Iam faciet, quod adhuc alius non fecerit vllus,
  Concentum cæli ſola tacere Fides.
Altior illa poli trepidique fragoribus orbis,
  Altior infernis concinet illa modis.
Vnde ea vis, animiq; ? Manus dedit vna Tyranni.
  Torta Fides, tum cùm tenditur, erigitur;
Ipſiſque altior, altior, altior à tormentis,
  Aequa Deo tandem concinuiſſe poteſt.
Nec metuit generoſa Fides, ne denique rupta
  In medioque tremens verbere diſſiliat:
Sic rumpi vult ipſa; illudere ſic cupit orbi;
  Sic optat cælo digna Deoque mori.

Felix

Felix est ..... incoinquinata, ... habebit fructum in respectione animarum sanctarum: ..... dabitur enim illi Fidei donum electum. Sapient. 3.

EMBLEMA XXVIII.

—*Candida mens mediâ capit omnia nocte.*

Mediis in vmbris, inque noctis obscuro,
Vbi nil videndum est, mira spectat; & puncto
Sibi annuente charta concipit virgo,
Quod ars Apellis exhibere pingendo

Frustrà

Fruſtrà laboret. Nocte quiſquis in densâ,
Proſcriptus aſtris, proſtitutus à cælo,
Moraris exul, inuidenda ſi quæris
Videre, Punctum hoc reſpice; inde momento
Habebis vno, quidquid aſtra promittunt,
Cælumque ſpondet. Caſta mens capit plura,
Quàm totus illi poſſit orbis offerre.

Caſto candidoque animo per Fidem patere plura in obſcuro, quàm curioſis & ſciolis in aperto.

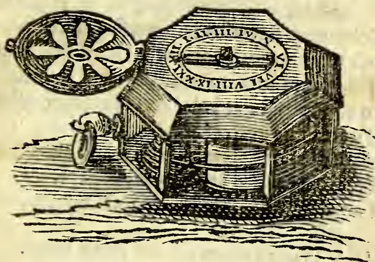
Corporeos rapit ex oculis nox atra colores;
  Conſpicuus tamen hac fit mihi nocte color:
Sed color emiſſus cælo puroque receptus.
  Quàm ſequitur noctem, tam fugit ille diem.
Alter amans lucis, tenebraſque peroſus opacas,
  Nocte abit, aurorâ ſed veniente redit:
Et vacuâ incertos deludit imagine viſus,
  Multaque mendaci picta colore refert.
Exhibet ille nihil niſi quod verum eſſe fatendum eſt;
  Quodque orbis, cælo teſte, fidelis habet.
Aſpice, namque potes, quantillo peruia puncto
  Quot rerum ſeries quàm ſpecioſa fluat:
Vtque fluat noctis medium per inane profundæ,
  Dum cadat in gremium candida charta tuum.
Hîc purâ natat in tabulâ, natat æquore caſto,
  Quidquid humus veri, quidquid Olympus habet.
Si vaga cæruleo voluuntur nubila cælo;
  Hîc quoque picta leuis nubila ventus agit.

Sol

Sol quot habet radios, tot habet radiata papyrus,
Innocuas tot habet charta ſerena faces.
Si qua ſecet volucris plaudentibus aëra pennis;
Hîc ſimili plaudens remige fertur auis.
Ventus agit frondes? tremit hîc quoque frondibus aura,
Et pauidis curſim ludit in arboribus.
Fons etiam puris qui limpidus errat arenis,
Huc velut effuſas ferre videtur aquas.
Et ſit adhuc qui clara foris ſpectacula quærat,
Cuncta domum certâ cùm ferat vmbra Fide?

Rectum est Verbum Domini, & omnia opera eius in Fide. Psal. 32.

EMBLEMA XXIX.

— *Vna Fides agit omnia.* —

Rota parua cælos quòd sequatur ingentes,
Cursumque solis siderumque sectetur,
Agente nullo vel regente, miraris?
Ego miror vllos esse qui Fidem certam
Habere se testentur; & tamen segnes,
Non lege cæli, non amore ducantur.
Negat, otiosam stare qui Fidem cogit.

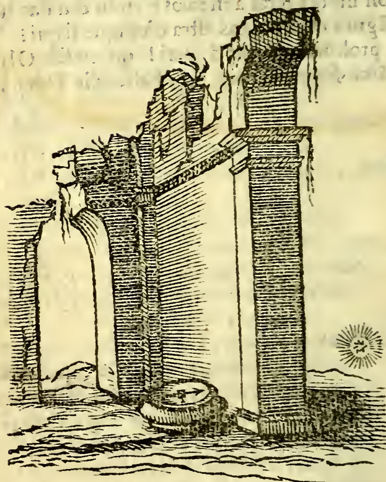
Cùm Fide moueantur inanimata ipsa, mirum esse animam Fide præditam ordinato motu ad cælestia non rapi.

VOluitur in gyrum, raptusque reuoluitur æther,
Voluuntur stabili sidera versa polo:
Causa tamen tanti non est satis agnita motus;
Hic genios causam iudicat, ille Deum.
Est quoque telluris validâ vi rapta per orbem
Qui putet alternas astra subire vices,
Qui stabiles cælisque vagos errantibus ignes
Terrarum tanto credat amore rapi.
Nil equidem hîc statuo. Miror magis, æmula cæli
Vnde suas agitet machina parua rotas;
Perpetuoque sequens labentia tempora motu,
Quâ se, quâve suam dirigat arte manum.
Ecce suo quoties sol circumducitur orbe,
In gyrum toties ambulat illa suum:
Irrequieta quies nunc huc, nunc vertitur illuc,
Omniaque ad nutus Indicis ire iubet.
Seu nox, siue dies alternas tendat in oras;
Nocte dieque suum dextera voluit opus.
Sola Fides intus, mihi credite, sola laborat;
Compositas circùm dirigit vna rotas:
Vna Fides ambitque rotas vrgetque iubetque
Iusta per æquales in spatia ire moras.
Et potero, dum certa meos circumligat orbes,
Certa sinus animi stringit amatque Fides,

Et patriis potero ipſe rapi contrarius aſtris?
Aethereis potero degener ire plagis?
Quippe fatigatæ iubet hoc mentis graue pondus;
Quæque ſub immani pondere vita gemit.
Ergo iubente Fide rota rapta ſequatur Olympum?
Nil agat ad noſtram languida vita Fidem?
Non motus ferat æthereos? non diuidat horas,
Ignea diſſimulans aſtra diemque ſequi?
O prohibete moras Superi! qui neſcit Olympi
Iura ſequi, certam non habet ille Fidem.

Probatio vestræ Fidei . . . . . inueniatur in laudem & gloriam & honorem in reuelatione IESV *Christi, quem cùm non videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis.* 1. Petr. 1.

EMBLEMA XXX.

— Spectat hunc quem non videt.

Errantis orbis illud aureum sidus,
Stabili quod vnum dirigit viam cælo,

Spectare

Spectare quamquam non poteſt, tamen ſpectat
Fides, vel imâ conſepulta tellure.
Solidâ profectò viſione ſpectatur,
Solidum per ipſum quod videtur & conſtat.
Per inane ſemper res inanis apparet.

Corporeum nobis obicem fruſtrà obiici, quando, hoc non obſtante, per Fidem Deus ipſe cognoſcitur.

QVid mihi corpus iners funeſtas obiicis vmbras,
Accumulans animo pondera tanta meo?
Ne ſpectem fortaſſe pio mea numina vultu,
Numina ne viſu non adeunte ſequar?
Vt fingam mihi fortè Deum, quem tangere poſſim,
Præſentemque oculis ſemper habere meis?
Falleris inſanæ moles temeraria maſſæ,
Falleris ingenij pondus & vmbra mei.
Mille licet ſolidis obſtent penetralia clauſtris,
Mille laborato ſtent adamante fores;
Quin etiam, quà diffuſi patet area mundi,
Horreat immani maſſa coacta luto;
Mens immota tamen Punctum ſpectabit in vnum,
Vna ſuum aſpiciet non variata Deum.
Non opus vt videat, quem ſe vidiſſe fatetur,
Non dubio quoties ſenſerit orbe tegi.
Non opus eſt oculo capiat, quem certiùs ambit,
Quàm queat indicio luminis vlla ſequi.

Tanta Deum fidamque ligat concordia mentem,
Tanta vel ignotum nectit vtrumque Fides,
Tantus amor, totus licet orbis amantibus obstet,
Tantus agente Fide conciliatur amor.
Stamus, & æternùm stabiles constabimus ambo;
Versa licet dubiâ stent Elementa Fide.
Stabimus obtutu, nihil vt spectemus, in vno:
Immotum satis est posse tenere Deum.

Fides

Fides veſtra non ſit in ſapientiâ hominum, ſed in virtute Dei.

1. Corinth. 2.

EMBLEMA XXXI.

Certa Fidem Scriptura regit.——

Obſcura ſacræ puncta multa Scripturæ,
Notæ ſubinde candidæ, ſed hæ paucæ,
Fidem gubernant. Nouit illa quid cantet,
Obſcura quamquam concinat: magis promptè

Numquam profatur illa, quàm nigris cùm se
Notis tuetur. Clara ſigna ne curet,
Obſcura quiſquis intuendo non errat.

Non eſſe Fidem vrgendam ſenſu proprio, ſed ductu Scripturæ à Deo nobis traditæ moderandam, vt ad menſuram cæli canat.

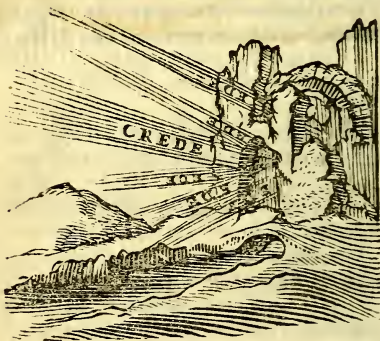
SI benè compoſitis per verba ſonora lituris
  Dirigat intentam Regula quina Fidem;
Si taceat cùm fortè loqui Scriptura vetabit,
  Non taceat quoties iuſſerit illa loqui;
Audiet hanc prono modulantem vertice cælum,
  Audiet hanc pauido ſubdita terra ſolo.
Quin etiam inferni penetrantem clauſtra profundi
  Nulla Fidem hanc iterùm deſeret Euridice.
Hæc erat illa Fides quam Sol quandoque canentem
  Audiit, & cœptum diſſimulauit iter.
Hunc ſonitum fundebat aquis illiſa cruentis
  Virga, procelloſum findere iuſſa mare.
Audierat, manet arrectum ſine fluctibus æquor,
  Et fluidis hæret penſile littoribus.
Quippe Fides iubet: hac trepidas reſonante per vndas,
  Non fuit auſa ſacros tangere lympha pedes;
Tota licet ſicco penetrarent caſtra profundo,
  Staret & in medio dux populusque mari.
Tu modò quiſquis amas Naturam flectere cantu,
  Flectere non humilem ſub tua iura Deum;

Sic

Sic moderare Fidem: tibi ſic Scriptura canenti
Suggerat expreſſis verba ſonanda notis.
Turpe Fides vlulat, quam nullis legibus aptam
Ruſtica conſueuit ſollicitare manus;
Quam rudis ad numeros Corydon damnauit agreſtes,
Iuſſit & inſano Tityrus ore loqui.
Non ego ſic, non me dubio temeraria plectro
Vota iuuat vacuâ concinuiſſe Fide.
Scripturam ſequor, atque notas & ſigna Parentum,
Tradita per nutus, tradita perque libros.
Illa Fidem plectrumque regant: ſine legibus iſtis
Concordem Superis non reor eſſe Fidem.

Quid enim ſi quidam illorum non credide-runt? Numquid incredulitas illorum Fidem Dei euacuabit? abſit .... quia ..... ſepulchrum patens eſt guttur eorum, linguis ſuis doloſè agebant. ad Rom. 3.

EMBLEMA XXXII.

—— Nec ſola nec integra reddit
Perfidus interpres. ——

Ne crede lapſis; mentiuntur, & numquam
Audita reddunt; nec fidelis interpres
Diuinioris Eloquentiæ vano

Bubonis

Bubonis antro, vel palude cœnosâ
Processit vmquam. Veritas venit cælo.
Fidelis es? sentire vera delectet;
Cælumque castus vnde Spiritus manat,
Tua non-profano mens sequatur auditu.

Nihil certi aut solidi circa diuini verbi fidelem interpretationem adferre posse antiquo-nouatores illos, qui euersi sensus ac religionis omnis vanissimâ mente sic excipiunt loquentem Dei Spiritum, vt truncum illum ac monstrosè varium in obuios refundant.

TEctorum vacuis quod agens penetralibus Echo
Garrula desertis murmurat ex adytis;
Credite mortales non sunt oracula, quamquam
Abditus arcano spiritus ore sonet.
Voce caret mens illa, caret vox perfida mente:
Nulla tenebrosas vita colit latebras;
Sed sonus impulsâ ludens petulanter in aurâ,
Itque, iterumque leui fractus ab ore redit.
Quin si multiforis discedat hiatibus antrum,
Pluraque dispositis sint caua iuncta cauis,
Sæpius auditas Echo temeraria voces
Indomitâ passim garrulitate canet;
Sed truncas tamen: hoc illis prius omnibus error
Auferet amissâ simplicitate decus.

Tu quoque desertis qui verba sonantia cælo
Pectoris euersi concipis in latebris;
Qui veri nouus interpres mala semina mentis
Spargis in auritos multiplicata sinus;
Fallere si vanis sperasti perfide verbis
Tam dubiam populo conciliare Fidem.
Nouimus ingenium. Vacuo tibi futilis Echo
(Quam genuit pauido mobilis aura sinu)
Plura simul referens animo sonat. Audiat orbis,
Et putet his vllam vocibus esse Fidem?
Quas neque mens, neque lingua, nec os mortale locutum est,
Cæca sed è tumulo fudit hiante domus?
Vmbrarum domus? horrendæ domus hospita noctis?
Obsceno lemurum fornice tecta domus?
O prohibete dolum Superi! Túque vnica magni
Vox Patris, in nostram vox animata Fidem,
Huc age de cælo, mentique illabere nostræ:
Ecce patent omnes in tua verba sinus.
Audiimus; sonuere, velut cùm fulminis ictu
Nubila concussum dissoluere latus.
Audiimus. sonuere sacræ per inania voces,
Quas melior summo Spiritus orbe tulit.
Non sonuit vox vna, tamen vox vna videtur,
Quam canit vnanimi terra polusque Fide.
Sic vno confusa sonat symphonia cantu;
Cantus at è multis vocibus ille sonat.
Sic Tenor à reliquis distinguitur, Altus ab Imo;
Vocibus at resonat vox tamen vna tribus.
Est quoque sidereis concentus in orbibus vnus;
In cantum tamen hunc quilibet orbis agit.
Vox

Vox non vna ſonat; ſed vox tamen vna videtur,
 Vnica quam certo concinit ore Fides.
Hæc precor vna ſonet; temeraria non ſonet Echo,
 Interpres ſacri futilis Eloquij.
Sin, reſonante Deo, cæloque loquente, neceſſe eſt
 Vt leuis incertis obſtrepat illa modis;
Obſtrepat: hanc cælis intenta loquentibus auris
 Audiet, & nullam dicet habere Fidem.

Qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, ... in iudicium non venit. Ioan. 5.

EMBLEMA XXXIII.

Quod non capis, quod non vides.

Argute prono quid requiris obtutu?
Sonum puer venaris? & Fidem captas?
Frustrà. inuidere si lubet, licet; numquam
Sonum videbis. auribus oculi cedant.
Vbi nil videndum est, cur laborat obtutus?

Videre oculis aut manibus palpare velle Fidei pronuntiata, ignoſcendum fortè pueris; ſed non eſſe ferendum in viris.

SOllicitas citharæ ſonitum vocalis ad aures
Paruulus ignotâ ſenſerat ire Fide:
Ambit, amat, quærit, ſcrutatur & omnia luſtrat;
Impatiente ruit per loca vaſta pede.
Sæpè ſuâ reſonare Fidem ſibi finxit in aure,
Cumque Fide optauit ſic reſonante mori.
Sæpè puer dixit, niſi ſe dixiſſe putauit:
Illa Fides nobis non aliunde venit.
Ille meus quatit impulſas qui ſpiritus aures,
Viuidus ille Fidem ſpiritus intus alit.
Iamque ſibi plaudens, (quis enim ſibi plaudere neſcit?)
Viſus erat ſtabilem ſolus habere Fidem;
Cùm tacitâ citharam reſonantem fortè ſub vmbrâ,
Et citharæ auditam vidit ineſſe Fidem.
Illam, neſcio, quis, patriâ procul vrbe viator,
Victus amore ſuo, ſiue dolore ſuo,
Propter iter modicam temerè proiectus in vmbram,
Iuſſerat inculto pollice pauca loqui.
Pauca referre mihi quamquam puer ille volebat,
Non potuit pauidus pauca referre puer.
Iamq; ſopore ſoluta manus, plectrumq; canentis
Finierat medio carmen inane ſono;

Audet

Audet adire puer, citharamq; mouere tacentem,
Et reſidem digito ſollicitare Fidem:
Illa tremit, placidumq; ciens conterrita murmur,
Protinus vmbroſo quà patet ore canit.
Hîc puer, Intus, ait, tenebris latet intus in iſtis,
Quidquid id eſt dubium quod ſonat inde melos.
Certè auis, aut auium de gente tenerrima vox eſt.
Illa oculis, vox eſt illa videnda meis.
Spectat, & exſpectat, vacuaſque intentus in vmbras
Obſcurum patulæ luſtrat inane lyræ.
Demens! qui ſonitum, qui non ſpectabile carmen
Lumine crediderit poſſe vidente capi.
Sed tamen errarit petulans puer. Error haberi
Nempe ioco dignus conſilioque poteſt.
Sic errare viros? Non eſt tolerabilis error,
Auribus ereptam velle videre Fidem.

Aſpicien-

Aspicientes in Auctorem Fidei, & consummatorem. ad Heb. 12.

EMBLEMA XXXIV.

——— *Punctum via certa per vnum est.*

Frustrà laboras, mente quisquis incertâ
Res abditas venaris. inter errores
Et huc & illuc fascinata cæcutit
Sapientia, oculum quæ subinde fallacem
Puncto euagari dirigente permittit.
Puncto coërces? solue tela: rem tanges.

Humanam

Humanam mentem, vt Verum, præſertim à ſe remotum, certò attingat, ſimplici & ſemiclauſo oculo collineare debere per punctum Fidei vnicum, priuſquàm ſuas à ſe intellectiones emittat.

NOs, quorum incita mens agilis ſolet arcus haberi,
Arcus inoffensâ tenſus vtrimque Fide;
Quique volant animis externa petentibus actus,
Sunt veluti metam tela ſecuta ſuam;
Quodque vnum mens vna videt ſpectabile Verum,
Dicitur ingenuæ meta ſuprema viæ;
Aeuo multa breui fortes iaculamur: & vltrà
Impetus humani quàm ferat ingenij,
Tendimus audaci mentis pede. Quid tamen vltrà
Tendimus? incertum ſemita fallit iter;
Meta fugit, nutat pauido temeraria motu,
Et dubiis agitur pulſa ſagitta notis.
Nullum pondus ineſt; non eſt conſtantia rebus
Vlla; negat Verum quælibet hora ſuum.
Heu! rerum ignaræ mentes, Verique, quod vnum
Tam procul humano ſuſtulit orbe Deus,
Quàm propè deluſas agit ignorantia mentes,
Quàm propè deceptas error inanis habet.
Ite leues, agite ite animi, cælumque vel ipſum
Mentis inexhauſtâ quærite ſtultitiâ:

Quærite

Quærite quidquid vbique latet, ſeu ſummus vbi
orbis
Immenſo circumcingitur à nihilo;
Siue vbi ponderibus hinc inde prementibus hærens
Pendet in exiguam terra coacta pilam.
Quærite io, Veri venatricesque ſagittas
Quâ lubet excuſsâ deproperate Fide.
Quin etiam, qui rebus ineſt mortalibus, ipſum
Spectandum fixâ quærite mente Deum.
Nil agitis, donec ſpatium ſpeculata per æquum,
Mens oculum puncto dirigat vna ſuum,
Pauca videntem oculum; conniuentemque fideli
Cauta ſupercilij ſimplicitate tegat;
Nec videat quod inane iubar ſub luminis vmbrâ
Terraque mendaci picta colore fouet.
Non videat, primæ quod lux formoſa diei,
Nube ſuâ Verum diſſimulante tegit.
Hoc videat, videatque oculo prudentior vno,
Vno quod puncto dirigit vna Fides.
Tunc, licet huc illuc temerè obluctantibus Euris
Nutet in incertos aura reducta ſinus,
Ventilet & liquidum medio Natura receſſu
Aëris adſtringi non patientis onus,
Tunc poterit ſecura & conſtantiſſima curſu
Incita mens Verum nil variante ſequi.
Donec in hoc tandem tranquilla quieſcat, & ipſum,
Qui ſtatus eſt animi, ſpectet ametque Deum.
Quin etiam patuli ſi fors per deuia mundi
Tramite perpetuo terna feratur auis,
Tresque

Tresque ſimul certo ſpeculetur prouida puncto,
Iungere tres ſimul has vna ſagitta poteſt.
Nempe viam non cæca dabit fortuna; nec ille
Qui ſolet in dubiis caſus habere locum.
Ipſe viam Deus expediet, punctoque videndum
Diriget in Verum certa tenaxque Fides.
Hoc age mens puncto telum rege. Si facis, Vnum
Iam potes in Trino fixa tenere Deum.

Creden-

Credentium cor vnum. Actor. 4.

EMBLEMA XXXV.

——— *Fidem concordia ſanam*
Sola probat. ———

Concordiam ſi tollis, & Fidem tollis.
Diſcors vocari non poteſt Fides; murmur
Pauidum vocetur. Deſipit, Fidem quiſquis
Putat inter ipſas diſſidentium rixas
Sanam inueniri. ———

Furioſam

Furiosam incredulæ mentis agitationem non posse componi à discordi Fide hominum diuersa sentientium: opus esse, eum qui pacem habere animi velit, ad sanam iam inde à tot sæculis vnius Fidei concordiam auscultare.

ESse quid hoc dicam, perplexa quòd omnia cerno,
Cuncta quòd ambiguâ stant mihi visa Fide?
Esse quid hoc, dubiis quòd mens perterrita monstris
Aestuat, & visis ægra fit ipsa suis?
Non oculis mihi, non sensu conceditur vllo
Sincerum in dubiis consuluisse diem.
Quin etiam, incertæ quæ sola est regula vitæ,
Ambiguam Ratio vix tenet ipsa Fidem.
Quodque mihi horrendum magis omnibus est tormentis,
Quòd patiar scio; sed nescio quid patiar.
Sic cui viscera vis morbi furialis adurit,
Quemque animo profugum cogit abesse suo,
Vertitur huc illuc, in seque reuertitur amens,
Vnus vbique suum quærit & vrget onus.
Sic viridi fusum quem fortè viator in herbâ
Vidit, & arguto verbere dissecuit,
Voluitur in dubios coluber temerarius orbes,
Et fugit attactu territus ipse suo.
Hei mihi! terreor ipse meis quoq; percitus vmbris,
Excrucior tactu proditus ipse meo.
Ipse ego meq; Deumq; meum per inania quæro;
Quæro, sed & fugio meque Deumque meum.
Quid

Quid fugiam tamen ignoro. Crudelis in illos
  Cur duxti miserum me mea vita dies ?
Tutiùs, ah! meliusque tui secura Deique,
  Consimilis brutis consimilisque feris,
Non caperes æterna, breuique exercita fato
  Exciperes finem deperitura tuum.
Nunc capis, & caperis perplexa capacibus annis;
  Nunc capis æternos nescia ferre dies:
Dumq; tuo frustrà trepidam te pondere versas,
  Cogeris impositum ferre dolenter onus.
Talis erat rabies furiosi dira Saülis;
  Aestus in insano pectore talis erat;
Cùm pariter seque ipse suosque exosus amicos,
  Immeritæ cuperet tradere cuncta neci.
Felicem tamen! emotæ cui iurgia mentis
  Iesseus potuit composuisse puer;
Luctantique, animis malè respondentibus, iræ
  Concordi potuit ponere iura Fide.
Hei mihi, nescio, quis fidicen mea vulnera tentat!
  Vulnera sed tali non medicanda Fide.
Vrgentur malè concordes in carmina nerui,
  Vrgentur stabili fila soluta Fide.
Scilicet hinc pauidæ veniet concordia vitæ,
  Paxque animo veniet sera sed vna meo.
Turbatur mare compositum discordibus Euris.
  Dissona vox rabidos cogit in arma canes.
In furias agit ambiguo tuba turbida cantu.
  Somnus ab incerto murmure pulsus abit.
Cantatum satis est. Dextramq; fidemq; remitte;
  Non facit ad luctus illa vel illa meos.
Vna mihi præstare Fidem concordia sanam,
  Vna meos mecum conciliare metus,

Vna

Vna laborantes in ſomnum ducere curas,
Vna animo dubium tollere poſſet onus.
Sic mihi ſiue Dauid, ſeu quis de ſanguine tanto
Præcineret certâ conſona Verba Fide,
O ego quàm ſubitò vacuus furialibus vmbris,
Concordes caput hoc leniter ad numeros,
Et ſimul has aures, ſimul hunc animũ inclinarem!
Dum placido ſenſim murmure compoſitus
In ſomnum, ſine vi ſine pulſu aut verbere vitæ,
Haurirem tacitos funera lenta dies.
Non aliter pauidus per iniqua tremensq; viator,
Seu nox ſiue metum fecerit ipſa dies,
Horrida nox, inamœna dies, nox frigida, ſole
Toſta dies, fontis ſi tamen irrigui
Ad caput in denſâ latus inclinauerit vmbrâ,
Et ſtrepitum feſſis auribus excipiens,
Murmura ludentis concordia ſenſerit vndæ,
Sollicitos vndæ mobilis in ſilices;
Senſim oculos, ſenſim ille animos & pectora vinctus
Flexanimâ ſomni compede, ſe ſibimet
Eximit, & placidâ compoſtus pace quieſcit.
Quid moror? Vna Fides, illa mihi toties
Exoptata Fides, concordibus incita neruis,
Neſcio quid fidis auribus inſonuit,
Turbatoque animo pacem dedit. Ite timores,
Dira tacete animi iurgia, abeſte metus;
Ite laborantis diſcrimina perfida vitæ,
Impauidum concors me iubet eſſe Fides.
Si qua Fidem perplexa regit diſcordia, non eſt
Sana Fides: dolor eſt illa furorque Fides.

Fides vestra non sit in sapientiâ hominum, sed in virtute Dei. 1. Cor. 2.

EMBLEMA XXXVI.

——— *Summo sine pondere non est*
Recta Fides. ———

ens destituta viribus Fidem rectam
on sustinebit; ferre pondus appensum
gnaua nescit. Iunge pondus, & fluxam
dem explicabis. Sta fidelis, & consta.
Qui delicatus optat esse, non credit.

Dubiam intricatamque diffluere Fidem illam, quæ per iunctas Patrum sibi succedentium manus traditum à Deo attestationis diuinæ pondus amiserit: certam porrò in profundis scrutandis Regulam esse Fidem illam, quam rectam fecerit tradita nobis auctoritatis seu diuinæ virtutis appensum pondus.

ILla quidem, quam visceribus mihi texuit imis
 Qui Deus & tenui in corpore vermis erat,
Illa Fides animo castorum est regula morum:
 Regula certa tamen non erit illa Fides,
Si leuis impatiensque regi sine pondere passim
 Diffluat in laxos libera tota sinus.
Scilicet à ventis impulsa procacibus, ipsi
 Ludibrium cælo, ludibriumque solo,
Quò rapiet nutus dominæ temerarius auræ,
 Aestibus aëriis vile feretur onus.
Pendula sic summo voluuntur aplustria malo,
 Sic trepidis fluitant stamina picta notis.
Sic bolide amissâ per iniquos languida fluctus
 Huc illuc pauidis vincla feruntur aquis.
Nec,nisi quâ de parte leuis fluat æstus & aura,
 Indicio quidquam nil penetrante notant.
Prome tuam,tu quisquis onus portare recusas,
 Quod Patrum stabiles imposuere manus,
Prome Fidem fluxæ Fidei sectator, & expers
 Quo dubiam auxilio consilioque regas.

Prome

Prome Fidem, iubet hoc cælo patiente tyrannus:
Hoc modò versa iubent tẽpora, prome Fidem.
Promitur ecce, sinuq́ue fluens variata coacto
Fertur in aëreas pondus inane plagas:
Quin voluens sese ipsa, intricatamq́ue reuoluens,
Mille cruces, nodos mille sinusq́ue facit.
Sic abit in spiras aqua turbida; sic vagus anguis
Saxa per & scopulos insinuatus abit.
Lubrica muscoso sic præterlabitur aluêo,
Et labyrintheos explicat vnda sinus.
Sic petulans inter silices, siluæq́ue cadentis
Relliquias, trepidâ fons spatiatur aquâ.
Dent tibi, dent, oro, Superi pro lusibus istis,
Captus vt ipse tuâ detineare Fide.
Exoriare aliquis sinuoso turbine motus,
Siue ruat cælo seu ruat ille solo;
Qui frustrà licet obstantem, frustraq; frementem
Te nimis implexam cogat habere Fidem.
Tunc, velut intortâ quam voluit aranea telâ
Musca venenatis pendet in exuuiis,
Et fremit & queritur, medio testabere cælo
Pendulus, hæc fluxam fata dedisse Fidem.
Quid loquor? aut vbi sum? precor ô, precor ille superfit
Integer; & cælo quæ tulit è patrio,
Perq; manus Deus ipse solo transmisit habenda,
Applicet ad dubiam pondera certa Fidem.
Tunc simul, incertas rapiat si fortè per vndas
Indocilem petulans æstus & vnda ratem,
Tunc ego, tunc simul ille, Fide tentante profundum,
Ambiguum inter aquas experiemur iter.

Tunc altas demissa Fides cùm senserit vndas,
Ite meæ, dicet, ite per alta rates.
Ite rates, Deus ire iubet. Via tuta profundo est,
Quod fuit admisso pondere mensa Fides.
Tunc etiam egressis pelago, cùm littore tuto
Supponet placidum mollis arena vadum,
Stabimus erecti cælo. Tunc pondere certo
Nos faciet cæli summa tenere Fides.
Sin etiam dubiæ leuis inconstantia mentis
Iusserit offensum conuoluisse latus,
Recta Fides iterùm sustollet. Amica tueri,
Quem non fluxa Fides dirigit, astra potest.

Habemus

Habemus fiduciam, & accessum in confidentiâ per Fidem eius.
ad Ephes. 3.

EMBLEMA XXXVII.

—— *Recta quà ducit Fides,*
Via certa cælo est. ——

Ascende, sed ne desere hanc Fidem: non est
Via certa cælo quæ rece dità cælo.
Fides propinqua est. hanc tuere complexu

 Fidelis

Fidelis arcto: si tueris, ascendes,
Et nullus vmquam te videbit errantem.

Mens humana quamdiu destituta fuit directione certâ Fidei, agnoscit se, in ignorantiæ densâ nocte, intellectus sui vi licet igneâ, Deoque ipso igne illo ac luce primâ sibi communicatâ, in vagos ac turpissimos errores abusam esse: tandem porrò inuentâ sibique adstrictâ Fide, per eam se iter ad abditissimarum rerum cognitionem certissimum inuenisse.

IRe quidem rapido me vis iubet ignea motu,
Quam cohibet clauso fistula parua sinu:
Ire tamen iubet incerto per deuia cursu,
Et dubiam errando sollicitare viam.
Nunc cælum petit illa; solũ nunc rursus iniquum
Ambit, & in cœno voluitur vda suo.
Nunc vili pertæsa iterùm putrescere terrâ,
Suspendit medio corpus inane polo.
Sic feror, ambiguo sic me rapit impetus igne,
Sic agit in casus prodiga flamma meos.
Ac licet indomito necdum consumpserit æstu
Enthea quas nobis indidit aura faces;
Exiguum tamen est animi quod restat. & ecce
Languidior pronâ voluor in ima viâ.
Ergóne vt in cœno, cæli decus, hospita cæli
Olim sideribus annumeranda meis,

In

In cœno tandem ipsa, meo contraria cælo,
Vixque tegenda luto, denique vt emoriar?
Hoc patiare tuo qui me dignatus amore es,
Quique tuo totam passus es igne rapi?
Hoc patiare Deus Ignis meus? Vnicus ergo
Non erit has sursum qui velit ire faces?
Nullus anhelantem cælo qui dirigat, & me
Conspicuum tractu sidus in æthereo
Ostendat terris? O fata inimica! quid vltra
Demoror in fumos prona fauilla meos!
Ten' teneo? ten' certa Fides complector? & in te
Quà cælum terræ iungitur, ingredior?
Alta super maria & terras, super aëra & ipsum
Aethera, Naturæ denique summa super
Ingredior? Agnosco Fidem. Iam cæca valete
Lumina, in errores lumina prona meos.
Ipsa mei secura, solique oblita, secundo
Stamine, quo dubium regula signat iter,
Immensum per inane poliq; immane per altum
Prouehor incertis anteferenda notis.
Quò rapiar tamen ipsa vetor spectare. sat vnum est
Quòd rapiar certâ per loca vasta Fide.
Non ego lumina nunc summis ago præuia cælis;
Sed video auersâ templa serena face.
Nocte feror sine luce, Fide duce. Cedite nubes
In cælum; ire Fides quò nequit ipsa, feror.

Statis in vno ſpiritu vnanimes, collaborantes Fidei. ad Phil. 1.

EMBLEMA XXXVIII.

——— *Stans vno capit omnia puncto.*

Quis credat? vno donec hæret in puncto,
Dimenſor orbem ducit ille perfectum,
Et adhuc quadrari neſcium capit ſolus,
Solusque nouit. Mens fidelis in puncto
Dum ſtabit vno, ſola numen immenſum,
Quod præter illam nemo nouit, amplexu
Capiente claudet; & negabis æternam?

Hominis

Hominis animum ſtabili ſuâ voluntate fideliter fixum debere conſiſtere in Deo puncto illo rerum omnium medio, indiuiduo & immenſo, vt intellectu tandem ſuo, omnia in orbem etiam longiſſimè à ſe poſita ſine varietate vel errore concludat.

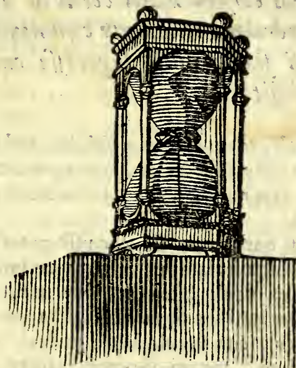
CIrcinus ille, duos nodo qui colligit vno,
Siue vocare voles brachia, ſiue pedes;
Vt capiat, quidquid circùm iacet; ambulet vno,
Vno ſed conſtans hæreat ille pede.
Stet ſummo pede, ſtet puncto defixus in vno,
Nec dubium pauidè torqueat inde latus.
Sic conſtans ſtabiliſque ſuum ſe flectet in orbem,
Conſimilem cælo, conſimilemque Deo.
Tanti eſt in medio fixum conſiſtere puncto,
Tanti eſt immotum poſſe tenere pedem.
Si neſcis, mea mens, qui te tuus edidit Auctor,
Te velut in partes diſtulit ille duas.
In partes, quas ſiue pedes ſeu brachia dices,
Vim geminam vitæ nouimus eſſe tuæ.
Vna domi ſiſtens, quidquid foris altera captat,
Sentit, & arbitrio damnat amátve ſuo:
Altera perpetuo, quidquid videt, excipit orbe,
Concluditque ſuo protinus ingenio.
Hæc dici Ratio, dici ſolet illa, Voluntas.
Indere ius fasque eſt nomen vtrique ſuum:
Sic age, quò capias nullo quod clauditur orbe,
Quò capias ipſum mens animuſque Deum,

Sic age, ſic puncto ſta fixa fideliter vno.
Hoc tibi certa Fides, hoc Deus eſſe poteſt.
Hoc defige pedem, peſque inde perambulet alter
Quidquid vbique ſinu terra virente tegit;
Et capiet ſpatioque ſimul concludet in æquo,
Quod neque terra, ſuo nec capit orbe polus.
Non labor eſt, vbi certa viam conſtantia monſtrat,
Quantum vix toto permeet aura die.
Percurriſſe vno ſpatium pede. Deuiet inde,
Diffluat à puncto mens variata ſuo;
Nil capiet, nihil ambiguo mutabilis orbe,
Nil poterit pauido fluxa tenere ſinu.
Omnia quiſquis amat ſtabili comprendere motu,
Stet medio & conſtans hæreat ille Deo.

Non

Non deficiat Fides tua.
Lucæ 22.

EMBLEMA XXXIX.

——— *Punctum succedat in vnum,*
Et cælo seruire potest. ———

Aeternitatis quisquis optat immensæ
Certam atque tutam possidere mensuram,
Successionis ne moretur in puncto.
Vnum Fideles conglobantur in punctum;

Nec alterum alter conglobatus offendit.
Succeſſionem negligis? Fidem perdis,
Aeternitatis temporumque contemptor.

Neceſſariam eſſe perpetuam ſucceſſionem Fidelium in idem punctum conſpirantium; vt eorum Fides certa ac dimenſa temporum antiquitate commendetur: ſecùs ſi fiat, nihil ſupereſſe cui tutò credi poſſit.

TOtus ab exortu cælorum voluitur ordo,
Tota fluunt lapſis ſæcula temporibus:
Sed quàm magna fluant, quantus fluat ætheris ordo,
Non niſi conſpicuus ſol docuiſſe poteſt.
Si tamen obſcurâ clauſum caligine cælum
Auferat ex oculis aſtra diemque tuis,
Tempora vt ignotos ſiſtas tibi ducta per orbes,
Vt teneas tacito ſæcula lapſa pede;
Parua quidem, magni ſupereſt tamen æmula cæli
Machina, compoſitis machina ſtructa rotis.
Illa tibi æternos deducta fideliter annos,
Sæculaque orbiculo ſed breuiore dabit.
Hanc etiam ſi fortè aliquis diſtorſerit error,
Iuſſerit aut fixis ſtare ſubinde rotis;
Nempe nihil reliquum eſt, niſi ſuccedentibus vltrò
Quæ fluit & refluit clepſydra pulueribus.

Cuius

Cuius in exiguum, ſine vi, ſine murmure, punctum
Labitur, & vacuos implet arena ſinus.
Illa, licet ſolem Ioſue Gabaonis ad oras
Stare nouis iterùm iuſſerit imperiis;
Quin etiam æthereus ſtellis mirantibus axis
Hæſerit in gemino fixus vtrimque polo;
Nec menſura ſit vlla ſuper, quæ diuidat horas,
Diuidat æternum ſigna per vlla diem;
Vna tamen, donec punctum ſuccedet in vnum,
Perque ſuas patiens ibit arena vices,
Vna, licet nulli ſolet ingenioſa videri,
Quolibet vna tamen certiùs ingenio
Tempora in æquales errantia diuidet horas,
Et faciet cæli diſſimulantis opus.
Si tamen hanc etiam ſeu vis, ſeu caſus inertem
Iuſſerit in curſu denique ſtare ſuo;
Si qua aliis minor aut maior fortaſſis arena
Seſe obicem puncto fixerit in medio;
Et ſimul antiquum ſucceſſio ducta per æuum
Aeternam fuerit perdere iuſſa Fidem;
Infelix! iam nulla diem tibi ſuggeret hora,
Nulla dies ſtabiles eſt habitura vices.
Cum Superis commune nihil, nil denique certum
Tempora quo cæli dinumerentur, erit.
Non modus vllus erit, qui ſæcula lapſa parentum
In ſeriem vitæ ducat opuſque tuæ.
Non etiam ille, nouum qui tempora duxit in orbem,
Aeternum faciens lucifer ire diem,

Notus erit misero. Tanti est successio, tanti est
  Non interruptam posse tenere Fidem.
Tanti etiam puncto dubitet quòd nullus in vno,
  Solus iter clausum qui tenuisse potest.
Et sit adhuc, signis non succedentibus, & sit
  Nescius exactas adnumerare moras,
Qui tamen æternos olim sibi spondeat annos,
  Qui vocet ad numeros sæcula tanta suos?
Nempe Fides, paucas quæ non satis exigit horas,
  Tam longum poterit conciliare diem.

Fides

Fides per Charitatem operatur.
ad Galat. 5.

EMBLEMA XL.

——— *Amor Fidem*
Facit eloquentem. ———

Fides amore destituta, fit muta:
Fides amore prouocata, fit grata
Deo atque cælo; quemque terra miretur,
Nego-

Negotiosum læta prodit in cantum:
Nec plus amoris quàm laboris assumit.
Laboriosam diligis Fidem? casti
Amoris vno fac regatur impulsu.

Fidelis animus in nocte peregrinationis & exsilij sui, Fidem suam aliis desidem & otiosam amando excitat ad operandum; eiusdemque laboriosa suspiria sursum transmittit ad Deum Amorem suum, clauso adhuc cælo reconditum.

O Deus! ô puro numen spectabile cælo!
  O Deus! ô citharæ vox animusq; meæ!
Certè amor es, sed amor prohibente reconditus orbe,
  O Amor! ô oculis non adeunde meis!
Iam tibi figuntur Superis tentoria campis,
  Victori meritæ iam cumulantur opes.
Iam tua te prono venerantur sidera lapsu;
  Iam vigil excubias sol agit ipse tuas.
Quin etiam tacitas lustrans pulcherrima noctes
  Luna tuas cursim circuit ante fores.
Hosque ego cùm videam, video nihil vsque quod opto,
  Ah nimis à patriâ cogor abesse domo.
Sæpè rogata via est: vetuere sed astra venire,
  Quæ stabiles obeunt irrequieta vices.
Millia iam decies scio te centena coronant,
  Iamque torum cingunt millia mille tuum.

Vnus

Vnus ego, ô Superi, de tot quoque millibus vnus,
Vnus ab innumeris millibus exſul ago.
Vnus! & intereà cælorum in ſedibus altis
Viuis Amor patrio delicioſe ſinu!
Viue, nec inuideo: ſed pauca queramur Amantes;
Pauca, ſed illa ſacrâ deproperata Fide.
Huc oculis (oculos quis claudat amantibus ipſos?)
Huc Amor, huc oculis exſpatiare tuis.
Si modò me videas, ego te viciſſe putabor;
Incipietque aliquis dicere, me quòd ames.
Auribus huc (ipſas quis claudat amantibus aures?)
Huc Amor, auribus huc exſpatiare tuis.
Certè oculis mediâ ſtantem me nocte videbis,
Cantantem patriâ te tamen vſque Fide.
Auribus experiere meos ſine vindice planctus;
Experiere meam nec minùs inde Fidem.
Dormit iners aliis (aliis puto vilis haberis)
Dormit iners citharâ nil reſonante Fides:
Te tamen hi quòd ament, quòd ames quoque prodigus illos,
Audent nempe Fide nil operante loqui.
Non ego ſic: ſed nox lentos licet humida ſomnos
Spargat in hîc ſtantes meque meamq; Fidem;
Sto tamen, & vigiles animans in carmina neruos
Sto vigil ipſe tuas, ô Amor, ante fores.
Si petis, vnde mihi labor hic ſit nocte canendi,
Quis mihi nocturnum ſuaſerit auctor opus:
Illud amans docuit (nec me didiciſſe negabo)
Cùm dominæ ſurdas excubat ante fores;
Cùm querulâ rigidos mulcens teſtudine poſtes,
Seque ſuamque illi vult placuiſſe Fidem.

Illa

Illa audit: fors & rimam ſpeculata per vnam
Carmina cultoris ſpectat amatque ſui.
Intereà ros nocte cadit, citharâque canentis
In caput & pauidam depluit vſque Fidem.
Hei mihi! ros cælo mihi non pluit vnus ab vno,
Iam geminus geminis ros pluit ex oculis.
In citharam pluit, inque manus, digitosque, Fidemque;
Non tamen ille Fidem, non grauat ille manum.
Atque vtinam ſaltē thalamo propenſus ab aurêo,
In cubitumque tuum ſemi-leuatus Amor,
(O Amor! ô dolor!) inde Fidem ſentire, loquentem
Si paullùm cuperes ſuſtinuiſſe Fidem!
O ſi, ſi cælis vel conniuentibus, vno
Proſpiciens oculo, diſſimulante licet,
Conatumque Fidemque meam, tua dona, videres!
Si cuperes ſemel hoc dicere: Et hic meus eſt:
Tunc ego tunc tuus inciperem puto teſtis haberi,
Tunc Domino fidus dicerer eſſe meo.
Tunc etiam fortaſſe oculo nictante viderem
Quis ſit Amor, citharæ quis ſit amantis Amor.
Parce, nec hoc cupio; & cupiam licet, ipſa recuſet
Quæ mihi te viſum non ſinit eſſe Fides.
Illa Fides, quæ te dum cantat, habere videtur,
Teque ſuum cantu prædicat eſſe Deum.
Intereà tamen ingeminant mihi nocte dieque:
Dic, vbi; dic, vbi ſit, ſit tuus ille Deus.
Hæc ego flens, & amore tuo liquefactus, & in me
Deficiens, toties audio, nec potui

Te

Te ſemel oſtendiſſe oculis mortalibus vnum.
Hoc tantùm potui dicere: Amor meus eſt.
Ille amor eſt meus, ille Deus quem fila loquuntur,
Quem mea ſæpè fuit viſa probare Fides.
Vna (fatebor enim citharæ tibi murmura noſtræ)
Vna fuere Fidem vota ſecuta meam;
Vt cuperes quandoque oculis te credere noſtris;
Vt poſſem ſemel hoc dicere: Et hic Deus eſt.
Vota tamen mihi cæca Fides quoque ſuſtulit illa;
Et ſatis eſſe vnum, dixit, habere Deum.
O ſatis eſt; ſat habere Deum, ſat amare: remotus
Sit licet, & clauſas incolat ille domos.
Meque Fidemque meam ſtimulans agit vnus & vrget,
Vnus Amor reſidem non ſinit eſſe Fidem.
Vrget amor, dolor vrget opus: ſi reddimus illud,
Si tibi noſtra Fides, noſter amatur amor;
Nocte Fides totâ, totâ canet excita nocte,
Nocte etiam clauſas concinet ante fores.
Sic age cara Fides! fors iam fugientibus vmbris
Ille ſub Auroram Lucifer adueniet:
Fortè breuî veniet, Solemque reducet amicum;
Quo veniente tibi mors puto dulcis erit.

Sponſa-

Sponsabo te mihi in Fide: & scies quia ego Dominus. Osee 2.

EMBLEMA XLI.

—— *Puncto iunguntur in vno.*

Aeternus orbe dissidet Deus toto,
Mortalis, à te. tu pusillus, angustus;
Augustus ille est, sempiternus, immensus.
Tu linea, ille est circulus. quis hæc iunget?

Quæ

Quæ comparare nullus hactenus nouit,
Licet Archimede plura norit arguto.
Fides sed vno coniugabit in puncto;
Fides sed omni iunget absque contactu.
Miraris? etiam quod stupemus est Verum.

Tenuem humanæ mentis exilitatem cum Dei immensitate, nisi puncto Fidei vnico, conuenire non posse.

AVdieram nullo contentum limite mundi,
Maiorem summis orbibus esse Deum:
Quin etiam per inane vltrà magis, & magis vltrà
Semper, in immensum tendere principium.
Quis modus ô, dixi, qui nos coniungat in vnum,
Qui socium tanto me sinat esse Deo?
Punctus ego, minimoq; minor sum totus; at ille
Circulus est, mundo grandior ille suo est.
Punctus ego; modicũ qui si fluat actus in æuum,
Arctor in angustam linea ducta viam.
Non benè conueniunt, spatioq; morantur in vno
Nullus & immensus, maximus & minimus:
Nil habet ad tantum res tantula. Diuidar ergo?
Diuidar à cælo linea parua meo?
Diuidar vna Deo? Quis me quoque flectat in orbem,
Vt Domino similis dicar & ipse meo?
Cur ego me, licet vsque sinu fugiente laborem;
Cur, licet vsque graui maxima cum gemitu
Experiar tormenta; tamen non conor in orbem
Ipse ego me tandem conuoluisse meum?
Conor;

Conor; at, heu! nequeo. Vaga linea ſemper ab orbe,
Diuidor à Magno linea parua Deo.
Diuidor ergo? nec vllus amor me iunget amantem?
Nullus inexpleto fortis amore dolor?
Vos cæli, vos illuſtres tot in ignibus orbes,
Vos Domino ſimiles quos reor eſſe meo;
Vos ſaltem, vos æternos abrumpite luctus,
Et date ne Domino cogar abeſſe meo.
Dum queror, ecce tibi puncto coniungitur vno,
Qui ſuperimpoſito me tegit orbe Deus.
Eſſe quid hoc dicam? quod credam denique punctum,
Quod tam diſſimiles compoſuiſſe poteſt?
Eſſe aliquid? nihil eſſe? ſatis: coniungimur illo.
Quis neget hanc, ipſam Numinis eſſe Fidem?

LIBER

LIBER II.

EMBLEMATVM

DE

SPE.

IN LIBRVM II. EMBLEMATVM DE SPE

PROGRAMMA.

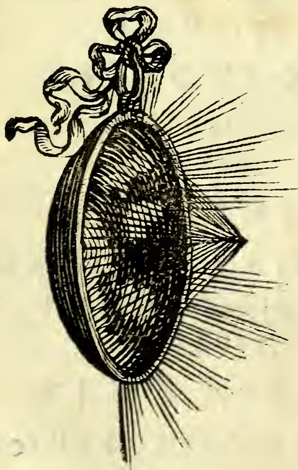
HActenus, obſcuro quà ſemita tuta profundo,
Fleximus adductâ vela ſecunda Fide.
Fallor; an acta feris Aquilonibus imminet aura,
Et ſonat impulſis cana procella vadis?
Anchora ſiſte viam. Spes *me iuuet vna timentem;*
Si qua procella ratem verberet, illa ferat.
Anchora iacta ſalo eſt: curſum cohibete carinæ;
Flamina certantes rauca tenete Noti.
Anchora fixa ſolo eſt: fidæ iam ſtate carinæ;
Atque aliquod, curſu quod leuet in medio,
Deproperate melos. Spes *vna tuebitur omnes;*
Bella procelloſi leniet illa maris.
Colludet placidus tranquilla per æquora delphin,
Et ſocium iungent monſtra marina latus.
Scilicet admiſſos abigat Spes *vna timores;*
Et referat pulſos Spes *mihi ſola metus?*

Spes *me certa iubet ventis melioribus uti;*
Inuida cum rabidis flabra tacete Notis.
Spes *iubet vna modis numerisq; fidelibus vti;*
Vtimur. vndeni longiùs ite pedes.
Ite quiescentis tabulata per alta carinæ;
Hac patet in cursus meta secunda meos.

IGNEO

IGNEO DIVINITATIS ARDORI
CVM
RIGIDO HVMANITATIS ALGORE
IN VNO IESV
MIRABILITER AMABILITERQVE
COMPOSITO S.

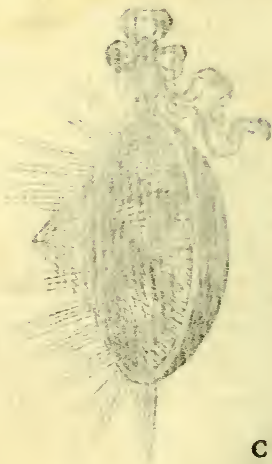
Candor lucis æternæ, Speculum ſine maculâ, imago bonitatis. *Sap.* 7.

Ardet, & alget.

Quæ monſtra? ſummum frigus, & ſummus calor,

Speculi nitentis orbe ſincero emicans,
Vi temperatâ frigus ardenti inijcit,
Rigido calorem. frigidam Diuinitas
Humanitatem iunxit ardenti ſibi,
Solemq́; ſe probauit. Hoc Speculo tuos
Niſi ponis ignes, ponis & frigus tuum,
Sine mente viuis.

CAN-

CANDORI LVCIS AETERNAE,
SPECVLO SINE MACVLA,
IMAGINI BONITATIS,

CANDORI

QVEM SOL ÆTERNVS IN SE REFLEXVS
INCENDIT;

SPECVLO

IN QVO SE IPSE SOL DIVINVS
AGNOVIT;

IMAGINI

QVAM SEMPER VT SVAM
SOL PVLCHERRIMVS
ADAMAVIT;

VERÆ LVCI,

DE INACCESSO LVMINE
LVMINI INEXHAVSTO,

VERBO
VNI ET SVMMO,
INCREATO, INCARNATO,
DEO ET HOMINI
CHRISTO IESV,
SPEI ET SPECIEI NOSTRAE,
EMBLEMATICAM HANC
SPEM
SED PER SPECVLVM
SACRAM EXHIBEO.

IAm dudum fluere, & retrò sublapsa referri
Spes *hominum fractis cœperat auxilijs.*
Nox & noctis vbique metus, & vbique dolores,
Frigoraq; in profugi sede caloris erant.
Notus erat cælo, sed non erat agnitus orbi,
Æternum placido qui facit ore diem.
Ille diem cælo, sed non dabat abditus orbi:
Auersum retrò sensimus ire Deum.
Annus erat toto semper sibi concolor anno;
Vllus in obscuro si color esse potest.

Num-

Numquid Hyperboreas orbis prolapsus in vmbras,
Sphæraq́; ab erecto versa repentè situ est?
Attonitis ego sic animis, nec inanè, querebar.
Tota erat euerso sphæra reuulsa polo.
Quiq́; status rectis fuerat mortalibus olim,
Heu fuerat! verso non erat ille Deo.
Actum erat, in nostras Speculum *nisi ductile terras*
Traxisset casu prosperiore diem.
Hoc simul vt vidi, vultumq́; videntis in illo;
O quis in hoc, dixi, quis latet orbe Deus!
Certè aliquid maius mundo latet: aut Deus hîc est,
Aut homo; sed magni grandior oris homo est.
Sol erat in Speculo, *sol formosissimus, illo:*
Igneus in Speculo *vultus amantis erat.*
Ignis erat Speculo, Speculum *candebat ab igne;*
Et simul in Speculo *frigus & algor erant.*
Dextera fors illo fuerat manus orbe recepta:
Hei mihi, sollicitam quis trahet inde manum,
Ne fluat illa foco Speculi *flammante perusta?*
Sic ego: sed flammis non erat vsta manus:
Frigida erat manus, & veluti si fonte perenni
Mersa foret, nullo victa calore manus.
Dicebam: Deus hîc aliquis, vel conditur error;
Error in hoc, aliquis vel latet orbe Deus.
Sic erat. Orbe decus cæli viuebat in illo:
Ille diem terris, & dabat ille Deum.
Nec minùs in Speculo *gelidi natiua metalli*
Massa superfusi plena rigoris erat.
Hinc simul ardet & alget, amansq́; dolensq́; sub vno
Duplex Naturæ principium orbe tegit.

O Speculum! ô generis species Spesq; vltima nostri,
Cuius ab effuso terra nitore calet;
Cuius in ardenti fit homo spectabilis orbe,
Cuius homo à radijs seq; Deumq; capit,
O quid amare iuuet nisi te! quid postulet vltrà
A desiderijs mens licet ægra suis!
Astra petat? videt hîc aliquid formosius astris.
Cælum amet? hîc, cælo plus quod ametur, habet.
Fortè diem roget atque Deum? sed vtrumq; sub aureâ
Planities Speculi *concaua nube tegit.*
Consimilem petat ipse sibi mortalis? in illo
Consimilem sibi, quem spectet ametq;, videt.
Intereant elementa, ruat natura, dehiscat
Machina terrenæ puluerulenta domus:
Quin etiam, circumpositis quod nititur astris,
Sidereum ingenti mole fatiscat opus:
Tu modò ne, mea Spes, *tantis succumbe ruinis;*
Ne rapiant Speculum *terra vel astra meum.*
Sic constans ego, sic vultu non territus vno,
Naturæ poterò damna videre meæ.
Illa mihi Speculo *facies quæ ridet in isto,*
Auroræ facies non abeuntis erit.
Illa mihi sidus cælumq; vocabitur ipsum,
Sol meus illa mihi, sol Deus esse potest.
O Speculum! Speculo *quid non speremus ab isto,*
Auersum potuit quod reuocare Deum.

Habebis

Habebis fiduciam, propositâ tibi Spe, & defossus securus dormies. Iob. 11.

EMBLEMA I.

——— *Iuuat fessos.* ———

Sententia Emblematis I.

——— Spes est dura; sed lenit tamen
Viæ labores. Non solet tranquillitas
In delicati pectoris molli toro

Secura permanere. Spe durâ iacet
Securitas. Spes dura tranquillum facit
Sibi incubantem. sæuiant venti licet,
Dominentur vndæ; somnium ex illis tamen
Spes dormienti facere iucundum potest.

A peregrinationis incommodis, & exspectatione longâ suæ patriæ, miserè fatigari animum viatoris hominis; respirare tamen eum posse, si in Spem suam etiam fessus incubuerit.

PRouehimur portu, terramque relinquimus illam,
  Quæ natum gremio prima rigente tulit;
Impositque rati, quam nullo robore fultam
  Aequora certatim vasta Notique premunt.
Imus in oppositum per aperta pericula littus,
  Tendimus in portus altera terra tuos;
Terra, fatigatum quæ me nisi suscipis olim,
  Deterior quauis vita futura nece est.
Quæ cælo quàm nota, solo tam incognita nostro,
  Diceris æstiuos semper habere dies:
Diceris æterni placidos tibi veris honores
  Nubis inexpertâ conciliare face:
Diceris hærentem cælo tibi sistere solem,
  Et stabili hinc semper conditione frui.
Illa parum felix; felix nimis altera terra:
  Vtraque sollicitæ causa sat ampla viæ est.
Illa iubet fugiam, properem iubet altera terra;
  Sed nimis immensum iungit vtramque mare.
Ingre-

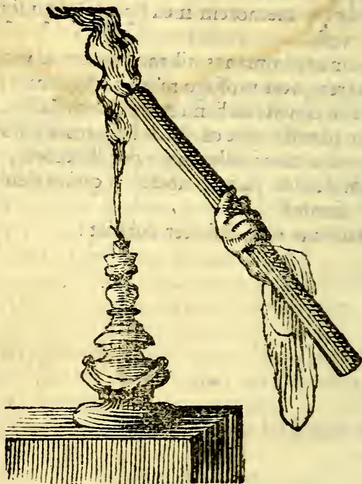
Ingredior tamen : hinc cælum quò tendimus; inde
Terra relinquenda eſt: vtraque iuſta via eſt.
Iamq; peregrinum fragili rate ſindimus æquor.
Audaces poſito mors facit ipſa metu.
Sæpè laborantis ſubductus in ardua mali,
Proſpicio patriæ littora cara meæ;
Littora, ſed non illa volens quæ prima reliqui;
Littora, ſed cupidam quò vehit vnda ratem.
Nil tamen aſpicio niſi quod ſinit æſtus & aura:
Effugit ex oculis vltima terra meis.
Sæpè gemens dixi : Nimiùm mihi tarda videntur
Aequora, tarda nimis flamina, tarda ratis,
Tarda via,& lentæ quoque tarda pericula vitæ,
Tarda etiam optanti ſunt mea vota mihi.
O ego, ſi ſcirem tumidis quòd raptus ab vndis
Pronior in patriam cogerer ire meam!
Si ſcirem, poſitâ quòd onus lacrymabile vitâ
Defluerem celeri per vada ſalſa mari!
Hinc ego me citus in fluctus, citus æquora mittens,
Errarem indomitas lætior inter aquas.
Ipſe mori hîc cuperem,pelago proiectus ab imo,
Vt patriâ vel ſic contumularer humo.
Certè anima hæc prior immanes tranſuecta per vndas
Exciperet ſocio corpus inane ſinu.
Quin etiam hoc vitâ rigidum gauderet ademptâ
Se priùs intuitu ſic periiſſe meo.
Hei mihi! vota quidẽ;ſed ſunt tamen impia vota,
Quæ meus in patriam fundere cogit Amor.

Non licet in vacuos missâ rate currere fluctus;
Curreret aduerso perditus ille Deo.
Quid superest? Super vna suos amplexa rudentes
Anchora compositum porrigit ecce latus.
Anchora Spem nobis promittit, & otia spondet,
Otia tam longas apta leuare moras.
Excipio (sint dura licet solatia) pronus,
Excipio geminas in mea vota manus:
Excipio, excipiorque simul Spe totus ab vnâ:
Et sensim clausis deficiens oculis,
Sensim deficiens capite in latus inclinato,
Languidulis sensim deficiens manibus
Et pedibus, somno super obruor. O mihi si fas
Dicere, Spes qualem præbeat illa torum!
Qualis in hac, quali compostus pace quiescam,
Ipse mei propè iam nescius exsilij!
O ego, quàm læto canerem mea gaudia planctu!
O ego, quàm gratas ductus ad exequias
Læta soporifero mulcerem funera cantu,
Mollibus hæc voluens carmina sub labiis!
Incubet ille rosis, Tyrio cubet alter in ostro,
Alter olorinis stertat in exuuiis:
Dura, tamen placido mea Spes mihi lenior ostro est;
Mollior est plumis, blandior vna rosis.
Luce fatiscentes fouet illa suauiter artus;
Nocte soporiferæ dona quietis habet.
Luce meis teneras oculis superiniicit vmbras;
Nocte animo vigiles cogit abesse metus.
Hæc desiderium patriæ fugientis acerbum,
Tædiaque immensæ contrahit ampla viæ.

Hac ſociâ, colluctantis vis rauca procellæ
  Lene ſuſurrantes eſſe videntur aquæ:
Hac decertantes aduerſo turbine venti,
  Horribileſque Noto bella mouente tubæ,
Vox citharæ, reſpirantis vox languida cannæ,
  Et placidæ fiunt vox moderata lyræ.
O quam te memorem mea Spes! Te quiſquis in vnâ
  Somniat, immanes nil metuens tenebras,
Non freta, non profugo maria indignantia ſoli,
  Nulla timens cæli monſtra, nec vlla ſali,
Quàm placidas agit excubias! alternaq; miſcens
  Somnia tranquillas nata per illecebras,
Quàm faciles patitur noctes! quàm denique, ſummâ
  Exoriente die, dulciter euigilat!

Post tenebras spero lucem. Iob. 17.

EMBLEMA II.

Dum spiro, spero. ———

——— Spirare dum sursum potes,
Sperare poteris. Prona spirantem occupat
Spes lapsa cælo; quamque subduxit furor

Popu-

Populantis auræ, luce naſcentem ſuâ
Vitam reducit. Tanta deſperet bona,
Spirare qui nil ſpiritu amiſſo poteſt.

Lucerna, licet extincta, ſi modò adhuc ſpiret, flammam in ſe lapſam ex alto ſperat & accipit; cur igitur, quamdiu ſpirat, venturam ſibi è cælo gratiam, hoc eſt nouam vitam animæ, homo deſperet?

CVm ſubit illius pulcherrima lucis imago,
  Quæ capiti quondam fulſit amica meo;
Cùm repeto vultus diuini lumen, & ignes
  Qui mihi præſentem conſtituere Deum,
Candidaque æterni mihi ſigna fuêre ſereni;
  Spes fluit ex animo denique ſera meo.
Ergo dies numquam, nec lux erit vnica nobis,
  Lux oculis quondam delicioſa meis?
Semper inhoſpita nox, nox intempeſta tenebit,
  Obruet æternum nox tenebroſa diem?
Frigus iners ſemper profugum populabitur ignem,
  Quæque per illa ſequi mors ſolet, hos animos,
Hoſque oculos nullis pro me certantibus vrgens,
  Immeritæ coget iura ſubire necis?
Vos æterni ignes, vos noctem ſidera noſtram
  Aſpicite, & caſti luminis huc aliquam
Ferte facem, atque animam hanc lentæ ſubducite morti;
  Ah nimiùm longam mors habet illa necem!

Talia ego ad modicæ pallentem lampadis ignem,
  Nocte vigil, nullo teste, locutus eram:
Ecce per aduersam penetrabilis aura fenestram
  Fertur in exiguam missa repentè facem;
Et subitò, veluti si non satis vna timenti
  Nox foret, ecce aliam rapta lucerna facit:
Hæc tamen ad flammam quasi si suspiret ademptam,
  Spirat, & in fumum soluitur exiguum;
Vmbrosumque leui dispensans stamine filum,
  Insequitur profugam per loca summa facem.
Ocyùs arentes inflammans sulphure tædas,
  Ad solitam propero dum morientis opem,
Ipse supra nubem faculæ fugientis in auras
  Errantem video me tenuisse manum.
Ergo deorsum vrgens morientis ad ora lucernæ,
  Vix dederam pronæ dona remota facis;
Ecce per extinctæ funus lacrymabile flammæ,
  Per tenues viduæ lampadis exuuias,
Ex alto noua flamma cadit. Sic fortè serenis
  Egrediens vernæ noctis ab excubiis,
Stella facem ducens cælo fugit; atque iter ingens
  Designans fuluo tramite, gramineos
Decidit in colles, vel aprici pascua campi;
  Decidit, & simul hîc protinus emoritur.
Non ita sed mea flamma, meam quæ lampada tangens
  Viuit, & hanc vitæ viuida restituit.
Hæc ego perspiciens, Cur desperabimus, inquam,
  Sit licet in fumos flamma redacta meos?

Si ſpiramus adhuc, cur deſperabimus, inquam,
Sit licet amiſſo vita ſubacta die?
Nempe animam cælo poterit deducere lampas,
Lampas inexhauſtus quæ modò fumus erat:
Nempe per emiſſam poterit ſibi iungere nubem,
Spirandoque ſuam rurſus habere facem.
Aſt ego, cui ſummo mens enthea vixit ab igne,
Igne ſed heu! patrias iam repetente plagas,
Ipſe ego nequidquam cælo lacrymabile fumans,
Exſpiranſque animæ viſcera, nil valeam
Spirando ſperare? nihil Spes pendula cælo
Perque meos gemitus lapſa referre queat?
Quippe vetor fatis vrgentibus. Ibimus ergo?
Ibimus? & meus hic ſpiritus in tenuem
Deficiens, ſine Spe, ſine lumine, diffluet vmbram,
Quam premat æternâ nocte perenne chaos?
Nam quid adhuc miſero ſuperat mihi? Vota ſuperſunt,
Quique vel extremo fumigat ore dolor.
Spes abiit: ſed adhuc non dedignantibus aſtris
Spirat anhelantis viua lucerna animæ:
Hoc ſatis eſt. Illos dum ſpiritus hic alet artus,
Dum fluet his vllus ſpiritus è labiis,
Spirabo, & ſperabo. Viam fortaſſe per illam
Decidet in noſtros flamma reducta ſinus.
Tu modò, tu mea flamma ſuper me pendula, tu me
Reſpice; tu vacuo ſuſcipe cum gemitu
Vltima quæ tenui ſuſpiria ducimus ore:
Suſcipe, quam lentè deficientem animam
Cum deſideriis morientibus exſpiramus.
Suſcipis? exſpiro denique & emorior
Securus;

Securus; morior Spe certâ plenus, ademptum
  Quòd mihi sol lapsu reddet amante diem;
Quòd vitam dabit amissam, quòd corporis huius
  Relliquias animâ nobiliore teget.
Fortunata lucerna facem quæ perdidit! illam
  Spirat enim, & sperat rursus, habetque facem:
Fortunata sed ante illam mea vita; vel ipsâ
  Quæ modò morte Deum spiret, habere potest.

Spes

Spes nostra firma sit. 2.Corinth.1.

EMBLEMA III.

— *Etiam à lapsu stat firma, suisque Casibus erigitur.* ———

——— A lapsu quoque
Spes certa constat. Quisquis à casu tuo
Abiectus hæres, quisquis auersus Deo
Tellure pigrum pondus extremâ iaces,
Sperare non vis. Casibus constantior,
Spes à ruinâ maior assurgit suâ,
Cælumque spectat. ———

Vbi

Vbi deiecta fuerint omnia, posse & solere Spem vnam ruinas inter maximas erectam stare.

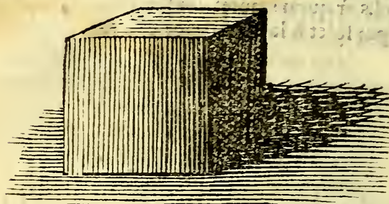
POstquam res hominum, generis res prodita nostri
In latus ancipiti turbine lapsa fuit,
Nosque suo simul inuoluit temeraria casu;
Vllam homini in tantis Spem superesse malis,
Attonitis superesse vllam Spem denique rebus,
Qui satis auderet credere, nullus erat.
Et tamen illud erat quòd in ipsis casibus vnus
Stans, etiam euersis omnibus, eminuit
Altior è rebus mortalibus, altior orbe,
Pænè suo factus par similisque Deo.
Cùm sperare nihil poteris, sperare licebit
Omnia. Spes lapsu statque manetque suo;
Numquam fixa magis, quàm cùm grauis impetus illam
Ore suam prono mandere iussit humum.
Lapsus erat patiens, & constantissimus ille,
Ille Deo charus, proximus ille Deo;
Lapsus erat, lapsumque super grauis orbis, & amplum
Naturæ ingenti mole iacebat onus:
Iamque sedens miser in putri telluris aceruo,
Spe tamen arrectos inde leuans animos
Dicere sustinuit: Tellus mihi tota dehiscat,
Maximus immenso me Deus orbe premat,
Luctantemq; subinde animam à luctante reuellat
Corpore; tot certè pressus vbique malis

Sperabo

Sperabo tamen, & conſtans Spe ſemper in vnâ
Caſibus aſſueſcam celſior ire meis.
Dixit, & in dicto firmus ſtetit: ardua donec
Spes ſibi conſtantem duxit in aſtra virum,
Exemplumque ingens orbi dedit. Ite ſolutæ,
Sub leuibusque ſtatim caſibus exanimes
Nunc titubate, iacete animæ: ſurrecta tenaxque
Spes mihi, & elatâ mole ſuperſtes erit.
Debilis à quouis nutet conſtantia caſu,
Spes ſolet à lapſu firmior eſſe ſuo.

Tribulatio patientiam operatur; patientia autem probationem, probatio verò Spem; Spes autem non confundit. Rom. 5.

EMBLEMA IV.

Abiecta, non euersa. ———

——————— Spes quouis ſitu
Erecta, ſemper ſimilis & conſtans ſibi,
Niſi certa non ſubſiſtit: abiicias licet,
Tamen ipſa ſpes abiecta quod ſperes dabit
Etiam ante votum. ———

Spem nullo caſu, iacturâ nullâ euerti poſſe, quandoquidem iacturâ ipſa ſuâ & caſibus erigatur.

CVm primùm, certante Deo, ſpectantibus aſtris,
Alea pomiferam fugit iniqua manum;
Lapſáque funeſtum poſuit mortalibus omen,
Et cecidit, quo non debuit eſſe loco;
Spes abiecta quidem vitæ fuit vltima noſtræ,
Non euerſa tamen Spes ſimul inde fuit.
Illa quidem intremuit, primoque exterrita lapſu
Dicitur attonitum vix tenuiſſe latus:
Tandem erecta tamen cælo ſtetit. Ipſa parabant
Promeritam nobis debita iura necem;
Exitium crudele parens natura dolebat,
Ipſáque vita, ſuæ nuntia mortis erat:
Non euerſa tamen, nec tanto prodita caſu,
Spectabat facilem Spes animoſa Deum;
Auxiliumque malis ſibi promittebat in illis,
Diſponens animo gaudia certa ſuo.
Nec ſibi ſtulta fuit, nec Spes ſe vana fefellit;
Subdita mors vitâ nobiliore fuit.
Infra hominem abiecit primus mortalia caſus,
Supra hominem hæc iterùm Spes magis aucta tulit.
Vſque adeò licet in ſummas abiecta ruinas,
Stat tamen, extremis erigiturque malis.
Si gemat acta ratis mare perturbantibus Euris,
Ne grauis in Syrtes in ſcopulosque ruat,

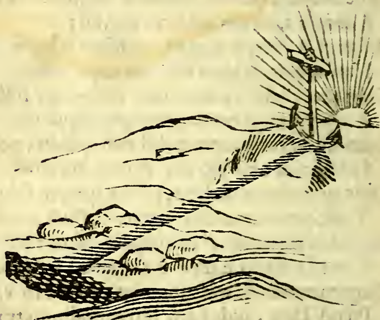
Iacturam facit ipse volens mercator; & ecce
Cum rate Spes tandem certior erigitur,
Spes vitæ, Spes fortunæ melioris, & auræ
Quâ teneat portus læta carina suos.
Spem messis, Spem quam tales seruauit in vsus,
Abiicit in patriam fessus arator humum;
Et canit abiiciens: quia scilicet inde recedens,
Prospicit à iactu Spem, licet ambiguo,
Erectam fore. Post hiemes, & iniqua colono
Frigora, post luctas grandinis atque niuis,
Post pluuias, validosque Notis populantibus imbres,
Aspice vt ad solem surgat adulta seges;
Spemque bonæ messis, Spem secum fertilis anni
Erigat in certas posteritatis opes.
Alea lusorem quæ sæpè fefellit auarum,
Amissas semel abiecta reducit opes.
Fortè tumescentis pingenda coloribus vndæ
Spuma leuis fuerat: picta subinde fuit;
Picta semel malè, picta iterùm, malè denique picta,
Arte nihil quidquam proficiente fuit.
Scilicet indignans post tanta pericula pictor,
Inuisam casu proiicit in tabulam
Instrumenta suum malè dispensantia munus;
Atque aliò hinc, ad opus non rediturus, abit.
Iamque ibat, cùm fortè oculo respexit iniquo
Non benè promeritum iura laboris opus.
Vidit; & ecce suâ quam non benè pinxerat arte,
Perfectâ spumam respicit in tabulâ,
Ludentem spumam, spumam quam Nereus ipse
Crederet allisis intumuisse vadis.

Fecerat

Fecerat hanc casus, Spes hanc abiecta sagaci
Certiùs & citiùs fecerat ingenio.
Credite mortales; vbi Spes abiecta videtur,
Spes venit, & casu tollitur alta suo.
Cùm proscriptus Adam, cùm nudus, inermis, & exspes
Non benè commissam verteret exsul humum,
Deliciasque breues, quas non cognouerat antè,
A longo tandem disceret exsilio;
Disceret à lacrymis, exantlatique laboris
Heu nimis exiguo disceret à pretio;
Cùm vix posset homo dici, vix posset haberi
Auspicium generis principiumque sui;
Cùm nil sciret, amare nihil nisi perdita posset,
Spes super abiecto denique nulla foret;
Tunc quam non habuit, potuit sperare salutem,
Tunc potuit tandem dicere: Post aliquot
Sæcula, progenies mea me mirabitur olim,
Cùm Deus ipse meo è sanguine natus erit;
Cùm mortalis & æternus coniunctus in vnum,
Pænè Deo quidquam plus quod ametur erit.
Spes abiecta feris hominem sociauerit ipsis:
Spes erecta hominem sed dedit esse Deum.

Etiamſi occiderit me, in ipſo ſperabo.
Iob 13.

EMBLEMA V.

——— *Spes longior ipſo ex-*
Tenditur occaſu. ———

Spem longiorem ſumma promittit dies,
Et adhuc vereris ſumma ne lux ſit tibi
Quæ prima fulſit? ortus, occaſus mihi
Sine ſole medio fiat, & vitam auferat
Etiam ante vitam. Moriar: elato tamen
Spes longiorem longior vitam dabit.

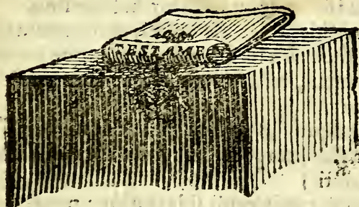
Non esse homini de huius vitæ breuitate querendum, quandoquidem ab vnicâ etiam & extremâ eiusdem horâ Spes vitæ melioris longissima prorogetur.

SPes mihi venturæ si non foret altera vitæ,
Sentirem celeres sic properare dies;
Et benè vix ortos in lapsum vergere soles,
Materies lacrymis esset acerba meis.
Exspectate breues saltem mea funera menses;
Quid iuuat extremos anticipare dies?
State mei paullùm, paullùm subsistite soles;
Iuuerit hîc lacrymas fortè videre meas.
State (precor, non cogo) mei, mea lumina, soles;
Non ego vos testes ad fera bella voco:
Fecerit hoc Iosue: testes medicique dolorum,
Quos patior, paullùm state, manete mei.
Vtile consilium est, miseris assistere rebus.
Non decet à visis longiùs ire malis.
State, diemq; mihi qui proximus instat, & vrget,
Extremo saltem stare iubete die.
Hæc ego, Spes nisi certa nouæ foret altera vitæ,
Auderem iusto sæpè dolore queri.
Non pudor est quod habes retinere tenaciter vnum;
Non pudor est vno nolle carere bono.
Non pudor est, si nulla super sit vita, fugaces
Cum gemitu & lacrymis velle tenere dies.
Non pudor est viuo totidem sibi poscere soles,
Quot ferus in siluis coruus & anguis habet:

Tot ſoles ſpectare hominē, quot inhoſpita fertur
Noctua deſertis viuere culminibus.
Nunc ego non queror illa: citi citò currite ſoles,
Currite, cum raptis currite ſideribus;
Conatuque omni, quidquid polus vrget, obite
Fortiùs: vna dies ſit velut hora mihi:
Ortus in occaſum momento vergat; & illuc,
Si velit, æternùm non rediturus eat.
Quin etiam tempus quod viuimus, omne repentè
Contrahat in minimam prodiga vita moram.
Nil moror. Exiguo moriar licet obrutus æuo,
Quæque tulit natum, mox ferat hora ſenem;
Maturus tamen emoriar. Spes altera, & illa
Longior occaſu nempe futura meo eſt.
Spes immenſa, ſecuturæ Spes maxima vitæ,
Illa repoſta ſinu Spes morientis erit.
Aſpice (ne tibi fors verbis fallacibus vſus
Dicar in incertam vanus abiſſe fidem)
Aſpice quanta, breuis licet & vix vlla putetur
Anchora, deuexo facta ſit illa die:
Quantæ per ſpatium terræ procul extendatur,
Pronus in occiduas ſol vbi fertur aquas.
Vitæ ſumma breuis longam promittit, & amplam
Spem facit; æternum prorogat illa diem.
Porrigit occaſus, quam non ſatis explicat ortus,
Quam medio nullus ſole tenere poteſt.
Qui volet ergo ſuos vultum conuertat ad ortus,
Sollicitúſve diem dirigat ad medium.
Spectet ametq; ſuos quibus ardet & vritur ignes,
Me iuuat extremum ſemper amare diem.

Scio quòd Redemptor meus viuit, ... reposita est hæc Spes mea in sinu meo. Iob. 19.

EMBLEMA VI.

——Mors sola docebit
Quàm fuerit Spes ampla mihi.——

———— Spes est certa, sed certam tamen
Non ante mortem. debitum Spei vltimæ
Mors sola soluit: quisquis hîc semper cupis
Vixisse, Spem depone. Qui metuit mori,
Solius heres esse damnatus potest
Mortalitatis. ————

Esse nunc quidem cùm animo tum corpori dolenda quàm plurima; debere tamen eos se inuicem consolari certâ ac testatâ Spe mutuæ hereditatis, morte feliciter obitâ, adeundæ.

VNus ego, at geminos in me tamen vnus amores
Quamlibet angusto dicor habere sinu.
Corporis hic, solet ille animi, puto, nomine dici;
Quisque suis secum gaudet ouatque bonis.
Sed tamen, afflictos mala quæ communia terrent,
Quemque suo faciunt sæpè dolore queri.
Quò mihi (corporis hæc sunt vota miserrima nostri)
Quò flammis oculi sideribusque pares,
Si toties salsis vitiantur sidera nimbis,
Si toties flammis obstrepit vnda meis?
Est aliquid quandoque palàm sua regna videre,
Aethereisque oculos pascere deliciis:
Plus tamen est, plus nempe mali est sua damna videre,
Horrendisque oculos casibus obruere.
Est aliquid sentire; malũ est sentire quod obstat:
Læditur, heu! sensu sensus vbique suo.
O anime! ô saltem si te quandoque viderem,
Deque tuis possem pauca tenere bonis!
O ego tunc! Similes animus mouet inde querelas,
Diuidit alternas luctus vterque preces.

Non

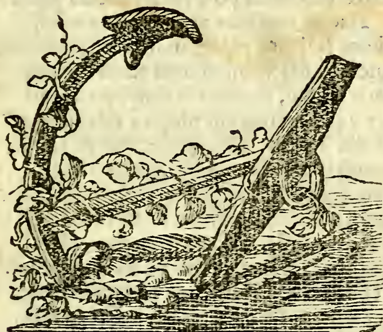
Non ego, nil patior. patientia iam propè victa est.
  Vndique tot mea sunt omnia mersa malis.
Velle, bonum est; meminisse, bonum est; & mente sagaci
  Cuncta velut coràm posse videre, bonum est.
Hei mihi sed mala velle, malum est; meminisse doloris,
  Ipsa velut coràm fata videre, malum est.
Hæc animus corpusque dolens sua fata gemebat,
  Dum tantis motus quilibet à lacrymis
Alter in alterius sua commoda transtulit vsum,
  Heredemque sui scripsit vtrumque boni.
Assensere poli, testamentumque sigillans
  Fecit ab euentu pondus habere Deus.
Nunc ergo gaudete mei, mea vita, gemelli:
  Quilibet alterno munere diues erit;
Olim diues erit, cùm tot sperata per annos
  Diuidet emerito gaudia cum socio.
Tunc ego vobiscum, tunc vos lætissima mecum
  Ducemus longis sæcula temporibus.
Corpus iners modò, tunc animi penetrabilis instar,
  Instar inoffensi fulminis, ingrediens
Momento per opaca soli, per inania cæli,
  Prouet emissis mobilior Zephyris.
Ignea tunc oculis Phœbeæ lampadis instar,
  Ignea tunc manibus, ignea tunc pedibus,
Ignea perque omnes lux exspatiabitur artus:
  Omnia tunc liquidi fluminis instar erunt;
Cuius aquas summo radians sol purus Olympo,
  Fecerit immisso lumine perspicuas,

Fecerit igniti ſimiles ſplendoribus auri,
Candentique pares fecerit eſſe vitro.
Tunc morbis procul hinc ſe proripientibus, ipsâ
Inuidiâ procul hinc, interituque procul,
Corporis æternum faciet concordia nexum,
Et dabit vt certâ ſtent elementa Fide.
Tunc animo, immortali animo ſeſe ingeret ipſe
Senſus; & è puro corpore delicias,
Delicias incorruptas facileſque propinans,
Innocuis totum merget in illecebris.
Tunc poterit, ſine nube, oculis radiantibus vti:
Tunc poterit manibus, tunc poterit pedibus
Siderei peragrare ſolum penetrabile cæli:
Tunc poterit caſto veris odore frui:
Tunc guſtare merum diuini roris, & imis
Auribus æternum conciliare melos.
Sic agite & perſtate mei, mea vita, gemelli;
Sic agite, &, quamquam ſors modò dura premat,
Durate, & vitæ reduces ſeruate ſecundæ
Præfixum ſtabili conditione diem.
Spes hoc certa quidem, ſed adhuc tamen abdita mandat,
Teſtatam cupiens morte fuiſſe Fidem.
Exſpectare diem ſupremaque funera mandat,
Mortalem fato iam properante diem.
O quis, vt hanc in Spem veniat certiſſimus heres,
Non cupiat quauis bis quoque luce mori!

Fiduciam

Fiduciam & gloriam Spei vſque ad finem firmam retineamus. ad Hebr. 3.

EMBLEMA VII.

——— *Non ipsâ in morte relinquam.*

——— Spem iunctam ſibi
Quicumque viuus tenuit, adiunctam quoque
Moriens tenebit. Spes boni quantum adferat,
Viuendo quiſquis didicit, hoc etiam magis
Moriendo diſcet: Patriam amittit lubens,
Et ſe ſuamque deſerit vitam lubens,
Ne Spem relinquat. ———

Patriæ cælestis ac beatæ, quò tendimus, æternitatis Spem, in quam nos ipsi gignimur & educamur, nullis vmquam casibus esse deserendam.

FOrtè procellosi post victa pericula ponti
Fixerat emeritas anchora fida rates,
Anchora sollicito pelagi non iacta profundo;
Anchora sed vernum iussa tenere solum
Littoris irrigui, faciles vbi limpidus amnis
Per vada camporum pinguia ducit aquas.
Ecce tibi ventus. Disceditur, itur in altum,
Prouehit egressas amnis & aura rates.
Anchora, siue fuit neglecta vocantibus Euris,
Seu potiùs subito libera facta Noto est,
Fixa solo mansit, totoque tenaciter vnco
Ipsa suam sibimet prouida fodit humum.
Ver erat, herbosi surgebant vndique fœtus;
Ver erat, in frondes picta virebat humus.
Ergo vbi vernantē præmordens anchora terram,
Nuper aquis aditum fecerat irriguis;
Ecce recens nato proserpens germine vitis
Visa fuit rigidum velle fouere latus:
Dum tandem tortis in spiram texta corymbis
Anchora tota velut vitea facta fuit.
Hanc ego (mœstus enim patriâ procul vrbe vagabar
Fluminis irriguas propter euntis aquas)
Hanc ego respiciens, lacrymis mirabar obortis
Sollicitum teneri fruticis ingenium.

Et

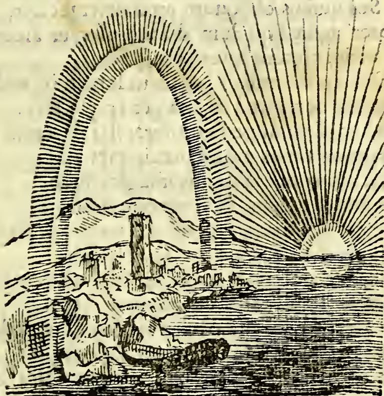
Et simul ecce reuersus adest, qui littore nuper
 Vincula festinæ liquerat vnca ratis;
Exiliensque leui saltu procedit, & vnà
 Hæc secum: Certè hîc anchora iacta fuit;
Atque eccum iacet ipsa solo defixa fideli
 Anchora pampineis vndique tecta comis.
Dixerat; & totis connitens viribus vncum
 Extrahit. Herba mihi hîc visa subinde queri est;
Et dubitare, moretur humo proiecta, vel vncum,
 Quo prognata fuit, pergat amare latus.
Dum dubitat, guttasque inter discrimina mittens
 Flet veluti, latis protinus ex humeris
Anchora dependet: tenet hanc, sequiturque tenendo
 Mordicus adstrictis vitea stirps manibus.
Nec minùs arridet quàm cùm modò iuncta maneret,
 In patrioque simul cresceret vda solo.
Spem tenet ergo suam, *nec in ipsâ morte relinquit*,
 Sed patriam moriens herba relinquit humum?
Spem sequiturq; tenetq; suam secura? nec vndas,
 Nec timet irati prælia dira maris?
Et potero Spem, fata licet vicina minetur
 Parca mihi, atque aliò Spem ferat illa meam,
Deseruisse meam potero crudelis, & vdæ
 Telluris nimiùm me retinentis amans,
Serpere proiectæ velamen inutile terræ,
 Mox etiam versâ fortè tegendus humo?
Quippe tenet natura meis contraria votis;
 Quæque dedit primùm viuere, terra tenet.

Te ſequar, ô mea Spes, ipsâque tenaciùs hærens
  Morte tibi, amplexu non abeunte ſequar.
Te ſequar in fluctus, in aperta pericula ponti;
  Te ſequar in medij regna proterua maris.
Te ſequar in portus; vbi tecum rurſus in vdam
  Miſſus humum, & molli conditus in tumulo,
Exſpectem patrij ver immortale ſereni,
  Incipiamque iterùm fronde virente tegi.
Sic age, me mea Spes tecum rape. Quem ſua tecum
  Fata vocant, totus non ſolet ille mori.

Non

Non contriſtemini, ſicut & ceteri qui Spem non habent. 1.Theſſ.4.

EMBLEMA VIII.

——— *Spes lucis amœnior ipſo*
Surgit ab occaſu. ———

——— Lucis occaſum tuæ
Natura quid fles? quaſque ſubduxit dies
Lacrymas reſumens, rore te mergis tuo,
Pariterque ſolem? lux ab occaſu amplior,
Magis ampla Spes conſurgit, & ſpondet diem
Iterum ante noctem. Ploret occiduum iubar,
Sperare lumen quiſquis auerſum nequit.

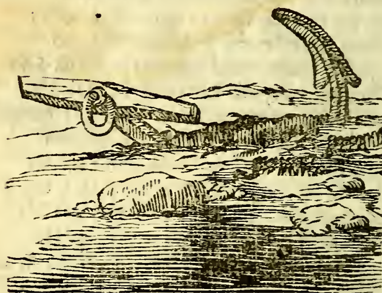
Dolendum non esse hominibus vitæ mortalis occasum, quandoquidem eo ipso Spes vitæ melioris amplior excitetur.

FOrtè ſub occiduas æſtiui temporis horas,
Sol quibus obliquum pronior vrget iter,
Propter aquæ liquidum diffuſæ pleniùs amnem
E viridi circùm littore proſpiciens,
Spectabam tremulis Phœbeum lumen in vndis
Ludere conſpicuâ ſtagna per ampla face.
Ergo ibit, ſecumque ſuum feret illa decorem
Flamma nimis pronâ præcipitata viâ?
Ibit,& auricomâ vibrantis imagine lucis
Deſtituet cælum, deſtituetque ſolum?
Parce per ô Superis iucundum lumen, & illos
Queis facis æſtiuos ignibus ire dies;
Perque tuas ſol perq; meas,tua lumina,flammas;
Perque tuos radios qui rapuere meos:
Siſte precor,oculisq; oculos ne ſubtrahe noſtris;
Siſte, tuaſque ſolo ne precor abde faces.
Hæc ego cum lacrymis: lacrymas dolor ipſe mouebat,
Vrgebat lacrymas ignis & vnda meas.
Quin etiam exudans tenuem natura vaporem,
Viſa fuit fletus velle iuuare meos;
Velle etiam profugum flendo mihi ſiſtere ſolem,
Velle etiam lacrymis collacrymare meis.
Nec fruſtrà ceſſere preces,geminique dolores,
Non fruſtrà fletus miſcuit illa ſuos:
Namque ego reſpiciens(ſic fortè coëgerat ille
Qui ſolet in trepidis luctibus eſſe metus)
Lumina

Lumina vbi aduerſo fixi lacrymantia cælo,
Inſolitum vidi promicuiſſe iubar.
Paruus in occaſum, ſol maximus ibat ab ortu
Grandior, hic quamquam plenior alter erat.
Hic erat in medio formoſus inaniter orbe,
Luminis hic etiam verſicoloris erat;
Arcus erat natus lacrymis plorantis Olympi,
Arcus ab æthereis nubibus ortus erat.
Arcus hic occidui ſpecies erat altera ſolis;
Altera, ſole tamen pulchrior illa ſuo.
O ego, dicebam, quid euntem in deuia Solem,
Conabar lacrymis hîc retinere meis?
Quid flentẽ properare diem flens ipſe querebar,
Si nouus ille die ſplendor ab occiduo
Exoriturus erat? ſi ſolis amœnior ipſum
Danda ſub occaſum Spes mihi lucis erat?
Siſtite mortales, inamœnos ſiſtite planctus,
Quos agit occiduo mors properata die.
Tergite abundantes lacrymas, detergite fletus
Quos vocat in luctus vltima vita ſuos.
Voluatur properè cælum,& cadat occiduus ſol,
Vita ſepulchrales proruat in tenebras:
Amplior aduerſo mihi Spes conſurgit ab ortu,
Quàm cadat auerſâ lux peritura face.
Sæpè dies prono moriare nouiſſima ſole,
Dum noua præcipiti Spes oriare die.

Teneamus Spei nostræ confeſſionem indeclinabilem. ad Hebr. 10.

EMBLEMA IX.

— *Sepulta iuuat, ſtabiliſque videri*
Cùm fuerit non viſa, poteſt. ———

Cùm Spes iacet ſepulta, tum iuuat magis,
Stabilemque reddit: certa quòd conſtet, ſuo
Habet à ſepulchro: nullus eſt tandem locus
Vbi Spes moretur potiùs, vbi pondus ſuum
Meliùs reponat. ———

Securum

Securum non antè fore mortalem, quàm Spem, suæ peregrinationis sociam, secum intulerit in sepulchrum.

EDita conspicuâ donec iacet anchora prorâ,
Incertas agitant ventus & vnda rates.
Anchora de prorâ iacitur? stant æquore puppes,
Aequore tranquillæ stantque manentq; rates.
Scilicet illa leues agit inter inutilis auras;
Sed malè vicinos effugiens oculos
Tota sepulta mari tutò iacet; inque sepulchro
Abdita fatorum iura quieta tenet.
Non facit ad requiem Spes quæ mortalibus hærens
Associat placidum segnis inersque latus:
Spes stabilem facit illa, iacet quæ clausa sepulchro,
Quæ iacet immani tota sepulta vado.
Spes tumulata iuuat, meliorque superstite velo
Ambiguas animi non sinit esse rates.
Ille dolor matri, fratrique gemellus iniquo,
Posterior partu, conditione prior,
Cuius ab antiquâ descendit origine Numen
Mortales cupiens inter habere locum;
Quàm Spes ille graues viuus tulit! heu quibus olim
Iactatus vitæ fluctibus ille fuit!
Vix conceptus erat, cùm bella domestica sensit;
Hostis erat frater, victima mater erat.
Pænè simul nati, pariter creuere gemelli:
Pronior in casus creuit vterque suos.

Per-

Perfidus hic, fratrique pio crudelis, & amens;
Mitior, & fratri blandior ille ſuo,
Spes tamen ambiguas ſemper tulit. Exſul iniquo
Ille caput ſocero ſubdidit; ille tori
Permutata ſui connubia, crimina nati,
Interitum caſtæ coniugis, opprobrium
Virginis & natæ, raptæ vi, cæde receptæ
Et coniuratas in ſua vota manus;
Fataque Ioſephi, quem ſic dilexerat vnum,
Ficta quidem, tamen (heu!) credita fata ſui;
Exſiliumque, famemque, & cetera, quæ grauis ætas
Iuſſit in emeritos exſuperare dies:
Debuit hæc ſperare ſenex: Spem ferre prementem
Scilicet ante ſuam debuit ille necem.
Aſt vbi fata tulere, pedes collegit, & inter
Agmina natorum iam meliora pater
Iam melior, iam tranquillâ Spe plenus obiuit,
Et tumulo comitem Spem tulit inde ſuo.
Viuite, dicebat, mea pignora, viuite nati,
Quà licet hoc læti viuite in exſilio:
Viuite, ego hîc morior. Sed in hoc mihi iuncta ſepulchro
Spes exſpectatæ firma ſalutis erit.
Spes erit: exſpectare iuuat ſolatia, tantis
Quæ deſideriis orbis vterque petit.
Spes erit: exſpectabo Tuum DEVS! hic ſuus illi
Tot bona ſperanti condidit ora ſopor:
Spemque interceptam, permanſuramque ſepulchro
Pectoris, exhauſtis condidit in latebris.

Spes viuo fuit; at melior fuit illa ſepulto.
Iam quod amet, quod non perdet, adeptus habet.
Iam Natum videt atque Deum. Quò tendimus ergo?
Quo miſeri Spes intendimus exiguas?
Vſque adeóne mori miſerum eſt? piget ordine lento
Vltima fatorum iura viceſque ſequi.
Spe ſociâ iuuat ire, meoque inferre ſepulchro,
Quam nimis inſtabilem vita ſuperſtes habet.
Nam quid ego hîc ſemper dubius moror? ô Deus! ô Tu
Quiſquis habes vitæ credita fila meæ,
Eripe me rebus mortalibus. Horreat ille
Spe quicumque poteſt non comitante mori.

Felix,

Felix, qui non habuit animi ſui triſtitiam, & non excidit à Spe ſuâ. Eccli. 14.

EMBLEMA X.

——— *Spes ſæpè timorem*
Plus nimio quæſita parit. ———

——— Spes & metus,
Gemellus vno natus ex vtero puer,

Simul

Simul educantur; mentis illa filia eſt,
Hic corporis propago. Sinceram cupis
Spem poſſidere? corpus obſcurum excute;
Mens caſta purum ſpectet, & ſperet diem.

Quamdiu noster animus angustijs opaci corporis latet inclusus, sperare aliquid sine timore non potest: tolerandum hoc esse modò; futurum porrò, vt mortale corpus exuti Spes ipsi nostras coràm securique teneamus.

O Quid erit, mea Spes, imis te ferre medullis,
Sollicitis clauſam te retinere fibris?
O quid erit? ſerus dolor? an ſincera voluptas?
Pax animi? an trepidi cauſa timoris erit?
Credideram certè (ſed Spes me vana fefellit)
Credideram ſummas te fore delicias,
Delicias olim te complectentibus æquas,
Delicias oculis, delicias animis:
Iam video quid eris præſens, vicina timere
Quæ facis, & pauidos cogis adeſſe metus.
Nox erat; ipſe procul cælo, procul ignibus vllis
Solus in immani nocte relictus eram:
Et fateor timuiſſe aliquid. Sperauimus inde:
Spes fuit in tenebris flamma reperta meis.
Vt micuit, nox atra ſuas ſecum abſtulit vmbras;
Vt micuit, primos abſtulit illa metus.
Quid vetet amplexu, mea lux, te cingere noſtro?
Quid rapuiſſe oculo te propiore vetet?

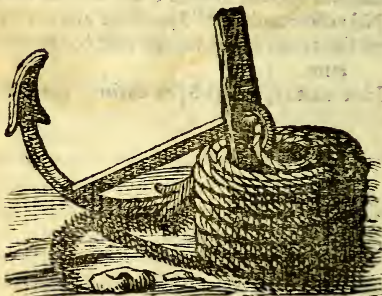
Nil

Nil vetat. Irruimus : quis non putet inde beatum
Me fore, ſollicitis Spe procul atque metu?
Me miſerum ! quantos animo vicina timores
Spes dedit ! ô quantos intulit illa metus !
Nox fuerat depulſa, iterùm nox pulſa rediuit;
Nocte minor primâ, ſed metuenda magis.
Parua ſub acceſſum, progreſſu creuit in amplam;
Quin etiam vultus induit illa meos?
Nox habet illa meos, ſed habet nimis horrida, vultus;
Aduerſaſque meis nox habet illa manus.
Hócne erat, ô mea Spes, ego te quod habere volebam?
Hoccíne quo per te quo recrearer erat?
At fuerat certè melius manſiſſe ſub illis
Nox quibus horrentem condiderat tenebris,
Quàm talem ſperare diem, blandeque minantes
Heu nimis ante oculos detinuiſſe faces.
Spes recreat vicina; ſed vmbra propinqua minatur,
Non fruſtrà vmbra meos ponè ſecuta pedes.
Hanc videoq́;, vidensq́; etiam mea gaudia perdo,
Quæ parit admotâ Spes animoſa face.
Hanc videoque, vidensq́; etiam mea funera luctu
Obruor, aſpectu territus ipſe meo.
Cur tamen has tantùm metuo pueriliter vmbras?
Cur fit ab his animo Spes odioſa meo?
Proiicit illa, ſed has poſt tergora proiicit vmbras,
Meq́ue meos poſt me cogit habere metus.
Suſcitat illa, ſed hos à fronte reſuſcitat ignes,
Meq́ue meas præ me cogit habere faces.
Deni-

Denique vt hanc videam quæ me premit vmbra, measq́ue
  Inuaditq́ue manus, inſequiturq́ue pedes;
Cur feriat magis illa, magis cur vulneret vmbra,
  Quàm recreet medicâ flamma propinqua face?
Terreat vmbra; ſuo Spes conſolabitur igne:
  Alternas habeant Spesq́ue metusq́ue vices.
Diſſueſcat ſperare aliquid, quicumque timere
  Nil volet: ambiguos Spes facit vna metus.
Spes facit; at corpus tamen huc conſpirat opacum.
  Hoc careas, omni Spes caritura metu eſt.

Spes Iustorum immortalitate plena est.
Sapient. 3.

EMBLEMA XI.

— *In immensos Spes vltima desinit orbes.*

Quo Spes ab alto trahitur & fundo magis
Venit à remoto, vertici hoc plures tuo
Disponit orbes; vertici hoc plures tuo
Parat coronas. Si quis hinc surgat labor,
Labor ille te delectet: æternis tuum
Spes in coronis æqua suscipiet caput;
Quotque annulos, tot ipsa mox annos dabit
Aeternitatis. ———

Non

Non debere nos pigere Spei noſtræ quòd adeò ſit remota: quò enim longiùs abierit, hoc plures, cùm adducta fuerit, coronas immortalitatis in orbem nobis poſitas exhibebit.

SAepè gemens dolui, quòd Spes tam ſegnis in altos
Iuſſa foret ſemper longiùs ire polos;
Quòd prius immenſos vrgendo euoluere funes,
Quòd priùs æternam deproperare fidem,
Staret in æthereo quàm fixa tenaciter orbe,
Quàm faceret ſtabilem vaſta per alta ratem.
O quoties, patrio dum Spes conſtaret Olympo,
Nox impenſa mihi tota dieſque fuit!
O quoties ſol obſcuræ per frigora noctis
Occiduus feſſum vidit, & exoriens!
O quoties, iterùm reducis per amœna diei,
Exoriens feſſum vidit & occiduus,
Immenſæque euoluentem retinacula chordæ,
Pænè ſuam nimiâ Spe ſuperante fidem!
Dicebam, ô quantùm mea Spes extenderis! ô quàm
Sepoſitos auidè tendis ad vſque lares!
Meque iubes ſperare meo procul orbe remota
Gaudia, inacceſſis gaudia merſa plagis!
Si tamen his conſtare licet, ſuperaſſe laborem
Non piget: à pretio fit leuis ille ſuo.
Non piget euoluiſſe Spei retinacula noſtræ,
Non piget hìc omnem deproperaſſe Fidem.

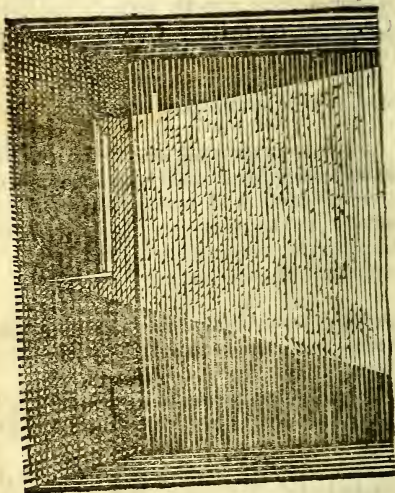
Fallor, an æthereo venit aura ſecundior orbe,
Et vocat in portum vela ſoluta ſuum?
Aura venit, vocat aura; citæ properate carinæ,
Currite veliuolæ ſumma per alta rates.
Currite: ſtatis adhuc? numquid quia pendula necdum
Anchora ſubducta eſt quæ modò iacta fuit?
Surſum age nunc mea Spes. Iuuat ire, Notiſque ſecundis
Quò deſiderij me vehit aura, rapi.
Prô Superi! quàm tardo iterùm molimine ſurſum
Tollitur ex imis anchora merſa vadis!
Voluimus immenſæ ſpatioſa volumina chordæ,
Voluimus æternam mille per acta fidem:
Voluimus innumeros & circumuoluimus orbes:
Vixque tamen poſt hæc omnia, conſpicitur
Anchora fluctiuagæ Spes vnica & vltima mentis;
Anchora, Spes vitæ ſumma ſalusque meæ.
Sed benè quòd Spes lenta venit. non lenta veniret,
Iuſſa foret longâ ni procul ire viâ.
Iuſſa fuit procul ire, ſuoque, immane per altum,
Iuſſa fuit ſtabilem ſe ſociare Deo.
Iuſſa Deo ſociare; in quo conſtanter amicis
Spes deſideriis fixa manere poteſt.
Ergo redis Spes lenta? Scio, niſi lenta redires,
Non faceres capiti tot redimicla meo.
Non tot inoffenſo religares fune coronas,
Promiſſis melior Spes mihi facta tuis.

Cùm

Cùm volet aura, Notis agitabilis aura secundis,
Aura meas iterùm cùm volet ire rates;
Tunc ego te repetam, repetensque alterna vicissim
Adiiciam plenis carmina cum numeris.
Cur mea Spes, mea res, mea vita & cura, coronas
Cur mihi tot nectis? Cur? quia tam procul is.

Gloriamur in Spe gloriæ filiorum Dei.
ad Rom. 5.

EMBLEMA XII.

——— *Spes insperata pusillos*
Excitat, & medio facit exsultare sereno.

——— Euge, torporem excute,
Spatiare cælo, quoque Spes alacrem vocat
Pusilla

Pusilla mens assurge. non patitur suos
Animosa Spes dolere. sit paruum licet
Cor, gaudio par esse non humili potest,
Vbi nocte Spes affulsit,& fecit diem
Etiam in tenebris. ————

Quibus Spes vitæ melioris affulserit, posse eos etiam in tenebris & mortis umbrâ sedentes, festiuè exsultare.

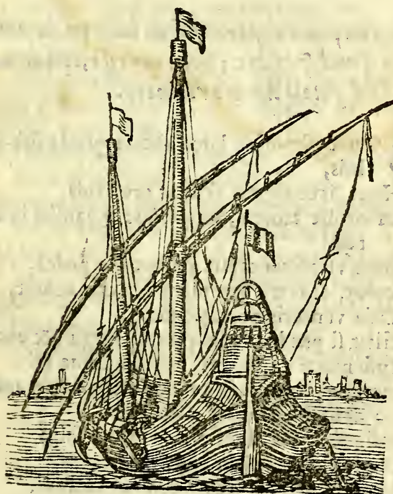
INtus in obscuræ tenebrosa cubilia noctis
Per tenues rimâ dissimulante fores,
Si qua superueniet quæ non sperabitur aura,
Aura suæ lucis prædita deliciis,
Et vacuum pulchro distinguet inane sereno,
Auricomâ pingens atria cæca face;
Ecce aderunt, hilaresque choros lætantia ducent
Certatim iunctis agmina pulueribus,
Gaudiaq; ad numeros veluti concordia nectent,
Gaudia festiuas ducta per illecebras.
Vsq; adeò noua lux animis gaudentibus apta est:
Lux adeò festæ præuia lætitiæ est.
Credo equidẽ, ex atomis si concursantibus ingens
Naturæ tandem machina prodierit,
Cælorumque orbes, tellurisque ardua moles
Constiterit paruis edita corporibus,
Credo quòd affusæ fuerint tunc omnia luci
Peruia; luxque suo quòd simul officio
Functa sit, & leuibus faciens commercia punctis
Iusserit hos pulchro denique stare modo.
Quid tamen hæc Epicureo procusa cerebro,
Quid facit ad mores fabula Socraticos?

Diſcite mortales, magni quibus æmulus orbis
Spiritus anguſto clauditur orbiculo,
Atque atomi punctíve locum quærentis ad inſtar
Naturæ magno voluitur in vacuo;
Voluitur immani caligine, voluitur vmbris,
Immenſis rerum voluitur in tenebris;
Diſcite, feſtiuæ quæ cauſa ſit optima vitæ,
Vnde agitet lætos vita renata dies.
Spes, velut in tenebris lux inſperata profundis,
Cum radiis puri luminis exoriens,
Delicias animo tantas parit. Ite timores
Mentis, inoffenſi pectoris ite metus;
Ite, graues procul ite mei mea cura dolores:
Spes iubet, illapſu Spes animoſa ſuo.
Illius ad placidum, rerum per inania, lumen,
Illius infuſos leniter ad radios,
Illius ad flammas, igneſque dolentibus aptos,
Emicat horroris neſcia vita ſui.
Et ſit adhuc cui nox animi ſit acerba? ſuoque
Qui grauis ipſe ſibi viuat in exſilio,
Quando per obſcuram Spes internuntia noctem,
Lætitiæ expertem non ſinit eſſe ſuæ?

Spes

Spes quæ videtur, non eſt Spes.
ad Rom. 8.

EMBLEMA XIII.

Viſa grauat, non viſa leuat.

Spem curioſo quiſquis obtutu capit,
Spe, ſed moleſtâ capitur. hac oculos precor

Natura ne defige. Sit clauſum licet,
Sit in receſſu conditum & Cæli & Dei,
Tutum eſſe Spe ſeruante depoſitum poteſt
Vtriuſque vitæ. Dexteram huc cæcam exere.
Patiens haberi ſæpè, Spes numquam fuit
Patiens videri. ———

Non expedire ſperantibus habere in oculis id quod ſperant; ſecurius eſſe, conditum illud fideli animo retinere.

DOnec ſepoſitis latet abdita præda ſub vmbris,
Hanc licet arguto ſentiat ore canis,
Accubat ille tamen, virideſque expanſus in herbas
Inter vtroſque caput detinet ille pedes.
Accubat, & certâ Spe plenus in otia tendit,
Otia venturis præuia deliciis.
Exſiliat ſi præda, canis quoque ſurgit; & ecce
Ipſe moræ impatiens, impatienſque ſui
Inſequitur, trepidaſque mouens latratibus auras,
Se deſiderij torquet amore ſui.
Præcipuè ſi fors agili præda ardua ſaltu
Aut volucri alarum concita remigio,
Arboris in patulas ſecura euaſerit vmbras,
Vnde fatigatas rideat illa minas.
Tormentum! crepat inſanis latratibus, & iam
Præ deſiderio rumpitur ille ſuo.
Quin etiam niſi ab hac illum Spe cogat abire
Venantis domini cauta ſubinde manus,

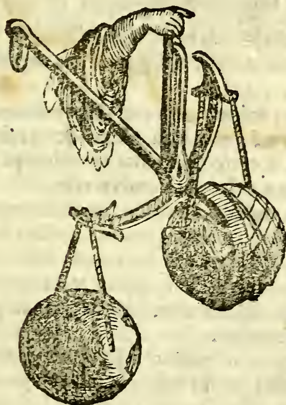
Spem

Spem patulis conceptam oculis non antè relinquet,
Quàm Spes ante ſuas mortuus ipſe cadat.
Vſque adeò Spes viſa grauat, non viſa quietum
Spes leuat, & blandis detinet illecebris
Securumque, ſuique capacem, animique potentem
Semper inoffensâ pace bonoque frui.
Anchora ſi qua rati ſuper-incubat; vrget in vndas;
Si qua repoſta vado conditur, illa leuat.
Viſa grauat, non viſa leuat: Spes, ſi qua videtur,
Spes oculis; animis ſed dolor eſſe ſolet.
Si cupias, omnis via longa ſit: inſpice portum;
Eminus abſentes proſpice delicias,
Speſque oculis metire tuas, metire dolores,
Paruula ſperanti quos dabit hora tibi.
At breuis vt via, parua fluat properantibus hora,
Vt patrias ſubitò ſtet ratis ante fores;
Spes oculis auerte tuis, tutiſque ſub vmbris
Otia ſperantum certa quietus age.
Si qua videtur enim, non Spes, ſed pœna videnti eſt;
Tormentum eſt auidis credita Spes oculis,
Tormentum crudele. ô Cælum! ô ſidera! Tuque
O Deus! ô quidquid Spes mihi certa paras!
Non ego vos oculis captare ſequacibus opto:
Plus ſatis eſt animo vos tenuiſſe meo.
Non cupio quod amo, quod ſperò videre recuſo.
Speratæ cruciant quando videntur opes.
Mentibus æthereis pateant cæleſtia, pleno
Se quoque ſpectandum præbeat ore Deus.

Quod teneas ſpectare iuuat ; ſpectare quod optes,
Quod cupido necdum detur habere, nocet.
Deſinite ô mea vita, meæ Spes vnica vitæ,
Deſinite ô cæli ſidera, deſinite
His oculis lucere : iuuat ſperare : videre
Non iuuat has mundi nobilioris opes.
Tempus erit, fuerit ſi quod poſt tempora tempus,
Sin' omni maius tempore tempus erit
Aeternum, immortale, animo ſperata videre
Quo iuuet atque oculo vota tenente ſequi.
Nunc, quia Spes animo conceditur vnica noſtro,
Non datur hæc oculis conſpicienda meis.

Terra superuacua Spes illius, & luto vilior vita eius. Sap. 15.

EMBLEMA XIV.

—In terram Spes inclinata recumbit,
Si qua polum putat esse leuem. ——

Spes æqua non est illa quæ terram potest
Præferre cælo. Terra generosum quidem
Solidumque pondus mole mentitur suâ;
Sed inanis est: infernus hac ignis latet,

Leuitate notus ignis. Inſtabili licet
Voluatur orbe, ſtat tamen cælum graui
Velut ære fuſum, pondus immenſæ ferens
Aeternitatis. ———

Iniquam eſſe Spem illam, quæ cùm cæli terræque momenta libranda & examinanda ſuſceperit, cæli omne pondus eleuat; in terram verò vt potiorem inclinatur.

SPe licet exiguâ geminus ſuſpenditur orbis;
  Vnica Spes cælum librat, & vna ſolum.
O bona! ſi certo momenta examine penſans
  Iuſtitiam cælo teſte tenere velit.
Sæpè ſed ambiguo nutans temeraria motu,
  Nec ſatis in cælum pendula ſpectat humum.
Præſtat humo tamē illa domus radiantis Olympi,
  Spes licet in vacuam prona recumbat humum,
Quodq́ue animis manibuſq́ue ſequar promittat habendum
  Temporis inſtabili conditione ſolum.
Non fruſtrà tribus à digitis ſuſpenditur orbis;
  Orbem teſte Deo ſic patet eſſe leuem.
Aere velut fuſum ſtabili manet ordine cælum;
  Cælum teſte Deo ſic patet eſſe graue.
Spes tamen ex oculis etiam ſubducere cælum,
  Inq́ue manus vacuam tradere gaudet humum.
Hac fruor, huius ego fruſtrà delector inani
  Pondere: momentū eſt quod dare terra poteſt.
Immenſum mihi pondus amant ſubmittere cæli:
  Aeternum cæli gloria pondus habet.

O vtinam!

O vtinam! (liceat, pueris quod fabula nobis
Tradidit, hîc magno fortiùs ore loqui.)
O vtinam pronum telluris inutilis orbem
Hercule ſuppoſito fulciat alter Atlas;
Et faciat vice mutatâ deſcendere cælum,
Inque vicem cæli, ſcandere cogat humum!
In cælos mea Spes tunc inclinata iaceret,
Tunc poſſent cæli pondus habere ſuum.
Tunc ego cum ſtabili gauderem ludere cælo,
Tunc procul à manibus ludicra terra foret.
Tum Deus in vacuo terrarum luderet orbe:
Lude meo, mihi tunc diceret ille, polo.
Hei mihi (cogor enim, quamquam pudet, illa fateri)
Hei quoties animo vota fuere meo!
Impia vota: Deus vacuo dominetur Olympo,
Seruiat ad nutus terra ſed vna meos.
Vota, precor Superi, meliora reducite vota,
Ne mea Spes ſolam prona ſequatur humum.
Tuque adeò Deus, immiſſo vel fulmine, coge
Iuſtitiæ memorem Spem precor eſſe tuæ.
Incute vim cælo. Spes inclinabitur illi:
Læſa tuum vel ſic diſcet amare polum.

Singulariter in Spe constituisti me.
Psalm. 4.

EMBLEMA XV.

—*Constantem Spes summa coronat.*

Spes summa, Spes suprema promittit quidem,
Sed habere certam non potest animus nisi
Constans coronam. Vertici quisquis tuo

Dotale

Dotale munus pignus immensæ petis
Aeternitatis, stare ne pigeat, suas
Vbi Spes Olympo prona defixit manus.

Frustrà aliò atque aliò rapi homines impellente naturâ: in Spe standum esse defessis, vt æterna per illam præmia consequantur.

STa quicumque viam festinus in otia carpis,
Quæque feras tecum pauca Viator habe.
Nos quoque, quos iam stare vides, quos denique summa
Constantes lateri Spes iubet esse suo;
Nos quoque, sed frustrà, iuuenilibus iuimus annis,
Iuimus incertis quà tulit aura Notis;
Iuimus errantes, similesque furentibus Euris,
Quos agit in gyros æstus & vnda suos:
Iam stantes sumus & stabiles: adstare Viator
Si lubeat, solido te quoque fige loco.
Spes bona det vires: vires dedit vnica nobis;
Plusque ipsis aliquid viribus vna dedit.
O quoties! cùm deceptæ bona prodita vitæ
Ferret in ignotas ventus & aura plagas;
Cùm benè vix natas, nec adhuc satis ordine notas
Delicias animi perderet vna dies;
Cùm natura meos sine vindice proderet annos,
Temporaque in certam cogeret ire necem;
O quo-

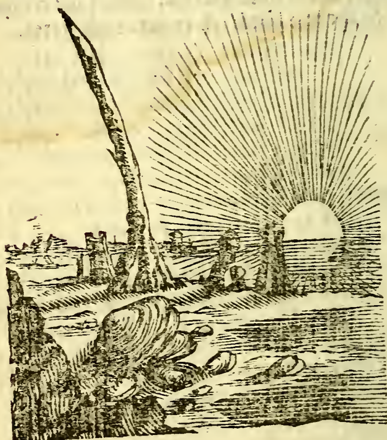
O quoties ego tunc, nisi me manus illa teneret,
Quæ terram stabili detinet vsque loco;
Quæ cælos mouet, & superas mouet ordine flammas;
O quoties cæcas pronior in tenebras,
Pronior in saltus, in opacas pronior vmbras,
Præcipiti potui fata subire pede!
Sæpiùs excelsi super ardua stans iuga montis,
Atque immane altum pendulus aspiciens,
Iam potui voluique vno temerarius ausu
Vltima consiliis iungere fata meis.
Sæpè procellosas dolor impulit ire per vndas,
Sæpè per accensas impulit ire faces.
Sæpiùs audentem telluris in ima, coëgit
Quærere consiliis apta sepulchra meis.
Sed similem tamen attonito, subsistere semper,
Vis me, nescio quæ, vis tamen vna dedit.
Hæc eadem, variæ me post discrimina vitæ,
Iussit in hoc tandem figere membra loco.
Fiximus: amplexu Spes me suscepit amico,
Maioremque meis me dedit esse malis.
Quin etiam, à Superis Spem conciliantibus ipsam,
Imposita est capiti summa corona meo.
Scilicet illud erat, quod me manus illa vocabat,
Illa meos toties prona mouere pedes.
Dum Spes vna meis requies foret vltima rebus,
O bona Spes! vitæ summa corona meæ!
Aspicis hæc? nec amare potes bona tanta Viator?
Hæc capis, atque aliò degener ire potes?
Iunge manus, age iunge pedes. constabimus ambo:
Spes puto sufficiens vna duobus erit.

Frontibus illa ſacram deponet vtriſque coronam,
Quamque dabit, nobis non aliunde dabit.
Spes habet ipſa ſuam quam donet vtrique coronam,
Annulus illa mei fidus amoris erit.
Annulus articulum non vt circumliget vnum,
Orbe ſed vt capiat tempus vtrumque ſuo.
Siſte Viator: itum ſatis eſt: hanc ſume coronam:
Si ſperare potes, Rex meus eſſe potes.

Bonus

Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Thren. 3.

EMBLEMA XVI.

——— *Spes dilatat.* ———

——— Quas conclusit auersus dies,
Repetita lux dilatat, & plenas sui
Facit esse cæli. Contrahat mentem dolor

Cui lapsa retrò fluxit auerso Deo
Spes summa vitæ. Nescit angustus mori,
Spe quisquis amplâ vixit, & vixit benè.

Animum hominis præsentium dolore contractum, explicare debere semet Spe serenitatis proximæ recreatum; quandoquidem id ipsum à naturâ paßim omni fieri videamus.

FOrtè sub occidui iucunda crepuscula solis
Mens fuerat profugi littus adire maris.
Littus arenosæ complerant vndique conchæ;
Conchæ squallentis parua domus animæ,
Viuentes conchæ, conchæ oceanitides, alto
Quas leuis vnda procul traxerat è pelago
In terram; vnde iterùm fugitiua coëgerat illa
Semianimes vacuo fortè iacere solo.
Languida nox aderat, neque lux super vlla tenebat,
Concha superuacuas clauserat ergo fores.
Non procul hortus erat; noctem quoque senserat hortus;
Quælibet ergo suas clauserat herba fores.
Quilibet, occiduis ceu non benè fideret vmbris,
Adductas sensim flosculus auriculas
Fragrantisque focum calicis, paruosque penates
Arctè collectis abdiderat foliis.
Hîc ego cum gemitu, gemitum res visa mouebat,
Hîc ego: Nempe nihil quo recreentur habent;
Nempe

Nempe nihil ſperant. Et quid ni claudimus, inquam,
Nos quoque depoſitæ limen vtrumq; domus?
Limen vtrumque animæ: flores lux ſumma reliquit,
Vltima iam pridem Spes mihi procubuit,
Et pauidam nocti mentem dedit: Hîc ego tandem
Victa dolore meo, vincta ſopore ſuo
Pelliceis tunicis oculorum lumina texi;
Lapſa ſubinde ſinu membra recepit humus.
Nox ierat: iamque ecce diem ſolemque reducens
Nuntius auroræ lucifer ortus erat:
Hunc ego ſuſpiciens, Salue ô pulcherrime, dixi,
Salue, ô pænè tuo pulchrior ipſe die.
Finieram, pleno cùm formoſiſſimus orbe
Sol velut aurato progreditur thalamo
Aureus ipſe, nouoque micans radioſior auro,
Flamma quod igne ſuo viuida diſſoluit.
Ecce ſub aſcenſum generoſæ lucis apertus
Floſculus admiſſum ſentit amatque diem;
Ecce ſalutantes ad Eoum porrigit alas,
Et patulis ridet blandior è foliis.
Erigit ecce ſinus; foribuſque negotia plenis,
Spemque ſimul certi concipit inde boni.
Sic vbi manè nouum noua lumina reddidit orbi,
Mercator pandas ſedulus ante fores
Nomine quaſque ſuo diſponit & ordine merces:
Spes iubet hoc ſoliti nempe futura lucri.
Nec minùs æquoreæ, genus inſatiabile, conchæ,
Conchæ ſolares ocyùs ad radios

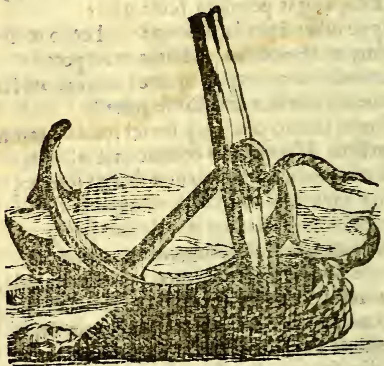
Diducunt

Diducunt geminas, lapidoſa cubilia, teſtas,
  Speq́ue nouâ noctis damna priora leuant.
Spes alit omnia; dilatat Spes omnia, ſoluit
  Omnia, & explicitos cogit habere ſinus.
Vnus ego exili ſerpens rugoſior ore,
  Fataque ſub clauſo plurima corde premens,
Arctus & anxius, anguſtus, contractus & exſpes
  Exſilij cogar pondera ferre mei?
Quippe iubet Spes lapſa retrò. Sol ergo redire
  Semper ab occiduo redditus orbe poteſt?
Sol contracta priùs per opacæ tempora noctis
  Vincula naturæ diſſoluiſſe poteſt?
Obſcuras animo cùm nox ſemel induit vmbras,
  Speſq́ue ſub infernas corruit ima plagas,
Nox erit vnica, perpetuo nox debita ſomno,
  Nox grauis æterno ſemper agenda die?
Exorere, exoriere meis quæ debita fatis,
  Exorere ô votis Spes reuocata meis!
Exorere, anguſtoſq́ue animos auguſta recludę;
  Exorere, & facili vincula ſolue face.
Hactenus adducti, quia nox fuit, ocyùs ampli
  Pectoris expanſos induet aura ſinus.
Aura diu ſperata, & adhuc ſperabilis aura,
  Aura animi vigor, & ſpiritus aura mei.
Viuite contracti quos Spes fugit: vna capacem
  Spes facit: vna Deo Spes iubet eſſe parem.

Deus

Deus autem Spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo; vt abundetis in Spe, & virtute Spiritus ſancti. Rom. 15.

EMBLEMA XVII.

—*Tolle Fidem, Spes nulla futura eſt.*

———Spem, mortalis, æternam potes
Abiicere, quam ſoluta deſtituit Fides.
Fide orba Spes, eſt vana: ſublatâ Fide,
A Spe nihil ſperare licet amplâ potes,
Niſi pondus ingens. Anchoram immanes ligent
Fixam rudentes; ſolida Spem teneat Fides,
Quam nulla vis, non dextera ingenti potens
Orientis hoſtis enſe fatali auferat.

Spem Fide destitutam, non esse nisi pondus animo inter vitæ discrimina laboranti.

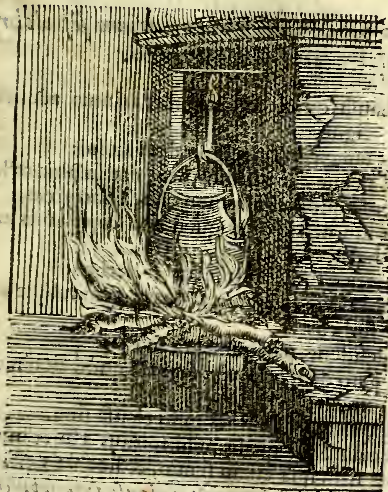
SPes scio venturæ restat super altera vitæ,
Spes subit extremum non moritura diem.
Sed tamen (infidæ fortunam discite mentis)
Sed tamen ablatâ non iuuat vlla fide.
Anchora præfecto nihil est nisi sarcina fune.
Anchora præfecto nulla rudente iuuat.
Tolle Fidem, Spes vlla tibi si nempe futura est;
Spes animi pondus triste gementis erit.
Illa procellosos conantem euadere fluctus,
Altiùs insanis fluctibus inuoluet;
Sudantemque suo sub pondere, & alta timentem
Immenso tandem subruet Oceano.
Spes ô desperata Fidem quæ perdidit! ô quam
Non leuis ablatâ Spes solet esse Fide!
Quàm grauis illa suam mentem premit. Ite, solutâ
Quos furor ingenij iusserit ire Fide.
Ite, fatiscentemque ac desuper incumbentem
Pectoris oppresso Spem retinete sinu.
Spes sperare Deum memorem fandi atque nefandi,
Spes super impositum coget habere Deum.
Sic pelago ratis in medio quam sacra rudente
Anchora perfracto denique destituit,
Suspensi maris imperium, fluctusque tumentes
Desuper Oceano iam propè mersa timet.
Nempe graues animi potuit quę frangere fluctus,
Dum tenuit certam fixa tenaxque Fidem,

Mens

Mens ruptâ viduata Fide, ventoſque procellaſq;
Euocat, in miſeram deperitura ratem.
O mea Spes, mea cura Fidem ne deſere. Non ſit
Vlla tibi, aut vlli tam furioſa manus,
Quæ lateri ſecura tuo retinacula frangat,
Quæ ſecet adſtrictam fortior enſe Fidem.
Aeſtuet vnda, Fidem mea Spes retinere memento,
Complicitam in gyros, explicitámve Fidem.
Incubet aura, Fidem mea Spes ſeruare memento,
Fræna Euri, Boreæ fræna, Notique fidem.
Verberet vnda latus, latus aura flagellet apertum,
Nulla tuam rapiant vnda vel aura Fidem.
Sic ego te ſic alta etiam per inhoſpita ducam;
Sic fies animo ſarcina grata meo.
Sic ego te, validus ſi ventus & vnda minentur,
Proiiciam: & ventis fortior indomitis,
Fortior vndoſis inſultibus, vnus vtriſque
Fortior, hîc potero ſtare, vbi lapſa cades.
Scilicet vna Fides tibi me coniunget, & in te
Conſtantem poſito reddet amica metu.
Fortunata Fides, quæ Spem tenet vltima fixam;
Fortunata ſuam ſi tenet illa Fidem.

In me omnis Spes vitæ. Eccli. 24.

EMBLEMA XVIII.

—— *Spes clauſo tuta ſepulchro eſt.*

Spem quiſquis ore prodit, & claudi inſolens
Externa tantùm ſpectat, æternam cupit
Spem perdidiſſe: clauſa Spes tuto latet
Etiam in ſepulchro. Fiditur clauſo benè:

Quod non datur videre, seruatur benè,
Etiam inter vmbras. Totus ignorat mori,
Spem qui sepulchro posuit. Vbi nil est super,
Spes vna superest; certa Spes, Spes, quæ suo
Etiam à dolore viuere æternùm potest.

Spem vitæ melioris clauso etiam sepulchro certissimè retineri.

Clausa quòd assiduo mens intus aduritur igne,
Nec tamen ardoris signa dat vlla sui;
Quòd neque dat gemitus, neq; dat suspiria cælo;
Sponte quòd effusas non abit in lacrymas;
Quòd nisi nescio quid quod non capit auris anhelat,
Et tacitis surdè murmurat in latebris:
Quòd lacrymas bibit ipsa suas, gemitusque resorbens
A desideriis pascitur ægra suis;
Non puto de nihilo est: satis est quòd nouimus, inquit,
Quæ lateat fido Spes mihi clausa sinu.
Quæ mihi Spes, qualis mihi spiritus æstuet intus,
Ipsa scio; ipsa etiam sentio, & hoc satis est.
Spes benè clausa latet: *Spes clauso tuta sepulchro est*,
Quod facit hæc animo corporis vmbra meo.
Spes abit in cineres, sed abit mansura sub illis:
Spes satis hîc, semper quo foueatur, habet.
Scilicet horrentem cùm mortis abegerit vmbram,
Et fuerit vigili sole reducta dies;

Illa dies magni quam nox præit vltima mundi,
Illa dies Cælo nota Deoque dies;
Tunc mea Spes cineres coluit quæ clausa sepultos,
Luminis afflatum sentiet ætherei;
Sentiet æterni iubar exoptabile solis,
Et facilis vitæ causa recentis erit.
Non nihil in tunicâ, quamquã nihil esse putatur,
Non nihil in tunicâ semen habente latet.
Hac latet innumeræ Spes optatissima messis,
Hæc seriem longæ posteritatis habet.
Si dubitas quia brumali latet obruta glebâ,
Et velut exsangui clausa tenetur humo:
Præstolare noui redeuntia tempora veris,
Et Spem depositi seminis adspicies;
Adspicies vitæ facilem melioris alumnam
Intus in abstruso delituisse loco.
Nempe simul teneram noua vita resurget in herbam,
Viuida mox flores induet herba nouos;
Flos nouus in patrios se vertens deniq; fructus,
Non vacuo dicet Spem latuisse sinu.
Quondam etiam patriâ tellure reconditus ignis,
Ignis adorati Numinis exuuiæ,
Exuuiæ tristes, & Relligionis acerbum
Depositum, excussâ denique rursus humo
Emicuit, clausasque retrò tot euntibus annis
Dicitur in cælos vsque tulisse faces.
Fertur & in cineres auis vnica abire supremos,
Atque iterùm ex illis surgere fertur auis.
Spes abit in cineres, sed abit mansura sub illis:
Post ignes etiam, quo recreetur, habet.

Omnia edax ignis consumit: ab ignibus ipsis,
  Si benè delituit, Spes animosa redit.
Felices vel in igne animæ felicis alumnæ,
  Felices casti relliquiæ cineris!
Relliquiisque tuis etiam felicior vrna
  Vrna sepulchralem iussa tenere locum;
Vrna cui soli Spes dudum credita cessit,
  Non vmquam in vacuos Spes abitura Notos.
Te te ego: te, similémve tui post vltima quæram
  Funera Spem clauso continuisse sinu.
Mecum labentes vt condita duret in annos,
  Atque iterùm lapsis orbibus incipiat
Magna recurrentis primordia sumere vitæ;
  Sumere depositi dulce laboris onus.
Viuere ament alij: dum Spes mihi viua supersit,
  Ipse meo cupiam victus ab igne mori.

Ocul.

Oculi impiorum deficient, & effugium peribit ab eis, & Spes illorum abominatio animæ. Iob 11.

EMBLEMA XIX.

——— *Spes nimis alta nocet.*

Magis alta, quàm natura quàm virtus capit,
Sperare nocuit. Sæpè Spes mortem intulit
Elata, quæ ſubmiſſa tranquillam poteſt
Vitam dediſſe. Fronte Spem fruſtrà exhibet,
Qui mente dirum vulnus auersâ gerit.

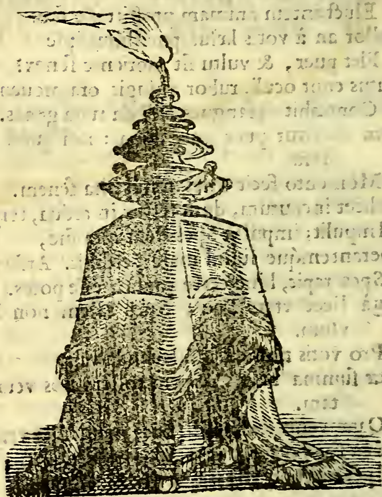
Plerosque abuti Spe suâ ad prosequendum ea quæ ratio & natura non capit: sed enim immori semper illos suis votis stultè conceptis. Alta si volumus sine damno, cælo nos accipere Spem debere, non terrâ.

ESse quid hoc dicam; quòd Spem sibi nullus ab alto,
Quilibet alta tamen speret, & alta petat?
Nil nimium, nihil est miseris mortalibus altum.
Cælum ipsum stultâ Spe sibi quisque petit.
Quin etiam æternum voto sibi deputat æuum,
Momento potuit qui periisse breui.
Sæpè puer dixit: Post tot mutabimur annos;
Stultitiæ potero tunc satur esse meæ.
Mox fora, dein placidæ sectabimur otia vitæ,
Otia deliciis immoritura suis.
Ille meum tabulis nomen testantibus addet,
Ille domum, ille etiam deferet arua mihi.
Rex titulos dabit, & genti concedet honorem
Quem mecum Proceres commeruere mei.
Intereà me turba sequens numerosa meorum,
Ille patrem, alter auum dicet, & alter herum.
Vox non vna quidẽ, sed erit tamen omnibus vna
Quâ tantæ dicar posteritatis honor.
Denique, si quis erit vitæ modus, ibimus olim,
Ibimus. in tumulo condar ouante senex.
Stulte puer: votis quid enim puerilibus optas?
Spes desiderio sit minùs ampla tuo.

Post aliquot meliora sequens mutaberis annos?
Post fora? post mentis otia? post tabulas?
Post titulos moriere senex? Nimis alta volenti
Spes etiam incautâ cæde nocere potest.
Spes auersâ solet per vulnera sæpiùs vnco
Eluctantem animam prostituisse suo.
Fallor an à votis læsus puerilibus ipse
Flet puer, & vultu fit moriente senex?
Intus eunt oculi, rubor aufugit, ora mouentur,
Contrahit exsangues pallida ruga genas.
Iam moritur puer ante diem: nisi quòd priùs illum
Momento fecit Spes nimis alta senem.
Scilicet incautum, dum fertur in ardua, tergus
Impulit; impulsu Spes stetit alta suo,
Sperantemque suum malè perdidit. Ardua si te
Spes rapit, hinc certè cautior esse potes.
Quà licet vtere Spe; Spes talem non habet vsum.
Pro votis non est illa leuanda tuis.
Vitæ summa breuis, Spem tollere nos vetat altam.
Quæ venit ex humili, Spes metuenda venit.
Ardua sperantem rapiat Spes edita cælo.
Spes nocet è vili si qua feratur humo.

Lætentur omnes qui ſperant in te Domine. Pſalm. 5.

EMBLEMA XX.

Subſiliens cælum ſperat, & emoritur.

Deſiderantem quiſquis hîc animum tenet,
Tenet dolentem : liberum quiſquis facit,
Facit beatum, Speq́ue lætantem ſuâ
Iubet interire. Diſcat exultans mori,
Sperare cælum quiſquis exſpirans poteſt.

Meritò

Meritò dolere cælestem hominis animum obscuro corpori velut carceri recèns infusum; sed iniuriâ dolere eum imminente iam morte, cùm post illam habeat, si modò velit, Spem vitæ melioris in cælis.

FLamma peregrinæ cùm primùm inducta lucernæ
Iussa fuit modicos capta subire lares,
Materiamque leuem sudanti exsugere lychno,
Atque oleo ardentem sustinuisse sitim,
Tunc, velut exsilij sentiret damna recentis,
Tunc, veluti superis mallet adesse plagis,
Emicuit face permodicâ, radiisque coactis,
Pallida contractâ lumina fronte tulit.
Nunc vbi consumpto moritura est deniq; succo,
Liberaque æthereas est aditura domos,
Vt salit! vt pleno scintillat & æstuat igne!
Limpida quàm clarâ lumina fronte gerit!
Emicat,& sponsi salientis imagine sumpta,
Aëre se lætam sustinet in medio,
Iam maior,iam digna polo: sentire videtur
Dotalem cæli non procul esse domum.
Ardet enim, impatiensque sui, maiorque videri
Iam cupiens ignem spargit, & egreditur
Subsiliens plaudensque sibi, vacuasque superstes
Lampadis extinctæ despicit exuuias.
Scilicet agnatos stellis radiantibus orbes
Et cæli patrios sperat adire lares:

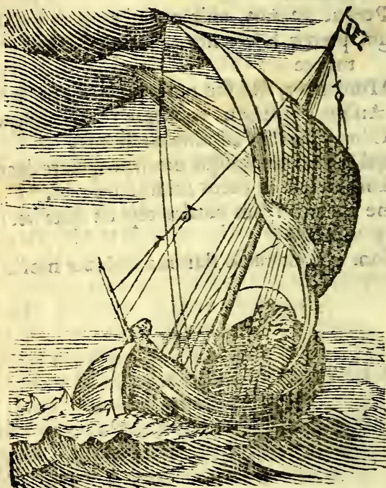
Sperat, & exilit: hæc illi Spes summa ministrat
Gaudia; Spes radio cogit amante mori.
Me quoque, bruta licet fuerit nascentis origo,
Nec satis ipsa sui conscia vita mali:
Me tamen exsilij nascentem perculit ingens
Horror, & horrori scena parata meo.
Natus eram, fleui; ac, veluti si fata vocarent,
Funeris incœpi præscius esse mei.
Quin animam flammis genitum cælestibus ignem
Credibile est sociis indoluisse malis.
Luce quidem certum est tenui micuisse, breuemque
Tunc habuisse suâ de ratione facem.
Hactenus ergo mihi benè conuenit edita lampas,
Quæ solet exiguâ prima micare face.
Sed moritura nimis mihi diffidet: illa triumphat,
Et salit, & saliens se leuat ad Superos
Plena sui, Spe plena, solique oblita maligni,
Ambit amatque polo liberiore frui.
Mors vicina animum mihi contrahit, obruor illâ,
Vt leuis infusâ fax tumulatur aquâ.
Pestifer autumnus tepido prouectus ab Austro
Funera si qua domum detulit in patriam;
Hostis & ira Dei si sæuiat, hæret acerbæ
Ante oculos semper mortis imago meos.
Hanc timeo: timet obiectis ita paruulus vmbris,
Maternoque timens protegit ora sinu.
Protegit ora sinu, sed pallida sunt tamen ora,
Quæ modò purpureis tincta fuere rosis.
Fletus inest oculis, oculisque natantibus ardet
Exiguus flammâ deficiente nitor.

Per

Per Superos, ſupero per quidquid amabile cælo eſt,
Perq́ue meo quidquam ſi mihi dulce ſolo eſt;
Per mortem, nimiumq́ue mihi mala nuntia mortis,
Perq́ue animos, animos qui rapuere meos;
Quid precor hoc tandem monſtri Deus? Vna timere
Mors iubet, illa ſuo mors malè digna metu?
O Anime! ô ſuperis concepte caloribus ignis,
Olim ſideribus adnumerande tuis,
Quid metuis refugiſq́ue mori? properare decebat,
Lumineque in cælos ſubſiliente rapi.
Pone metum: aut patrios repetit quæ læta penates,
Iam poterit radio flamma dolente mori.

Expectantes beatam Spem, & aduentum gloriæ magni Dei. ad Tit. 2.

EMBLEMA XXI.

——— *Spes omnis ab alto est.*

Qui nil ab alto ſperat, & ſperat tamen,
Seſe ipſe Spe fatigat & ludit ſuâ.
Spes in profundum nulla non alto venit,
Non lapſa cælo. Spe breui numquam exigi
Aeternitatis curſus immenſæ poteſt.

In

In rebus huius vitæ minimis esse fors aliquid quod speretur à terrâ; sed stultum ac miserum esse eum qui in negotio viâque vitæ æternæ aliunde quàm à cælo auxilium speret.

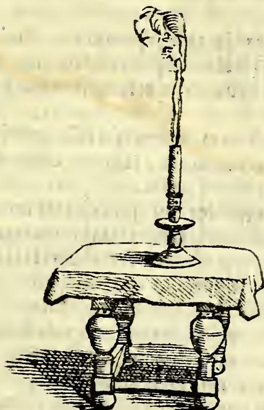
Cymba per angustum quæ languida ducitur amnem,
Sæpè vel in conto Spem posuisse potest.
Duci fune potest; Spe funis in vltima duci,
Ducitur exiguo si qua carina mari.
Spes etiam in geminis, nec inanis habebitur alis,
Amne breui quoties est agitanda ratis.
Spem quandoque vagus dabit æstus & vnda secundam,
Prora per angustas cùm leuis ibit aquas.
Si qua sed immanes pelagi tranare per vndas,
Orbem si qua ratis quæret adire nouum:
Si notâ procul à patriâ, procul æquore toto
Iussa sit occiduis pandere vela plagis;
Hîc, vbi nulla oculis designet littora Lynceus,
Vndique sed cælo iuncta sit vnda suo:
Hîc, vbi non vllo pelagus superabile plumbo
Vix subeat longo tempore mersa ratis:
Hîc, vbi ceu medio naturæ in limine pendens,
Sit procul à cælo prora, soloque procul:
Facta velut parui vacuo pila pendula mundi,
Quam circum impatiens æstus & vnda fremant:
Stulta sit illa ratis, si Spem tibi credat eunti,
Nec tamen hàc summo Spem putet esse polo.

Vtere tum conto bolidis cùm deficit vſus:
  Fune mouere ratem remigióve para,
Littora cùm toto fugere natantia mundo,
  Littora cùm celsâ nullus ab arce videt.
At ſperare æſtum poteris fortaſſe ſecundum.
  Nempe vbi nullus, iter qui leuet, æſtus erit.
Deſperata ratis! medio peritura profundo,
  Antè putri ſenſim diſſoluenda ſitu,
Quàm portũ procul aſpiciat; niſi quærat ab alto
  Quam dare Spem cælo lætior aura poteſt.
Diſcite mortales, quibus eſt fugientibus horis
  Summa pererrato terra petenda mari.
Vita quibus, via per fluctus, per inhoſpita mundi;
  Nauita mens; ratis eſt corporis emeriti
Hoſpitium malè compoſitum, malè condita moles,
  In lacrymis tantùm ſueta natare ſuis.
Diſcite quæ tandem Spes ſit ſuper: vnde petenda:
  An ſit ab ingrato fortè petenda ſolo:
An potiùs cælo quærenda ſit omnis ab alto,
  Omnis ab æthereis Spes ſit habenda plagis?
Portus abeſt immane procul: non ſufficit illi
  Spes breuis, à modico vix benè nata ſolo.
Spes alto quærenda & Spes longiſſima: Portum,
  Sit licet hîc cælo proximus, inuenies,
Hac duce & aſpirante viam quicumq; profundo
  Quæris, & in longum carbaſa tendis iter.
Ilicet, aura vocat, cæli vocat aura ſequentes;
  Ilicet, immenſum Spes breuiabit iter.

Propter

Propter Spem quæ reposita est vobis in cælis. ad Coloss. 1.

EMBLEMA XXII.

—— *Quò viuens spirauit, eòdem Spirat adhuc moriens, speratque inuisere cælum.*

Super astra fax ascendit; ascendit vapor
Moriens eòdem. Vile sit, sit horridum,
Sit lucis expers corpus humanum; tamen
Quò casta mens præcedit, inueniet viam,
Cæloque purum sidus ardebit suo.
Animare Spes extrema morientem potest.

Viam

Viam in cælos desperandam non esse corpori mortali, quam prauius in cælos animus designat, & sternit.

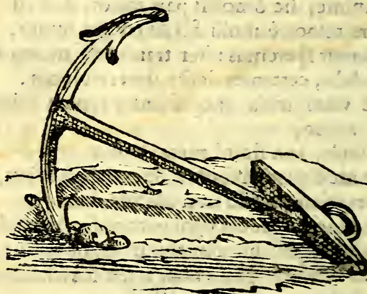
VIximus erecti cælo, sperauimus illud,
Illud anhelanti Spes mihi summa fuit.
Iamque Deus cursum quem iussit obiuimus omnem;
Funeris indicium fumus hic esse potest.
Ille, prior quò flamma, sequens contendit eódem,
Et summo gaudet non procul esse loco.
Ille suam certo designans tramite metam
Huc abit, ereptam quò scit abîsse facem.
Ille etiam exhausto cùm totus abiuerit igne,
Aureolam sese colligit in nebulam,
In nebulam quæ sidereo micet ignea sole,
Et liquidas cæli pendeat inter aquas;
Pendeat æterno nil concessura sereno,
Perpetuumque orbi penè datura diem.
Aspicis hæc vitæ pars vltima & vnica nostræ?
Pars animæ quondam dissoluenda meæ,
Aspicis? & nescis quónam tibi restet eundum?
Quæ via, quæ cælo Spes sit aperta tuo?
Certè animus non fallet iter; comitantibus astris
Diriget ambiguum penè sequentis iter.
Hac age, carpe viam cælo. Te mobilis aura
Euehet aëreis templa per alta Notis.
Tunc erit vt videas, tunc vt videaris & orbi
Vincere conspicuâ sidera clara face.

Tunc erit vt, licet hîc miserum & sine nomine corpus,
Tunc, licet obscuri massa ferare luti,
Tunc erit! ô quid erit Superi? Spes conscia dictat
Multa; sed illa meis non referenda modis.
Tunc! satis est voluisse loqui: sentire quod intus
Spes sonat obscuro carmine, plus satis est.
Sic Anime, sic ô nostri pars maior, & ô tu
Pars minor è molli fictile corpus humo,
Sic pariter speremus: iter transuersa morentur
Nubila, certantes docta timere Notos,
Mille viam mala præpediant; tamen ibimus ambo,
Ibimus, vna simul meta duobus erit.
Meta meis quam disposuit Spes debita rebus,
Spes etiam amisso non abitura die.
Tunc abitura, graues cùm pertransiuerit vmbras,
Indueritque animum corpus inane meum.
Si quis erit, qui plus etiam nunc scire laboret,
A desiderio plus roget ille suo.

Fundati

Fundati & stabiles & immobiles à Spe.
ad Coloss. 1.

EMBLEMA XXIII.

Spes ferit, & tamen vna iuuat, mentemque quietam
Sola facit. ——— ———

——— Quò Spes mordet & torquet magis,
Secura magis est. Sola constantem facit
Quæ vulnerat. Vacillat inconstans sinu
Quæ delicatæ mentis ignauo iacet,
Nullumque sacro vulneri locum inuenit.

Quot

Quot Spei, tot esse nobis hîc agentibus doloris maximi argumenta; indulgendum tamen dolori esse aliquid, dum Spes hinc certa probetur.

NAtus eram: Spes me cælum spectare iubebat;
Spes tamen illa mei causa doloris erat.
Nox erat: auroram Spes promittebat amicam;
Vda tamen lacrymis Spes erat illa meis.
Languebam: Spes mentis erat medicina solutæ;
Sed medicina tamen plena timoris erat.
Emoriturus eram: Spes vitam extrema tenebat;
Ipsa tamen vitæ Spes mihi luctus erat.
Hoc erat, ô cæli, vestris quòd amoribus ardens
Tam largas toties cor mihi fudit aquas:
Quòd desideriis nil proficientibus acti
Expressas toties iuimus in lacrymas,
Iuimus in gemitus, in acerbas sæpè querelas
Iuimus; ille Spei fructus amantis erat.
Sæpè serena dies, nox sæpè serena refulsit;
Nox mihi nulla, dies nulla serena fuit.
Ipsa dies, etiam tunc cùm formosa placeret,
Ex oculis imbres iussit abire meis.
Nox quoque rore carens, oculos rorare coëgit,
Sideraque in lacrymis mersa natare meis.
Scintillare meo cælorum lumina fletu
Iussit, & ipsa meis astra dolere malis.
Quidquid erat, Spes illud erat: Spes cruda nouabat
Vulnera; Spes animæ luctus amantis erat.

O quo-

O quoties cælo cùm sidera sparsa viderem;
Illa meum, dixi, sidera lumen habent.
Illa oculos rapuere meos, cæloque dedere,
Illa animis animos eripuere meis.
Sed tamen absentes non semper amabimus, inquam,
Spes mea præsentes vos mihi restituet.
Restituet? crudele nimis quodcumque futurum est!
Præteritum ô quantò dulcius esse potest!
Restituet? Spes non aliud tamen audet amanti
Dicere: præteritos non amat illa dies.
Scilicet hinc Spes dulce malum quem tangit amando
Vulnerat, hinc morsu nulla dolente caret.
Spes hinc delicium crudele minatur amanti;
Tormentoque piam se probat esse suo.
Sic age, fige meo mea Spes tua vulnera cordi;
Sustentant animum vulnera fixa meum.
Torqueri iuuat, optati dum causa doloris,
Causaque tormenti Spes, sed amantis, erit.
Lædit acuta suo si quem tenet Anchora morsu;
Certa tamen, nisi sic vulneret, esse nequit.

Per patientiam ..... Spem habeamus.
Rom. 15.

EMBLEMA XXIV.

— *Spes à duris micat edita rebus.*

——— Spes sæpè spectari potest
Vbi nulla Spes videtur. in duro licet
Rigidoque, flammæ semen abstrusum latet.
Lubet experiri quanta Spes superet? pati
Aduersa te delectet. Extinctam quoque
Animare per tormenta Spem virtus potest.

Non

Non esse desperatè querendum homini inter rigida & aspera vitæ mortalis; quandoquidem ex his ipsis educi Spes viua possit, si modò patientiæ virtus accedat.

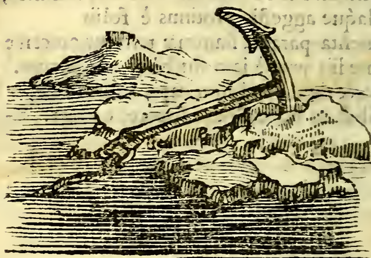
QVid quereris mea vita? tuus quòd abiuerit ignis?
  Quòd tua sit superis flamma recepta plagis?
Frigida perpetuos quòd agat natura Decembres?
  Aeternæque illi tempora noctis eant?
Quòd nihil à profugis sperandum deniq; cælis?
  Quòd nihil à tardâ denique restet humo?
Falleris ô mea vita: gemis temeraria, nec te
  Spes sinat insano læta dolore premi.
Esto, tuus cælo iam degat amabilis ignis,
  Quin etiam cælo fugerit ille suo.
Omnia tristis hiems tegat vndique, & vndique torpor
  Squallidus horrendâ compede vincta liget:
Spes tamen in rigidis etiam latet abdita rebus;
  Illa sed aduersis elicienda latet.
Ictibus illa tuis gaudet; crebrisque subinde
  Cernitur erumpens viuere verberibus.
Sic placidus micat horrendis è nubibus ignis,
  Ventorum attonitos cùm quatit ira polos.
Sic venis venit è silicis scintilla reclusis,
  Quâque minùs speres parte fauilla micat.
Ergo licet fractis quandoque quis enatet exspes
  Nauibus, & rigidis fluctibus expositus

Littore

Littore crudeli, nudi Iouis aſpera toto
  Corpore per noctem frigora ſuſtineat;
At ſperet meliora tamen. quot adeſa maligni s
  Fluctibus occurrunt ſaxa pedeſque premunt,
Tot video argumenta noui feruoris. Amicus
  Scilicet è multis vnus & alter erit,
Qui tenuem ſilici ſcintillam excludat Achates,
  Aridaque aggeſtis protinus è foliis
Nutrimenta parans, flammæ teſtetur amœnæ
  In mediis propè iam fluctibus eſſe locum.
I nunc,& rigidæ qui non capis omina vitæ,
  Caſibus in duris Spem ſupereſſe nega.

Probatio Spem operatur. ad Rom. 5.

EMBLEMA XXV.

Aspera Spem firmant.

Vbi plana ſors præcedit,& ſternit viam,
Ibi fixa Spes hærere vix vmquam poteſt.
Per iniqua, per prærupta quam Virtus rapit,
Hanc ſortis ipſe tractus aduerſæ tenet,
Firmamq́ue reddit. Ponat in plano ſuam
Qui Spem per æquor ſerpere ignauam volet.

Cùm nihil incurrit aduersi, instabilem & inertem esse Spem nostram: nullibi eam meliùs ac certiùs quàm rebus in difficilibus retineri.

IGnauum per aperta trahes sine vulnere plaustrum;
Altiùs aduersam findit arator humum.
Languida composito putrescit in æquore puppis,
Pigra soporatis cùm iacet vnda Notis:
Puppis inæquales citò proruit acta per vndas,
Spemque nisi à duris non habet illa Notis.
Quò magis indomitis plaustra obluctantia glebis
Promouet aduerso Taurus vterque pede;
Hoc & certa magis & fixa tenaciùs ipsum
Spes alit in rebus tristibus agricolam,
Spes hilaris, Spes optatæ lætissima messis,
Spes etiam in seros commemoranda dies.
Ipsa nisi in scabris (quæ Spem notat) Anchora rebus
Non solet in morsum prona iacere suum:
Plana fugit, cupiensque rapi, patiensque moueri
Insequitur ventos, insequiturque rates:
Scabra tenet, renuensque trahi, impatiensque moueri,
Non sequitur ventos, non sequiturque rates.
Rebus in aduersis Spes fixa profundiùs hæret,
Hæret inæquali certa tenaxque loco.
Dic vbi erat? Spes ille suas quâ parte locarat,
Qui modò de tantis millibus vnus erat?

Vnus in exemplum patienti traditus orbi,
 Vnus, amorque Dei vindicis, atque dolor?
Aſpice deiectis vt agat miſerabilis aruis,
 Aſpice cœnoſo qualiter in tumulo,
Inter acerba ſedens natorum fata, domuſque
 Funera, vix ſibi nunc ipſe ſuperſtes agat.
Deficit en, teſtâque velut moriturus acutâ,
 Teſtamenta ſuo ſcribit acerba libro.
Quoſque habet,& patitur,teſtatur adeſſe dolores.
 Fallor,an heredem me cupit eſſe ſuum?
Accipio bona quæ genitor teſtata dediſti,
 Quæque reor tantis ſumma latere malis.
Non fruſtrà extremis deſcripta doloribus hærent
 Tranſſcribenda animo verba ſuprema meo.
Occîdat licet ipſe; tamen ſperabimus, inquit:
 Perdat; erit vitæ Spes tamen ille meæ.
Omnia ſint deiecta; negans tamen vna moueri
 Spes manet in tantis nil variata malis.
Quid facimus mea vita? nihil ſperabimus ergo?
 Non erit in certo Spes ſatis vlla loco?
Aſpera Spem firmant. Deſperet, iniqua prementis
 Qui mala Naturæ ſuſtinuiſſe nequit.

Ingrat

Ingrati Spes ...... disperiet tamquam aqua superuacua. Sap. 16.

EMBLEMA XXVI.

——— *Spes rebus affixa fugacibus, vno Frangitur afflatu.* ————

Quicumque Spem securus æternam petis,
Spem fige cælo: fige, sed vero tamen
Solidoque cælo fige. Blanditur magis,

Magis ampla fortè ſpondet, inuitat magis
Inane, vile, paruulum, cœno editum
Spumâque cælum; nempe quid ſperes tamen,
Fugitiua Spes docere prenſantem poteſt.

Pleriſque hominum ſeriam, ſed & ſeram lacrymarum cauſam eſſe, quòd rebus inaniſſimis ſolidi neſcio quid & pulchri præ ſe ferentibus ſtultè defigant Spes ſuas: tutiùs Spem omnem à nobis & prudentiùs in ſolido collocari.

PAruulus afflatu ſpirans genialiter vno,
Fortè puer conchâ iuſſerat exiguâ,
Iuſſerat æquoreis ab aquis emergere cælum,
Quod Deus ipſe ſuum pænè putaret opus.
Cælum erat, auricomi diſtinctum lumine ſolis,
Reſperſum radiis, ſideribuſque ſatum.
Ductile erat,liquidum,placideq; volubile cælum,
Et plenum veluti nubibus intus erat.
Septenos illi dixiſſes ire Planetas,
Et duodena ſuas ſigna tenere domos.
Lactea quin etiam confuſi Zona ſereni
Cinxerat amplexu ſidera parua ſuo.
Puluis erat velut in medio libratus, & ipſam
Aſpicientum oculis obiiciebat humum.
Quidquid erat magno, minimo lucebat in orbe,
Totus in exiguo corpore mundus erat.
Cælum erat à Puero genitum; puerilibus aptum
Illud erat votis, luſibus illud erat.

Quin

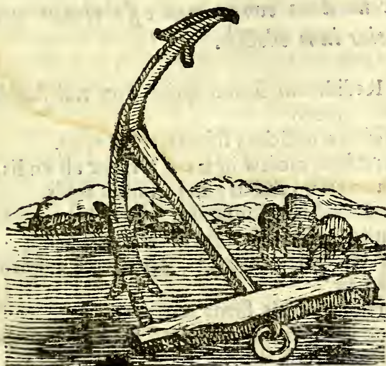
Quin etiam puer à puero deceptus amico,
Hoc cælum eſt, dixi nuper, eritque meum.
Cælum bulla fuit. ô bulla! tenerrima bulla!
O procul attactu bulla fugata meo!
Bulla procul votis per inane ſequentibus acta!
Et pariter votis bulla perempta meis!
Bulla fuit: quid me cælum ſperare iubebas
A deſiderio capte puelle meo?
Spes fuit illa; ſuum ſed vana fefellit amantem:
Spes fuit; at votis non ſatis æqua meis.
Nunc ego te mea, dicebam, nunc ecce tenebo,
Nunc mea Spes, illis nunc eris in manibus:
Dicebam; ſimul afflatu ſed percita primo
Spes ſeſe noſtris abſtulit ex oculis.
Fallimur; ipſa oculis ſeſe intulit. Hei mihi quantas
Ex oculis lacrymas exprimit illa meis!
Bulla fuit, nunc luminibus aqua ſalſa peremptis,
Inde ſui ſimiles bulla profudit aquas.
Diſcite mortales tenui Spem figere cælo;
Diſcite ficta luto ſigna Deumque ſequi.
Non ego vos, licet æthereum mentita decorem
Aemula ſtet cælo bulla, Deumque ſibi
Arroget auctorem, non vos ſequar. Ite, caducis,
Ite, leuem vacuis rebus habete fidem:
Figite Spem bullis puerilibus. abdere cælo
Me iuuat; in ſolido Spem retinere iuuat.
Sæpè pruinoſæ ſol factus amaſius auræ,
Vellera formoſæ ſpectat amœna niuis.
Sæpè, nouum velut inde queat ſperare nitorem,
Pronior hanc fixo lumine proſequitur;

Et videt, & ſpectans noua ſidera; Sidera, dicit,
Credibile eſt cælos deſeruiſſe ſuos.
Intereà nix viſa fluit, ſolque ipſe nitenti
Se quoque deceptum rore fuiſſe videt:
Terra putris ſupereſt. Sis ſole ſagacior ipſo,
Deceptus vacuâ Spe tamen eſſe potes.

Sperans

Sperans non infirmabor. Pſal. 25.

EMBLEMA XXVII.

——— *In dubio ſecura recumbit.*

——— Ibi ſe certa Spes firmam tenet,
Vbi cuncta nutant. Stes in ambiguo licet
Natura, ſtes in lubrico; potes tamen
Perſtare. Spes hærere conſtantes iubet,
Vbi mundus ipſe titubat, & ſui impotens
Vacillat orbis. Caſibus non eſt locus,
Vbi caſus animos ipſe conſtantes facit.

In rebus quantumcumque dubiis, ac desperatis, Spem tamen immobilem ſtare poſſe: ſic exemplo docuiſſe ſuo Heroas ſæpè plures, præſertim Abrahamum: ſic tandem conandum eſſe etiam nobis toties iam edoctis.

CRedideram ſolido quòd non niſi fluminis alueo
Anchora ſollicitas ſiſteret vnca rates.
Nunc etiam mediis immota tenetur ab vndis,
Nunc etiam dubiis fixa recumbit aquis.
Nunc ſtabilẽ facit inſtabilis; nunc lubricus amnis
Conſtantem poſito Spem facit eſſe metu.
Nunc vbi cuncta cadunt, ceciditque exterrita nuper
Anchora, ſecuris firma tenetur aquis:
Statque immota magis, quàm ſi tabo fixa profundâ,
Et ſolidâ ferri compede vincta foret.
Ergóne tanta vagis conſtantia prodit ab vndis?
Tam ſtabilem dubius Spem facit eſſe locus?
Nempe fuit priùs vnda ſuis exercita ventis;
Vnda priùs gelidis flatibus obriguit,
Parque etiam gelidæ terræ ſtetit: inde tenorem
Illa nouum & ſolidos induit illa ſinus.
Lapſa dein ſuper ipſa graui ſtetit anchora caſu
Firmior; immotam lubricus amnis habet.
Hoc erat in dubiâ quòd conſtans ſorte, futurus
Innumeris olim gentibus ille pater,

Ille

Ille Abraham, licet ipſa etiam natura cadendum
Diceret, immotus Spe tamen ipſe ſuâ
Conſtitit. Vnus erat Patri puer additus Iſaâc:
Spes puer hic longæ poſteritatis erat.
Sic erat in fatis; ſic æthere miſſus ab alto
Numinis interpres ipſe locutus erat.
Et propè iam plenis creſcens feliciter annis
Promiſſi certum fecerat ille Patrem:
Ecce Deus, Deus ipſe, ſibi ſua dona repoſcens,
Surge; ſuum Natus concidat ante Patrem,
Montibus in noſtris (Deus aſſignauerat illos)
Ille ſuum cæſus concidat ante Deum.
Victima Natus erit, dextrâque Parentis ad aram
Excipiet iugulo dona paterna ſuo.
Dixerat. obriguit Patri cruor. Ipſaque prono
Spes ſuper hunc lapſu concidit, & ſolido
Sanguine fixa ſimul conſtans ſtetit. Ibimus, inquit,
Ibimus, & contra quàm velit ipſe timor,
Spem contra ſolitumque metum mortalibus, in Spem
Ibimus. hæc tantùm dixerat, inque viam
Se Pater & Natus paucis comitantibus vrget,
Mandatumque Deo reddere pergit opus.
Iamque ſenex puero fatalem eduxerat enſem;
Pronior in lapſum iam ſacer enſis erat.
Stabat adhuc Spes fixa tamen. Conſtantia vicit,
Speſque Patris dubio certa relicta loco eſt.
Suſtinuere manum Superi: & vox lapſa per auras,
Sufficit, incœptum deſere, dixit, opus.

Deſerüit, Puerumque Pater complexus, in illo
Denique ſecuram figere Spem potuit.
Et potero, quia me Superis vrgentibus, hinc atque
Inde procelloſi verberat ira maris ?
Lapſaq; in abiectum conſpirat machina mundi,
Totus & impoſito deprimit orbe polus;
Quin etiam ipſa ſuper Natura ferociter vrget,
Spem potero inſtabilis deſerüiſſe meam ?
Aude Anime, & conſiſte loco. Conſtantia caſu
Se probat: eſſe ſuper Spes quoque lapſa poteſt.

Contra

Contra Spem in Spem. Rom. 4.

EMBLEMA XXVIII.

——— *Spes vrget originis vndam,*
Quò natura negat. ———

——— Quò renuit grauis
Natura, Spes adurget; & fonti ſuo
Fontem reponit. Quiſquis ex humili ſubis
Mortalis, alto ducis acceptum genus.

Huc te iubet redire Spes, quæ viuidos
Attollit artus, quæque te terram tuam
Vetat intueri. Generis est sui immemor,
Sperare quisquis aliud à cælo potest.

Quòd ex altissimis quoque montibus sursum emergant fontes contra naturæ insitam grauitatem, non aliunde esse, quàm quòd illi originem sperent suam terrâ ipsâ, vnde prodeunt, altiorem: contra Spem quoque, in Spem cæli, enitendum esse homini, qui inde se haustum esse meminerit.

ILle liquor cæli, telluris amabilis humor,
  Qui placido dici nomine fontis amat,
Vnde per anfractus sinuosaque viscera terræ
  Tam valido in cælos impete prosiliat,
Exsiliique sui veluti pertæsus, anhelet
  Libera sidereæ templa subire domus;
Sæpiùs incertos tenuit, dubiosque reliquit,
  Sola quibus verum discere cura fuit.
Ecce etiam aërei saliens è vertice montis,
  Sursum agit erectas fons animosus aquas:
Et, velut alta parum sint iuncta cacumina cælo,
  Ambit adhuc cælo sed propiore frui.
Res patet, arcanis latet abdita causa sub vmbris;
  Paucis nota satis causa sepulta latet.
Aestuat, atque adytis exæstuat vnda profundis,
  Puluis vbi accensi sulphuris emicuit,

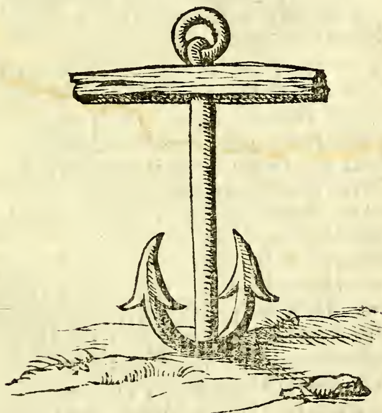
Sup-

Suppositísque velut solet olla tumere fauillis,
Altiùs vndantes ire coëgit aquas.
Sic aliqui, ast alij non sic docuere magistri:
His fuit à valido causa petita mari.
Nam quoties profugus repetito verbere pontus,
Illidit scabris cærula littoribus,
Atque impressa cauis timet vnda, fugitque sequentem,
Altiùs impressam promouet vnda sequens:
Altiùs inde sequens iterùm mouet vnda priorem,
Perpetuas pelago substituente vices:
Dum tandem, post telluris diuortia mille,
Quà data porta, solo non prohibente, ruat;
Atque oblita maris, salsíque oblita parentis,
Incipiat longâ dulcior ire viâ.
Parcite Doctorum collegia, gensque togata
Parcite; me simili non licet ire viâ:
Quippe vetat Natura. Leuis quòd in ardua sursum
Emicat ex ipsis vnda cacuminibus,
Camporum vnde patet facies proiecta, suísque
Terra sub aspectum collibus æqua iacet,
Non æstus facit Oceani, non sulphuris ardor;
Ipsa recèns nati fontis origo facit.
Inde per anfractus, per & auia & inuia terræ
Limpidus errantis voluitur imber aquæ:
Inde ruit, lapsúsque sui pertæsus, in æquam
Nititur erumpens ire superficiem:
Momentis donec paribus constantia motum
Frænet, & emeritas sistere cogat aquas.
Quò natura negat, Spes vrget originis vndam.
Sit grauis vnda, tamen Spes facit esse leuem.

Fortè etiam, quia ſidereis è nubibus ortam
  Se meminit, cælum ſperat amatque ſuum:
Fortè ſuum radiis qui tollat amantibus ignem
  Spectat, & allapſu gaudet amante ſequi.
Surge Anime ex humili: nec enim te terra creauit;
  Terra licet pingui fouerit vda ſinu.
Surge Anime, in ſummos Spes vrget originis orbes;
  Surge, iacere humili Spes vetat illa ſolo:
In Spem nitere contra Spem, contraque laborem
  Corporis, & ſocij grande prementis onus.
Fortè etiam ſolio te ſol ſpeculatus ab alto,
  Aſpectu dignum ſentiet eſſe ſuo.
Fortè breuî aſpiciet, radiiſque fauentibus vſum,
  Indigetem cæli te volet eſſe ſui:
Atque inter volucres, ventorum examina, nubes,
  Sideraque & ſtellas inter habere locum.
Hæc capere, hæc ſperare potes mens edita cælo?
  Et potes abiecto fixa manere ſolo?
Ima potes ſpectare? potes ambire profundum?
  Parce; ſolo dici iam propè nata potes.

Spes quæ differtur, affligit animam.
Prouerb. 13.

EMBLEMA XXIX.

—— *Spes summâ non caret vlla cruce.*

Qui mentis vllum ferre tormentum nequit,
Spem ferre nescit. Spes crucem secum ingerit;
Crux summa Spem suspendit, & acuto iubet
Mordere ferro pectus humanum. Spei
Sua cuique crux est, Spesque crux etiam sibi est.

Esse quidem ex consideratione speratæ felicitatis dolores sperantibus assiduos, sed suaues tamen illos atque iucundos.

VIderat æternos cælorum Ignatius ignes,
Ducere sidereos viderat astra choros.
Ocyùs emicuere oculi spectantis, & ingens
Non sine tormento sustinuere iubar.
Nox erat alta foris, sed nox erat altior intus;
Cælum innube, animus nubilus intus erat.
Nulla poli faciem vitiauerat inuida nubes,
Densa Patris vultum nubila condiderant;
Ridebat polus hinc; sed flens Ignatius inde,
Ex oculis tot aquas quot dabat ille faces.
Quid fles, Ignati, quid fles? cognata subinde
Ipsa fuere palàm sidera visa queri;
Et tremulis, veluti cuperent si paucula paruo-
Murmure verba loqui, signa dedisse labris.
Visa subinde queri, bona quòd communia solus,
Quòd sua non caperet gaudia, visa queri.
Ergo oculis quantum licuit plorantibus astra
Suspiciens, O Spes vnica, Spes animi
Vltima, dicebat; quid enim mea sidera summum
Ereptum mihi me tollitis ante diem?
Vos estis mea Spes, ego sum dolor omnibus vnus.
Speratæ cruciant pectus amantis opes.
Cælum oculos habet atque animos; humus infima pigrum
Debileque à nimio pondere corpus habet.
O terra! ô quid me cælum spectare iubebas!
Vt fieres lacrymis fors lutulenta meis?
O cælum!

O cælum ! ô cur inde mihi ſpectabile cælum eſt?
Forſitan hinc oculis vt potiare meis?
Addo animos. Potiare animis domus ardua noſtris,
Quos humus exiguo non capit ima ſolo:
Non capit exſilij caſa contractiſſima noſtri,
Non capit anguſto ſordida terra ſinu.
Vos ſperati ignes, ſperataque ſidera cæli,
Vos tormentum animi deliciumque mei!
Vos certè licet vt videam, ſperemque videndo,
Fors etiam pedibus ſubſtituenda meis;
Vos natale ſolum, vos eſtis amabile limen :
Terra ſolum ipſa mihi ſit licet, exſilium eſt.
Ipſe quidem excrucior : mea Spes me ſola videntem
Excruciat; ſummam Spes habet illa Crucem.
Durabo tamen. Ignati! feliciter! euge!
Macte animo Ignati! iuuerit ætheream,
Iuuerit incumbentem animo Spem ſæpè ſubacto
Et ſuperimpoſitam ſuſtinuiſſe Crucem.
O ego quo poſſem ſocios ſentire dolores,
Vt cuperem hanc animo Spem retinere meo!
Vt cuperem hinc oculiſque tuis animiſque videre
Quæ fugiunt oculos aſtra videnda meos!
Vt cuperem hanc perferre Crucem ſecurus, & inter
Tormentumque animi deliciumque mei
Luctantem exſpirare animam ! Spemque inter & illam
Quam Spes ipſa facit depoſuiſſe Crucem!
Non equidem infelix morerer. Spes vltima vitam
Eſſe grauem, mortem ſed facit eſſe leuem.

Nihil

Nihil ad perfectum adduxit lex: introductio verò melioris Spei, per quam proximamus ad Deum. ad Hebr. 7.

EMBLEMA XXX.

— *Spes ſurſum rapit ignea, vita deorſum.*

Mea me deorſum vita, Spes ſurſum rapit.
Mea vita me conſumit, & ſemper magis
Ad ima ducit; Spiritus ſurſum erigit,

Spe-

Speranſque ſurſum ſpirat, & ſurſum euolat
Etiam ante mortem. Carne conſumptâ quoque
Spes ſumma cælum quærit, & cælum inuenit.

Spe quidem ad æterna contendere animum humanum; ſed eum ipſo ſimul vſu vitæ mortalis ſenſim magis ad hæc inferiora deſcendere: felicem eſſe eum qui vitâ adhuc integrâ Spe ſuâ citus euaſerit in cælum.

QVæ ſenſim liquidæ nutrita bitumine ceræ
  Incolit obſcuros hoſpita flamma lares,
Illa quidem ſurſum ſpirat, ſurſumque laborat
  Conſumptas cælo reddere delicias;
Illa quidem ſeſe tenues educit in auras,
  Et ſenſim altiùs atque altiùs æthereos
Emicat in cælos; ſed eodem viuida motu
  Ad ſuperos quò ſe prouehit vſque lares,
Deprimitur ſimul, ac miſeræ velut indiga terræ,
  Cogitur inuitâ ſerpere in ima face.
O Anime! ô ſummo non degener ignis ab igne!
  Ignibus æthereis ignis iture comes!
O Anime! ô quantum tua te natura videtur
  Aequalem poſitæ conſtituiſſe faci!
Hanc viſcoſa tenent pinguis contagia terræ;
  Humida te lenti corporis vmbra tenet.
Aeſtuat hæc; te quantus agat calor intus, & vrat,
  Teſtantur ſparſis lumina cum lacrymis,
Teſtantur pauidis ſuſpiria miſta querelis,
  Quique tremens toto fumigat ore dolor,

Vdaque

Vdaque plorantis referens insignia flammæ,
Collacrymare sibi saxa vel ipsa facit.
Emicat hæc cælo; te Spes rapit ignea cælo,
Spes tua te cælo iuncta Deoque rapit.
Deprimit hanc velut ipse sibi contrarius ignis,
Seque humilem, fax quæ sustulit, ipsa facit.
Hei mihi! certa nimis nostrisque simillima rebus
Conueniunt fatis vltima fata meis!
Ipse animus, patrio quem spes leuat ignea cælo,
Ipse suo vitæ pondere deprimitur;
Ignibus ipse suis, votisque sequacibus vltrò
Decidit, & pingui serpit inanis humo.
Quærit amica sibi fugientis pabula vitæ,
Et propè iam cæli non memor ima petit.
Vsque adeóne mori miserum est? adeóne beatum,
Segniter exhaustos detinuisse dies?
Aethereamquid enim referens ab origine flammam,
Degener extremâ viuere quæris humo?
Pabulaque ignauæ pigra dispensare fauillæ?
Tamque diu vitæ funera ferre tuæ?
Vt tua te clauso sursum Spes denique cælo
Tollat, & ingrato cogat odore mori?
Ante diem, morere ante diem mea vita supremum:
Sideribus propior sic moriere tuis.
Altiùs à terrâ flammam leuat integra tæda;
Integra sperantum vita propinqua Deo est.
Longæuis Spes sæpè Deo disiungitur annis:
Vita nocet. Felix qui caruisse potest.

LIBER III.

EMBLEMATVM
DE
CHARITATE.

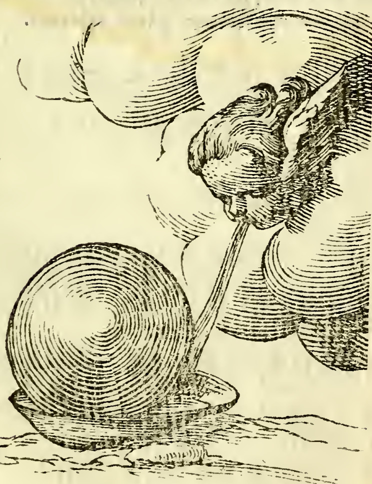
IN LIBRVM III.
EMBLEMATVM
DE CHARITATE
PROGRAMMA.

Viderat hîc ſacri præfixum nomen Amoris,
Ille nimis petulans, ille profanus amor:
Vicimus, exclamat, Spes *eſt erepta,* Fidesq́;
Vltima ſed noſtri carmina iuris erunt.
Fallere vane puer : non hîc tua iura tueris;
Nec tua nos, cælo vindice, turba ſumus.
Ille meos, voto qui me ſibi iunxit, amores
Exigit; ille ſua hîc iura tuetur Amor.
Ille potens, dominusq́; tui, iam ſæpè ſubactum
Te ſuperimpoſitis calcat Amor *pedibus:*
Ille arcum, pharetramq́; tuam, tua tela, fidemq́;,
Teq́; triumphatum victor & vltor habet.
Cede Deo proſtrate puer; dominoq́; loquente,
Verba caue, grauiùs ne premat, vlla loqui.

SAN-

SANCTI SPIRITVS AVRAE DIVINAE, VILITATIS HVMANÆ TVRPITVDINEM E NATIVIS SORDIBVS IN AMABILEM ET CÆLO PAREM PVLCHRITVDINEM EDVCENTIS.

Nescitis quia templum Dei estis,& Spiritus Dei habitat in vobis? 1. *Cor.* 3.

Spiritus intus alit. ———

Qui magnum priùs editurus orbem

Imma-

Immanes ſuper ambulabat vndas;
Nunc intra tenuem mouetur vndam,
Paruum SPIRITVS *editurus orbem.*
O quàm te memorem puſille munde!
O mundo potior puſille magno!
Sub plantis iacet ambulantis ille,
Et nutu tremit imperantis omni;
Tu totum cohibes, tuumq́; ſtringis,
Tu pronum tibi SPIRITVM *tueris.*
Ergo, quà licet, & videre, magne
Sis mundus mihi munde, parue cælum es.

INCOMPOSITAE DIVINITATIS

V N I V I N C V L O,

C AE L I D E L I C I O,

T E R R AE D E S I D E R I O,

O M N I V M

A N I M AE A T Q V E V I T AE

S P I R I T V I

S A N C T O, V I V I D O, V I T A L I;

C V I V S V N I V S

A V R A S V A V I S S I M A

T O T V M E C C L E S I AE C O R P V S

S A N C T I F I C A T V R

E T R E G I T V R,

AMORI DECORIQVE NOSTRO EMBLEMATICVM HVNC AMOREM, SED IN TENVI, SACRVM SISTO.

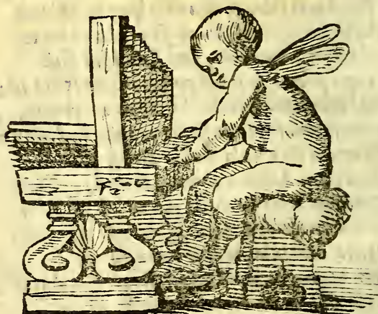
DA veniam: per TE *liceat communia nobis*
Fata verecundo carmine prima loqui.
Res misera est mortalis homo : sed originis huius
Dedecus ingenij sustulit aura tui.
Quidquid habet pulchri, debet Tibi; quòd miser, olim
Quòd fuit infelix, imputat ille sibi.
Lux ierat, lux prima meis, sed & vltima rebus,
Lux ierat; profugum nox subit atra diem.
Quàm fuit illa leuis, tam nox grauis vna fuisset,
Aura nisi huc facilem summa tulisset opem.
Prima parum faustis decocta caloribus vnda
Senserat humanæ conditionis opus;
Nec minùs illa tamen patrio quondam edita cælo
Cælestes fuerat iussa tenere domos:
Nox vetuit retinere diu. Prolapsa repentè
Decidit in gremium sordida terra tuum.
Clara quidem primò, lapsisq; simillima flammis,
Quas agit è cælo ventus & aura suo;

Se

Sed modò fax, mera ſpuma, & roris gutta coacti
Viſa fuit vacuo fixa iacere ſolo.
Huc agedum, mortalis, habes primordia vitæ;
Fallor, habes meritæ ſemina prima necis.
Illa tamen ſummum (quis credere poſſit?) Amorem,
In ſeſe illa Deum fax rapuiſſe poteſt.
Viderat hanc cælo; placuit fax agnita cælo;
Et ſimul, Afflatus induat illa meos,
Dixit: & ecce ſacro qui maximus ardet in igne,
Fit tenui ſpirans tramite paruus Amor.
Labitur in terras; terris fax vda iacebat.
Illa ego, ſi memini, fax ſimilíſve fui.
Fax ego prima fui; ſed poſtquam Spiritus *ille,*
Ille animam infudit Spiritus *æthercam,*
Atque ſuum ſuper infudit propenſus Amorem,
Æmula fax cælo facta Deoq́; fui.
Scilicet hanc Amor *æternus, Deus ipſe, Deiq́;*
Sanctus Amor, *caſtis natus ab illecebris*
Spiritus intus alit, *tenueſq́; infuſa per artus*
Ignea mortales induit aura ſinus.
Quin etiam ne quid tanto fors deſit Amori,
Ipſe ſibi cælum condidit inde nouum.
Gutta fui, nunc bulla; fui malè prodita gutta,
Gutta peregrino fortè reperta ſolo;
Nunc cælum, domus æterni nunc dicor Amoris.
Digna vtinam tanto dicar Amore *domus!*

Si linguis hominum loquar, & Angelorum, Charitatem autem non habeam, factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA I.

— *Animus ſi deſit, inutile murmur*
Ars quoque ſumma dabit. —

Sententia Emblematis I.

Docta res Amor eſt. Amoris expers,
Quamuis arte valens, valere neſcit;
Valens ingenio, valere neſcit;
Valens eloquio, valere neſcit.

Amor

Amor ſpiritus eſt amantis vnus;
Artis, eloquij ingenîque vita
Et cuſtos Amor eſt. Cares Amore?
Nequidquam grauis omnibus laboras.

Eſſe quidem hominis animum velut quoddam organum, rectè compoſitum ad amœnitatem omnem concentumque virtutum; nihil tamen aut læti aut boni obtineri ab eo poſſe, dum Amoris vnius vitâ & inſpiratione caruerit.

ILla quidem digitis pulchrè diſcurrit acutis,
Et ſalit ad numeros ingenioſa manus;
Oraque diductis reſerans concordia labris,
Poſcit ab arguto carmina pauca libro:
Nulla ſed à toto redduntur carmina libro,
Nec ſonat ad numeros ingenioſa manus.
Murmur iners reſonat, crudele, inamabile murmur,
Murmur aberrantis triſte laboris opus.
Mitiùs horrendis gemit icta ſecuribus ilex,
Vltima cùm moriens vulnera truncus habet.
Ictibus alternis reſonat numeroſiùs incus,
Cùm tener à valido ducitur igne chalybs.
Plena magis grato reſpondent horrea plauſu
Ruſtica, cùm volucres ſentit ariſta ſudes,
Dextera ſuppoſitis quàm ludat eburnea plectris,
Organaque ad numeros non ſatis apta ſonent.
Credideram, fidei ſed ſpes fuit irrita noſtræ,
Seraque deficiens vota fefellit amor;

Credideram certè, modulis plaudentibus ipsos
  Attonitis similes iam fore iamque polos.
Credideram tacitæ rumpenda silentia noctis,
  Et nemora auritis pendula cum foliis
Coniunctura sacris sua vota precesque camœnis;
  Coniunctura suos saxa vel ipsa choros.
Sed malè credideram : strepitu docuere maligno
  Organa deliciis exanimata suis,
Et nemora & colles, motique volumina cæli
  Ad malè concordes muta silere modos.
Sæpè quidem sensi digitis percussa tenellis
  Carmina sidereis æqua dedisse choris.
Et fuit, vt lentas ducens Philomela querelas
  Gauderet siluis posse carere suis;
Et vacuas intrare domos, vbi plumbea passim
  Intus dispositis stat seges ordinibus.
Sæpiùs hîc totos visa est cantare Decembres,
  Temporaque in rigidos ducere verna lares.
Sæpiùs hîc promens , iterumque subinde resorbens
  Flexanimas teneri gutturis illecebras,
Luce alacris , & nocte vigil Philomela mouebat
  Organa ; vox illis semper amantis erat.
Quin etiam resonare tubas , strepituque suaui
  Dixisses tremulas ludere fontis aquas;
Et teneris agitare melos geniale lapillis,
  Quale fides sonitu deficiente canit.
Sæpè , sed ô meminisse piget, quæ gaudia sensi
  Ad desiderium non reditura meum.
Hoc vnum tamen , hoc (si quid licet) organa saltem
  Dicite , quæ tanti causa sit illa mali.

Dicite,

Dicite, quis vanis defeſſa laboribus error
 Vos etiam patulo non ſinat ore loqui.
Spiritus vnus abeſt, Amor atque anima vna canentûm,
 Vna laborantûm vita fidelis abeſt.
Ille iubet, quæ dulce priùs percuſſa ſonabant
 Organa nunc mœſtâ flebile voce queri,
Et dare tinnitum, qualem dare rauca ſub ictu
 Æra, vel impulſu cymbala fracta ſolent.
Hoc pretium artis erit, patulo ſi proditus ore
 Iuerit in ventos ingenioſus Amor?
Et quemquam labor ille iuuet? Conſtanter amare
 Si piget, ingrati mitte laboris opus.
Ah dolor eſt digitis nil proficientibus vti!
 Ingenui pretium vile laboris habent.
Adſit Amor, ſonituque labor mulcebitur ipſo;
 Et dignum Superis carmen amantis erit.

Si habuero Prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam; . . . . . Charitatem autem non habuero, nihil sum. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA II.

——*Pretium omne refertur in vnum.*

Amoris pretium mei requiris?
Bonorum pretium rogas meorum?
Non multis opus est, Amor vel vnus
Bonis omnibus addit omne pondus.
Rebus eximiis, Deoque dignis,

Vnus

Vnus desit Amor; nihil valebunt:
Rebus exiguis, nihilque dignis,
Vnus adsit Amor; Deum valebunt.

Absente Amore, non nisi merum nihil esse omne id quod studio, quantumuis assiduo, consequi, & sibi in ordinem redigere humana mens potest.

IPsa sibi innumeros propè iam subduxerat orbes
Facta per ingenium mens opulenta suum.
Orbis erant terræ; terrarum nouerat orbem,
Et propè iam poterat scire quid esset humus.
Orbis erant cæli; cælorum nouerat orbem:
Ad seriem alterius iunctus hic orbis erat.
Et suus orbis erat Lunæ; suus orbis, at ille
Maior erat Soli: notus vterque fuit.
Sidera quot, tot erant cæli septemplicis orbes:
Ordine quisque suo cognitus orbis erat.
Denique quidquid habet veri natura bonique,
Addiderat rebus mens studiosa suis.
Quin etiam quadro, quod adhuc non fecimus, orbem
Visa subinde sibi est constituisse situ.
Ipse adeò Deus, immenso licet amplior orbe,
Additus inuentis orbibus orbis erat.
Quis modò tantarum numeret si nomina rerum,
Signaque tam docti supputet ingenij,
Ipse sibi non dicat? In hac sapientia mente,
Quanta etiam in toto non fuit orbe, sedet.
Intereà tamen vnus apex, tot ab orbibus vnus,
Vnicus, exiguus, & propè nullus apex,

Vnus apex aberat; quis non ſibi vendicet iſtum?
Vnus apex; nimiùm ſed pretioſus apex!
Vnus apex aberat; ſine quo nihil illa valebant
Omnia: tam non eſt ille puſillus apex.
Quid valet in numeris, longo licet ordine ducta
Littera, quam ſummam ſcribere Græcus amat?
Quid valet ô? licet æternum quoque denotet æuum,
Signet & immenſum plenâ potenſque Deum:
Quid valet ô? valet ad lacrymas, miſerumque relictæ
Ad deſiderium mentis onuſque valet.
O Amor! ô animi pretium reſque vnica noſtri!
O Amor! ô longi cauſa doloris Amor!
Tu pretium es, tu ſummus apex; ſine nomine, & illo
Numine, ſunt vacuum nil niſi cuncta nihil.
Noſſe Deum nihil eſt, niſi noſſe inducat Amorem.
Cælum noſſe nihil, nî comitetur Amor.
Noſſe quid immenſum fiet fiatque per orbem,
Quid fuerit, merus eſt caſſus Amore labor.
Caſſus Amore dolor merus eſt, quodcumq; fidelis
Ingenio potuit mens animare ſuo.
Cùm volet ad ſummam, qui primum neſcit Amorem,
Singula, quæ didicit, quis reuocare ſuam;
Inueniet nihil eſſe, nihil niſi ſigna doloris
Omnia, quæ primus ſola reliquit Amor.
Paruula res Amor eſt, res obuia, linea tantùm
Vnica, & exiguæ conditionis apex:
Res ſimplex, faciliſque capi, faciliſque doceri,
Et quouis ſtatui res ſatis apta loco;

Quamque,

Quamque, etiam qui non didicit, deſcribere nouit:
Scribitur indicio nam ſatis ipſa ſuo.
Res Amor eſt ſincera, via eſt rectiſſima, nullas
Ire per ambages circuituſque ſolet:
Simplicitate ſuâ gaudet: tamen vnicus ille
Principio rerum nî ſtatuatur Amor,
Vnus Amor ſi deſit, erit fortaſſe quod optes,
Quod doleas; ſed erit quod mereare nihil.
O noctes malè conſumptas! ô cara dierum
Tempora, ſed ſtudiis perdita ſæpè ſuis!
Per quæ nulla meis adiecta eſt linea rebus,
Additus ad ſummam non fuit vllus Amor!
Deſit Amor, nihil eſt, licet eſſe videbitur amplum:
Adſit, & eſſe nihil res pretioſa poteſt.

Si habuero omnem Fidem, ... Charitatem autem non habuero, nihil ſum.
1. Corinth. 13.

EMBLEMA III.

— *Sine Amore Fides nil proficit.* —

Fruſtrà tenditur arcus, incitato
Fruſtrà tenſa Fides laborat arcu;
Si non vlla ſuper tibi ſagitta eſt,
Quâ cælum ferias, Deumq́ue vincas.
Arcus eſt Animus, Fideſq́ue neruus,
Telum rectus Amor. Fidem remitte,
Vel ſummum iaculator adde telum.

Fruſtrà

Frustrà nos intento per Fidem animo collineare in Deum, si, quem emittamus in illum, Amore vnico careamus.

TErra quidem tenet in medio me pendula cælo;
Terra tamen votis non facit ista meis.
Est aliud quod amo: sed amo sine viribus vllis:
Est quod adacta manu non patiente Fides,
Quod manus intento constanter denotat arcu,
Quod meus adductis cornibus arcus amat.
O patria, ô Diuûm domus ardua, & ignea magnorum
Atria cælorum, ô meta scopusque meus!
Intentis ego vos oculis, vos lumine fixo,
Vos animo, vos & luctibus & lacrymis
Prosequor, hinc sed adempta procul: vos exsul & absens,
Nec minùs intentâ stans superansque Fide,
Nequidquam procul adspicio. O si fortè relicta
Hìc foret ad nutus vna sagitta meos!
Illa Fide, illa meo promissa fideliter arcu
Tenderet in patrios nuntia fida lares.
Illa vel hinc nostrum cælo transferret Amorem,
Illa vices animi posset habere mei.
Illa subire vices transmissi posset Amoris,
Quem mea nunc toto non habet orbe Fides.
Arcus iners, deserta fides, oculique manusque,
Hæc mea sunt; animis non tamen apta meis,
Dum nullus comitatur Amor, qui fulminis instar
Astra tenere Fide deproperante queat.

Tensa licet, sine Amore tamen nil profuit vnquam,
Nec leuis erepto iuuit Amore Fides.
Arcus agat; sine Amore tamen nil proficit arcus:
Amisso nihil hic solus Amore potest.
Obtutus sine Amore nihil præstare fidelis,
Nil telo potuit deficiente manus.
O Anime! ô quonam vsque tuo viduatus Amore
Degeneri perges astra tenere Fide?
Incertumque Deum, rapidique volumina cæli
Nil iaculante voles figere certa manu?
Nulla Deum nisi amica fides cælúmve tenebit:
Vt teneat, fixum vulneret illa Deum:
Vulneret, emisso quem non capit arcus Amore:
Ipse Deus tali gaudet Amore capi.

Si habuero omnem Fidem ita vt montes transferam; Charitatem autem non habuero, nihil sum. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA IV.

——*Anima nisi viuat, Amantis Vota nequit proferre Fides.*——

Qui Fidem faciat placere cælo,
Qui Fidem faciat placere terræ,
Vnus est Amor. vnus Eloquentem

Viuen-

Viuentemque facit; facit disertam
Fidem solus Amor. Fides Amore
Non adiuta tacebit; aut loquentem
Nec cælum satis audiet, nec orbis.

Fidem concentu Amoris excitatam omnia valere, hoc verò destitutam nihil posse.

SIs licet Amphion, licet ipso doctior Orpheo
Threïciam digitis sollicitare Fidem:
Si tamen hæc animâ socij non viuat Amoris,
Si nullus vocem iungat amantis Amor;
Verba (sed heu!) Superis non intellecta loquetur,
Nec nisi tinnitus causa dolentis erit.
Dicitur Orpheo; (si vera est fabula) neruos,
Dicitur Orpheam silua secuta fidem;
Dicunturque leues saliisse ad carmina montes,
Atque alio pondus deposuisse suum
Quàm dederat natura loco: commota feruntur
Marmora natiuos deseruisse lares;
Deseruisse domos patriæ telluris amicas,
Artificique simul iuncta stetisse situ.
Tanta fides citharæ! citharam sed amantis alebat
Eurydices vnam vox comitata fidem.
Huius amore Fides veluti magis aucta sonabat;
Hoc sine visa fides dicere, Non faciam.
Occiderat presso serpente tenerrima coniux;
Orpheus ereptâ coniuge solus erat:
Vox aberat, quam prima fides audire canentem,
Quam solet ad numeros prima vocare suos.
Quid

Quid faciat? miseros quo consoletur amores,
Quò viduos tandem cogat abire metus?
An citharam roget atque fidem? Silet illa, dolensque
Immemor officij cogitur esse sui.
Hanc tamen aggreditur, digitisque errantibus vrget
Non benè seruantem signa notata fidem.
Iussa fides resonat: sed non velut antè solebat,
Imperium pauidis cùm daret illa feris.
Iussa fides resonat: sed iam neq; saxa sequuntur,
Nec iuga subiectis prona feruntur agris.
Displicet ipse sibi; nec adhuc intelligit Orpheus,
Quòd citharæ solus desit amantis Amor.
Deserit ecce fidem, citharamq; relinquit inertem,
Et vacuum erepti damnat Amoris opus.
Solus adit profugas, quas sæpè vocauerat, vndas;
Negligit errantem surda sed vnda fidem.
Solus adit gelidum quem sæpè citauerat Hæmum,
Stat grauis, & vacuam despicit ille fidem.
Tunc didicit quòd Amore Fides viduata careret,
Quòd nihil amisso posset Amore Fides.
Ergo adit infernos, tenebrosa cubilia, manes,
Et petit, vt raptus restituatur Amor.
Ad sonitum respondit Amor, citharæq; precantis
Insultantem erebo iussit adesse Fidem.
Impetrat ecce Fides quidquid rogat; imperat Orco,
Imperat adiuncto fortis Amore Fides.
Tanti Amor ille fuit. Mutato nomine tandem
Proferat occultam fabula versa Fidem.

Orpheus

Orpheus es quiſquis comitante fidelis Amore
 Vota etiam Superis imperioſa canis:
Qui montes qui ſaxa Fide procedere cogis,
 Cogis anhelantes ſiſtere fontis aquas.
Donec erit tibi iunctus Amor, dominabere cælo;
 Subditaque imperio terra canentis erit.
Si fuerit proſcriptus Amor, damnabere cælo;
 Imperioque tuo terra rebellis erit.
Vana Fides ſine Amore. animâ niſi viuat Amantis,
 Nulla Deo poterit vota probare Fides.

Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, ... Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA V.

Frustrà, promissus cælo si deficit Ignis.

Totum pauperibus dedisse possum;
Sed possum quoque perdidisse totum,
Totum si dedero carens Amore.

Res eſt vtilis, ingenîque plena,
Mira res Amor eſt. Amore fotum
Munus ad dominum redire nouit;
Amoris vacuum redire neſcit.

Sterilem & infructuoſam eſſe liberalitatem hominis Amore deſtitutam; hunc ergo ſollicitè curandum ei, qui ſua nolit omnia perdidiſſe.

ILle quidem toto quæ cara recondidit anno,
Proſpiciens inopi munera ſpargit humo:
Sed fruſtrà tamen, æthereus ſi deficit ardor,
Promiſſoque, ſui prodigus, igne caret.
Dona quidẽ tellus habet indiga; nulla ſed inde
Vtilitas domini dona ferentis erit.
Nobile propoſitum eſt inopi dare pignus amico,
Pauperiem ille ſuam quo tolerare queat.
At ſi caſtus Amor donantem & dona reliquit,
Munera ſunt dominis emoritura ſuis;
Munera ad auctorẽ cum fœnore nulla redibunt.
Si qua calore carent ſemina, meſſe carent.
Si quod Amore caret, res eſt temeraria, munus;
Munus Amore ſuo quod calet, eximium eſt.
Vidi ego nuper agrum generoſo ſole calentem
Semina vix ſummo ſparſa tuliſſe ſinu,
Et ſimul incœpiſſe, velut ſentiret Amorem,
Agricolæ teneras fundere veris opes.
Hoc puto pignus erat venturæ denique meſſis:
Nec vacuum cælo iudice pignus erat.
Vix benè tranſierat ſpatiis properantibus æſtas,
Prima alibi necdum ſtabat adulta ſeges;

Hic

Hic vbi prima ſeges ſteterat, ſeges altera creuit;
Altera eodem iterùm ceſpite nata ſeges.
Vtile nil quod Amore caret : quod amatur, opimum eſt.
Munera ſollicitus nulla fefellit Amor.
Parca quidem ſteriliſque ſuo natura dolore eſt;
Eſſe tamen ſocio pinguis Amore poteſt.
Arida & infecunda tibi ſint omnia; fient
Omnia larga, pius ſi comitetur Amor.
Quiſquis Amore dabit, perdet nihil. Additus ignis
Cogit in auctorem dona redire ſuum.
Turpis auarities multos tenet ? addat Amorem
Quiſquis auaritiem quærit habere bonam.
Donet amans, & habebit amans quod habebit amicus:
Non pereunt quæ ſic abiiciuntur opes.
Victus Amore Dei natum dedit ille ſuorum
Notus ab antiquâ relligione ſenex.
Victus Amore dedit? meliorē ab Amore recepit:
Germen in hoc quantæ poſteritatis erat!
Vnus erat datus; ex vno ſed quanta parenti
Reddita natorum turba ſubinde fuit!
Audiit inde Abraham largo fecundus Amore,
Qui fuerat modicæ conditionis Abram:
Audiit, impleuitque ſuis ſua nomina natis.
Tam pretioſa viro nomina fecit Amor.
Mortalem dedit, æternum pro ſorte recepit;
Proque homine eſt homini redditus ipſe Deus.
Non benè ſeruatur, nullo quod Amore tenetur:
Perditur, amiſſo quidquid Amore datur.
Si ſapis, indulge generoſo pronus Amori:
Et dare quæ cupies munera, portet Amor.

Si

Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA VI.

—— Frustrà consumitur, vno
Quisquis Amore caret. ——

Nequidquam Fidei probator ignis
Ardentes populabitur medullas,
Quas non pascit Amor. Carens Amore,
(Hoc summi pretium doloris vnum est)
Cum flammis pereuntibus peribit.
Sic se perdere numquid est beatum ?

Patienti

Patienti sine Amore miserum esse quoduis & inutile tormentum.

QVò mihi vita graues perpessa fideliter ignes,
Seu natura tuos, siue tyranne tuos,
Si meus exhausto me torreat ardor Amore,
Et vacuo sterilem cogat Amore mori?
Succus Amor meus est. Sine Amore ferociter ardet,
Ardorisque sui damna peremptus habet,
Qui similis arsisse potest candentibus astris,
Et pretium ardoris grande tulisse sui.
Vidi ego pestifero propè qui moriturus ab igne
Irriguas vitam duceret inter aquas:
Sæpè fuit peritura oleo fugiente lucerna,
Viua sed illa oleo mox redeunte fuit.
Vos æterni ignes, primisque caloribus orta
Sidera, vos fratres, vos comitesque mei,
Conspicuæ cælorum animæ, quid agatis, amabò,
Dicite: certè ingens vos modò pascit Amor,
Immensus vos pascit Amor; quòd in ignibus istis
Tanta sibi constans vita salusque fuit.
Nunc ego dira quidem patior tormenta tyranni,
Et feror in vacuum corpus inane rogum,
Et morior: sed Amore tamen succoque carenti
Quid prodesse mihi perdita vita potest?
O ego, si, summus cùm me tulit ignis, amassem!
Vltima si patiens fata tulisset Amor!
Dulcis Amor! securus Amor, qui sanguine fuso
Dispensat placidæ funera parca necis!

Arsis-

Arsissem, arderemque etiam nunc lætus in igne,
Aethereoque nouum sidus in orbe forem,
Sidus inoffensæ solamen amabile noctis,
Dulce decus vitæ deliciumque meæ.
Nunc sed Amore meo rapuit me flamma carentem,
Paruaque sum primo factus ab igne cinis.
Hoc superest, superesse cui vita ignea cælo,
Et potuit soli proxima vita Deo.
Hoc superest. Nostro mortales discite casu,
Quid sit Amore rogum non comitante pati.
Discite, & hoc cineri breue carmen scribite nostro:
(Fortè erit hinc etiam qui sapuisse velit.)
Viuus eram, sed Amore carens: ardere tyrannus
Imperat; ardoris præmia nullus habet.
Flamma mihi vitam, vitam sed amore carentem
Cùm rapuit, vitam perdidit atque animam.
Si pateris, fac amanter agas: vitamque tuam vis
Tollat, Amor vitam restituisse potest.

Charitas patiens est. 1. Corinth. 13.

Ad amantium concordiam.

EMBLEMA VII.

—*Patientia mater amantum est.*

Quid, ô delicioſe, delicate,
Ictus ferre times, Amoris ictus?
Non his frangitur ille, ſed ligatur;
Non diſſoluitur, at redintegratur.
Iungunt vulnera cara diſſidentes;
Et vnum poteris timere punctum?

Amicitiam veram nec rixis nec vulneribus mutuis dissolui posse, sed per hæc eam potiùs, conciliante patientiâ, redintegrari.

DIssidiis gemini si concilïantur amantes,
Quis tener ille pati qui nihil vsque potest?
Cauta parum si verba tuus tibi dixit amicus,
Flent oculi, vultus deficit, ora tremunt.
Sed magè debueras, quod Amor suadebat amãti,
Quidquid erat vultu dissimulante pati.
Debueras etiam aduersis non cedere verbis,
Non ipsis etiam cedere verberibus;
Vulneribus gaudere tuis, & morte vel ipsâ
Debueras: Leges has tibi scribit Amor.
Intereà nil ferre potes; tamen vsque videri
Et pius & patiens vis, & amantis amans.
Desine ferre mei generosum nomen Amoris;
Non satis ingenio conuenit ille tuo.
Optat Amor gaudetque pati; persæpè dolore
E geminis factus dicitur vnus Amor.
Felices in Amore animæ! quis diuidet vmquam,
Si vos ipsa etiam vulnera concilïant;
Si facit vnanimes patientia? non grauis vllo
Vos malè concordes sentiet hora die.
Concordes vos hora etiam suprema videbit;
Nec nisi cum socio coget Amore mori.
Vidi ego de vario segmenta informia panno
Singula pascendis vix satis apta rogis,
Vulneribus quandoque tamen collecta decoris,
Insolitum domino conciliasse decus.

Antè

Antè acus immiti quàm pungeret intima ferro,
Sordibus eductus nuper aceruus erat;
Nunc benè iunctarum series pulcherrima rerum
Iactat Apelleum non minor arte decus,
Nunc Phrygium mentitur opus. Sine vulnere nullus
Crescit Amor, nullus surgit amantis honor.
Disce pati,& pulchro patientia iunget Amori,
Quem patiens casto læsit Amore dolor.
Vnica magnorum patientia mater Amorum est:
Qui caret hac, nulli filius esse potest.

Charitas patiens eſt. 1. Cor. 13.

Ad amantium vſum & ornatum.

EMBLEMA VIII.

—— *Facit patientia pulchrum*
Dilectumque magis. ——

Qui carus cupit eſſe, vulneretur;
Crebro vulnere ſæpè vulneretur.
Non eſt integer ille, nec decorus,
Qui nullum patiens ſubiuit ictum.
Vulnus nobile, nobilis cicatrix
Quam ſuſcepit Amor, ſuamque fecit.
Res eſt integra Amore vulnerari.

Amici-

Amicitiæ vsum aut cultum esse nullum, nisi decora illam patientia commendarit.

MVlta diuque tuli, nec adhuc patientia victa est.
Vulneror; at plagis reddor amica meis.
Scilicet inde nouum sumo mihi læsa decorem,
Vnde alius læsi damna decoris habet:
Vnde graues oculos, inamœnaque contrahit ora,
Inde ego iucundo pulchrior ore feror.
Lædimur, & lætum non dissimulamus Amorem.
Militat ingenio vulnus & ira meo.
Te quoq; ferre iuuet. Tanti est patienter amare:
Principibus tanti est posse placere viris.
Rusticus induitur non fissâ veste Menalcas.
Post mea me laceram vulnera Cæsar habet.
Aula mihi domus est. qui nil tulit exulet aulâ.
Vestit inurbanos integra vitta pedes.
Aspicis vt lætis pateant discrimina villis:
Vix oculi risum dissimulare queunt.
Vulnera sunt oculi, sunt ora rubentia plagæ:
Hæc aberant mihi dum vulnera, tristis eram.
Nescit amans pretium, nisi si patienter amarit.
Vilis & improbus est impatientis Amor.
Absit acu vt coëat mea conciliante cicatrix,
Aut pereant medicâ vulnera facta manu.
Ferre quidem cupio; sed, si dolor ille medendo
Tollitur, erepto sana dolore querar.
Ferre iuuat; sed vt ipsa etiam ne vulnera desint.
Vulnera præ votis sunt mihi cara meis.

Diſce pati exemplo: ſic nos Amor vnus habebit;
Et ſocius ſimili iunget Amore dolor.
Immeritas vt amans patiar ſine crimine pœnas?
Pœna quidem; meriti ſed patientis erit.
Vulnus ego vt patiar ſine vindice? Vindicet ipſe
Qui ſibi de tali vulnere plaudit Amor.
Non arma expediam? Patientia non habet arma:
Ferre Amor arma poteſt; ſtringere neſcit Amor.
Vt moriar? Sed Amore. ſuis non excidit annis
Fata ſubire pio quiſquis Amore poteſt.
Vincimur. experiare meos patientia mores:
Dulce pati fuerit, quod patietur Amor.

Chari-

Charitas patiens est. 1. Corinth. 13.

Ad amantium fructum atque delicias.

EMBLEMA IX.

Grata minus, nisi læsa foret. ———

Amoris placet indolem videre?
Amoris patientis & quieti
Suauem placet indolem videre?
Sentit vulnera, nec mouetur illis;
Gaudet posse pati, suique vindex
Pensat mille bonis malum vel vnum,
Vnum mille malis bonum rependit.

Declaratur Prosopopœiâ putatæ vitis, patientissimi Amoris proprium esse delicata munera pro crudis etiam vulneribus redhibere.

INgenium quicumque mei non nouit Amoris,
Me videat: viso hoc vulnere doctus erit.
Vitis ego ad primos frondebam libera soles;
Lubricus in cælum luxuriabat apex:
Notus apex volucri, seu nox seu lapsus ab alto
Linquere stagnantes cogeret imber agros.
O quoties, medio cùm sol micat igneus orbe,
Hîc Philomela meis condita sub foliis,
Innocuisque sub insidiis, & amantibus vltrò
Deficiens veluti languida sub latebris,
Visa suauè queri est; quòd me non semper amasset,
Nec foret ante meos ausa subire lares.
Talis eram speciosa, virens, & odora, sereni
Delicium cæli deliciumque soli:
Talis eram, memini, nec me meminisse pigebit;
Sim licet ad summos nunc propè nuda pedes:
Talis eram, durus cùm venit ab vrbe colonus:
Scirpea erant olli vincula, & ensis erat:
Paruulus ille quidem, sed aduncus, acutus, & ipsâ
Quæ patienda forent vulnera fronte gerens.
Extimui, primusque meos pauor impulit artus,
Vt matutinis aura tremit Zephyris,
Cùm nemora & frondes crispataq; leniter vnda
Viuida non dubij signa timoris habent.

Inter-

Intereà ferus ille, meus tamen ille colonus,
Ille tamen noſtro dignus Amore dolor,
Vincula diſponit, falcem expedit; hinc ſecat, atque inde
Amputat ille manus, amputat ille pedes:
Vellicat auriculas, capitiſque comantis honorem
Stirpitus euulſis frondibus exſpoliat.
Corporis ille etiam, trunci licet, intima nudat;
Vixque aliquo patitur membra decore tegi.
Denique, vt afflictæ deſit nihil, addit acerba
Vincula, captiuam ſtringit vtrâque manu.
Scire cupis quid ego tantis exercita damnis,
Quid fuerim in ſummis queſta ſubinde malis?
Vox mea erant lacrymę, lacrymæ fluxere per ora:
Offenſi lacrymæ ſanguis Amoris erant:
Donec & hoc noſtri ſolamen inutile luctus
Eripuit plagis indita cera meis,
Et vetuit plorare meos, mea funera, natos;
O nimiùm lacrymis inuida cera meis!
Cera meas lacrymas vetuit ſtillare; coëgit
Solam me lacrymas combibere illa meas.
Hinc ego nuda, meiſque manens tantùm obſita damnis
Inter alumnorum vulnera triſtis ago;
Et morior iam pænè meo conſumpta dolore:
Et morerer, ſi non viuida Amore forem.
Sentit Amor, pariterq; dolor mea vulnera ſentit,
Sed meliùs tamen hæc vulnera ſentit Amor.
Hactenus exhibui ſeriem patientis Amoris:
Nunc age, diſce meus quid meditetur Amor,
Quid ſtruat. Autumnus cùm venerit, ille docebit,
Et patiens quid agat tunc puto dicet Amor.

Namq; vbi nuda patent subductis frondibus ora,
Vulnera vbi, & dolor est, fructus Amoris erit;
Brachiaque appensis flectentur amantia botris:
Vulneribus meus hæc dona reseruat Amor.
Munera amant alij; sed vulnera sæpè reponunt:
Non ego sic; sed amo vulnera. Tu quid amas?
Accipe, namque potes, quid sit patienter amare:
Hoc ego, nuda licet sim tibi visa, dedi.

Chari-

Charitas benigna est. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA X.

—— *Suo ſe totum promit Amori.*

Sis tenax licet vſque, ſis auarus,
Clauſo pectore, corde colligato;
Liberalis eris, patensque cunctis,
Si te tangat Amor, foreſque pulſet,
Quantumuis adamantibus rigentes.
Neſcit quid ſit Amor, benignitati
Qui clauſum potuit tenere pectus.

Necesse esse, vt benignus ac liberalis in omnes fiat is quem igne suo ac lumine munifico Amor afflauerit: Amoris sanè benignissimam in quosuis ac liberalissimam indolem signis etiam à naturâ pluribus manifestari.

NOcte sub angustis latuit qui flosculus vmbris,
Manè iterùm plenos diuidit ecce sinus,
Exspiransque animæ tenerum fragrantis odorem,
Spargit inexhaustas vndique veris opes:
Sentit auis, tantoque canens applaudit Amori,
Carminaque hospitio reddit amica suo.
Vnde odor hic? & odor vacuos meritoq; carentes
Proditus in ventos tam pretiosus odor?
Ingenium quis tale Deus tibi floscule fecit,
Vt cupias animæ prodigus esse tuæ?
Nil cupias vt habere tuum; sed amantibus ipsos
Exposuisse oculos, explicuisse sinus?
Nempe aurora suum tibi nota reuexit Amorem,
Solis odoriferas reddidit illa faces.
Illa animans & Amoris amans te fecit amantem:
Vult Amor hic animæ prodigus esse tuæ.
Flosculе sic age, semper ama, solisque sub ortum
Sentiat effusas cultor auarus opes;
Sentiat, & facilem per te quoq; doctus Amorem,
Largior exemplo iam velit esse tuo.
Certè etiam pia thura tuos imitantur Amores,
Cùm dederit faciles flamma benigna faces.

Thura

Thura vel in flammas vel odoros prodita fumos
Posse homini cupiunt, posse placere Deo:
Cùm fuerint consumpta, suo lætantur Amori,
In pretium acceptæ se periisse facis.
Prodiga fecit Amor, sacris Amor ignibus ortus:
Ille Deo, Superis ille probatus Amor.
O Amor! ô quàm largus Amor! quàm sæpè benignus
Omnibus indicio proderis esse tuo!
Munera contractum celant quandoque dolorem,
Quem meus in medio pectoris hostis habet:
Verbera munificum persæpè loquuntur Amorem,
Quem meus in medio cordis amicus habet.
Quid refugis mea dicta, etiam natura loquetur:
Non solet hæc nullâ vendere verba Fide.
Quis sit Amor, dicet Nux pinea, Spica probabit;
Vtraque iudicio digna fauente legi.
Ictibus hæc largum testata loquetur Amorem;
Illa calore gerens ora soluta canet:
Nux ego, sublimi genuit quam vertice pinus,
Pinus amœna homini, pinus amica Deo.
Diues adhuc & operta domi mea dona tenebam;
Omnia erant rigido pignora clausa sinu.
Sæpè puer dixit: Quid pondus inutile porto,
Nequidquam placitas quod mihi claudit opes?
Sæpè manu, digitis persæpè procacibus vrsit,
Dente subinde meum fodit & vngue latus.
Blanditijs quandoque fores tentauit amicis;
Et sic pænè meas iussit hiare fores.
Sustinui tamen, & precibus immota minisque,
Visa fui puero dicere: Non faciam.

Non facies? i, quære alium Nux dura clientem,
Non ſatis ingenuas digna grauare manus.
Dixit, & abiecit quò me tulit impetus iræ.
Mens fuerat totis pellere me laribus;
Sed cineres focus oppoſuit mihi fortè calentes,
Ille meos vetuit longiùs ire metus.
Ignem vbi perſenſi (quis enim non ſentiat ignem?)
Meque ſuis blandè perculit illecebris
Viuida quæ cineres animabat flamma recentes;
Tunc ego, tunc primis ignibus, impatiens
Suſtinuiſſe noui tormentum lene doloris,
Explicui patulas denique laxa fores.
Tunc ego, quas teneræ dederat mihi prouida mater,
Quaſque mihi dederat iam moritura ſeni
Delicias, & opes, in Amorem tota profudi;
Factaque ſum donis ingenioſa meis.
Lignea maſſa fui, nunc ſum roſa; pondere duro
Antè grauis fueram, ſum modò facta leuis.
Ignis opes ſubiectus habet: ſine lege profuſas
(Ignis Amor meus eſt) ſuſcipit ignis opes.
Hactenus explicitis quà Nux patet edita labris,
Munificum largi dixit Amoris opus.
Spica ſub alterno ſed iam quoque prodiga pulſu
Non vacuo ſolidum carmen Amore canet.
Certatim ad numeros illam ferit ecce colonus;
Illa ſed ad numeros munera prompta refert:
Et ſimul ad numeros placidè reſpondet eoſdem,
Et ſonitu, veri qui ſit Amoris, ait:
Gaudet amans; ego non doleo. Sentire dolorem
Iacturámve ſuam non ſolet vllus amans.

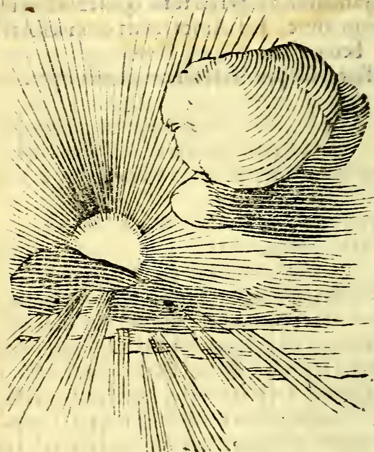
Cùm

Cùm dedit, amissis opulentum denique rebus
Se putat, & solo quærit Amore frui.
Nil sibi seruat amans, in amantem cuncta profundit,
Vitæ pænè suæ prodigus atque sui.
O mihi si talem Deus addat & indat Amorem,
Quàm mihi pauperies tunc opulenta foret!
Nil ego tunc, sed Amor meus omnia solus haberet.
Fallor, vterque datas tunc retineret opes.

Chari-

Charitas non æmulatur. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA XI.

——— *Decus non inuidet hosti.*

Si tuo decus inuidens Amori
Corriualis amas, amare nescis.
Amor hostibus æmulus nec ipsis,
Ipsis hostibus inuidere nescit.

Blanda

Blanda vis Amor eſt. Amor proteruis,
Vel tunc cùm iaculatur,& minatur,
Se ſolum cupit hoſtibus dediſſe,
Se totum cupit hoſtibus dediſſe.

Verum cæleſtemque Amorem omnia ſua & optima quæque non ipſis etiam aduerſariis inuidere.

ESſe quid hoc dicam,quòd tam mihi clara videntur
Nubila, tam pulchro nubila plena die?
Non aliàs tali micuerunt ſidera vultu,
Nec matutinâ roſcidus è nebulâ
Tam rutilis vmquam reſplenduit ignibus æther,
Cynthia ſiue tuis, ſiue cometa tuis.
Sæpè ego te vidi ſpecioſo Lucifer ore
Spargentem nitidas templa per alta faces;
Sed iam, ſole licet medio, tamen illa videntur
Vincere pænè tuum nubila fulua decus.
Quin etiam pleno Sol formoſiſſimus orbe
His modò conſpectis nubibus erubuit:
Aequaleſque velut ſibi ſurgere crederet ignes,
Pænè loco viſus cedere velle ſuo eſt.
Credimus? an fatuũ decepti explodimus ignem?
Credamus: vero nubila Sole micant.
Vidi ego terribiles in Solem inſurgere nubes,
Immemores quali conditione forent;
Immemores ab aquis quòd eas Sol ipſe profundis
Alta ſuper earum templa tuliſſet onus.
Vidi,&adhuc memini referẽs,velut agmine facto,
Cùm cuperent ipſi bella mouere patri:

Cùm

Cùm cuperent Solemque suum cælumque simul vi
  Cingere, subque vnum ducere capta iugum,
Sol bonus arrisit: & quid propensus in hostem
  Pulchrius aut melius reddere posset Amor?
Sol bonus arrisit; seque ipse oblitus, iniqua
  Nubila sidereum iussit habere decus.
Illa diem rapuere; diem Sol detulit illis.
  Vlcisci sua sic vulnera nouit Amor.
Ingratis seruire nefas non æstimat ille:
  Obsequio ille suo sedulus, inuidiam
Armatamque animi rabiem componere gaudet.
  Legibus his domini iura tuetur Amor.
Currum alius tenero solarem adsignet amori;
  Idalias illi destinet alter aues;
Alter anhelantes humeris det ouantibus alas,
  Et pharetram & pharetræ tela det ampla suæ:
Non ego sic, ego vana odi deliria vatum,
  Qui quod agunt, numquam non petulanter agunt.
Sol mihi verus Amor: habeat Sol nomen Amoris,
  Qui solidi verum numen Amoris habet.
Atque vtinam, nostri saltem in solatia mundi,
  Orbis Amor parui Sol nouus esse velit!

Chari-

Charitas non agit perperàm. 1.Cor.13.

EMBLEMA XII.

——*Viis agit omnia rectis.*

Nequidquam per iniqua, per ſiniſtra
Qui curuum ſequitur, fugitque, rectum
Amorem vagus aſſequi laborat.
Rectum nouit Amor tenere ſolus,
Solum nouit Amor tenere rectum.

Obli-

Obliquùm videt ille, claudicatque:
Et claudos Amor educat clientes,
Claudo qui potuit parente duci.

Quemadmodum proprium est amoris improbi per incerta vagari, sic casti Amoris esse, recta semper & iusta sectari.

QVidquid agant venti, quantumuis fluctuet aër,
Auraque inæquales horreat ad Zephyros;
Lux immota tamen, radiisque exercita rectis,
Quidquid agit, iusto tramite semper agit.
Aspicis vt nitidi spatium glaciale metalli
Intret inoffensâ lux peregrina face;
Atque iterùm inde focum reflexa feratur in vnum,
Nec tamen à rectâ deuiet illa viâ?
Hac iter est recti qui deuia nescit Amoris:
Hac Amor ipse suum flectere nouit iter.
Si dubitet, si, obliqua sequens vestigia, pergat
Ludere dissimili curua per antra face;
Nullus Amor fluet inde mihi, nec amabilis ignis
Conspicuum radio pinget amante focum.
Non Amor hic, vacui sed iners erit ardor amoris:
Non Amor; incerti splendor amoris erit.
Nescit Amor nisi recta sequi; rectumq; sequendo,
Quos agit, ambiguo non sinit ire pede:
Antè viam plumbo spatiis non diuidet æquis,
Pendulaque admensum perdet amussis iter,
Regulaque abnormem delira sequetur amussim,
Quàm pius à recto præcipitetur Amor.

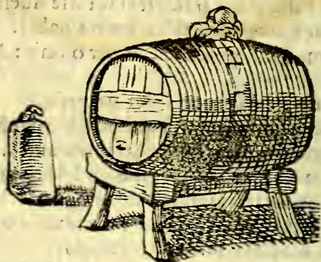
Si quis

Si quis amor varios labyrinthum implectit in orbes,
Si quis amor dubium flectit euntis iter;
Hunc fuge caste puer: quamuis Ariadna sequentem
Altera te filo ducat agatque suo,
Heu fuge caste puer: non est amor ille fidelis,
Ille amor incerti monstra furoris habet.
Minotaurus inest; procul est Amor omnis: Amoris
Simplicitas dubio non solet ire pede.
Ebrius est petulansque viâ qui pergit iniquâ,
Ambiguo titubans qui pede currit amor.
Non illum æternâ Sol magnus ab Iride pendens
Edidit immensi grande caloris opus;
Sed, liceat meminisse, pigro Vulcanus in antro
Matris Acidaliæ sustulit è gremio
Deuia sectantem claudo pede: matris in illo
Si qua reperta fuit gratia, manca fuit.
Hic puer ille, sacri qui nomine gaudet Amoris,
Omina sed miseri dira doloris habet.
Hic amor ille, sucs qui cùm seduxit amantes,
Se dubio tandem proripit inde pede,
Destituitque viæ in medio. Fidenter amare
Quisquis amas, rectum carpe Viator iter.
Et quod ages, age simpliciter sine fraudibus vllis:
Fraude dolor, nullus fraude tenetur Amor.

Chari-

Charitas non inflatur. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA XIII.

—*Tumet impurus, sincerus in æquo est.*

Aequo ſimplicitas Amore gaudet;
Amor ſimplicitate gaudet æquâ:
Si quis turget, & impotens teneri
Metas præterit inſolenter omnes,
Amor ſordidus eſt, & impudicus;
Si dignus tamen eſt amor vocari,
Qui furor merus eſt amore tectus.

Suſpectum

Suspectum esse turpitudinis omne quod tumet; casti Amoris integritatem non aliunde magis quàm sui ipsius demissione probari.

SI qua vel exiguum fermenti passa farina est,
Grandior admoto protinus igne tumet:
Casta manens, similis semper sibi, semper in æquo,
Nulla parum solidi signa tumoris habet.
Deliciis fauet illa nouis, fauet altera sacris;
Hæc meliùs, quamquam blandiùs illa sapit.
Quantus agit subito, quantoque tumore superbus
Vnius in campo noctis alumnus agit!
Grande caput calui mentitur verticis annos,
Et vacuo castæ frontis honore tumet;
Nil tamen est saturæ nisi germen inutile terræ,
Cruda quod è pleno ventre profudit humus.
Vidi ego suffuso turgentem sanguine plagam;
Plaga manu tantùm obducta medentis erat.
Vidi ego, vidi ab aquâ distentũ intercute vultum:
Plaga superba, tumens vndique vultus erat:
Sanus erat cute demissâ contractior alter,
Et nullo turgens sanguine, sanus erat.
Si qua solo tumet in viridi, saturata veneno est;
Sin tenera est, nulli subdita rana malo est.
Denique pestifero si quis consumitur igni,
Quanta parum casti signa tumoris habet!
Sic agitur. Suspectus Amor qui turget habetur:
Integer in planâ sede recumbit Amor.
Aspice quàm tumido mustum variabile fastu
Impatiens primæ conditionis agat.

Non

Non capit ampla domus calefacti sanguinis æstum;
Ingentes animos non capit ampla domus.
Pone modum, frustrà est: metam præscribe tumori,
Adde etiam indomito vincula, transiliet
Vincula fracta; modumque omnem finemque recusans,
Pænè procelloso par volet ire mari.
Nempe recèns positum nec adhuc sine crimine mustum,
Natiuis tumidum fæcibus erigitur,
Seque ipsum cupit ire super. Totum impleat orbem,
Orbe tumens toto non capietur Amor.
Non ita dulce merum. Viden' vt sub paupere tecto,
Aedibus angustis exiguoque lare,
Simplicitate suâ gaudens consistat, & arctam
Ferre domum, tenuem possit habere modum?
Olim turpe fuit; sed iam sine crimine purum est.
Hinc puto consumptis sordibus abiicitur,
Seque infra cupit ire merum. Minimum occupet orbem,
Orbe merus minimo sat capietur Amor.
Odit Amor tumidos: inflatum ferre tumorem
Non vmquam purus conspicietur Amor.
Castus Amor plano gaudet, planoque recumbit;
Integer à plano surgere nescit Amor.

Charitas non est ambitiosa. 1.Cor.13.

EMBLEMA XIV.

—— *Genus non respicit.*

Non est ambitiosus, aut superbus,
Quamuis sanguine nobilis superbo
Censeatur Amor, fugit superbos;
Maiestate caret; tumere nescit;
Quantumuis humiles, amat colitque.
Non est vile quod antefertur auro.

Quòd humilibus delectetur & afficiatur Amor sanctus, non vilitatis esse illud, sed generosæ indolis argumentum.

NOn ego nobilium dicar studiosus amorum,
Sim licet antiquæ nobilitatis Amor:
Non genus aut proaui, vel quæ non nouimus ipsi,
Ad votum faciunt nomina magna meum.
Non ego delector titulis, non diuitis auri
Aut color aut sonitus me recreare potest:
Ferrum amo, sit quamuis tinctum rubigine, ferrum
Ambio, & in ferri sede quietus ago.
Hoc ego me viduosque polo consolor Amores;
Huic seruire meus gaudet & optat Amor.
Nec quisquam mihi dicat : Amas quod amabile non est:
Vile minùs, minùs est turpe quod alter amat.
Turpe nihil quod amare iuuat. Nil vile putandum est,
Quod dignum pretio credit amantis Amor.
Si quis ab ingenio nasci hæc seruiliter orto,
Si quis ab ignauâ conditione putet;
Nouerit & paleas Adamantem ambire fugaces,
Non aliâ sciat hunc ambitione capi:
Nec paruum tamen hic (testes appello coronas)
Ingenuæ pretium nobilitatis habet.
Nobilis est, cæloque Adamas cognatus, & astris
Splendorem illustri conditione gerit:
Nobilis est, nomenq; trahens Adamantis auitum,
Ex Adamante rei est factus inertis Amans.

Et

Et nos Magnetis magnum nomenque decusque
 Inde etiam à patrio ducimus vsque polo;
Cælestesque animos cognataque nouimus astra,
 Fortè etiam in gyros ducimus illa suos:
Ducimus,& ferro tamen indulgemus Amorem,
 Quo cupiat cælum quo polus ipse rapi.
Non est, crede mihi, numeret licet ipse propinquos,
 Sideraque & cælos, ambitiosus Amor.
Arduus est; tamen est facilis descensus Amoris:
 Altus; amare humiles sed tamen optat Amor.
Quærite summa, loco qui tantùm fiditis alto:
 Nil mihi cum summo est; me magis ima iuuant.
Alta petant votis alij, nos odimus alta.
 Tutus in abiectâ sede moratur Amor.
Vos vnum precor astra, rogent vos plura superbi,
 Vnum ego: deliciis astra fauete meis;
Atque nouum date ferro animum, vt patiatur amari.
 En salit, en saltu signa secunda dedit:
En cupit à nostris iam nunc pendere lacertis.
 O satis hoc, paruum sit licet, hoc satis est!

Charitas non quærit quæ ſua ſunt.
1. Corinth. 13.

EMBLEMA XV.

——— *Accipit, vt meliora reponat.*

Optat multa; nihil ſibi reſeruat:
Non ambit ſua lucra, ſed ſuorum
Amor prodigus omnium, ſuiq́ue,
Vt carus queat omnibus videri.
Quiſquis munera copioſa quærit,
Diſcat ſpernere, diſcat abdicare,
Et ſic diſcat amare, poſſidebit.

Quì

Quòd habendi auidus ſit Amor, non aliunde fieri, quàm vt amicis omnia largiatur.

QVisquis amicus ades, da munera, dona profunde:
Munera muneribus obrue, quiſquis ades.
Illa meus (vacuo quid non capiatur Amore?)
Illa meus gremio condet amantis Amor:
Ille ſinu pleno, plenis feret ille lacertis
Omnia quæ cornu diuite fundet amans.
Numquid auarities mea te iam pænè coëgit
Credere me vili conditione ſatum?
Qui, veluti ſolet auguſtas mendicus ad ædes,
Dona rogem patulâ ſuſcipienda manu?
Dona precor: tamen è vili me ſtirpe negabo
Pauperis abiectâ conditione ſatum.
Dona precor; ſed vt illa tibi meliora reponam.
Non aliena ſibi non ſua quærit Amor.
Nil vt Amor ſibi ſeruet, Amor ſibi cuncta requirit:
Vtque alij accipiant omnia, vult ſua ſint.
Hinc auidus pleno ſe pandit & explicat ore;
Hinc animo hinc oculis orbis vterq; parum eſt:
Hinc cuperet maiora etiam quàm prendere poſſit,
Hinc ipſum à cælis vellet habere Deum;
Nempe vt vtrumque ſuis orbem transfundat amicis,
Atque ipſum his poſſit conciliare Deum.
Ecce ſinu quidquid, tot iam labentibus annis,
Comminuit pronis machina verſa rotis;

Quidquid vtroque premens ſub pondere iuſſit auitam
Antiquæ Cereris depoſuiſſe togam,
Cuncta meos prudens dominus transfudit in vſus:
Facta ſed illa vſu ſunt meliora meo.
Quin etiam, abſque meo quòd non ſperaſſet Amore,
Plus pretij inde ſibi pluſque nitoris habent.
Vtere Amore, labore meo: tuaque omnia prudens
Crede mihi; non te fallet iniquus Amor.
Omnia reſtituam; nec reſtituiſſe pigebit,
Dum tuus his vti denique poſſit Amor.
Non ego quæ mea ſunt, non quæ tua quærere noui;
Hoc tantùm noui quærere, vt hæc tua ſint.
Si tua ſint, lætabor. Amans quas poſſidet vnus,
Has etiam, & meliùs, poſſidet alter opes.

Chari-

Charitas non irritatur. 1. Cor. 13.

EMBLEMA XVI.

—— *Tentanti reſpondet amicè.*

Amor ſi meus vngue vellicetur,
Irritatus, Amo, tibi reponet:
Verbis verberibuſque prouocetur
Amor, ſemper, Amo, tibi reponet.
Amor non meliùs, benigniuſque,
Quàm, cùm ferre coëgeris, loquetur.
Amorem probat hoſtis innocentem;
Hoſtem blandus Amor probat nocentem.

Amoris ad fidelem concordiam rectè compositi esse, etiam irritatum non nisi suauissimè respondere.

ILla fides nimiùm rigidò quæ carpitur vngue,
 Ad numeros animi conciliata fides:
Illa manu tentata fides digitoque procaci
 Scire cupis quid agat læsa? Dolenter amat.
Fallor; amat, nec amando dolet; non verbera sentit,
 Non probra, non sentit vulnera casta fides.
Increpat ille, sed illa canit; ferit ille, sed illa
 Compositos tacitè murmurat ad numeros:
Et, quamquam irritata, tamen respondet amicè
 Semper, & esse pio grata dolore potest.
Nuper ego (& meminisse iuuat quæ vidimus ipsi)
 Nuper eram externas iussus adire plagas;
Hospitioque breui (nox prona coëgerat illuc)
 Sistere sollicitum multa timentis iter.
Este salutati, primùm venientibus hospes
 Dixit, & extructum duxit ad vsque focum:
Mox citharam, thalamo quæ muta iacebat amico,
 Corripit; exanimes intremuere fides:
Et gemitu comitante sonum describere visæ
 Austerum domini corripientis opus.
Inde manus ambæ, digitique vnguesq; parantur,
 Iam (cithara ô miseræ væ tibi) iamque ferit:
Vellicat, irritat, digitis persæpè coactis,
 Sæpè manu trepidas carpit & vngue fides:
Illa nihil contrà; nisi quòd velit esse locutus,
 Cùm pius ad Superos vota profundit Amor.

Illa

Illa gemit: gemitu ſed nil puto blandius illo
Dulciloquæ in ſiluis concinuiſtis aues.
Illa canit: ſed amantis erant pariterque dolentis
Verba per attonitas quæ ſonuere manus.
Verba quidem ſonitum non intellecta dederunt,
(Nam citharæ, vt fontis murmur, amantis erat)
Sæpè tamen, niſi fallor, Amo, vox fracta canebat;
Sæpè refracta iterùm vox referebat, Amo.
Non dolor eſt, ſed Amor, quòd amans perferre iubetur;
Nec, niſi quòd nequeat plura tuliſſe, dolet.
Hæc viſa eſt dixiſſe chelys: voluitque videri
Non alias cari pectoris eſſe preces.
Ipſa (fatebor enim) mihi viſcera mota fuere;
Vix potui & lacrymas ipſe tenere meas.
Nunc ſcio, dicebam, quid ſit patienter amare;
Quid ſit Amor chelys hæc me docuiſſe potes.
Aequus Amor factis non irritatur iniquis:
Mitia verberibus verba rependit Amor.
Quin etiam, ſi vulneribus moriatur ab ipſis,
Vltima Amoris erit vox morientis, Amo.
Vnde Amor hic citharæ? concordia fecit Amorem;
Hunc ſincera dedit, continuitque fides.
O ego quàm cupiam, ſimili quò tangar Amore,
Intus in hac citharâ cor latuiſſe meum!

Charitas non cogitat malum. 1. Cor. 13.

EMBLEMA XVII.

——— *Non habet vmbras*

Rectus Amor. ———

Hinc ô lucifugæ tenebriones,
Noctis progenies, & horridarum
Vmbrarum miserabiles parentes,
Vmbrarum miserabiles amores:

Hic

Hic recto locus est sacratus igni;
Hic recto sacer est dies Amori.
Nullas rectus Amor tuetur vmbras;
Nullis rectus Amor tenetur vmbris.

Vmbras quærere & cogitare amorem malè agentem; castum verò ac rectum nullas vmquam habere vmbras semper optima cogitantem.

SEcreti saltus, tacitum nemus, horrida silua,
Silua tenebrosis clausa latens foliis,
Vmbrarum domus, æterno domus inuia soli,
Parcite, vos rectus non habitabit Amor:
Ille quidem fessus cuperet iam fortè sub vmbrâ
Gratum onus hîc medio deposuisse die:
Fors arcum, & sua tela simul pharetramq; solutam
Vellet in hoc placidè iuncta videre solo:
Fors super ipse sedens ad fontis amabile murmur,
A somno requiem sumeret exiguo;
Sed tamen est, tenerum est aliquid quod terret amorem,
Quod requiem hoc illi non sinit esse loco.
Rura placent, placet vnda fluens, nec displicet aura,
Aura recèns tepidis quæ venit à Zephyris.
Cuncta sed vt placeant, satis est quòd displicet vmbra;
Vmbra vel in tantis non placet vna bonis.
Has sibi quærat amor, si quis mala cogitat, vmbras;
Hîc patulis recubet languidus in foliis,

Donec deficiens ad euntis murmura riui,
Sub trepidis pauidè ſomniet arboribus,
Quæque videre nefas fingat ſibi. Non meus illa
Nouit Amor, nullum cogitat ille malum:
Nec niſi cæleſtis medio ſub lumine ſolis
Otia ſinceri caſta ſoporis amat.
Vos eritis teſtes, quæ conſpexiſtis euntem,
Lumina conſpicuum digna videre diem.
Et tu teſtis eris medio ſol maxime cælo:
(Teſtem animi tantum conuenit eſſe Deum:)
Teſtis eris mea lux, & Amor meus; vmbra vel vno
Quòd non vlla fuit me comitata die.
Feſſus eram: hîc vbi ſol recto micat arduus igne,
Et tantùm ſummi verticis alta videt;
Hîc ego me, mea tela, arcum pharetramq; locaui;
Nulla tamen plenum ſuſtulit vmbra diem.
Omnia lucis erant, & lucis amabilis: illam,
Qui mala vel ſecum cogitat, odit amor.
Non ego ſic: ego ab igne pio correptus amabam;
Nec mihi vel tenuis vmbra doloris erat.
Neſcius vmbrarum eſt ſimplex Amor: ardet in vmbris
Qui loca terrarum deuia quærit amor.
Ergo meo hîc liceat, quæ nemo negabit, Amori
Carmina manſuris ſcribere pauca notis:
Regula neruus erit, calamus ſcribentis arundo;
In pharetrâ votum ſcribet amica manus.
Rectus Amor cælo eſt: ſtet Amor quoque rectus in orbe:
Vmbra mali rectis nulla duobus erit.

Charitas

Charitas non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati.

1. Corinth. 13.

EMBLEMA XVIII.

——— *Iuſtis lætatur, iniquis*
Officiis afflicta dolet. ———

Amorem quid inique lacrymantem
Solari cupis, & leuare verbis?
Huc factis opus eſt piis boniſque.
Non lætatur Amor dolens iniquis;
Non triſtatur Amor ſerenus æquis.

Amorem sanctum solis peccatis affligi, & solis virtutibus delectari.

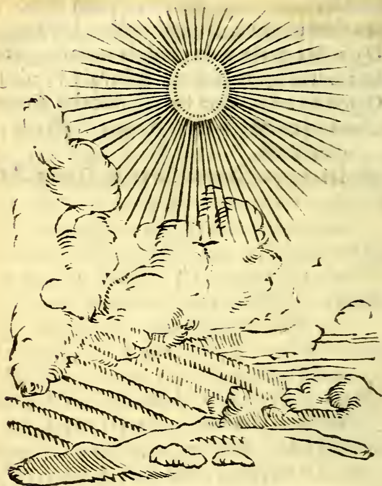
SI benè compositis sua per discrimina neruis,
Cor tibi parque lyræ par citharæq; foret:
Si benè concordem tibi cor resonaret Amorem,
Nec dubiâ talem diceret esse fide;
Quanta tibi, ad numeros quoties colluderet æquos,
Cultor amicitiæ, gaudia quanta forent!
Quamq; tener sensus velut auersantis iniquum,
A numeris quoties vellet abire, foret!
Officium citharæ præstat manus? emicat illa,
Testaturque alacri gaudia plena fide.
Officium citharæ fallit manus? ingemit illa,
Signaque solliciti plena doloris habet.
Iustitiam quòd ames, amat, & tibi plaudit amanti;
Iustitiâ cupias quòd caruisse, dolet.
Sic agit æquus Amor: fatis si pressus iniquis
Perfidiæ testem quis velit esse Deum;
Ille dolet damnatque sacræ periuria linguæ,
Et veluti offensam sentiat, ille dolet.
Arma fremunt alij, damnataq; bella frequentant?
Proiicite ô socij tela, precatur Amor:
Et, desideriis intercurrentibus, arma
Vulneribus cuperet mersa tenere suis.
Si nil vota iuuant, gemitu consumptus acerbo,
Quàm sibi displiceant illa, fatetur Amor.
Denique nulla vsquam fiunt mala, quin sua credat:
Absit vt admissis gaudeat ille malis.

Sin.

Sin videat ſua ſtare Deo, falſúmque peroſis
Iuſtitiam certi numinis eſſe loco,
Virtutemque coli paſſim à mortalibus vnam,
Gaudet Amor, feſtâ voce triumphat Amor:
Lætitiamque velut cælo tranſſcribere vellet,
Gaudia magnifico fundit amœna ſinu.
Linea furtiuas ſemper vigil indicat horas;
Quâ ſtet parte polus ſedula monſtrat acus;
Ferrea mutatis famulantur apluſtria ventis :
Quod ſit opus certâ fronte docebit Amor.
Rectum opus eſt, ſi ridet Amor; ſi plorat, iniquum eſt.
Quis det, Amor ſemper ſit mihi Democritus?

Charitas omnia suffert. 1. Corinth. 13.

EMBLEMA XIX.

——— Graue

Nihil est Amanti. ———

Hic tu quidquid habes molestiarum
Iam depone; nihil tibi ferendum est:
Amor cui graue nil potest videri,

Amor

Amor te cupit ipſe ſubleuare.
Seruum ne tamen hinc putes Amorem;
Vel ſeruum fateare, cuius omnis
A tribus digitis leuatur orbis.

Multa quidem & grauia accidere in vitâ mortalibus; vnius tamen Amoris afflatu leuiſſima reddi illa omnia.

FRigida ſi fuerit, grauis eſt maris vnda ferenti;
Quilibet impoſitas ferre recuſat aquas.
Imbre iacent flores: volucris fit inutilis imbre,
Fit matutino languida rore ſeges.
Quid quòd & ipſa licet roſtro ſublata ſuperbo
Prora ſuperpoſitis merſa prematur aquis.
Vidimus expanſis vectam per inania pennis
Aëris ire ſuper ſumma ferentis auem:
Quippe aberat grauis vnda: ſimul grauis vnda coacta eſt,
Pronior & rigidæ decidit imber aquæ,
Lapſa ſimul cælo eſt miſerabile pondus aperto,
Quæque leuare ſolet pluma, ſubegit auem.
Vſque adeò grauis eſt, donec riget, vnda ferenti:
Si caleat, fiet protinus illa leuis.
Aſpicis vt tenues (quid non tenuetur Amore?)
Surſum etiam ad ſolem conglomerentur aquæ?
Vnda grauis fuerat: non eſt grauis vnda calori.
Eſt leue, vel leue fit, ſi quod amatur onus.
Lux leuis eſt, leuis ipſe calor: leue ſurgit in altum
Lux cui, cui calor eſt additus vnus Amor.

Nec

Nec tamen eſt Amor ipſe leuis; ſed pondus amanti eſt:
Quo ſine res illi non erit vlla leuis.
Tu mihi teſtis eris ſuſpenſa examine libra;
Iuſtitiæ teſtis, teſtis Amoris eris.
Lanx grauis eſt quæcumque leuem facit altera lancem;
Tolle onus hoc, fiet protinus illa grauis:
Ipſum onus eſſe aliud cogit leue. Pondus Amoris
Res grauis eſt; ſed Amor rem facit eſſe leuem.
Forſitan hinc cælo cùm decidit ille ſoluto
Imber, onus mundi qui pereuntis erat,
Forſitan hinc, quia iuſtus Amor ſibi ſtruxerat arcam,
Arca ſuperfuſas tuta ferebat aquas.
Certè Amor eſt qui cuncta poteſt ſufferre; nec vllis
Cognitus eſt vmquam ſuccubuiſſe malis.
Mors graue pondus habet; ſed Amor ſi iungitur illi,
Nullum mortis onus lene prementis erit.
Mors hominem cælo ipſa ſuo tranſſcribit amantem:
I nunc, ferre aliquid poſſe negetur Amor.

Chri-

Charitas omnia credit. 1.Corinth.13.

EMBLEMA XX.

——— *Amanti*
Viua Fides ſemper, numeriſque fidelibus apta eſt.

Ni ſemper moueas, & adlabores,
Fidem difficile eſt habere viuam:
Sed Fidem tamen, vt nihil labores,
Amanti facile eſt habere viuam.
Fidem ſentit amans. Fides amantis,
Et ſecum velut audiat loquentem,
Concordem ad numeros Fidem reponit.
Fidem quæris Amore deſtitutam?
Rem quæris domino laborioſam.

Amanti non esse difficilem Fidem rerum licet absentium & abditarum; imò ipsius etiam Dei, quamquam ab humanâ mente longissimè segregati.

VNus Amor tanti est, quòd amans audire fidelis,
Quodque Deo & cælo credulus esse potest.
Ecce fidem citharæ chelys altera sentit amantis;
Sentit, eam simili prosequiturque fide.
Omnia credit amans. Concordia iungat amantes,
Et sua concordes iunget vtrosque Fides.
Certè etiam (exemplis liceat mihi vilibus vti)
Credulus est humili quisquis amore calet.
Hic licet absentem procul ablegarit amicum,
Præsentem tamen hunc nec procul esse putat.
O quoties, faciente fidem citharâve lyrâve,
Auribus hæc canimus, dixit, amice tuis!
O quoties illum sibi respondere putauit,
Inque oculis oculos fixit amantis amans!
Verbaque conceptis dedit internuntia verbis,
Voce subinde vnâ visus vtrimque loqui!
Et tamen ille aberat, nec adhuc sentire valebat,
Quòd citus absentem nosse volebat Amor.
Bella gerebat amans? bellantem atque arma ferentem
Se simul in campo credidit alter amans.
Sæpè fides victo se victam adiunxit amico,
Victorem victrix sæpè secuta fuit.

Qualis

Qualis amicus erat,talem se finxit amico;
Non alium à socio quem propè fecit Amor.
Cetera quid memorem, profugi quòd amantis ad vmbram
Sæpiùs ante fores denique fleuit amans;
Nominibusque suum permiscens nomen amicis,
Vnanimi cecinit se sociumque fide?
Officium faciebat Amor. Sentitque,videtque,
Alloquiturque,procul sit licet,ipsa Fides,
Absentem procul alloquitur; si sit tamen absens,
Credere præsentem quem sibi cogit Amor.
Non est, crede mihi, quod ames citò credere, non est
Difficile. Vnanimi viuit Amore Fides.
Cælum in deliciis tibi sit; licet exsul,habebis
Quod tuus in cælo credere possit Amor.
Ipse Deus tibi sit castis in Amoribus; ipsi
Iam tua non dubio credet Amore Fides.
Ille quidem procul ex oculis mortalibus iuit,
Quoque latere putes non latet ipse loco;
Ille etiam nostri quamquam tenet intima cordis,
Corde tamen nostro totus abesse potest,
Et superas habitare domos,vbi plurimus illum
Splendor inaccessæ lucis & vmbra tegunt.
Quis modus vt videas? quis vt adspiciaris ab illo?
Visaque non dubiâ stent tibi certa Fide?
Mente Deum spectent alij; tu corde videre,
Credere corde Deum fidus amante potes.
Omnia credit Amor: & nos credamus Amori.
Nulla sibi verus somnia fingit Amor.

Charitas omnia ſperat. 1. Cor. 13.

EMBLEMA XXI.

—— *Spes viuida ſemper amanti eſt.*

In cælum properemus: illa meta eſt,
Tot deſideriis petita meta;
Curarum ſcopus, & beata meta eſt.
Ingens hinc iter eſt, inane magnum eſt,

Quod

Quod terram iacet inter atque cælum?
Quod cælum propè non finit videri?
Speranti via longa; longa non est
Amanti via. Spes Amorque cælum,
Si sursum moueantur, obtinebunt.

Quantumuis ab exsulibus nobis remota sint cæli gaudia, non esse tamen illa amantibus desperanda.

SI licet in dominum seruis patientibus ipsum
Pauca queri, in Dominum pauca Deumque querar.
Os homini sublime datum, cælumque tueri
Iussus,& erectâ sidera fronte sequi.
Hactenus est aliquid: sed cur quod amare iubemur,
Cur quod in his oculis condere tam procul est?
Ipsa quidem tellus medio iacet infima mundo,
In summâ cælum sed regione sedet.
Terra peregrinis colitur mortalibus vna,
Cognatæ cælos incoluere animæ;
Heu frustrà cognatæ animæ! discrimine tanto
Quas rapit ex oculis ventus & aura meis.
Has sperare tamen, certè spectare iubemur;
Sed raptæ miseris vt videantur opes.
Vt simul excrucient queîs non conceditur vti,
Sintque oculi dominis vltima pœna suis.
Bruta carent cælis animalia; bruta sed illas
Auersis oculis non speculantur opes.
Bruta nihil sperant; sed nec spectare iubentur,
Vnde grauis miseris concilietur Amor.

A

At iam parce Deus nimiùm mihi multa querenti,
Consilium fuerat non nisi pauca queri;
Materies ampli sed enim numerosa doloris
Protulit in longas verba soluta preces.
Non queror vlteriùs, tua sunt hæc iussa; ferendum est
Quidquid onus nostræ conditionis habet.
Vnica Spes superest; Spes desperata sed illa est,
Quam meus abiecto quærit Amore dolor:
Nec sinat ipse Deus, nisi quod sit amantibus aptum,
Consilium in tantis arripuisse malis.
Spes volucrem in cælos; Spem nempe sed excitat illam
Plumea suppositis ala ferenda Notis:
Spes hominem in cælos; sed Spem quoque concitat illam
Astra vel ipsa super tendere doctus Amor.
Omnia sperat Amor; procul absint omnia: sperat
Omnia; & huc flammâ Spem properante rapit.
Ecce licet tanto distet cælum interuallo,
Huc tamen igne suo mota sagitta volat;
Et semper propior propiorque inuadere tentat,
Quò Spes igne suo viuida fertur, opes.
Nil desperandũ flammâ duce, & auspice flammâ:
Spes socio numquam segnis Amore cadit.

Chari-

Charitas omnia ſuſtinet. 1.Cor.13.

EMBLEMA XXII.

——— *Hilari fert omnia vultu.*

Si quis impatiens ſui doloris,
Iocoſum quoque ſuſtinere verbum
Quantumuis ab amantibus recuſat,
Non eſt dignus amore. Ridet ipſa
Inter verbera lætus, & ſuperſtes
In ſe gaudet Amor, Deoque teſte
Tot plauſus numerat ſibi quot ictus.

Patientiæ & doloris amantem esse Amorem verum; ideoque illum, vt pati plura possit, libenter cum miseris ac dolentibus componi.

SI quis erit, qui turpe putet perferre minãtem,
 Turpe renidenti verbera fronte pati,
Ille vel ingenuum vitij damnabit Amorem,
 Ipse vel hoc etiam iudice vilis erit.
Otia ducit iners ferrum, neque verbera sentit,
 Dum rigidâ clausum cortice contegitur,
Ingeniumque suæ retinens inamabile matris,
 Horrorem terræ multa minantis habet:
At simul æthereo factum est illustrius igne,
 Verbera dura pati gaudet, amatque pati:
Quin etiam valido quoties contunditur ictu,
 Clara noui toties signa decoris habet:
Quotque ictus, tot habet radios, tot spargit amores,
 Lætitiamque oculis dissimulare nequit.
Igne micans ferrum fuluo speciosius auro est;
 Ignibus accedant verbera, Sol merus est
Quod fuerat modò pondus iners. Formosus habetur,
 Deliciumque sui fertur amantis Amor.
Credo equidem, nec vana fides: sed enim meus ille
 Quantò pulchrior est verbera passus Amor!
Pulcher Amor meus est; nec erit mihi pulchrior vllus:
 Nullus Amore meo pulchrior esse potest,
 Dicebam;

Dicebam; furor ecce meo cùm ſæuus Amori
Impulit innocuum terque quaterque latus.
Emicuit, ſparſoque nitens formoſior igne,
Ipſe mihi eſt oculos viſus habere meos.
Certè oculos tulit ille meos, iterumque remittens,
Mille oculos oculis reddidit ille meis.
Vnus erat cunctis tamen acrior: ille cor ipſum
Perculit; innocuum pectora vulnus habent.
Sic oculis ſi fortè vides nictantibus aſtrum,
Pulchriùs hoc tremulo ſcilicet igne micat;
Eximiamque ſubinde facem generoſiùs in te
Dirigit; obtutum vulnerat illa tuum.
Quippe velut radiis oculiſque renidet amicis;
Atque aliquod læſi numen Amoris habet.
Sol quoque pulchrior eſt, quoties progreſſus ab vndis
Cogitur impoſitâ frigora nube pati.
Malleus eſt nubes, incus mare; lætior ille
Hinc agit, & radio liberiore micat.
Cynthia non aliàs hilari magis albicat igne,
Nec magè fraterni plena decoris agit;
Quàm cùm nube ſubinde graui Notus horridus illam
Verberat, & Boreæ frigora ferre iubet.
Luna pati gaudet; Lunam nocturna coronant
Nubila: in his etiam læta fit illa malis.
Ingenium ſacri quiſquis modò noſſet Amoris,
Protinus ingenio quàm patiente foret.
Gaudet Amor duris; gaudentem aduerſa coronant:
Vt patiatur Amor, fit patientis Amor.
Flamma pati neſcit, lento tamen addita ferro,
Et ſcit, & ipſa cupit verbera flamma pati.

Quis domuisse ignem; quis flammam habuisse
sub ictu,
Quis potuit captas continuisse faces?
Flamma minis illæsa manet, cæloque potita,
Ridet inexpertas in sua damna manus:
Flamma tamen ferro si concilietur amico,
Ferre minas, ictus ferre manusque potest.
Vt patiatur Amor, patientem ambitque, fouetque;
Quodque nequit, socio cum patiente potest.
Ferre nequit solus: quid enim patiantur Amantes?
Cum patiente pati plurima nouit Amor.
Scilicet illud erat, quod Amor diuinus agebat,
Cùm Deus è summo Numine factus homo est.
Ferre Deus mala nobiscum suprema volebat;
Sed mala nulla Deo, quæ pateretur, erant.
Quis modus? humanos patiens Deus induit artus:
In pueroque Deus, quod patiatur, habet.
Flet puer? ipse Deus plorat: gemit ille? gementem
Sentit, & in gemitum iam Deus ire potest.
Gaudet vterque pati, sociusque dolentis amici
Cumque Deo puer est, cum pueroque Deus.
Et dubitamus adhuc patientem dicere Amorem?
Ingenium omnis Amor, sed patientis habet.

Chari-

Charitas numquam excidit. 1.Cor.13.

EMBLEMA XXIII.

——— *Fatuus tantùm excidit ignis.*

Cœnum quiſquis amat, fugitque cælum,
Qui cælo cadit, inciditque cœno,
Verus hic furor eſt, Amorque falſus;
Hic omnis furor eſt, Amorque nullus.
Purus non cadit, at leuatur ignis.

Fatuis, profanis & inconstantibus Amoribus sæpè multos & miserabiliter esse delusos: fidendum ergo non esse Amori, nisi illi qui cælo stabilis non possit excidere.

ILla sub occasum cælo quæ lapsa sereno
  Sidereo fuluum tramite pingit iter,
Stella quidem solet à pueris & amœna videri;
  Stella tamen verâ non micat illa face.
Nempe aliud nihil est nisi roris gutta coacti,
  Gutta peregrinos ausa subire polos;
Vnde iterùm in terras (terras amat improbus ignis)
  Labitur: hîc fatui signa caloris habet.
Hîc viscus iacet in mediis inamabile campis,
  Quale nec in vernas rana profundit aquas.
Currite iam pueri, lapsæque applaudite flammæ;
  Propensisque illam vocibus excipite
Errantem cælo. *Verus numquam excidit ignis.*
  Labitur in patrium flamma pudenda solum.
Hîc tristes abit in fumos lacrymabilis ardor;
  Aut, si fulua potest fax superesse, nocet.
Hanc prospectat enim, & sequitur nocturnus amator;
  Et simul in tetrum ducitur ille lutum:
Quo vel mersus obit, vel agens velut alter opacas
  Tantalus ore tenus voluitur inter aquas.
Viderat hos tectis Dauid è sublimibus ignes
  Fontis ad irriguum procubuisse solum:

Viderat,

Viderat; & votis properauit amantibus illos,
Nescius incautâ ferre referre manu:
Hinc collo tenus in cœnum prolapsus, inanes
Quà non impediunt ora loquentis aquæ,
Clamat amans: Vbi sum? non est constantia? non est
Infido nimiùm Spes super vlla luto?
Dum loquor, ipsam animam premit vnda loquentis; Vbi sum?
Nullus erit dextram qui mihi? nullus erit?
Nullus anhelantem cælo qui reddat amorem?
Nullus amore mei qui moueatur amor?
Vnus Amor misero dextram porrexit amanti,
Castus Amor, cælo non abiturus Amor:
Non amor ille, polo lapsum qui versus in aurum,
Inque manus dominæ decidit inque sinus;
Heu dominæ malè quæsitæ! furor improbus ille,
Ille fuit vacuo tectus amore furor.
Excidit ille polo, fatuus cælo excidit ardor,
Aureus illustri quamlibet igne micet.
Purus Amor cælo si quando elapsus ab alto,
Virginis inque oculos decidit inque animum,
Non minùs hic summo constans tamen hæsit Olympo,
Et stabili semper fixus in orbe stetit.
Stella subinde humili quæ prona relucet in vndâ,
Fixa eadem cælo nil variante manet;
Sidera concusso tamen omnia firmamento
In malè subiectas præcipitentur aquas.
Verus Amor cælo numquam excidet. hic mihi solus
Sol etiam elapsis omnibus esse potest.

Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. ad Rom. 5.

EMBLEMA XXIV.

— *Amans animâ ſatiatur Amantis.*

Fruſtrà blanditiis deliciiſque,
Quamuis ambroſiæque nectariſque,
Inuitatur Amans. Amantis vnam
Si non das animam, famens, ſuumque
Nil præter ſitiens Amans Amorem
Suſpirabit, hiabit, æſtuabit,
Nec gemmis ſatiabilis, nec auro.
Amantem vt ſaties, Amante paſces.

Oſcu-

Osculetur me osculo oris sui, *prima & propè vnica esse Deum amantis animæ desideria; propterea quòd satiari, nisi illius spiritu & amore, non possit.*

Mirabar quid Amans toties ab Amante rogaret;
Fige decora meis oscula fige labris.
Iam scio: languet Amans, animâ nisi viuat Amantis,
Et vacui tantùm plena doloris agit.
Oscula dant animos, animis sociantur amantes;
Vna etiam gemino vita sub ore latet.
Felices! si casta tamen sint oscula; si vos
Nullus Acidalio fumus ab igne iuuet.
Turpe quidem sine Amore mori; sed turpius illo est,
Casta venenatis ora dedisse labris.
Turpius obscœnas animam traxisse per auras,
Quas amor impuro pestifer ore vomit:
Non illa optabat Amans, cùm ruris amœni
Inter anhelantes fessa iaceret opes,
Languentesque super recubaret languida flores;
Et tenui exspirans murmure, quod reliquum
Vocis erat, clamaret: Vbi es vegetabilis Auster?
Auster, amice meis floribus, Auster vbi es?
Auster ades, hortumque meum, meque insuper vnam
Ingenuis dignam flatibus Auster habe.
Nolo meum Boreas populetur frigidus hortum,
Visceribusve meis turbidus insinuet

Horrentem nimbis animam & glacialibus auris.
Surge Aquilo, ad Scythicas, surge, recede plagas.
Tutiùs auersis morientur amoribus herbæ,
Et super ipsa meis floribus immoriar;
Quàm vitam vt mihi talis amor concedat amanti.
Vita placet, bona sit si tamen illa, placet:
Sin, vitam detestor amans, & inania malo
Corda, parum castis quàm dare corda notis.
Talia spirabat lacrymans, & aperta tenebat
Corda Deo; superis cùm leuis aura plagis,
Aura Noto meliore soli loca subdita verrens,
Floribus æthercam visceribusque animam
Hanc præter nihil exspectantibus inspirauit.
Cessit io, vacuus cessit amore dolor.
Ecce leues sursum stant in sublimia flores,
Ecce diem lætis frondibus excipiunt.
Arrecti flores: sed amans plus omnibus illis,
Vna tamen solem spectat amatque suum:
Illa Deo iam plena, sacris & amoribus ardens,
Atque animam vitâ nobiliore gerens,
Alta petit; puncto tellus vix tangitur vno:
Alta, etiam validè si premis, alta petit.
Non ego iam miror, tenero quòd amabilis ore
In se animam postquam follis amantis habet,
Fiat amans similisque poli, terramque perosus,
Incipiat cælo velle patente frui:
Sed miror, quòd Amans, animam quo captet amantis,
Non etiam in follem totus abire velit.
Multa subinde leues & stulta precantur amantes;
Seque, quod esse iuuet, quilibet esse cupit.

Certè

Certè ego ſim follis, folli modò leniter iſti
  Oſcula diuinus viuida figat Amor;
Oraque compoſitis miſcens animantia labris,
  Vnam animam geminis mentibus eſſe velit:
Tunc ego par cælo, nec iam meus; entheus ipſe
  Tunc ego, tunc fiam plenior ipſe Deo;
Tunc fiam Deus ipſe. Animâ qui viuit amantis,
  Nil animantis habens, omnia amantis habet.
Fortè erit hæc qui vota putet puerilia: nempe
  Non capit ille, ſuo quid ſit Amante capi.
Ille nec orantem ſacra per ſuſpiria vatem,
  Nec ſimili Paulum ſenſit amore loqui,
Et ſimul ingeminare: Deo ſatiabimur. ô ſi
  Ad faciem hanc faciem dirigat ille ſuam,
Et iubeat ſic eſſe deos! ſine Numine tanto
  Vtilis haud vlli Spiritus eſſe poteſt.
Solus Amor facit eſſe Deum. Deus eſſe, capaci
  Quiſquis Amore Deum concipit, ipſe poteſt.

Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. ad Rom. 8.

EMBLEMA XXV.

Sordibus ex ipſis formoſior ardet. ———

O quem non iuuet omnibus relictis
Solum præ reliquis amare Solem,
Vnum præ reliquis amare Numen,
Illum lucis amabilis Parentem,
Patrem lucis amabilem ſupremæ!

Deum

Deum quiſquis amauerit, vel ipſis
E malis poterit bonus videri,
Et carus ſimul omnibus videri.
Sis malus licet ergo, ſis profanus,
Caſtum ne fugias Amoris ignem;
Malum non facit ille, ſed refingit.

A ſordibus habet bulla, quòd ad Solem conuerſa tam pulchra ſit: Animæ quoque vel ab ipſis peccatorum ſordibus in promptu eſſe pulchritudinem omnem, ſi ad Deum amicè reſpiciat.

QVæ trahit innumeros aduerſo Sole colores
Bulla parum caſto ſurgere iuſſa luto,
Pulchra minùs vel amœna foret, niſi vile fuiſſet
Materiæ in cœnum degenerantis opus:
Sordibus ex ipſis formoſior ardet, & ardens
Amiſſæ pretium ſimplicitatis habet.
Huc puer inſpira calamum quâ parte ſubacti
Concha luti ſucco deteriore madet:
Euge, quid auerſo fugis in contraria vultu?
Euge, operi accedet gratia magna tuo.
Sic age, ſtringe tuis calamum Puer auree labris;
Quamque trahis conchæ in viſcera, funde animam.
Fundit, io prodit, liquidoque ſub aëre pendens,
Arridet Soli bulla ſerena ſuo.
Prodit io, qualis de tempeſtatibus ipſis
Pulchrior obſcûris nubibus egreditur
Luna decus cæli: ſic verſicoloribus Iris
Arcubus in gyrum ducitur; æthereo

Sic capit amplexu cælum, cælumque coronans,
  Plus iam pænè suo Sole decoris habet.
Dic age,dic mihi bulla precor; quis te mea bulla
  Tanto tam subito lumine conspicuam
Extulit in cælos? vnde hæc tam clara repentè
  Signa oculis oculos eripuere meos?
Hîc ego certè aliquid video formosius ipso,
  Omnia pulchra tamen qui facit esse, die.
Certè ipsis aliquid video formosius astris,
  Pænè aliquid cælo pulchrius hîc video,
Cùm video te, bulla, noui noua Cynthia mundi
  Sole nitens, puro Cynthia Sole nitens.
Aspice vt errantes in gyrum colligat ignes,
  Vt vario circùm picta colore micet:
Vt pulchrum dubiis imitetur Protea flammis,
  Pulchra magis semper, semper amœna magis.
Nempe velut gemmis ludit variantibus aurum,
  Aspersusque auri lumine fulget onyx,
Roscidaque ardentes distinguit purpura nubes,
  Et matutino Lucifer igne micat;
Sic micat aduerso ter formosissima Sole,
  Diuinique aliquid bulla nitoris habet.
Vnde illi tantum subitò decus? edita cœno
  In cælum simul est iussa subire suum,
Et Soli comes ire. Deum qui nouit amare,
  Pulchrior ex ipsis sordibus esse potest.

Quis

Quis nos ſeparabit à Charitate? ad Rom. 8.

EMBLEMA XXVI.

Qui distrahit, constringit; & nexum facit,
Qui ſic reſoluit. ———— ————

Nequidquam, pedibuſque dexteriſque
In diuerſa trahentibus, laboras
Concordem puer explicare nexum:
Vi non ſoluitur ille, ſed ligatur.
Qui caſtis in Amoribus gemellos
Coniunctos magis, & magis gemellos,
Atque vnos volet eſſe, ſeparabit.

Non

Non esse studiosè laborandum, vt nihil subinde amicum inter & amantem intercedat: quandoquidem ipsâ, violentâ præsertim, separatione tenaciùs illi & arctiùs alligantur.

CVm rudis, ingenuis & adhuc in Amoribus hospes,
Vix nossem quid Amor vel quid amare foret;
Sæpè nimis profugum vagus insectabar Amorem,
Dic vbi (proclamans) dic vbi, dic Amor, es?
O quoties per opaca mihi per & horrida noctis,
Hac fuit atque illâ parte petitus Amor!
Nec tamen ille (rudes falluntur Amore dolores)
Hac fuit aut illâ parte repertus Amor.
Sidera, clamabam, si vos rapuistis Amorem,
Dicite, si meus est astra secutus Amor?
Nil opus est verbis; nutus mihi sufficit vnus:
Nam satis indicio proditur ille suo.
Hei mihi, fixa meos ridebant sidera luctus;
Non ibi, vel nutu qui loqueretur, erat.
Tu mihi, tu, nec enim frustrà tam cãdida Luna es,
Dic, precor, an tibi sit visus amantis Amor?
Si quis Amor tibi visus, erit meus: illius ergô
Hîc ego, Luna, tuas conqueror ante fores.
Sed nihil illa etiam quantumuis candida dixit;
Visa animo tamen est velle fauere meo:
Terque velut prono mihi risit amabilis igne,
Risit; at (heu!) risus pœna dolentis erat.
Terra roganda mihi, nil dedignantur Amantes:
Terra, licet mihi non æqua, roganda fuit.

Terra rogata fuit; sed & illa negauit Amorem,
Nec quidquam voluit dicere, nec potuit.
Dicetis siluæ (siluas Amor.ambit opacas)
Dicetis certè vos siliiæ, & nemora
Horrida dicetis; profugus quâ parte moretur,
Et tamen esse meus quærat & optet Amor.
Hei mihi! (quis credat?) siluæ siluistis & vmbræ;
Hei mihi! nil etiam ventus & aura dedit.
Quæque solent Zephyris trepidare sonantibus herbæ,
Quæque solent refluis vocibus antra loqui,
Nil etiam dixere mihi. Super vna manebant
Flumina; sunt lacrymis illa rogata meis:
Flumina, dicebam, (nam vos rapuistis Amorem
Sæpiùs, & mergi flumine gaudet Amor)
Dicite, num vestris fieri fortasse sub vndis
Narcissus voluit aut hyacinthus Amor?
Certè etiam in florem fuerit si versus & herbam;
Ille tamen meus est ille tenendus Amor.
Hæc ego, cùm nondũ satis aptus Amoribus essem,
Suetus eram vacuo sæpè dolore queri;
Præsentemque animo mihi quærere semper Amorem,
Præsentemque oculis semper habere meis.
Nunc, vbi quid sit Amor didici prudenter amando,
Quid sit Amore licet non comitante frui;
Non vltrà profugum sequor importunus Amorem,
Nec queror ex oculis hunc abiisse meis.
Haud aliàs magis hæret Amor cõiunctus amanti,
Quàm cùm mille viis perditus, & profugus,

Et

Et patrio velut æternùm proſcriptus ab orbe,
Cogitur à ſocio longiùs ire ſuo.
Coniungit, quicumq; meum diſiungit Amorem:
Tardior eſt quoties ire iubetur Amor.
Non benè conueniunt, niſi diſſocientur amantes;
Quoque reuulſa fluunt cuncta, ligatur Amor.
Forſitan illud erat quod Amans poſt omnia tandem
Vota preceſque, animi ſigna ſuprema ſui,
Iam melior, iam docta magis clamaret amanti:
Ocyùs aſpectu ſurripiende meo,
Hinc fuge mi Dilecte; citò velut incita curſu
Imminet aëreis collibus, & rapitur
Per nemora & ſaltus, per odora cacumina, montes,
Dum propè ſtet ſuperis iuncta capella plagis.
Quò magè diſiunges, magè coniungentur amantes:
Arctiùs auulſum ſtringere nouit Amor.

Dilectio

Dilectio ſine ſimulatione, ... gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. ad Rom. 12.

EMBLEMA XXVII.

— Vultum ſumit amantis amans.

Verecundus Amor nitore puro
Lucentis ſpeculariter metalli
Suos diſſimulat tegitque vultus,
Vt poſſit ſimilis tibi videri:
Quin & ipſe ſuis carere gaudet,
Vt tuos habeat feratque vultus.
Quæris, quid ſit Amor tuus? quod ipſe es.

Fruſtrà

Frustrà nos de Amoris nostri vultu & specie conseruandâ esse sollicitos, cùm in manu, imò vultu nostro sit, eum nobis qualem volumus exhibere.

TEïus impurum vates cupiebat amorem
  Artifici pictum conciliare manu;
Docte age pictor, ait, qualem tibi carmina dicent,
  Fac meus in tabulâ conspiciatur amor:
Aurea cæsaries vultum tegat, aurea nigris
  Prodeat ex oculis lux, oculisque micet.
Cetera, siue genas, seu labra corallina pinges,
  Pingat in intactas purpura sparsa niues.
Hactenus ille, suũ quo semper haberet amorem,
  Quæque referre piget plura, subinde dedit:
Et pictus puto risit amor, cùm vidit amorem,
  Seque sui similem denique vidit amor.
Fecerit hæc tenero persuasus carmine pictor,
  Hæc fuerit cælo iudice passus amor,
Turpis amor? nec erit pulchrum qui pingat A-
  morem?
  Et neque qui pingi se patiatur Amor?
Da veniam; descende tuo Puer auree cælo,
  En, qui te cupiat pingere, pictor adest.
Pictor Amoris amans, Rhodiâq; magister in arte,
  Sæcula cui nullum prisca tulere parem,
Ille tuos vultus (nec erit mora longa) vel vno
  Intuitu castam transferet in tabulam;
In tabulam quam sternit ebur, quam continet
  aurum,
  Quam tenui serpens lumine gemma tegit:

Ille

Ille oculos tibi sidereos, frontemq́ue serenam,
Oraq́ue conspicuo lucidiora die,
Ille genas, & labra rosis certantia primis,
Denique te vultu pinget & ore Deum.
Fallor, an auerso refugit mea carmina vultu?
Fallor, an obductâ se quoque fronte tegit?
Quidquid id est, vel Amor tecto latet abditus ore,
Casta verecundâ lumina nube premens;
Vel certè, nec habet vultũ quem prodat amanti,
Nec geminum cari lumen amoris habet.
Falleris, inquit Amor, meus est mihi vultus amanti;
Ille tuâ pingi non tamen arte potest:
Et pingi tamen arte cupit, sed amantibus aptâ;
Pingi oculo, vultum non fugiente, cupit.
In speculo pingi ille suo, non diuitis auri
In tabulâ, speculo simpliciore cupit.
Aspice me quicumque voles me pingere, vultus
Qualis amantis erit, talis Amoris erit.
Flentis erit vultus? vultum plorantis habebo:
Rideat ille; iterùm vultus amœnus erit.
Sollicitus me spectet; ero suspensus & anceps:
Si timeat, mea mox ora timentis erunt.
Ora oculiq́ue polo si defigantur aperto,
Incipient oculi summa videre mei.
Denique si (quod amo plus omnibus) ardeat ille,
Vrar, & ipse mei testis amoris ero.
Vsque adeò optat amantis Amor sibi sumere vultus,
Vt cupiat vultum non habuisse suum.

Mutuam

Mutuam in vobiſmetipſis Charitatem continuam habentes. 1. Pet. 4.

EMBLEMA XXVIII.

——— *Reſpondet vtrimque.*

AMA, quiſquis amas; mereris omnem
Cùm tuum dederis tuis Amorem.
AMA, non amat ille, qui quod optat
Non vult in ſocium referre votum.
AMA; ſi potes, & vales, AMAbis:
AMA; ſi cupis, & voles, AMAbis.

Nec

Nec tantùm ſemel, & ſemel; ſed vſque
AMAbis, ter & ampliùs, magiſque,
Ac (ne quis furor impedire poſſit
Amores tot amantium, tot ignes)
Vno ſemper AMA remitte voto.

Non eſſe multis opus, vt Amor caſtus ſincerusque doceatur: fieri id poſſe per Amoris reciproci indicem vocem vnam AMA, *dignam vt rebus omnibus, ſed vel maximè hominum animis inſcribatur.*

Estis, io pueri, pudibundaque turba puellæ,
Quos meus ingenuo nomine ſignat Amor:
Vos Amor æterni præcepta docebit Amoris,
Et facili tantum voce docebit opus.
Arte graues curæ, grauior quandoque docetur
Arte dolor, petulans arte docetur amor:
Indocilis tamen ille capi, præcepta docentum
Certa etiam ingenio non patiente fugit.
O quoties odium, ſibi cùm ſponderet amorem,
Turpis amicitiæ cultor ab hoſte tulit!
Mille animis amor impurus cùm ſuggerat artes,
Se tamen hic vllâ non ſinit arte regi.
Fræna recuſantem dominæ petulantis amorem
In tribus erudiit Muſa Peligna libris;
Et manſit tamen ille rudis, miſerumque magiſtrum
Prodidit; auctorem perdidit ille ſuum.
Non libris Amor ille tribus perſuaſus amãti eſt:
Litterulis Amor hic vel tribus eſſe poteſt.

Litte-

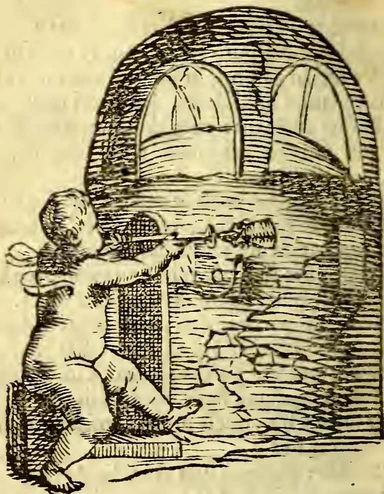
Litterulis tribus optat Amor gaudetque doceri;
 Vnica vox animum flectit amantis, AMA.
O bona vox! ô litterulis felicibus orta,
 Orta tribus tantùm, sed tamen orta bonis!
Littera abest miseros condemnatura clientes;
 Littera vtrimque, rei quâ recreentur, adest:
Quæ media est, dominę designat amabile nomen;
 Quæ media est, casti nominis omen habet.
Fortunati apices! si quid mea carmina possunt,
 Ex animis non vos auferet vlla dies:
Ex oculis non vlla dies non hora pudicis
 Eximet: æternum sæpè legetur AMA.
Vnum semper AMA promittet, idemq; remittet,
 Quisquis amicitiæ cultor & vltor erit.
Hostis erit mihi, quisquis AMA promittere nolet;
 Si tamen hostis, AMA qui leget, esse potest.
Illud & in titulis signisque loquacibus vno
 Inscriptum digito sæpè legetur AMA.
Illud & in scopulis saxisque domantibus vndam
 Incisum cælo vindice stabit AMA:
Et licet huc aliquis veniat se frangere fluctus,
 Immemor hic vocis non tamen huius erit:
Hanc leget, oblitusque sui venerabitur vnam,
 Mitior attonitum fluctus amabit AMA.
Hostes bella gerant; noua bella geremus amantes:
 Vnica vox nobis pugna duobus erit.
Hinc AMA, & inde sonabit AMA, quod amabitur vnum;
 Quod simul ille suum dicet, & ille suum:
Dicet vterque suum, quod vterque remittet amanti;
 Inque vicem vnus AMA dicet, & alter AMA.

Quid

Quid moror hoc, vbi denſa viam myrteta coronant,
Quid moror hoc teneris ſcribere in arboribus,
Dux vt AMA legat, atque redux quicumque per iſtam
Sæpiùs ire viam, ſæpè redire volet?
Quàm cupiam puro diſtinctum vt ludat in auro,
Vt nitido gemmæ in lumine viuat AMA!
Non adamas mihi detur, AMA niſi detur in illo;
Inque adamante meo dulce notetur AMA.
Atque vtinam ſummum mihi ſcandere detur Olympum,
Nulla vbi concuſsâ fulmina nube ſonant;
Ventus vbi nimbique iacent; vbi ſubdita cælo
Otia naturæ nil metuentis agunt!
Aequoris hîc ſummâ mihi ſignaretur arenâ,
Et poſt mille etiam ſæcula ſtaret AMA.
Hoc oriens perſæpè dies morienſque videret;
Sæpè ſalutatum Sol adamaret AMA.
Pulchra quidem pulchro labentis in ordine cæli
Sidera conſuetis ſtatis in excubiis;
Cur tamen his, queîs monſtra micant immania, flammis
Scribere diuinum non voluiſtis AMA?
At certè potuiſtis. AMA, niſi fallor, Orion
Notus in enſe ſuo, nec metuendus habet.
Quidquid id eſt, tribus aſtra micant inſignia flammis,
Quæ mihi ſæpè meum ferre videntur AMA.
Sed nihil eſt, animâ niſi deſcribatur amante,
Mutuaque ingenuum vita loquatur AMA.

Charitas operit multitudinem peccatorum.
1. Petr. 4.

EMBLEMA XXIX.

——- *Puro decor omnis ab igne est.*

Nocte sis licet atrior profundâ,
Sis vmbræ similis tenebricosæ,
Fuligo mera sis, merusque fumus;
Totus vt niteas, micesque totus,
Cælo purior, albicante cælo,
Non aquâ puer indiges, sed igni.
Ignem si fugias, fugis decorem.

No

Non esse à nobis exaggerandam adeò turpitudinem nostri corporis, & subditi peccatis, & animam ipsam suâ corruptione vitiantis; quandoquidem turpitudini omni sit in promptu remedium ab Amore.

SAepè diem tacitis noctemque implere querelis
Me meus erepto iussit Amore dolor:
Siccíne, dicebam, sic nos in sceptra reponis?
Sic facis æthereis mentibus esse pares?
Ah nimis, à primâ collectus origine puluis,
Puluereâ genitos esse fatetur humo!
Puluis eras, puluisque manes mortalis; & ipsi
Nos quoque, nos etiam puluis & vmbra sumus:
Tetra domus, domus æternę sumus hospita menti;
Nobilis hac tantùm conditione domus,
Cetera pondus iners. Sic nos in auita remittis
Iura Deus? similes sic facis esse tui?
Et similes nos ipse vocas? Scio mersa quòd isto
Puluere mens aliquid Numinis intus habet:
Intereà tamen ille manet, semperque manebit,
Qualis ab hoc terræ puluere puluis erat.
Atque vtinam semper puluis foret ille pudicus!
Nulla nec vnda oculis lapsa subinde meis,
Lapsa nec vlla Notis terram populantibus vnda
Cogeret hanc massam pulueris esse lutum!
Agnosco videoque meæ contagia culpæ:
Vnda vbi facta mihi puluerulenta fuit,

Facta repentè lutum est. Hæcne apta palatia castis
Mentibus? hæc animo est apta Deoq; domus?
Non animo illa Deóve domus, non mentibus apta est:
Aeternis tantùm est ignibus apta domus.
Hæc ego; cùm tenui designans tramite cælum
Proruit ante meos fax inopina pedes.
Ante pedes tunc fortè lutum ferrumq; iacebat:
Turpe lutum, ferrum turpius illud erat:
At simul ætherei penetrabilis aura caloris
Imbuit ignitâ pondus vtrumque face;
Ferri massa, velut fuluum resplenduit aurum,
Massa luti purum facta repentè vitrum est.
Ergóne, dicebam, *casto decor omnis ab igne*
Profluat in ferrum, profluat inque lutum?
Et potero miser vsque meos plorare dolores?
Antra meæ potero puluerulenta domus
Aeternùm plorare? Cinis non tergitur vndâ:
Plus etiam affusis hic vitiatur aquis;
Igne opus est. Meus ignis Amor; sed missus ab alto,
Missus ab æthereo vertice castus Amor.
Ille animo scelerisque notas & signa peracti,
Ille vel ipsa simul crimina tollet Amor.
Igne lutum fit agente vitrum, ferrumque fit aurum;
Sed fieri cælum hoc corpus Amore potest,
Et fieri mens ipsa Deus. In Amore recusas
Viuere? nec cælum nec Deus esse potes.

Translati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte. 1. Ioan. 3.

EMBLEMA XXX.

— *Extincto vitam parit ardor amanti.*

Vitam quæ faciunt beatiorem,
Promittat licet ore Martiali,
Numquam Muſa docebit impudica.

Amoris pretium beata vita eſt;
Et vitæ pretium eſt Amor beatæ.
Amor, ſolus Amor paritque vitam;
Amor, ſolus Amor fugatque mortem.
Hic eſt vnus, vt omnia auferantur,
Vitam qui faciat beatiorem.

Solo igne, calore & Amore viuere omnia ac vigere; morti proinde debitum eſſe eum qui non amet.

INter odorati cineres, ſua buſta, ſepulchri
  Vnica per mortem viuere fertur Auis:
Viuere fertur Auis; ſed Amore, ſed ignibus illis,
  Quos oculo arridens Sol animante facit.
Vitam tollit Amor, ſed ademptã vt reddat amanti;
  Vt melior caſto funere viuat amans.
Ecce fatiſcentes vbi iactat inutilis alas,
  Et ſenio feſſos vix trahit ipſe pedes;
Ocyùs ex humili proreptat in ardua terrâ,
  Ocyùs in montes nititur aëreos:
Balſameaſque ſuper ſtipulas & odora recumbens
  Cinnama, Phœbeos emicat ad radios.
Hîc verſat ſeſe ipſe, ſacro dum proximus igni
  Sentiat æthereas incaluiſſe faces.
Ardet amans Phœnix, flammâque ſuperſtite gaudens,
  Præmia ſupremi cara doloris habet.
Iam cinis eſt: cinis hic puro ſed rore coactus,
  Vitalique noui Solis Amore calens,
Vitam iterùm, & vegetos Phœnicis amabilis artus,
  Induiturque alas, induiturque pedes;

In-

Induiturque oculos,oculos ab amoribus ortos;
Induiturque nouum solis ab igne caput.
Igne micant oculi,cor amoribus emicat ardens;
Corque oculique sui numen Amoris habent.
Nullus eras Phœnix,nisi si moriturus amasses:
Ni foret ardori victima vita tuo,
Ni fecisset Amor, iam te natura careret,
Nec nisi vilis adhuc puluis & vmbra fores.
Nunc age, festiuas age finde volatibus auras;
Pande serenatis plumea vela Notis:
Quóque vales, quid possit Amor, sermone loquentem
Audiat extremis vltima terra plagis:
In vitam me castus Amor transuexit amantem.
Sic amet,ingenium quisquis Amoris amat.
Non sunt,crede mihi, non sunt in Amore dolores.
Si quis erit, minimo cedet Amore dolor.
Hæc rediuiua loquatur auis? & Amore carentes
Portet adhuc vacuo frigida terra sinu?
Omnia Amore vigent; & nos vigeamus Amore.
Est aliquid,nullo posse dolore mori.
Aspicis vt socio vitam sibi sumat ab igne,
Qui nisi cum socio iam moriturus erat?
Aspicis vt iunctis carbonibus emicet ignis?
Lugeat amissâ solus vt ille face?
Lugeat, & miseri portans insigne doloris,
Sordidulâ vitam proroget in tunicâ,
Languentem vitam? numquam Phœbeïa laurus
Clara,vel augustis torquibus apta foret,
Transuersùm sociæ nisi iuncta fideliter vni
Spargeret illustres viuida tota faces.

Vnanimes, animoſque facit concordia: vitam
Splendoremque ſui nominis addit Amor.
Cùm ſemel in ſiluis ab amicâ ſtirpe reciſa
Virgula ſollicitæ matris amore caret,
Deficit (heu!) moritura etiam; niſi prouidus illam
Cultor in irriguum transferat inde ſolum:
Vel, ſociante vt Amore iterùm coaleſcere poſſit,
Inſerat articulis, arbor amica, tuis.
Virgula ſubducto moritura fuiſſet Amore,
Viua ſed accepto rurſus Amore fuit.
Vnda, licet ſit pura, licet ſit amabilis vnda;
Nil tamen antè noui viua decoris habet,
Quàm quis in hac Narciſſus amans ſpectarit amantem,
Se mediumque illis inſinuarit Amor.
Tunc & Narciſſo ſimilis, tunc viua videri,
Tunc etiam viuo pulchrior vnda poteſt.
A vegeto vita & vitæ decor omnis Amore eſt:
Hoc ſine, ſi qua manet vita, pudenda manet.
Viuidus ad Solem fuerat qui fractus ad imbrem
Floſculus, ex ipſo ſurrigitur tumulo,
Atq; animos ab Amore, animos ſibi ſumit ab igne.
Vitam à Sole nouo mortua ſumit apis:
Quin etiam (quis credat?) Amor adamãtis inertes
Deriuat vitæ nonnihil in paleas,
Et iubet admiſſo ſimul vt lætentur Amore,
Vt cupiant ſocio ſemper Amore capi.
Igne lucerna carens quid habet niſi ſigna ſepulchri?
Igne micans, animo eſt apta lucerna meo.
Debemus morti quodcumque negamus Amori.
Te cita ne rapiat mors, tueatur Amor.

Per-

Perfecta Charitas foras mittit timorem.
1. Ioan. 4.

EMBLEMA XXXI.

——*Timor fugit omnis amantem.*

Cùm tam sit facilis, tibíque notus,
Tam parabilis, omnibusque promptus,
Nullius metuens Amoris ignis;
Quo tandem (licet ambules per ipsos
Horrorum trepidantium pauores)
Quo tandem poteris timore vinci?

Nihil eſſe metuendum Viatori illi quem palàm prætenſus Amor, etiam in diſcrimina, comitetur.

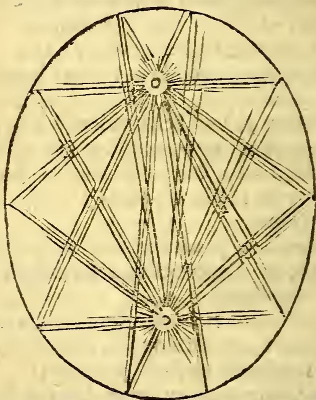
ANtè manus quàm caſta facem præferret amanti,
Præſidioque mihi viuidus eſſet Amor;
Sæpè quidem volui patriâ vagus ire relictâ
In loca ſecuro non adeunda pede;
Sæpè ſed à patriâ vetuit timor ire relictâ
In loca vel tuto prætereunda pede.
Gætulus fortaſſe leo, fortaſſe leæna
Obſidet incautum prætereuntis iter:
Quis mihi tunc coràm ſpectanti talia ſenſus,
Tantus in abſentem ſi cadit inde metus?
Tutiùs ignotis viuam regionibus exſul,
Tutiùs à patriis ſedibus exſul agam;
Quàm pauidos interque metus interque dolores
Dicar inhumanis præda relicta feris.
Hæc ego, cùm nullus rigido foret vſus Amoris,
Nulla foret manibus credita flamma meis.
Poſtquam caſtus Amor, poſtquam mihi credita flamma eſt,
Viua etiam puero credita flamma mihi,
Iuimus intrepidi, mediæ per inhoſpita noctis
Iuimus: adducto fugit Amore metus:
Prima (mei potior fuerat quæ cauſa timoris)
Venit in occurſus dira leæna meos;
Mox Libycis leo Gætulus properauit ab antris;
Grandior hic rictu, ſæuior illa oculis:

Iam

Iamque propinquabant, manibus cùm prodita nostris
Perculit immanes flamma benigna feras.
Intremuit timor ipse meo perstrictus Amore:
Fugit ad ardores vis inimica meos.
Protegit audentes Amor, insanumque timorem
Protinus indecori cogit abire fugâ.
Ite rates ventis quò vos rapit aura secundis,
Oceani tumidis fluctibus ite rates;
Ite leues, properate rates: iuuat horrida vobiscum
Aequora & irati bella videre maris:
Bella quidem timeo; patriâ tamen vrbe remotus
Exsilij timeo plus quoque damna mei.
Exsul vt hic moriar? pudet ô! vos saxa, procellæque
Horribiles, ponti fluctibus implicitum
Frangite me, æquoreisque vorandum apponite monstris.
Quid loquor? Insanus suggerit illa metus.
Non timet hæc secura ratis, quia sidus amicum
E mediis illi fluctibus exoritur;
Ostenditque domos patrias, litusque beatum;
Aethereoque sacrum lumine pandit iter.
Lux Amor est, sacer ignis Amor: quæ ducitur illo,
Abduci nullo vita timore potest.

Mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.
1. Ioan. 4.

EMBLEMA XXXII.

— *Socio se totum impendat Amori,*
Quisquis amat, spectatque Deum. —

Si tuo socio, tuoque fratri,
Quem virtus amat, inuides Amorem,
Frustrà te Deus ipse tam benigno
Complexu fouet, ambiensque totum
Lacertis sociantibus coronat.
Sanctum non videt æstimátve Numen,
Viso qui valet inuidere fratri.

Nec

Nec affici nec contineri Deo posse, amicè qui proximo suo non afficiatur, ostenditur exemplo figuræ oualis, cuius omnes radij ab vno polorum ducti, ad circumferentiam secundùm leges opticas in polorum alterum reflecti debent.

AD GEOMETRAS.

RES mihi vobiscum est, quorum labor actus in orbem
Immensæ votum cognitionis habet:
Quos licet æterno remoretur circulus anno
Hactenus impatiens indocilisque regi;
Regula docta tamẽ, magni per inhospita mundi,
Ambiguâ incertos non sinit ire viâ.
Vos animæ, illustres animæ, verique capaces,
Me, precor, in vestrum ne prohibete nemus:
In nemus, ingenuis vbi scripta leguntur arenis,
Iuris Aristoteles quæ velit esse sui:
In nemus, æternis vbi signa educta figuris
Cortice perpetuo nobilis arbor habet:
In nemus, arcanis vbi plura videntur in vmbris,
Quàm videat pleno Lynceus ille die.
Non rudis, innocuæ veniam neq; proditor artis;
Vester, amans vestri semper, & vltor ero.
Hîc (licet inuideat qui nil videt) hîc ego noto
Carmine vobiscum pauca, sed apta, loquar.
Scitis in oualem contractus vt ambitus orbem
In duo puncta suum diuidat arte polum:
Scitis vt hæc, quacumq; sinũ speculentur amicũ,
Vt quauis illum tangere parte velint,

Inde iterùm redeant in ſe reflexa, velintque
Mutua in alternos dona referre ſinus.
Nec mora, nec requies; & eunt redeuntque viciſſim
Semper: amat ſocium punctus vterque ſuum;
Si tamen antè illum veneretur & ambiat orbem,
Si velit immenſo clauſus ab orbe capi.
Fax ſit vterque, calore alium perſtringet & igni;
Lux ſit, vtrique ſuum fundet vterque iubar.
Quin, oculus puncto geminus ſi ſpectet vtroque,
Et ſpeculum geminis orbis hic eſſe velit,
Alter vbique alium toto ſpeculabitur orbe,
Inque oculis oculus ſemper amantis erit.
Denique, quidquid amans vel erit, vel habebit, amanti
Deferet: hic ſocij luſus Amoris erit.
Nunc agite, à magno maiora docebimur orbe;
Orbe, cui ſimilis vel Deus eſſe poteſt;
Orbe, ſed in noſtrum qui proclinatus Amorem
Quà licet adductum ſtringit vtrimque latus;
Noſque, velut geminos tenerè complexus amantes,
Quemlibet alterno cogit amore capi.
Et potes hunc ſpectare Deum mortalis? amare
Hunc potes? & fratris non memor eſſe potes?
Non illi ſeruire, tuoſque impendere nutus?
Non totum fratri te ſociare tuo?
Non dare quidquid habes? Socium qui neſcit amare,
Non habet, aut habitum non amat ille Deum.

Multi-

Multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna. Actor.4.

EMBLEMA XXXIII.

— *Anima est animis concordibus vna.*

Concordes animâ reguntur vnâ;
Amantes animâ reguntur vnâ.
Vnâ, ſed Superis Deoque notâ
Concordes animâ loquuntur omnes,
Amantes animâ loquuntur omnes.
Concors ſi quis amanſque neſcit eſſe,
Non vult viuere, non habere mentem.

Declaratur Apologo, quemadmodum Dei Verbum Christus IESVS, *in solatium ouium quæ perierunt domus Israel, Fideles ex gentium ariditate collegerit in concordiam castæ Fidei, suo deinceps Amore & Spiritu animandos: concordes etiam nos esse debere, vnâ vt animâ vno de Spiritu animemur.*

PAstor (amate pij Pastoris amabile nomen,
Nomen amore suo nobile Pastor habet)
Pastor, & ille tamen regni prædiuitis heres,
Pastor, & augusti spes tamen ille Patris.
Pastor Aristologus fugiens cælestia tempe,
Amissas per agros quærere iussus oues,
Ibat egens, raptumque sibi poscebat Amorem;
Ibat, & illacrymans sæpè rogabat: Vbi es?
O vbinam es mea cura? veni: meliora paraui
Pascua, non vllo pascua trita pede.
Hîc tu gramineo saturata recumbere colle,
Hîc poteris viuas carpere propter aquas,
Fragrantemq; thymum, primiq; tenerrima veris,
Qualia non alibi germina fundit humus.
Tu tantùm, ô mea cura, veni. Quid inhospita lustrans
Antra, peragratum deuia fallis iter?
Quid fugiens per iniqua, tuique oblita meique,
Ah nimis ex vero iam tibi nomen habes,
Et miseræ cognomen ouis? Non ergo fugacem
Te mouet instantis vis furiosa lupi?

Vt venies, ſublata meâ ceruice recumbes;
Vt venies, leue mox pondus amantis eris.
Talia dicebat lacrymans, & quolibet aruo
Mœſtus aberrantem voce vocabat ouem.
O quoties interruptis ambagibus hærens
Paſtor amans, rapto Paſtor amore dolens
Procubuit, cælumque etiam terramque rogauit,
Perdita quâ tandem parte lateret ouis.
O quoties grauis imbre, madens ſudore, famenſq;
Et ſitiens, Vbinam es? dixit, & ingemuit:
Victus amore ſuo, vocemque in verba negauit,
Quæ vagus in ventum fuderat antè dolor.
Fortè ſub aſpectum Paſtoris ad omnia proni
Venit arundineâ meſſe referta palus;
Nec procul hinc, apibus aliena in paſcua verſis,
Monſtrabant vacuas cerea caſtra domos.
Vidit; & amiſſos quo ſolaretur Amores,
Imparibus cannam ſtruxit arundinibus;
Virgineâque ſimul iungens diſcrimina cerâ,
Paſtoris tenerum fecit amantis opus.
Maxima prima fuit, minor & minor altera primis,
Septima præ reliquis fiſtula parua fuit.
Diſſimiles ætate, pares concordia fecit.
O quantum eſt iunctis mentibus ingenium!
Vos certè (quoniam vocem Paſtoris amicam
Exaudire meæ non voluiſtis oues)
Vos eritis cannæ Paſtoris amoribus aptæ:
Tu mihi, canna, animæ teſtis amantis eris.
Dixit, & admoto reſpirans dulciter ore,
Septenis animam infudit arundinibus.
Canna ſonat, *Anima eſt animis concordibus vna*;
Multiplicique idem Spiritus ore canit.

Quid

Quid canat incertum, certum est quòd cantet Amorem.
Septenâ solus voce vocatur Amor.
Hactenus errores dedimus Pastoris amœnos,
Quæque super profugâ carmina dixit oue.
Hæc modò de Phœbo ne tu vel Apollinis vmbrâ
Dicta putes, quis sit denique Pastor habe;
Quæq; recens sit canna, suos quâ lusit Amores,
Quâque peregrinæ funera luxit ouis.
Numinis æterni Sapientia, Vox Patris, & Mens
Digna Deo, profugas quærere venit oues:
Venit; aberrantes sed non inuenit Amores:
Quilibet ignotas exsul amabat opes.
Iuncta subinde fuit mulcendo canna dolori;
Canna propinquorum turba fidelis erat.
Illa sui primum meruit Pastoris Amorem,
Cumque Deo meruit sæpè loquente loqui:
Oscula diuinis meruit spirantia labris,
Multiplicique animam clausa fouere sinu.
O ego, quo tanto vixissem plenus Amore,
Quàm cuperem Domino canna fuisse meo!
Quàm cuperẽ sociis coniunctus amantibus vnus,
Tantæ animæ clausos non habuisse sinus!
Sit sterilis, sit arundo leuis, sit inanis; haberi
Viua tamen Domino sic animante potest.
Spiritus vnus, Amorque animis concordibus vnus,
Vna anima est. Animos quis putet esse duos?
Felices, quibus vna dedit concordia vitam,
Viuite: vos animus non sinet ille mori.
Ille animus, Deus ille animam dabit omnibus vnam:
Siquis erit vitæ finis, Amoris erit.

Quoniam

Quoniam abundauit iniquitas, refrigeſcet Charitas multorum. Matth. 24.

EMBLEMA XXXIV.

—— *Nimius nocet æſtus Amanti.*

O quantum nimis inſolens amanti
Amatoq́ue ſimul nocet Cupido!
Hinc abundat iniquitas, ſuumq́ue
Fœdos in cineres reducit ignem:
Hinc fumus, lacrymæq́ue, pulgereſq́ue,
Hinc odor malus. Ardeat; ſed æſtu
Ardens ne nimio obruatur Ignis.

Non

Non esse temerè vel immoderatè subijciendum Amorem rebus passim omnibus; rem enim effusè dilectam persæpè Amori ipsi, abundante ex hoc iniquitate, nocuisse.

SIt licet è cælo Superisque fauentibus ortus,
Quo sine nil hominum vita decoris habet,
Non minùs vtendū tamen est prudenter Amore:
Multa sibi immodicus damna parauit Amor.
Sæpè aliquis dixit: Nimius nocet ardor amanti;
Immoderatus Amor semper vtrisque nocet.
Sæpè alius dixit: Quantum satis vtere flammâ;
Obruit ecce suas vnda profusa faces.
Vnda tumens ab Amore suum restinguit Amorem.
Hoc Amor ex merito munus amantis habet.
Sæpè (quis hoc credat?) nisi res dilecta fuisset,
Cultori fuerat non nocitura suo.
Sæpè (fidem faciat leuis olla tumentibus vndis)
Auctori nocuit vis animata suo.
Quàm benè subiectū seruasset prouidus ignem,
Si numquam tantus promicuisset amor!
Quàm benè dilectam seruasset ab ignibus vndam,
Vnda minore foco si calefacta foret!
Nunc vbi plus æquo exarsit temerarius ignis,
Seque suasque simul perdidit ille faces.
Ignis abundanti tandem fuit obrutus vndâ;
Vnda subacta suo nec minùs igne fuit.
Ecce quid è tanto modò restet amantibus igne,
Fumus iners, trepidus puluis, iniquus odor.

Huc

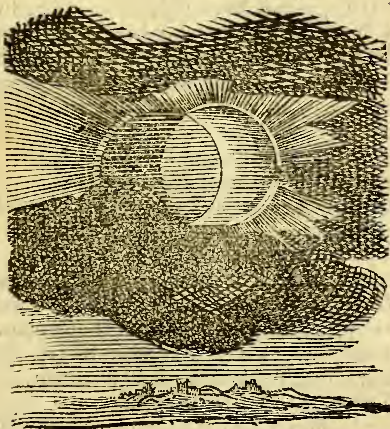
Huc recidit pretiosus Amor. Qui duceris igne,
I, sed in igne tuo fac moderatus eas.
Nec quiduis neque semper ames: violentus amorem
Perdit, amatorem perdit & ille suum.
Tuque adeò (nisi me fallant diuina, tuisque
Consiliis alius subiiciatur Amor)
Tuque adeò Deus ipse nimis nos semper amasti:
Creuit ab immenso noster Amore furor.
Te sibi subiectum quia sensit inutilis vnda,
(Vnda sumus flammis nos, sed iniqua, tuis)
Intumuitque, suumque super se effudit Amorem,
Seque suumque simul perdidit illa Deum.
Hinc tuus ille dolor, qui iam successit Amori,
Hinc tuus extincto natus Amore dolor:
Hinc lacrymæ, hinc gemitus, hinc illa nouissima verba,
Vulnera quæ cordi tanta dedere meo:
Exaltauit Amor natos meus, extulit ignis;
Ignibus elati sed nocuere meis.
Mersus Amor meus est, nimiumque tumentibus vndis
Obrutus, immodici testis amoris erit.
Disce puer, primis cui feruet amoribus ignis,
Subiectoque tumens sanguis ab igne calet:
Disce puer quid agas; vndæ si subditur ignis,
Vnda tumet, tumidâ mergitur ignis aquâ.
Non caro, nôn sanguis, non carne aut sanguine iuncti
Igne satis modico sat potuere capi.
Vidimus vndanti similem bullire cruorem,
Cui modicus tantùm subditus ignis erat:
Vidimus

Vidimus exundare, ſuamq́ue extinguere flammam,
Et ſimul infami conditione mori.
Sæpè odium fit iniquus Amor. Vis ſemper amando
Ardeat, & damnum non patiatur amor?
Seruiat ille Deo. Cælo qui ſubditur ardor,
Nec nimis ardor amans, nec ſatis eſſe poteſt.

Dilectus

Dilectus meus mihi, & ego illi. Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Cant. 2. & 7.

EMBLEMA XXXV.

——— ——— *Cælo, non solo.*

Contemnas licet, & calumnieris,
Quòd vultus renuam meos videri;
Inuites licet, atque blandiaris,
Vt vultus patiar meos videri:
Nequidquam; neque me tamen videbis:
Soli nam cupio placere Soli;
Sòli nam cupio placere Cælo.

Ostenditur

Oſtenditur Proſopopœiâ Lunæ, periculoſum eſſe Fideli animæ, ſi illa hauſtum Cælo ardorem rebus terræ viliſſimis obuertat, quem Cælo & Soli debet.

NOn ego lucis inops, videar licet indiga lucis;
Non ego ſum, quamuis dicar, Amore carens.
Teſtis Amor meus eſt, qui me ſpectatq;, videtq;,
Quemque ego nunc etiam cominùs intueor
Ardentem cælo. Nihil eſt malefida quòd optes
Ardores iterùm terra videre meos:
Ille meos nouit, qui me ſibi vindicat, ignes;
Spectat iure ſuo quas dedit ille faces.
Atque vtinam, ô tellus, numquam tibi pulchra viderer,
Eriperérque oculis ſemper amœna tuis!
Non ego tunc ſanctæ paterer diſpendia flammæ;
Non ego tunc rapto turpis Amore forem.
Telluri placuiſſe nocet: me nuper amantem
Viderat hæc plenâ promicuiſſe face;
Viderat obuerſum rebus mortalibus ignem;
Viderat, & vultus ſenſerat illa meos.
Ecce tibi horrendam ſubitò compellor in vmbram;
Hîc lucem illa meis ſurripit ex oculis.
Hîc tribus, heu fruſtrà! lugentem detinet horis;
Hîc propè me viduo cogit Amore mori.
O ego tunc quoties terræ fallacis Amorem
Queſta fui! at nimiùm ſera querela fuit.
O quoties dixi: Quid opus fuit illa videret
Pulcher amore meo qui mihi vultus erat?

Plena decoris eram; plenum ſed amata decorem
   Quem modò terra mihi ſuſtulit, ipſa tulit.
Quis mihi, qualis eras, quis te mihi reddat amantem,
   Quis tibi, qualis eram, me quoque reſtituat,
O frater? quid enim ſine te conſumor in vmbris
   Frater? at heu oculis frater adempte meis!
Vbera tu certè ſugis communia nobis,
   Et mare nos pleno lactat vtroſque ſinu;
Et fouet, & gemino rorem ſubmittit amanti,
   Quo meliùs noſter conſpiciatur Amor.
O malè cuſtoditus Amor! Crudelè querentem
   Talia, vix tandem me meus eripuit
Telluri dolor atque timor. Sol rurſus amantem
   Me videt, atque oculos Sol habet ipſe meos.
Terra vale: feror ecce meo rurſum obuia Soli;
   Altaque conſector ſidera, terra vale.
Hîc ego Solq; meus nos contemplabimur ambo;
   Mutuus hic gemini fructus Amoris erit:
Illi ego & ille mihi totum ſe credet amanti:
   Non alius noſtri teſtis Amoris erit.
Sol mihi teſtis erit, quòd amem ſine compare ſolum:
   Soli ego, me quòd amet, teſtis & auctor ero.
Inuideas nunc terra licet: duo ſola gemellis
   Nos oculis videant lumina, & hoc ſatis eſt.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Cant. 5.

EMBLEMA XXXVI.

——— *Spirante liquescit Amore.*

Cor ipso tibi durius metallo,
Ferro durius, aridoque saxo
Contractis licet horreat medullis;
Vno si tamen impotens moueri
Cor tangatur Amore, si vel vno
Cor afflетur Amore, colliquescet.
O quantum est animi beatioris!
Quid felicius eminentiusque est,
Quàm casto rigidum calore solui!
Quàm nullo pauidum timore stringi!
Res est libera amare, res beata est.

Igi

Igne omnia ſolui docet anima caſtis Amoribus reſoluta, nec minorem vim Amori eſſe quàm igni; præſertim ſi illum os dilecti gratiosè loquentis afflauerit.

FOrtè aliquis, noſtrum qui non benè nouerit ignem,
Cui dubium noſtri lumen Amoris erit,
Fortè meo ſterilem ſe credet Amore futurum,
Aridaque ingenuâ corda futura face:
Quippe lutum, molliſque leui quæ diffluit vndâ,
Denique Sole tamen dura rigeſcit humus.
Inſtar aquæ liquidum eſt, quod non calet ignibus ouum;
Quod calet, admotâ ſtringitur ecce face.
Non ego vera tibi, quæ ſunt manifeſta, negabo,
Durentur flammis oua lutúmque ſuis;
Haud equidem inficior: ſed enim quàm multa calore
Sint licet illa priùs dura, ſoluta fluunt?
Dura etiam, primis perſtricta caloribus vnda
Protinus in liquidas ire iubetur aquas.
Cera calore fluit: ſoluuntur ab igne metalla:
Soluitur in purum terra peruſta vitrum.
Nil adeò rigidũ eſt quod non molleſcere poſſit,
Si modò ſollicitam conferat ignis opem.
Ipſe cinis, cinis exhauſtis res vltima rebus,
Extremum flammæ deficientis opus,
Ipſe etiam in riguam cinis extenuabitur vndam,
Viuidus hunc agili ſi coquat igne calor.
Quid, quòd & in cælos ignis dominabitur ipſos,
Quantumuis fuſo ſtent velut ære graues;

Stent adamãte licet, ſtent marmore, ſtẽt licet auro,
Aut etiam his ſi quid durius eſſe poteſt.
Hæc calor; his ſed plura meus facit ardor amanti.
Igneus & calidæ eſt conditionis Amor.
Quin etiam, tenui quamuis Amor ardeat igne,
Ardet vt exiguâ parca lucerna face;
Ille tamen quoties Amor ora corallina iungit,
Oſculaque adſtrictis fingit amica labris,
Et loquitur, cor Amore ſtatim diſſoluitur, & iam
Guttatim liquidæ diffluit inſtar aquæ.
Quis tantùm modicâ ſolui putet æra lucernâ?
Liquuntur modicâ ſed tamen æra face;
Æra fluunt, gracili ſi fax tamen æſtuet ore.
Non faciunt animis ora ſoluta meis;
Oſcula dant flammam: flammâ cor aduritur illâ,
Et fluit. ô quantum eſt oſcula caſta pati!
Segnis eram, ſaxóque etiam conſtantior omni;
Cerea diuino facta ſed igne fui:
Marmor eram ſterilisq; cinis; ſed Amore loquẽte,
Nix ego diuino facta calore fui.
Sunt lacrymæ teſtes: Amor eſt mihi teſtis amanti,
Soluere hic in lacrymas ſaxa vel ipſa poteſt.
Durius & ſaxis nihil eſt, & mollius igne;
Igneus ipſa tamen ſaxa reſoluit Amor.
Omnia ſoluit Amor: cur te non ſoluit amantem?
Nullus Amore ſuo durior eſſe poteſt.
Certè etiam tanto ſi durus abuteris igne,
Turpe opus eſt illi te fateare lutum.
Soluat, & in vultus Amor ora refingat amicos,
Vt fluit in vultus cera ſoluta nouos:
Tunc poteris redamare meo cognatus Amori;
Tunc etiam poteris ſcire quid optet Amor.

Amore langueo. Cant. 5.

EMBLEMA XXXVII.

Qui me amat, exanimat. ——

Nemo nos, quòd Amore langueamus,
Quòd cor palpitet, ora contrahantur,
Imbelles putet esse, vel remissos,
Nemo nos putet esse delicatos.
Numquam fortior est magisque constans,
Quàm cùm languet Amans Amore victus.

Cælestium Amore licet subinde langueat homo viator; ideò tamen eum neglecto procedendi studio in viâ abiici non debere: Amoris esse, quem exanimarit, illum iterùm & robustiùs animare.

AEstus erat, summasque dies contraxerat vmbras;
Sol mediâ cæli parte receptus erat.
Hactenus ire labor; dolor est modò longiùs ire;
Languidus à nimio Sole viator ait.
Dixit, & exiguâ proiectus in arboris vmbrâ,
Exsilij cœpit commeminisse sui,
Et patriæ meminisse: dolor succensus Amore est;
Caussa duplex miserum fecit amantis iter.
Igneus haud aliter post longa pericula vates,
Victus ab igne suo denique procubuit,
Optauitque mori. Niniuen sic fessus Iõnas
Fronde sub arboreâ vidit, & ingemuit
Fato vrbis, fatoque suo: languebat vterque,
Fractus vt hic nimio Sole viator agit.
Ille humeris vtrem numeris leuioribus aptum,
Dulce viatori fortè ferebat onus:
Hoc aliquid (quoniam in tenui consedimus vmbrâ,
Otiaque indomitus præcipit illa dies)
Hoc aliquid, sine teste tamen, cantabimus, inquit,
Spiritus hic musæ testis amantis erit.
Dixerat, & tumidũ stringens complexibus vtrem,
Datque, iterumq; animam prodigit inde suam:
Corque

Corque inter cubitumque premens animatque, iterumque
Exanimat: pressius carmina reddit Amor:
Et quamquam retinere animā conetur amantis,
Quo canat ille tamen exanimatus habet.
Iam scio, dicebat, quid sit quòd Amore vicissim
Ipse animorque meo semper, & exanimor,
Langueoque, exspiransque animæ leue pondus amicæ
Cogor ab alterno semper Amore pati.
Mecum ludit Amor: per me sua carmina cantat;
Quamque dedit vitam, tollere gaudet Amor.
Ecce etiam flores (medios hi fortè per æstus
Languiduli & vitæ deficientis erant)
Ecce suis etiam flores ab amoribus ipsi
Deficiunt, flammis intereuntque suis:
Ecce cui debet vitamque animamque calori,
Pænè suam debet flosculus ille necem.
Sol tener hunc nuper gemmantibus extulit herbis,
Et sibi propitium iussit amare diem:
Nunc validus, rabidique calens ardoribus astri,
Sol iubet indomitum pænè timere diem.
Certè animam exspirare iubet, pronoq; dolentem
Ore fatigatum flectere in ima caput.
Sol animat, Sol exanimat sed rursus amantem.
Sol Amor ille meus, Sol mihi solus Amor.
Ille dedit vitam, vitam ille recepit amicam:
Viuidus alterno funere gaudet Amor.
Langueo nunc sed Amore: meus complexibus hisce
Sic vter extremam languet agens animam;

Nec tamen indignatur agens: qui preſſit amantem,
Dulcia pro meritis verba dolentis habet.
Languidus ecce canit, vitámque animámque relinquens,
Reddit amatori vota ſuprema ſuo.
Et querar ipſe meo propè quòd conſumptus Amore
Exſul inoſtenſum carpere cogor iter?
Segnis aberrantes ſectabor amaſius vmbras?
Et cupiam ardori ponere iura meo?
Aude Anime, & te crede tuo generoſus Amori:
Qui fugit hunc, ſummum non amat ille diem.

Aqua

Aquæ multæ non potuerunt extinguere Charitatem. Cant.8.

EMBLEMA XXXVIII.

Iuuat vnda flammam. ——

Vndas horreat, obruatur vndis
Quem terrâ genitum videmus ignem:
Vndas non timet, excitatur vndis,
Vndis paſcitur, & fouetur vndis,
Sole ſi quis Amor parente gaudet,
Cælo ſi quis Amor parente gaudet.

Animæ cælum amanti non metuendas, imò optandas esse tempestates & fluctus aduersitatis humanæ; quandoquidem his diuinus Amor non extinguitur, sed fouetur.

QVid mihi, quò tandẽ reddatur inutilis ignis?
Quid mihi, quò patiens emoriatur Amor?
Quid mihi de cælo validos furor obiicis imbres?
Quid paris vndanti flumina vaſta ſolo?
Non, etiam ſi quidquid aquæ ſuperincubat aſtris,
Quidquid aquæ toto fluctuat Oceano,
Quidquid inacceſſis terrarum bullit in antris,
Euomat in flammas ira proterua meas,
Extinguatur Amor. Mediis Amor ardet in vndis;
Si tamen à caſto Sole ſit ortus Amor.
Natus ab immundæ telluris amoribus ignis,
Ignis humi ſparſis editus à paleis,
Sæpè licet modicis fugiens extinguitur vndis;
Sæpiùs affuſis extenuatur aquis.
Si furor exundet, rabiéſque doloris iniqui
Depluat in tenues flumina larga faces,
Emoritur terrenus Amor, pauidúſque recedit,
Quò minimus profugum iuſſerit ire dolor.
Non ita, qui Superis deſcendit ab ignibus ignis,
Non ita, qui cælo vindice gaudet Amor,
Non ita reſtinguetur Amor: vehementior ille
Aeſt[illegible]r, & rigidis ſæpè fouetur aquis.
Sol Amor eſt: micat æquoreis Sol maior in vndis,
Et iacit ignitas fortior inde faces.

Paſcitur

Paſcitur inter aquas generoſus & emicat ignis:
Hic ſuus ex merito quemque tuetur Amor.
Exiguis imbellis aquis reſtinguitur ignis:
Hic ſuus ex merito quemque relinquit Amor.
Vidi ego cùm flammam glacies retineret alendam,
Vt fouet acceptam cera ſoluta facem:
Vidi ego, frigoribus cùm flumina dura iacerent,
Iuſſa fuiſſe ſuo buſta fouere ſinu:
Et ſimul, O! dixi, quis non locus ignibus aptus,
Viuida ſi rigidis flamma tenetur aquis?
Vnda parit flammas, flammas alit vnda propinquas;
Non alia æthereus paſcua quærit Amor.
Ecce per obiectas phialæ tranabilis vndas,
Per liquidas vitri lenè micantis aquas,
Sol videt arentem radiis,ſed amantibus, herbam:
Et ſimul ignitas ſuſcipit herba faces.
Sol dedit, vnda datos ſed in vnum compulit ignes:
Sol flammæ cauſſam præbuit,vnda modum.
Hæc ego ſi primis ſciuiſſem doctus ab annis,
Sciuiſſem tales ignibus eſſe vias;
Non ego tam longo iacuiſſem frigidus æuo,
Qualis in hibernâ planta recumbit humo.
Nubila ferte Noti,pluuias ſuſpendite cæli,
Iam ſatis æthereis terra natauit aquis,
Dicebam; Soliſque faces ſentire volebam,
Neſcius his aptas imbribus eſſe faces.
Nunc precor in me omnes effundat Aquarius vndas:
Hoc meus in ſigno fortiùs vret Amor.

Fortis est ut mors dilectio. Cant. 8.

EMBLEMA XXXIX.

——— *A morte tenacius hærent.*

Qui mortem fugit, anxiúsque vitæ
Extremum metuit subire fatum,
Fatalémque timet subire terram,
Non est fortis Amor. Subinde viuus
Amor fluctuat hinc & inde, summo
Qui constans potuit manere casu.

Certum

Certum & constantem Amorem esse non posse, nisi ipsa mors fortem hunc esse probauerit.

CVncta licet soluat, mors nulla resoluet amantes:
Vltima, si memini, vox morientis erat;
Vox erat illa animis simul exspirantibus vna.
Sic conspirantes quis putet esse duos?
Felices in Amore animi! quid amantibus optem,
Omnia si summo fata dedere die?
Sed tamen optabo, pauci quòd amantibus optant,
Semper in interitu viuat vterque suo.
Vitam alij cupiant, vos mortem optate. Probari
Fortis Amor certâ non nisi morte potest.
Sæpè tener studiis amor à iuuenilibus ortus
Viuit, & in mores diffluit inde nouos;
Et dici tamen optat Amor, gaudétque videri,
Qui plus insani sæpè doloris habet.
Stabat in apricis arbor pulcherrima campis,
Alteraque arbor huic coniugis instar erat:
Florebántque ambæ, foliisque sequacibus ambæ
Nectebant gemino frondea serta libro:
Vna suos, paritérque suos dabat altera fructus;
Hinc Amor atque illinc officiosus erat.
Quin etiam teneris iungebant brachia ramis,
Brachia in amplexus ingeniosa suos:
Hinc quoties tacitâ rorabant sidera nocte,
Humida ab alternis vtraque erat lacrymis.
Hactenus ista palàm: sed quid concordibus annis
Nata sub irriguâ fecerit arbor humo,

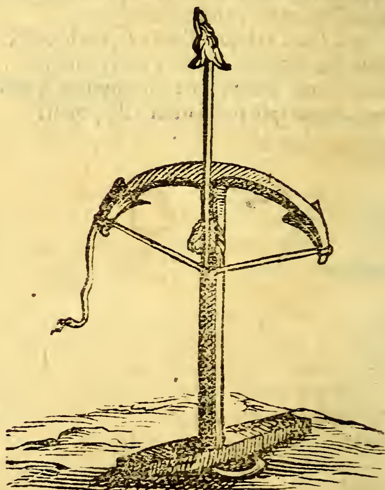
Dicite, naturam vos qui nouiſtis Amoris;
 Dicite vos, animus non capit iſta meus.
Viuite io (geminis aliud quis amantibus optet?)
 Exſuperate meos arbuta caſta dies:
Exſuperate, & amate: pium certamen amantum eſt:
 Non niſi Amoris inops inuidus eſſe poteſt.
Sic ego tunc: quantò meliùs ſed carmine verſo
 Optaſſem votis omina digna meis;
Quàm benè dixiſſem: Tam caſto in amore ſupremum,
 Dum bona vos iungunt fata, ſubite diem.
Ecce (nec hoc dudum eſt, ſunt viſa nouiſſima nobis)
 Sæuior Aeoliâ venit ab arce Notus;
Venit, & arboribus nihil obluctantibus inſtans,
 Alteram ab alternâ iuſſit abire fide:
Quippe nimis faciles, nec adhuc conſtanter amantes
 Mollis & euerti ſueta tenebat humus.
Si ſteriles illæ, ſterilis terra illa fuiſſet;
 Aduerſos poterat nulla timere Notos:
Vtraque Amore ſuo poterat ſecura teneri;
 Et ſimul æternam iuncta tenere fidem.
Non virides amo, non animi petulantis amores,
 Non fluxum ſtudio ſe variante bonum:
Morte obitâ firmatur Amor. Philomela videri
 Optabat citharæ dulcè canentis amans:
Quoque ſuum meliùs conteſtaretur amorem,
 Ibat in auditum delicioſa melos:
Iamq; ſuos gemitus cum ſingultante reſorbens,
 Flebat ad offenſæ carmina mœſta lyræ;

Mox

Mox illâ plaudente ſimul plaudebat: amantis
Denique vox citharæ vox animantis erat.
Et poterat, niſi fallor, amans Philomela videri;
Non tamen ipſa ſibi viſa fuiſſet amans,
Victima victrici citharæ niſi lapſa fuiſſet,
A ſociâ poſthac non abitura chely.
Namque fides inter citharæ quâ parte loquentis
Peruia formandis cantibus ora patent,
Intrò lapſa fuit; taliqúe illapſa ſepulchro eſt,
Quale ſibi tandem quilibet optet amans.
Sic amet omnis amans, ſic immoriatur Amori:
Morte Amor ipſe ſuâ fortior eſſe poteſt.

Nunc autem manent, FIDES, SPES, CHARITAS, *tria hæc: maior autem horum eſt Charitas*. 1. Cor. 13.

EMBLEMA XL.

— *Manſurum cœlo tranſſcribit Amorem*
Spes ſociâ contenta Fide. ———

Iam pluſquam ſatis eſt ſuperq́ue factum,
Iam pluſquam ſatis eſt ſuperq́ue dictum,

Fides,

Fides, Spes, & Amor. Valete tandem
O vitæ comites beatioris:
Tuque, ô præcipui decus laboris
Immortalis Amor, vale; tuumque
(Quò procedere nunc & ire tentas)
Vale & vade perambulare cælum.
Et vos, Spesque Fidesque, vos Amori,
Quod solum rogat, inuidetque nulli,
Vos, concedere quod potestis illi,
Vos quò tendere non potestis ipsæ,
Vnum ne precor inuidete cælum.

Amoris per Fidem & Spem in cælos transscripti ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ.

HActenus emeritæ tria per discrimina vitæ
Spemque Fidemque suam est vsque secutus Amor,
Fidus Amor, speratus Amor. Discedite nubes,
Vltimus in cælos nunc Amor ire parat;
In cælos, vbi solus agat, maiorque videri
Possit, & immenso proximus esse Deo.
Tuque adeò quamquam ampla tui solatia luctus
Exsul ab agnato ducis Amore Fides,
Spesque, tuo licet ipsa etiam ducaris Amore,
Et soleas iunctâ pulchrior esse face;
Deproperate meum tamen in sublimia votum,
Illud amans vestri nec graue pondus erit.
Dum loquor, ecce velut subitis impulsibus acta
Anchora subtensam laxat vtrimque Fidem;
Laxat, & emissum cælo transscribit Amorem,
Exsilijque iubet non meminisse sui:

Iam-

Iamque ſolum ſuperauit Amor; iam nubila vicit;
Sidera iam poſt ſe prima reliquit Amor:
Vidit,& occurſu Sol delectatus amico,
Obtulit vrgendas ſigna per alta rotas.
Et feciſſet Amor,niſi ſi maiora vocarent,
Ni mallet ſtabilem certus adire Deum.
Ergo ſubit ſtellis firmatum ardentibus orbem:
Stella ibi non vmquam pulchrior vlla fuit.
Sic Amor has inter, flammas vt Luna minores,
Emicat; aſtrorum lumina vincit Amor.
Denique (nec mora longa citum tardauit Amorem)
Aureus in Superûm ſede recumbit Amor:
Hic cælum tenet atque Deum, totoque receptus
Numine, promeritæ iura quietis habet.
Viuat, & his olim, ſi quid pietate meremur,
Caſibus ereptum nomen ad aſtra ferat.
Intereà, vos exſilij duo pignora noſtri,
Tu Spes, tuque tuâ Spe religata Fides,
Vos eritis teſtes, vos quæ nouiſtis Amorem,
Quòd meus eſt, illic qui modò viuit Amor;
Quòd meus, inde humilem qui iam quoque deſpicit orbem;
Quòd meus eſt qui fors me modò neſcit Amor.
Sed ſatis eſt,quòd notus Amor mihi creditur vni:
Quòd meus ille meâ creditur eſſe Fide.

EPILOGVS
AVCTORIS AD LECTOREM
ET
MVSAM MANV-IAM-MITTENDAM.

IAmq́; opus exegi; nec adhuc me pœnitet acti:
Est aliquid voti summa videre sui.
Sit licet extremus stadioq́; nouissimus omni,
Meta fatigato sed tamen vna placet.
Iussum opus exactum est: acto gratare labori
Musa per vndenos vsque secuta pedes.
Gratulor, à siccis quòd tandem libera campis,
Libera Socratico quòd potes ire iugo,
Gratulor ipse tibi. Iam qui te sumat alendam,
Fons alibi venæ fertilioris erit:
Vade, alios colles aliosq́; require colonos,
Obsequio tandem libera Musa meo:
Vade, nec inuideo; sed cur abitura relinquis
Omina pro meritis inuidiosa meis?
Quid canis, innocui quæ non meruere Libelli,
Funera post vnum sors metuenda diem?
Astyanactis amat, refugit qui Nestoris annos:
Sæpiùs inuidiam vita senilis habet.
Magna repentinæ fuerint solatia mortis,
Funeris expertem posse perire sui.
Ille potens & lætus agit, qui qualibet horâ
Non immutatâ dicere fronte potest:
Viximus. hora mihi si sors neget altera vitam,
Posterior votis ingruet illa meis.
Sic opus incepi: quod si lux proxima natum,
Proxima vel luci nox abolere paret,

Cedi-

Cedimus; & vano ſubducimus arma dolori.
Cedimus: hæc noſtri ſumma laboris erit.
Ventilet aura Fidem, Spem ſubruat vnda ſubactam,
Ipſe ſuo patiens igne cremetur Amor;
Terna tribus ſimul inuideant elementa Libellis,
Vltima ſaltem illis terra fidelis erit:
Hæc, monumenta meo faciet ſuprema labori;
Hæc, monumenta ſuo condet amica ſinu:
Quin etiam ſummâ tria verba notabit arenâ
(Hæc ſaltem in pretio verba viator habe)
Hîc Amor, hîc Spes ſacra, Fides hîc ſana recumbunt:
Sic cupiunt animo fixa manere tuo.
Fixa tenes? Iam perde meos fortuna Libellos;
Non renuunt tali conditione mori.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.

ERRATA.

Paginâ 89. *lin.* 3. *poſt* de mente tantâ *fiat interpunctio.*

Pag. 125. *lin. pænult.* rece ditâ, *lege* recedit à.

Pag. 264. *lin* 4. quàm, *lege* quem.

Pag. 304. *lin. pænult.* hoſtibus, *lege* ſontibus.

Pag. 344. *lin.* 1. blanditiis deliciiſque, *lege* blanditiiſque delicîſque.

Summa Priuilegij Cæsarei.

FERDINANDI II. Diuinâ fauente clementiâ electi Romanorum Imperatoris semper Augusti Diplomate cautum est; nequis intra Romani Imperij & Regnorum ac Dominiorum suorum hereditariorum fines, Soc. IESV Patrum Opera citra consensum eorumdem Patrum & Auctorum desuper obtentum imprimere, vel recudere, aut alibi recusa inferre aut vendere præsumat. Qui secùs faxit, præter Librorum omnium confiscationem, viginti marcharum auri puri pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in Diplomate dato Viennæ die IV. Augusti, M. DC. XXVI.

Signat.

FERDINANDVS.

Petrus Henricus à Stralendorff.

Ad mandatum Sac. Cæs. Maiestatis proprium,

Hermannus à Questenbergh.

Facultas R. P. Prouincialis.

EGo infrascriptus Soc. IESV per Flandro-Belgicam Præpositus Prouincialis, pro potestate mihi factâ ab admodum Reuerendo P. Mutio Vitellesco Societatis nostræ Præposito Generali permitto, vt Emblemata P. Guilielmi Hesij eiusdem Societatis Sacerdotis typis euulgentur; & vt iuxta Priuilegium Cæsareum Societati nostræ concessum soli Balthasari Moreto Antuerpiensi Typographo eadem imprimere & vendere liceat. In cuius rei fidem has manu meâ subscriptas officij mei sigillo muniri curaui. Ipris, XXII. Septembris, M. DC. XXXVI.

Fredricus Tassis.

Sum-

Summa Priuilegij Regis Catholici.

PHILIPPVS IV. Hiſpaniarum & Indiaru
Rex Catholicus, ac Potentiſſimus Belgaru
& Burgundionum Princeps, Diplomate ſuo ſar
xit, nequis *Guilielmi Heſij Antuerpienſis è Soci*
tate IESV *Emblemata ſacra de Fide, Spe, Char*
tate, præter Balthaſaris Moreti voluntatem v
lo modo intra annos duodecim imprimat, ai
alibi terrarum impreſſa in Inferioris Germani
ditiones importet, venaliáve habeat. Qui ſeci
faxit, confiſcatione Librorum, & aliâ graui pœ
nâ mulctabitur, vti latiùs patet in Diplomate dat
Bruxellæ XXVIII. Aprilis, M. DC. XXXVI.

Signat.

Steenhuyſe.

Approbatio Cenſoris.

REuerendi Patris Guilielmi Heſij è Societat
IESV Emblemata ſacra de Fide, Spe, Cha
ritate, cum ſingulari eruditione coniunctam ha
bent præclaram morum pietatiſq; inſtitutionem
quæ poëticâ ſuauitate condita tanto ſuauiùs ani
mis influit. Quare bono publico edentur in lu
cem. Antuerpiæ, Nonis Aprilis, M. DC. XXXVI

Gaſpar Eſtrix S. T. L. Canonicus & Ple
banus Antuerp. Librorum Cenſor.

